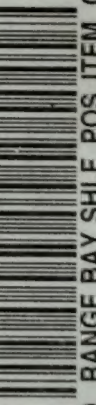

ובחירת
בחינים

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 09 17 04 011 8

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BS
1225
S6P3

Palaggi, Hayyim
U-vaharta ba-hayim

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

בס"ד
ספר
ובהרת בחיים

כובב הולך ע"ד מחור הגולה **רש"י** עה"ת ורכוקינו כעלי
התוכפות והרא"ם זלה"ה והחונים עליהם •
הכאים • אחריות • שעמדו על דבריהם •
מה עלמו רהשיהם • ואנא כאלכצוקא בקירח לקבדה מה אומר עליהם •
חין כורינו כ"ח פרודין שזין בהם כות חיים הם למוצאהם • מינו
קעניו'ת כי נרפוס הם • למען ולמדו קטני כנ"י כשכחוק ה' שמויים
כבתיהם • וזכותם קסא עומדת לכל עדת כנ"י למען יוטב להם • ולק
ה' כשחקו חק עיני כעני עבדים א יד ארונהם • וורשו כות יעקב חת
מורשיהם • ושלח נח משיח לרקנו חסד ילח לפניהם • וחסד יבח לעניהם •
אכ"ר פי שמדבר • קטן המדבר • כרוכ עוז ושלום הלעיר

חיים פאלאג'י

ק"ט

חסרי ה' אזכיר כי הנס ה' עושה ארובות • כי כל כחיון מסבכ
הסיבות • אשרי מי טובה כח"ר לו י"ה כוחן לבית • הקירח
כסדרו כראשי סיבות • זה ספר 'ב"ח' ר'סוכות • **בכור** קדוים
רחמנא חמדה הלכות • יפה פרו חוהר **חיים**
נריב נדיבות • ואמרו לה כחוכתו • ממעפסה רמ"ה
ענף עז אבות • בן איש חיל טוב הארץ פאר הזמן **א"ב ר"ם** סוף
אברהם ה"ו אזינו קאיכות • מהן כסדר
ת'קדוש לה' כפנים להכות • הנס שכרו חקו גם
ה' יתן הטוב לשנים ורככות • וכתים מלאים כל טוב חכמים טובות •
קיים כולכם זכרים ונקבות • וכל לעיון נוש טובנו אהו יסענו טובה ה'
רככות • אכ"ר •

נפ"ה **אזמיר יע"א**

חמ"ח המלך **שולמן עבדור עזין** יר"ה וחמ"א
מחוקה סגח **כע"ן ננים בא"ר כיים חיים** לפ"ק
כרפוס המפורד **ן' ציון בניכין** רודינו ס"ט ככה"ר **יאוישע**
מישה ז"ל

אריש קדמית

מדעה זאה ככל הארץ עוזו ונשלחוהו ומעלותיו של רכינו הגדול מאור רגולה ר' י' זלכ"ס כאשר ספרו'ס יכוננו כס' ס' הדורות רב' ע"כ פוק חזי והרב הגדול חיד"ח ז"ל בס' ככר לארן דר"ח ע"ה כהכ דרש"י כשכח לעשות פי' בחומש הקטנה הרי"ג תעניות ויש בו רזון עילחין וסודות עמוקים וכן סבא בספרו שם כגדולים ח"א מערכת ר' חוה ח' וחזק ע' וקוסף שם לומר דרשכ"ס כהכ פי' ספרה של רש"י לית כחלי לעשותו ונחבקה בשיבה של מעלה בכ"ב ומכות והס' ויקרש כ"ס זק"ד והרב נקלה יעקב על הר"ס כסוף הס' כהכ דלרש"י בחומש נקיעות לעיקר ויקר מפו' רש"י בחלמוד כי עשאו כחלומה יע"ש זכר הוינא טליא כהיותו תלמיד קטן לפני עט"ר מורי הרב המופלא כע"ס בית ישחק זלכ"ס ד"ס הוא אחו מעשה מר חביו הרב קועפות ראם ז"ל ללמוד ככל שנוע כסדר רש"י ור"ס והקונים עניקס ח' גס אני נכנס חשק כלכי והיס לי היכור על הר"ס בדרך שקלא וטריא בארובה שהייתי לומר עם חקר מנדולי תלמודיו הרב המופתק נז"י האמיתי הסוב למעלה ונחמד למטע כמוסדר"ח **אברהם** הכסן ארייש ז"ל בע"ס שפתי רננות ופיונו כוחכ משמו גם כן כמה דברים טובים וכתיבין וחכל על דאכרין ולא משהבחי; דהכל היה למאכולת חש כשריפה גדולה אשר שרף ה' כי"ה לחדש אב סתר"ח ויפי מאז מראנה מדבר חזרה ללוי' ככי טוב חיוה דברים שעלו על זכרוננו ממגמר סעתיקה חחת כגם וחחת הנה והוספתי עליכם בשנים הללו בסדורות ובאות מן הכא בידו. וקחי לי דמיוס שעמדתי על דעתי לח מנעתי חת עלמי מללמוד בכל שנוע פי' רש"י של כל הפרשה כמו חוכת שמו"ת וכמו שפסק מרן בשלחט הסוד הל' שבת סמוך רפ"ה דיר"ג יקרא תיבוס ופי' רש"י וע"ס וכמעט שעברתי חונס ה' לודי לכחוב כמולחי שבת פסקי פסקי ועוד שם זעיר שם כי עול הלימודים חקרים לח נחוננו לעיין. כוטב כפלפולת מרובתה כחוק נפשי וכק"ל יחדני שומע. והיותי בעוניו כמתקע. חס וראה חיש דקדמני שרים וחין כל דרש או שלח ראה סי' יפה בחלמודו כנגס כולאם כי לח היה לי פנאי לעשות חפש מחושם כמפרן של לריקים ולהיות פתון ומסיק דלפי ההודמן ובשעה כחוקה על כנחלים היר נוקבת העולה על רוחי ויני חמרתו כחפזו וסרן אותי לכף זכות ישא ברכה מאת ה' ולדקה מלקי ישעו חכיר.

LIBRARY
APR 29 1980
BS
122
56P

וראו קראתי כנס ו'ב'ה'ר'ת בחיים כי קרמוו ר"ח והוא 'כחור רש"י 'חומשי 'תורם חפסוס קיים כלישנא דקרא בס' נלבים העירוחי כנס היום חת השמים ואת סתקן בחיים וכמוק גתי לפניך הכרחה קללה ובחית בחיים למען החיה אתה וזרעך לאהבה חת ס"ה לשמוע בקולו ולדבקה בו כי סוה חייך ואורך ימך לשבת על בארמה אשר בשכע ה' לחבוהיך לאברהם לילחק וליעקב לחת להם זרכי' כפי' כהכ וז"ל ובחית בחיים חני מורה לכס שתבטרו כחלק בחיים לאדם סחומר לכנו כתי לך חלק יפה כנחלתו ומעמיתו על חלק חופס וחומר לו חת זס כרור לך וע"ז נחמר ה' מנת חלקי וכסוי חתס חומך גורלי כנחתי ידו על גורל הטוב לומר חת זה קח לך עכ"ל ועל דרך זה ינמור נח מ"ס דור המע"ה חח"ז כחומר ט"ז חכלים נפלו לי כנעמיס חף נחלת שפרה עלי חכרך חת ס' אשר יעלני ופי' חוריעני חורח חיים וכו' כהקדים מ"ס מוה"ר כנס"ג בח"מ סימן רפ"כ הגה"ט חות ט' וחוח י"ד וז"ל חמר סמאכף יראה לי שלח חמדו חין רוח סנמיס נוחה סימנו לח דוקא ככוח ככסיו לחתרים והניח לכנוי חכל כנוחן ככיוו לחהר מכנו כגון שריכה לחקר ומיעט לחקר חע"ג דחמר שמשל לבב שלח לח תיחוי באענורי חחסכתא אפילו מברא גישא לכרא עבה סינו ככלל דהין רוח נוחה סימנו וכו' ועוד חמי חומר דהא רלח תיסוי כהעכורי חחסכתא כיונו דוקא כלשון ירושה חכל כל' מהנה חין שום קפידה וכן באיני נוכנין עכ"ד וממנו נוקח דלברר חלק היפס לחחד חוינו לפי הערך דריכב לח' ומיעט לחחק ובל כפ"ג חין קפידה ועיין בס' שחית יעקב ס' ויקחה לענין הקרבנות וכס' חלקס בחיים דרוש ל"ה ומרת"ה ח"ה דרוש כ' לשה"ג יע"ש ואשכסן דכנ' מחמת שנתן כקכ"ס לישראל חורה ח"י ועוס"כ בכל חני חלהא יש עליהם שם מתנה ושם נחלה כמכורר סבחיכיס ומדרשו רז"ל ואין נו"ך לפורעם. והשתא ז"ס חכלים נפלו לי כנעמיס דהיינו חלק ישם דנפל כגורלי וכו' מחנה אסית דכרך מתנה מותר כלח"ה ובחיפן זס סחידוס סוה חף נחלת כלומר לח מיכעייח כדרך מתנה לח חף כרך נחלה דהיינו ירושה עכ"ז שפיר עלי שפיר דמו כל כה"ג דהוא לכר חלק יפס ולא חחמר דהין רוח נוחה סימנו. חכרך חת ס' אשר יעלני לכחוב כחורם ובחית בחיים והיינו כדמפרש ואזיל חודיעני חורח חיים כמ"ס כהרם וכחית בחיים ורכיט כפי' לחתלים כחומר מ"ט כהכ חרס כיקר ולא יכין דרך בחיים כחונס לפניו שחם ולך כה כרי הוא ככר וחיו מכין חת הטוב עכ"ל ועיין כסה"ק חנופה חיים ס' נלבים חס שפירשהי כחני קראי ככמה אופנים בס"ד. ומס טוב לפי' חפלת רכ"ס כיניחתי מביחמ"ר לו' שמת חלקי מיושכי כיומ"ד ולא שמת חלקי וכו' כדחיקח ככרות דכ"ס ע"כ יע"ש ולכחו' קשה דחחרם כעל בחורס וסכל כירי שמים חן מירחח שמים ומס ח שנוחן חודחם על חלקו חכן לפי חחומר סנס ככון ח"יעיקרה מלחא קדים חמרה סל כרחמיו לחת עלה לחרס חני מורה לכס סתכחרו כחלק סחיים כחרס חחומר לבנו כרור לך חלק יפס כנחלתו ועיין לרכיטו כחומר קכ"ז וע"ס ונמלח דמחת ה' היתס לסודות לנו חת סדרך שפר נלך כס וראוי לחת שכת והודחם לשמו הגדול סוה ליקיס חיים. מחתי כמחכר וחוח סנעיר

חיים פאלאג'י

ספר

ובחרת בחיים

סי בראשית

בראשית יכו' אמר יחזק לא הים לריך להתחיל את הקור' לא מהקדם הזה לכם ומה טעם פתח בכראשית וכו' אש"ל עמ"ס כוה"ק ס' קטנה רקפ"ג ע"א ירחא דילכין איהו כסדרתא כסדרתא דאתון אחיב דאיהו אכ"ג י"ב איהו דוז רג' דאיהו אכ"ג כסדרתא דאתון אבל ירחא שביעזא דילי איהו מקושא דאתון תשרי וכו' ע"כ מ"ס רז"ל כי הקור' הוה מקטרת דחקד ורחמים וכמ"ס הרנוה"ק ס' ושלח יע"ט ע"כ דחוקיות הבאים כקדר הס כתי' רחמים והבאים למפרע הם מבתי' דונים ע"כ מ"ס כחקינים כראשית חוקיות כקשרי יע"ט א"כ זהו הכונ' ארו"ץ לא היה לריך להתחיל את הקור' דביון דהתו' מקטרת דחקד ורחמים היה מן הראוי שלא יתחיל כ"א מחדש האני"ב כי בו יצאת ממלרים והאחיות כסדרן כסונת חסד ורחמים ומה טעם פתח בכראשית דהוה כקשרי דמורה האחיות למפרע כסונת דין דלכך פתח כראשית כרא' לקים מה"ד לזה מתרץ מאיס כח מעשיו הגוד לעמו דסמיה"ד הוא על א"פ ע' ולויטל חסד ורח' .

עוד נר' לש' מ"ס לא היה לריך להתחיל את הקורה לא מהקודם הזה לכם שהוא תחילת קיום המלות והם לכם שלא נתן הקב"ה את המלות לא ללרף בהם את הכריות ומה טעם פתח בכראשית סשרי הוא מורה לקיים העולם לזו מתרץ משום כח מעשיו הגוד לעמו ר"ל כח מעשיו שכרא' את עולמו הגוד לעמו שיהו הם מקיימים ואחיות כי הם דהמרינן כפסקים דק"ח דר"ש הוה מהדר לתלמודיה וכיה אומר תדחי נפשחילך קראי לך הנאי ופריך והא' כתיב אם לא כריתי יומם וילול חוקות שמים וחרץ לא שמתו ומשני כי מעיקרא כי עכיד אינוס אדעהא דנפשיה והיינו דמקשה לא היה לריך להתחיל את החו' לא מהקודם הזה לכם שהוא קיום המלות כי עכ"ד אינוס מעיקרא ובתחיל' אדעהא דנפשיה לכם דייקא ומה טעם פתח בכראשית שהוא מורה לימוד תורה לקיום העולם שזה אינו כתחילת לא לכסוי' כתי' הגמ' לו"א ה"ט דכח מעשיו הגוד לעמו שכן מעשיו של כדיתא העולם הגוד לעמו שע"י לימודם יתקיים העולם וה"ט שעשה ס' ככה להיות מגיד מרחשית אחריה כתי' לתת להם גתלת גוים שאם יאמרו וכו' כי כל הארץ של הקב"ה וכרטינו נטלה מהם ונחנה לנו כיון שע"י הקור' מקיים העולם וכל זמן שהיו כושרא וכות תור' לא גלו מא"י כמ"ס ז"ל ורוק .

ובפי' מאמר זה עי' להט"ז בס' ר"ד ולהר' נחל קדומים כוס ורוק ועיין בס' פני יחזק ס"ז ד"א ע"ד ושם הגדולים ח"א מער' סי"ן אות ד' וע"ש ונר מלוא ס"ב סימן כ"א מער' סי"ן אות זכ"ר ולהרב נפתלי שכע רטון רוס ס"ז ולמרגן זקינו בס' שנות קיים ד"ב ע"א ותיים תחילת אופן ס' .

ד"ה חסו וכו' שזרם קוהא ומשקומם וכו' כהו ל' רקות ולרו ע"כ הין זה מכיון להתרנס דכתב וארעה הוה לדיא ורקניה כיע"ש ועמ"ס סרה"ס ומפרשיו והביעה וראס כמס שפי' החקינים כתיקון ד"ן מהו חסו ומהו וכוה יע"ש ובמ"ס בס' לקח טוב על פסק זה .

ורוח לקים כסא כבוד עומד כחור ומרחף וכו' וזה פירש דוד המע"ה כמזמור ז"ב אף תכון תכל כל תמוט נכון כסדך מאז מעולם אתה נשאו נהרות ס' וכו' נכברות מדוכר בו להודיענו דקודם שנתקשר העולם היה הכסא הכבוד מאז מקדם דתכון תכל וסיה מרחף ע"פ המים והיינו תומרו נשאו נהרות וכו' זק"ל .

יהי רקיע יחזק הרקיע עמ"ס בקונ' דרכי קיים על מחני' יהי כיהך יע"ש כר"ן ע"ד .

ויקרא לקים לרקיע שניש' נייטך תראנה מ"ס בס' זרע יחזק פיה"מ פרק ס' מי"ג דאכית כמחני' זו מתלקת הלל ושמי ויערב לך ועיין כתיבורי על תהלים מ"ס כוס בס"ד .

תרישא חרץ דשא לא דשא לשון עשב וכו' עיין לרש"י לקמן ס' האזינו ע"פ כשעירים עליו דשא וכו' ולהרמב"ן והר"ם ז"ל .

יהי מארת חסר ו' כתיב על שהוא יום מארת לישול חסרה כחוקות מה טוב סדנול לומר הספילה של ס' ס"ן שצר ג' יום ד' יע"ש והרועה לזן קדשים וסיה דעתי כשאורע תוליו זס כחוקות דהם הכל שאין בהם חטא על עונות סדור דיכריו לכא לכיה"כ ללמוד ולהתשלל תשלם א' כדמע לכ כי מחמת סחמולי כחוקות אין דורש ואין מכקש על כדקי העיר ולעקור ולרנות ושל"ס הקדוש פי כרוק יסנה מוסר השכל מעין זס על חולי אכעכועות יע"ש .

ויאמר ארים נעשה אדם כללמינו כדמותו כתיב רכיבו כתי' ז"ל וז"ל ויש ככתוב הוה ענין עמוק חקום באזרות המקובלים מכקצי ס' כי הוא סוד כענין עשר שמירות אשר סהרם כלול כהס וקפניקו דוגמא להס והאר כללמינו כללם העשוי לנו כדמותו

ישראל חמשה חומשי תורה ד"א יום השמי כולם תלוים ועומדים עד יום השמי הוא ו' בסיון המוכן לרמ"ת עכ"ל ונראה שרמו בהשמי כה"א וכשמי דיש כאן רמז לשתי קורות תורה שככהב וקשבע"פ והיינו ה"א והשמי רמז לחמשה חומשי תורה כאמור ושמי רמז לשיחא קדרי משנה תורה שבע"פ ו"א ויהי ערב ויהי בקר יום השמי כי יודע כי תשכ"ב ביום ותשבע"פ כלילם וד"ל לערב ולבקר יום השמי עמון ברמ"ז והענין יס לפרשו עפ"י הדין דק"ל כח"מ סיומן רמ"א ס"ט ו"ל כל הנוהג מחנה ע"ת בין שהתנת הנותן בין שהתנת המקבל והחוקי המקבל וזכה בה אם יתקיים התנאי כהקיימה המתנה ואם לא נתקיים התנאי בטלה המתנה וחזיר פירות שאכל יע"ש וכאן שברא הקב"ס את העולם ונתנו במתנה לברואיו כדכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב זכו' ו"ל כ"כ כשלא יתקיים התנאי חוזר העולם לתהו ובהו ו"ל כ"כ כדון הוא דיתורגו התכל ומלואה וגם כל הזרעים והאילנות שבתוכו הכל יהיה תהו ובהו ולא תשאר פרסה וק"ל

וייצר ב' ילדות וכזה הנה נכון נוסח ברכת הנכנס לבית"ק אשר יזר אחבם וכו' ועתיד להחיותכם כדון דהיינו ויילד ה' לקים וכס"ב דרשו כפסוק ויטב לקים למילדות וכן בשאר דוכתי ראוב' בקרא ב' ור"ן

עפר מן האדמה ממקום המזבח הלאה תהו-לים כפרה עמ"ש הרב נחלק כנימין ז"ל מזה קמ"ז והר"ד כקוב' כפש חיוס מע' ק' אות כ"א ועיון כ"ך ה"א ע' משפטים דרוש ב' ודוק :

רנפיש חיה שניתוסף בו דעת וד"יכור כזה יתכן לרמוז דהן טעם בשמות לרד ומידר הפחובים כס' בהעלנות דטמון ברמ"ז דלא היה להם דיבור כ"א דעת קדושים בינה כלכד והוה אל דלא היה להם הכ' דלהי'ן באחד ומ' דמידר היינו " מחסרי ב' דלקי'ן דהם דעת דיבור ולכך קראו בשמותם כן מעיקרא כי ה' שם כפי אביהם שיקראו כן :

אע"ה לו עזר כנגדו פירש"י שלא יאמרו שתי רשויות הם הקב"ס יתור והוא יתיר וכזה יבוא כנגדו בעל"ה אע"ה לו עזר שהיא האשה וזה הגזר הוא כדו שחכיה נגוד לו אם תזוז דעתו לומר אני ליה ח"ו וכחכ הרב מהרש"א ז"ל בס' שמע שלמה בס"ז ד"ר ע"א וז"ל ול"ע דכדו רש"י ז"ל אהרדו דהכא כהב דכרים קללו ואילו לקמן כפסוק הן סאדס הים כאחר ממנו כתב הרי הוא יתיר כתחונים וקדוב להטעות לכריות לומר אני ליה הואך יטעה והאמת הכא ש"ס קוזת דעתו עליו ויאמרו לו אם הוית ליה הוית אחר ולה שנים וכדוחק י"ל עכ"ל ולער"ן ליישב כריות דהס"ן דלגבי דידים אם קוזת דעתו לו' שהוא ליה הוא מספיק לדחות סכירתו במה שנכרא אשתו עמו כרם לטעות לכריות אינו מספיק זה דאם חו לעד לעולם יטעוכו וכמ"ם בכ"כ דע"ה גבי תירס מל"ז וככ"ר איתא נמי גבי כ"ן וחירם יע"ש ומי כנמרוד שעשה עמנו לום ואמרו עליו דסוים יודע ריבונו ומכוון למרוד כמו שדרשו ע"פ לפי ה' ונמלא דמכיר פחיתות ערכו אדם להכל דמה ומכוון להטעות את הכריות וכוח ברוד

ולא הגעו בו הוסיפה על כלוויז' עיין באבות דר"כ ע"ק דאמרו ראדה"ר הוא דהוסיף ועמ"ש ה"ב נחל קדומים אות ח"ו וע"ש ועיון במדרש

ש"ע קי' א' שאמרו והוסיפה על סריכור וע"ש ועיון ככ"ר וכמוהרש"י והרב נהו"ק שם .
כי יודע לקים כל אומן שוכח את כני אומנותו וכו' הנה לפי' נמלא טעם נכון על משרו"ל דהמדבר לס"ר נחש מכיאו ועמ"ש הרב כסף נכחד אשכנזי ז"ל ס' שלח לך כוס כיע"ש והיינו דראשון שבעולם דהוליא לה"ר הוא הנחש ונוסח הלס"ר כי כל אומן סני לחכריה לכן המדבר לה"ר כא נחש לכתבו כאשר משפטוי' אתה תרצת לשניא את בן אומנות שלך דמס-אומנותו לרבר לס"ר והוא טעם נכון . ועיון עוד לרש"י ס' שמות ע"פ ויהי לנחש יע"ש .

עצבונך קשה אמאי לא נקט כסדר סלירס וסו"ל להסתול הקללה מהתשמים וי"ל עמ"ש דז"ל בטעם שככורה כי כולר הראשון עדיין לא הורגלת האשה בגידול וניקסא את ולרס ויש לה לע"ר באשה ביאר שאת וגם הכן סוכל לער עד שאמו מרגלת בכך לכך הקדים זה דבכך ראשון או כה כחתי' סלערי הוא כפלים משז"כ אחרי כן דהוא לתלמי' דכבר הורגלת והשאר יבואו אחרי כן ויתר תתאזה לשאלו אחר כי הרה וילדה דמקורם הכי בעלם רול' את' אשתו כתחילת נישואין וגם כדו שתעבר ותלד ואחר הריון ואחר לידה שייך ויתר ול' חישך תשוקתך דיעה לה ולולד לפי החדשים . ויש ליישב כאופן אחר דנקט הקל תחיל' והולך וגדל וזה רמז קרא גופיה כאומרו הרכה ארכה ועיון להרא"ס ולסרי"ף באגרותיו בעירונין מה שישב כזה וכס' מלאכת הקדש ע"פ זה .

וי חישך תשוקתך ואעפ"כ אין לך מלח לחובעו כפה קס' אם קללה היא זו אמאי שכתו רבנן כגמ' בעירונין ד"ק דהוין ליה כניס דאפי' כדודו של משה וכו' ועוד כנדרים ד"ך יע"ש וי"ל דהקללה היא דמחמת תשוק' אין לה מלח להסלים תאותה כשם שחטאה כני תאות הוא לעינים . אכן כשהיא לשם שמים . אזי כנשים משוכחת' א"כ דהסיא שאמרו כגמ' הן הנס מיעוטא שלא היו כפחקא של חוס ולכך משכת הנשים הכשרות דמינה מוכח שלא היו כקללה של חוס ודוק ועיון לסרמכ"ן והרא"ס מה ש"נרו כזה ומה שהשיב בס' נחלת יעקב שם :

ארורה הארמה משל ליוזא לת"ר וסכריות מקללות שדים שינק מהם . ולפי' מה נעים מ"ם יצחק על יעקב ככחוב כס' תולדות ראם רוח כני כרית שדה אשר כרבו ס' והוא דעל עשו אחיו הוא מה שאמרו דלא סוטיאו מיטתם של דכקס ביום לא כלילם שלא יאמרו ארורים שדים לכך על יעקב דסיה לרוק נאם ויאה לו' שדה אשר כרבו ס' ואינו ככלל ארורם הארמם ויען נתקיים כינחך וירע יצחק וכו' ויכרסו ס' לסבי כ"ך את כנו כסדר קום דאב ובן אינן ככלל ארורה ארמ' הן כעלמנ' סן כארמקס דלא כישמעאל ועשו ודוק .

רועה לאן לפי שנתקלל' הארמ' פרש לו מעבודת' וקסס ע"ז הלא אם סלאן וכקר גדולי קרקע נקראו הרי עדיין מתעסק כעבודת קרקע ויש לישב ע"פ מ"ס הרא"ס ס' וישלח ע"פ ויסו לי שד וכו' וכמ"ס סהו"ר שם ודוק .

דמי החך דמו ורס זרעיותיו עיון רש"י ס' מקן ע"ש וגם דמו ועיון מ"ס הרב דבש לפי ז"ל כמע' ד' אות ע"ז וכספרו פני דוד ס"ז וכספרו חמ"א כשמאל

בשמואל א' סי' כ"ה ובמלכים ב' סי' ט' ועיין תור"ג
 וכס' אהל ישרים שם ועיין בהקוים תקון ס"ט ועיין
 למוהר"א ס' מקץ ע"פ וגם דמו הנה כדרש
אז הוחל לקרות בשם ה' ופי' הראב"ע ז"ל שהחילו
 להתפלל וראיתו להרלב"ג ז"ל בס"ז רי"ז ע"ד
 שהשיב על דברי הראב"ע לו כי לא יתכן שנאמר
 שהחלו אז להתפלל לשם ית' כמו שביאר החכם א"ע
 זח"ד ואחמ"ר ק' שפי' הראב"ע הוא בתרגום הנקלום
 שהירגם בכון ציומוהי חלו בני אכשא מלללה בשמא דה' גם
 בקיוונים סו' תיקון ס"ט דקיי"ט ע"כ כתוב כן בסדויה
 וז"ל ועוד אז הוחל לישנא דללוקא כר"א אז תקרא
 וה' יענה יע"ש וכו' לפרש כי בשם ה' נקראת התפילה
 וכן במ"ס רש"י בר"ס דכ"ו ע"א ד"ה ותיטב לה'
 משור פר ותיטב תפילתי וכו' יע"ש הסונה דקרא כתיב
 אהללה שם אהים כפיר ושם ה' הוא תפלה כדכתיב
 בשמך אשא כפי ודרז"ל בכרכות דר"ו בשמך אשא כפי
 זו תפלה יע"ש ולכן שפיר דרשו ותיטב לה' שהוא על
 התפלה ונמלא פי' הראב"ע יסודתי בהררי קרש .
 ורכינו דרש אותו לגנאי דהוא לפי פשוטו של מקרא
 כפי אותו זמן :

תוס' ד"ה זה ספר תולדות האדם כת"כ וכו'
 עיין בכ"ר ס"ז פכ"ד ועיין לראב"ן בתשו'
 סימן ל"ח .

ס' נח

צדיק תמים היה בדורותיו המוכן כפשוטו בדורותיו
 הוא שכל הדורות שהיה נח ובפרט
 בדור המבול ובדור הפלגה היה לדיק ותמים וכבר
 ידוע מ"ס מרן הקדושכפי' הכתוב הזה כי חטא דור
 המבול היה זנות שהכשיר ממנו נק' לדיק וחטא
 דור הפלגה הוא ע"ז שהכשיר ממנו נק' תמים וז"ל
 לדיק כנגד דור המבול ותמים כנגד דור הפלג' שלא
 חטא בדורותיו ככ' דורות לו כמ"ס בס' פני דור
 ס"ז אות ז' יע"ש וכן ראיתי להרלב"ג ס"ז עפ"ז
 שכתב וז"ל בדורותיו אמר זה לפי שכבר היה נח
 בדורות רבים לאורך ימיו ובכולם נמלא הולך בלדקו
 עכ"ל לא דק"ל על זה ממה שראיתי להרלב"ג עלתו
 בקו' הפרש' שכתב וז"ל וראוי שתדע שנה ושם היו
 מכוני המגדל כי קודם שמת נח היו המשפחות
 מפורדות בארץ לפי הנרא' שלא תרא' כי שם עשרה
 שנה אחר שמת נח ליוה השם יתעלה לאברהם שילא
 מארץ מולדתו וילך לארץ כנען עכ"ל והרבה תמוה
 איך יתכן לו' שנה ושם בנו לדיקים וקסידים היו
 מכוני המגדל ומ"ג למ"ס רז"ל בכ"ר רס"ז כי כל מי
 שנכפל שמו הוא בן העוה"כ דכתיב נח נח כ'
 פעמים גם אמרו שם כל מי שנאמר בו היה הוא
 לדיק מתחילתו ועד סופו הוא לדיק דכתיב אלה
 קולדות נח נח איש לדיק תמים הים בדורותיו והרי
 דור הפלג' אין להם חלק לעוה"כ כמ"ס בסנהדרין
 פ' חלק כמו שיע"ש ואפשר לו' דמ"ס רלב"ג דנח
 ושם היו מכוני המגדל ר"ל היו עם כוני המגדל או
 אפשר דחסר תיבת בזמן וכל"ל שנה ושם היו בזמן
 כוני המגדל ועדיין ז"י .

קז כל כשר כל מקום שאתה מולא זנות אנדרלומוסיא
 כא לעולם והורגת עובים ורעים כך אמרו
 במ"ר ס' אחרי מות פכ"ג סימן ט' ועמ"ש בדרשותי

ס' בלק ופגחם בזה אך קצ' לו ממ"ס במ"ר ס'
 כמדבר פ"ה ע"פ ל' חכמתו את שבע משפחות
 הקהתי דהקב"ה אינו עושה כן דמביא אנדרלומוסיא
 והורגת טובים ורעים והוכיח מדור המבול שהלל
 לנח שהיה לדיק והוא תמוה וכדוק י"ל דהורגת
 טובים ורעים דהכא היינו שהן טובים מחטא זה של
 זנות אבל אה"ן דיהיה להם עוד חטאים אחרים אבל
 ללדיק שלא חטא כלל אינו לוקח א"כ דדוקא בחטא
 זנות הוא דהורגת טובים לא בחטא אחר וזה יותר
 דוחק שהרי מדור המבול הוא מוכיח כן ועדיין ז"י
 ועיין להמפרשים בס' שלח לך ע"פ ויאושע ו'ן וכלב
 ו' יפונה חיו מן האנשים יע"ש .

כי מלאה הארץ חמס לא נחתם גז"ר לא על
 הגזל וק' שהרי במ"ר ס' נשא פ"ט אמרו על
 הכל הקב"ה מאריך אפו חוץ מן הזנות שלא נחתם
 גז"ר לא על הזנות ע"ש וי"ל תי' כדור דיש לחלק
 בין ישראל לעמים דהוא כהך דהכא דאיירי בכ"ג
 דכלטו על ז' מלות וכלל על הגזל הרי שו כשיעוריהו
 כל שבעה דאזהרתן וזכי מיתתן א"כ לגבי דידהו
 הו"ל גזל יותר חמור אבל לגבי דירן עם בני ישראל
 דאיירי המדרש דמלינו דאיכא עבירות קלות וחמורות
 ומלינו בערות דאיכא בהו מיתה וכתב ובגזל קיל
 מהני דאינו לא בלאז וניהן להשבון חשיב זנות יותר
 חמור וק"ל אחז"ר בה הראני בני יר"ן כי **ביצחק**
 יקרא היר' בס' מדרש תלפיות דפ"ט

ע"א שהביא משם מנחת יצורה שהק' כן דאיך אמרו
 לא נחתם גז"ר רק על הגזל והא בקרא כתיב כי
 השחית כל כשר משמע זנות וקו' דגזלו נשי חכריהן
 לזנות ע"כ וכני כי **ביצחק** יקרא היר' הגז' תי'
 תירוצ' ככונ ע"פ מ"ס במד"ר סדר נשא
 והוכח בילקוט משלי ע"פ אל תקנה באיש
 חמס מדבר בניאף שהוא בשע' שזוכה באשת חבירו
 והוא מתעברת ממון הוא גזול מכני בעל האשה
 ונתן לממזר לפי שבעל' קושכ בו שהוא בנו ואינו
 בנו ומנחילו עם בנו ועד"ז נק' הנואף איש חמס
 ע"כ ועיין למו"ה מדרש תלפיות דקמ"ו ע"ג יע"ש
 ובה יבא על יתד נכון ודוק את"ר נר"ו ועיין לשון
 ערומים ס"ז ומלה"ק בס' .

בי לומים עוד ז' הקדים רש"י לדרוש שבעה ושוב
 אומרו עוד והוא כי לטעם ק"ך שנה הינת
 משום דהיו ימיו ק"ך כדגמר הפרש' הקודמת אכן לז'
 ימים אחרים מה טעם לעכב הפורענות חמטו להכי
 מלקח קדים אמר כי ההכרח לא ישובם ולא יבונם

בעצם עיין בסו"ס לך לך כדרשה זאת ובס'
 האזינו ע"פ וידבר ה' ל' משה בעלם
 ביום הזה יע"ש .

וימח את כל היקום וכו' כתב הרב הנדול
 אור החיים ז"ל וז"ל וימח את כל היקום
 פי' מלכד הגויעה הרמוזם בפסוק שלפ"ז גם נמחה
 כל מה שהים עומד מהם באמלעות ריבוי המים
 חס וקר נמחה כל הויסתן ונעשו כמים והיו כלא
 סיו בעולם ובזה ושכיל דברי רבוקינו ז"ל וז"ל
 אמ"ר אחי אסור וקדם לרחמי אסור למעש' בראשית
 וקדם לפורענות דכתיב מארס עד בהמ' וכו' ע"כ
 וקס' מקרא מלא דבר הכתוב הקידם לזה ויגוע
 כל כשר הרומש וכו' וכל הארס הרי שאמר שקידר
 כל

דרש מרובין כות על ת"ח שבכל והיה ניפא אחיף
הך דרשא כפירוש' ומאי מקס' העיקרא ממ"ש רז"ל
ת"ח שבח' מתוקים כות דליתא לסיא ואררבה אמרו
אופכא גם תל' כ' כסס י"מ קס' דוהוי גופא מיתרת
הס"ס לחלק בין זית לשמן גם מ"ס בקורן ח' עיין
להקוס' כערוכין רי"ח ע"כ ד"ס מדורין יע"ש ול"ע

וחתכם

ובו' ואגרה ל' תוות וכו' ומוראכם
וחתכם יהיה מוראכם על סתות כל
זמן שאתם חיים עכ"ל לעד"ן דרך דרש דל' חיים
סוף שרמו איחיו לדיקים עד' שזמרו רז"ל בכחם
דוכתיה שבלידקים נר' חיים והרשעים קרוים מתים
ומכואר בוה"ק ס"ז עפ"ז דכשאדם לדיק ולא חטא
ולא נשתנה ללס לדים אז הוא דאיכא ברכה זאת
דמוראכם וחתכם אבל כשקוטא ותלף הלך ללס לדים
אז החיות שולטים עליו וע"ש זה ראייתו כס' פענת
רז"ל ס"ז ע"פ זה שכתב רז"ל ומוראכם וחתכם יסיה
רז"ל וקשה ח"כ איך עורפין ודורסין לבני אדם ור"ל
שכשקוטאין מראה הקב"ה את דמותס לעיני סתיות
כדמות בהמ' נמשל ככהמות וקר לילס מעליהם עכ"ל
ודבריו הס דבריו הוה"ק כאותו פרק באותו מקום
ועמ"ש בסכת דקנ"א ע"כ סנהדרין דל"ח ע"כ ול"ע

ואתם

פרו ורבו לפי פאטו הראשון' לכרכה
וכאן ליווי ראייתו למוס"ר מוס"ר א הכהן
ז"ל כדרשותיו כ"י ס' זה שהק' עפ"ז דכבר כאמר
כס' ברחמים ויחמר ליה פרו ורבו ועיין כס' של"ס
דרע"ד ע"א והגר"א לעד' שבפ' בראשית אינו ליווי
כ"א ברכה שכרס הקב"ה אמנס כפ' נח כח לטות
על העלום שחיבים להשירא ולהרבות עכ"ל ועיין
כס' לקי' טוב בחטית הקדר וכס' וזאת ליאורס
ק"ז :

לרד"ך

עולם נכתב חסד עיין בזה קונס' כלבו
והובא בקי"ס שבולי הלקע מעש' דרוב"ל
יע"ש ועיין כס' החסידים סימן תקל' ולמוה"ד אור
ליסו ז"ל סימן קצ"א :

ויקטן

לנו ע"י שהיה עניו ומקטין עצמו לכך זכה
לסעמוד כל המשפחות הללו כב"ר פ"ו
אמרו כי העמוד י"ג משפחות יע"ש וכן הס' כמנין
י"ג ונרא' בו כח המנין י"ג בו ידוע מרז"ל והמפ'
בו כל הי"ג מורותיו יחברך הס' מורים על העטת
ובמ"ש הר"ח כפע' העכות פ"ק כסס מר רבו מוסרמ"ק
ז"ל וע"ש ח"כ כנגד זה היה לו י"ג בניס שהעמיד
י"ג משפחות ח"כ נרא' בו י"ג נימ' אחר' נימט'
אסכ"ס כי מי שקוא עניו ומעביר על מירותו ואינו
מקפיד עם שום נביא דרי קוא חמיד עם טולס
באחרות ואסכה ואחיה ולכן נגד זה זכה לסיות לו
י"ג בניס :

ובו"ש

הפילס ואלו היו נוהגים אסכס היעות
ביניהם וכו' והוא מילתא כטעמא דמקרא
מלא דיבר הכתוב חיבור עלבים אפרים סנת לו אש'ו
עוע"ז באומרס ז"ל :

ס' לך לך

ואכרבה מכירך ומקלך אזור כחב כס'
פענת רז"ל רז"ל וז"ל רס"ו ע"י כפיתס
תולדות

כל הנכראים זכר הנכראים זכר גויעת האדם ולדברינו
יכוין לומר על פרט לורת הגויה כי הניף נכרא אחא
כן וכשמח' ה' לכל היקוס גולס לורתו היה ראשון
כיוו שכהכנו ורויק ג"כ חוכת ילרתני שחור על
הניף דכתיב ויזר ה' וכו' עפר מן הארמ' אבל
בענין הגויעה שהיא יליחת הנפש מהגוף לא הוק
כי לא יליחתה נפשו של אדם לא קורס לכל כמוכן
מהכתוב עכ"ל ושלמי שדבריו הרב ז"ל בסופן אינן
מוכנים כמ"ס אבל בענין הגויעה שהיא יליחת הנפש
מהגוף לא היה כן כי לא יליחתה נפשו של אדם לא
קורס לכל הריו קרא כתיב ויגוע כל כשר הרומס
וכו' וכל האדם הריו שבענין הגויעה היה האדם
לכסוף וכמו שהרגיש הרב ז"ל בחטילת דבריו כוס
ואני השכתי כי ט"ס הוא וכך לייך להיות אבל בענין
הגויעה וכו' לא היה כן כי לא יליחתה נפשו של
אדם לא אקור לכל כמוכן מהכתוב והוא כדור :

והאמת

שכן אמרו כב"ר קדר בראשית פ"ט
אמר נחמן אקור לכל המעשים וקדס
לכל עובדין וכתב הרב ירמי משה בפ"י לכ"ר אוק ג'
וז"ל וקדס לכל העובדים פי' משני טיס באדם
דיעס וכיכה כדאיתא במכול מאדם ועד בהמ' והק'
הד"ס לגוו והלא מחיל' נתקלל כחז וי"ל שהנחש
היה ערוס מכל חיה והיה כס דיעס ולכך נשתנה
דינה להיות עונשה חטיל' לאדם עכ"ל . וזהו כונת
מ"ס רז"ל והביוא רס"ו בקומס ע"פ והנחש הוק
ערוס ערוס מכל לפי גדולתו מפלאו ערוס מכל
ארור מכל דהכונ' דכהוות בו ערמימות וחקמה זה
גדס להיות מקולל יוקר מכל וק"ל וראיתו להר' רבינו
כחיי כס"ז שכתב רז"ל וכל האדם כי כסס שהיה אדם
אחרון כביראתו של עולס כך היה אחרון כחורבנו
עכ"ל והחמת הוא שהכתוב הזה מקייעו שכחוכוכל
האדם לכסיף אבל מה נעש' למ"ד אחריו וימת את
כל היקוס מאדם וכו' וכקו' הרב אור החיים וי"ל
לא דכנת' כמס' ברכות פ' הרוח' דס"א ע"א שדרשו
אקור וקדס לרתני אקור למ"ב וקדס לפורענות
ואמרו שהוא פורעטת דמכול דכתיב וימת את כל
היקוס חנר על פני הארמ' מאדם ועד בהמ' ברשא
אדם והדר בהמ' וכו' יע"ש ול"ע .

ויסברו

מעיונית כגון חמי טבריא וכיולא בהן
דחא כח מעש' ס' בי כורא דנחקיים
בזס וממכתיך ארפאך דכחמי טבריא וכלוג'אס
סנמלאין ככמס עיירות מתרפאין מהן לכמה מכאזכים
והוא כמו סמס לרק' ומרפא דלדיקים מתרפאין בהן
לא דלמ"ד רכא"י לא סיס מכול מה כקשו המיס
הללו כעיה"ק טברייא ושמא אחר' נמשכו סס ועיין
כס' נחל קדומים .

טרף

וכו' ודרשו כפיה ל' מאמר אמרס והו
מוכחתי מרורים כות וכו' וראיתו כס'
פענת רז"ל ס' זה ד"ח ע"כ שהק' וז"ל וקשה וסרי
אמרו רז"ל ת"ח שבא"י מתוקים כות וי"ל שחפרי
מתוק והאילן וסעלין שנק' זית הס' מרורים וי"מ
שגס הפרי מר אבל השמן מתוק וכו' נמשלו ת"ח שבא"י
יע"ש ודבריו קמוהיס שחרי כסנהדרין דכ"ר ע"א
אזמר הכו להדויא כדבריו רס"ו שאמרו שס ע"פ
ילבר ושנים זקיס עליה ולבר לו ת"ח שבא"י שטחים
זל"ז בהלכ' כשמן זית ושנים זקיס עליה לו ת"ח
שבכל שמרורין זל"ז כהלכ' כות ע"כ קרו דעיקר

חולדות אלל מה שבירך ולחק ליעקב אורריך ארור ומכרכך ברוך שהלדיקים חילת יסורין וזחרותן שלה ורשעים להפך שלכך כתיב אורריך ארור וכאן למה פתח כדרכי החיל' ויש לימר שיש לחלק בין כרכות ה"י לכרכות כ"ו ויש מפרשים דכאן שאני דחזר וקיים וכרכו כך דהיו 'החיל' וסוף עכ"ל ולער"ן דבשלמא כשכירך ולחק ליעקב שאז היה בזאתו פרק יעקב בן ס"ג שנים דערוין לא הניע ומי שנוחמו בהם ע' שנה א"כ כלור מהכי סוי ערוין תחילתו של ארם וכן כללעם שדובר לכללות ישראל ויפרט שבאותו דור שהכניסם לארץ היו רבים הפחותים מכן ארכעים וזחר מהותרים על ששים כיון שהיה גזירה למות במדבר מארכעים עד ששים א"כ שפיר שייך לו' בהם על הדוב תחילתן וסופן משא"כ באכרהם כי העיר הכתוב ואכרם בן חמש שנים ושבעים שנה שכבר הניע לימים שנק' הארם זקן ואוש שיכה יותר מע' שנה אז הקדים מה שהוא שייך לסיפו תחיל' דהוינו השלוח וא"ת שא"כ לא היה לריך קרא לו' עוד ומקללך אחר ליון שהרי הוא בסוף י"ל כזה שהיה לאכרהם אע"ה כ' זמנים תחילת וסוף דהנה לעזון חספם שנים הרי כח זמנו להיות סוף חכל כיון שהקב"ה עשה לו נס שאם הוותו בן ק' שנה חזר לימי עלומיו כבחור להוליד ונעש' כריה חדש' א"כ הו"ל עוד זמן להיות נק' תחילת זמנו אף הוותו בן ק' זלכן היינו דקאמר ומקללך אחר שהוא לזמן הזה שהוא תחיל' וראש ולכן ה"ט שהולרך לחזור פעם שנית ונכרכו כך כדי לתקן השני זמנים שיהיו סוף ותחיל' וסוף ורוק :

זהבנעני אז בארץ פי' הראכ"ע סוד ועיון להרמב"ן ובתשו' מוהר"מ בר ברוך ק"ג סימן תקי"ד :

הירוך ונקוע וכו' לבי אומר לי רמי ועמוד כסוד ה' רבכמה מולי אשכחן דאמר סקב"ה לאכרהם דהוא סימן לכניו וגם זו באחת מהם וזו כפל הכתוב וישע אכרם הלוך ונקיע הנגבה כלומר וישע אכרם בפיו רש"י וישכ כאן חדש או יותר ונוסע משם וכו' וכל זה סימן לבניו הלוך ונקיע לאר"י וכרכיב במסעות או חדש וכו' ועיון עוד לרש"י ז"ל ס' וירא ד"ה ימים רבים וד"ה וישכ אכרהם בכאר שכע :

במקדם נסע מאלל אכרם והלך לו למערכו עיון להרא"ם ז"ל שהק' וז"ל ותימא שמגבולי הארץ נר' שכבר הירדן כמזרחה של א"י ובית ש' תוך הירדן ונמצא שההולך מבית אל שהיה אכרהם דר שם ש כבר הירדן הולך מאלל אכרהם למזרחו הוא ז"ע ולער"ן דלק"מ דהנה אחת דהירדן הוא כמזרחה של א"י והיינו דמי שכל להכנס מן הירדן לא"י סוי הירדן תחילת בניסותו לא"י והולך לפניו לא"י לבית אל שהוא לפניו מן הירדן סוי בית אל מערב לפני הירדן למי שנגס מן הירדן ולפניו לא"י חכל מי שהוא נוסע מבית אל ולסוף לבא וללאת מא"י לירדן סוי ממערב למזרח וא"כ אכרהם שהיה בבית אל שהוא עכ"פ כמערכ כדרכיב בית אל מים זהו לגבו לפניו א"י חכל ללאת לחץ הוי ממערב למזרח והוי נוסח מזרחו של אכרהם למערכו והיינו שסיים רש"י וקאמר נמצא לוט נוסע מן המזרח למערב וזה ראייתו להרכיב פני דוד ס"ז אות כ' שכתב ממש רבינו ישעיה

הראשון זל"ה שזמנה ע"ד רש"י לו וז"ל ותימא דאדרבא איפכא מוסחכר שיהי הירדן ממזרחה של א"י ובית אל לפניו מן הירדן נמצא הולך מבית אל לירדן הוא ההולך למערב מן המזרח עכ"ל ולא ידעתי מהו כוונתו שהרי כיון שהירדן הוא כמזרחה ובית אל לפניו ממנו דההולך מבית אל לירדן הוא הולך למערב מן המזרח א"כ זהו בעלמו מ"ש רש"י נמצא לוט נוסע מן המזרח למערב ואם יש להגו"ה כדבריו רבינו ישעיה הוא כך שמש' איפכא הוא דס"ל דהנוסע מבית אל שהוא מערב לירדן שהוא מזרח נמצא נוסע ממערב למזרח וע"ס נפל כדבריו וז"ל הוא הולך למזרח מן מערב והיינו כקו' הרא"ם ז"ל ע"ד רש"י וכ"ן להוכיח ממ"ש אחר כך רבינו ישעיה שם וז"ל וכל לפ' לוט מקדם הולך לו לקדם ויזמה לו קדם לבית אל עכ"ל דש"מ מדכיוו דכל אנחתו להוכיח דלוט נוסע לקדם שהוא למזרח ולא במשמעות הכתוב וישע לוט מקדם דר"ל מקדם ממזרח למערב חכל כבר ביארנו דקו' געיקרה ליתא ע"ד רש"י שדבריו כדורים כאמור ומדובר וזקן ועיון למוהר"ש' בכ"ר שם וככ"ר ק"ז פל"ט סימן כ"ד זכמהרש"י שם :

ויבא הפלוע עיון ס' תקת ע"פ ש' הירא אהו וס' דכר"ס ע"פ כעשקרות ועוד ס' רכונים ע"פ ש' הירא אהו דע"פ מיתר הרפאים וע"ש :

קזנה שמים זארץ פמו עושה שמים וארץ ע"י עשייתו קנאן להיות שלו כינת דברו רבינו פשוט' שמפרש קונה שמים וארץ דקאי להקב"ה ולפי שנגש כזה דה"כ ממי קנאן וכמ"ס בכ"ר לזה מיישב דקינה הוא ל' עושה דע"י עשייתו קנאן להיות שלו כמ"ס השמי' שמי' לה' והארץ וכו' של הקב"ה ככ"י ואין לו דכות רש"י הוא על אכרהם וכדאורך דרשת רז"ל בכ"ר וכמ"ס דא"כ לא היה לו לרש"י לו' כמו עושה דאדרכא א"ש ל' קונה שהקב"ה עשאן ואכרהם קנאם ממנו ית' ע"י זכותו ומדכתב רש"י כמו עושה שמים ירא' ברור ופשוט דקאי להקב"ה והולכתו לו ; לפי שראיתי מי שהבין דברו רש"י דקאי לאכרהם והאמת ליתא להא זכמ"ס ורוק :

אנכי מנן לך קש' דאכרהם נלעער על השכר לכד - ואילו הקב"ה השיב על שמים מם שלא של אכרהם עונש גזר וי"ל דהקב"ה דן כדעתו י"ל אכרהם דסיבר כמ"ר דמתלופין עונות כזכות זלכן אחר ימא קבלתי שכר על כל דקותי ולא יעבש ואיתי והשיב לו הקב"ה אני סוכר במ"ר דאין מתלופין זהאי לחור והאי לחור גידון בגהונם וסוכ מקבל שפרו צנן ערן לא דלגבי דירך לא יחשוב ס' לך עון אשר חטא כדי לכא לכלל עונש והוא כמ"ס רז"ל דהשופך דמן של רשעים כאילו הקריב קרבן ופוס קש' שאתם רואג על השכר שאכרת הנם שכריך כשאר קיים לעוה"כ ועיון כס' בסא - שלמס למת"ר ז"ל זכס' חבל ויעקב רב"ן ע"ד - בהקדמ' זו אי מתלופין זכות בעונות יע"ש ועיון כוה"ק ס' זו דש"ח ע"א ורוק :

ויוצא וכו' ד"א סוליא וכו' וזו"ל הכטה ממלמט' למטה בכ"ר פמ"ח סי' ס' שמעתו מקשים מקרא דכתוב בס' חקת והטעם ש' נחש הנחשה מאד וקדח כתיב לעיל מונית ושימהו על פנס הטיף הכטה מלמט' למעל' עכ"ר זלער"ן לוישב לום עש' טרי

מאי דקנן כמסכת ר"ה דכ"ט ע"א וכו' כאשר וריס
 חסה ירו וכו' וכו' ודיו של משה וכו' לא לו' לך כל
 זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעל' ומשעברין את
 לבם לאחיהם שבשמים היו מתגברין כולל כדבר אהה
 הומר עשה לך שרף וסיס אהו על נס וסיה כל הנשך
 ורחם אהו וחי וכו' נחש ממות או נחש מקיה אלא
 בזמן שישל מסתכלין כלפי מעל' ומשעברין את לבם
 לאחיהם שבשמים היו מתרפאים וכו' וע"ס נמלא רכל
 עיקר לסיס אהו על הנס הוא כרי שעיז' יסאו
 עינוהם למרום ויכווט לבם לאחיהם שבשמים וכיון
 דלכונה זאת הם עושין להוות מכוונים עד למעל'
 לאחיהם שבשמים למפרע נעם' הנחש שהוא תלוי בנס
 למטה ממנו וז"ל והביט את נחש הנחשת שיסיס עינו
 השגתהו עד שמים ממעל ובהכי הו"ל כהילו וקביע
 את נחש הנחשת שהוא וותר למטה זהו נחש' לע"ר
 ליושב ועמ"ס הר"ס ולרבינו ס' וארא ע"פ על השמים
 יע"ס . ושוב אחר כמה זמן בא לירי ס' אהלו יאודה
 להרב כמוה"ר' אמתרו ז"ל שהדפסקו אהו על ירו
 וראיתי סס בס"ז שהריגו בקו' זאת והי' משס רבינו
 האר"י ז"ל כת"ס בעניותין ששתי בעל כל הון שכיונתו
 לרעתו רעה עליון ועיון כס' עמד נקח ס"ז דנרפס
 מתקם טגס הוא דרך כזה יע"ס :

עגלה

וכו' רמו לג' פרוס פרו יוה"כ וכו' וכח
 הר"ס וז"ל שכל אה לכפרת כל ישראל הם
 כאוס כי כפר יוה"כ כתיב ובפר בערו וכעד כיתו
 ועל ירו ויכל לכפר על כל ישראל כדכתיב כוס ועל
 כל העם הקהל וכפר עכ"ל בונתו מכוארת דאע"ג
 דפר יוה"כ הונו מכפר כ"א בערו וכעד כיתו דהס
 אחיו הכהנים ולא לכפרת ישראל הוא מ"מ מקרי כפרת
 כל ישראל כיון דעיו' שמכפר הב"ג כיוה כ כפר זה
 ויכל לכפר על ישראל כשהר קרבנותיהם וכתיב כיה
 בכ"ג ועל כל העם הקהל וכפר שמכפר על כל ישראל
 עיו' שנתכפר הוא כהחיל' כפר שלו מיקרי כפר כל
 ישראל . וכולדכתי לזה לפי שהחיותו להרב משכיל לרוד
 שהכיו דכרי הר"ס והבין בו כוכ' אחרת וז"ל דמ"ס
 הר"ס שמכפר על כל ישראל דכתיב ועל כל עם הקהל
 וכפר אחר המחיל' ההוא קרא לאו אשר לתוד קאו
 א על הכל מה שכתיב כפר' ולעולם הפר הונו מכפר
 אלא על הכהנים בלכד וכו' וע"ס ורברו תמוהים
 דמהיכן משמע ליה כדכרי הר"ס דס"ל דמה שנק'
 כפרת כל ישראל הונו דכפר שלו מכפר ג"כ על כל
 ישראל וע"ז כתיב ועל כל עם הקהל וכפר כרי שחקשי
 ליה דהאי קרא לאו הפר לתוד קאו מאחר שהר"ס
 לא כיון לזה כלל ורברו ברור מיללו שכתיב דעל ירו
 ויכל לכפר על כל ישראל כדכתיב כוס ועל כל העם
 הקהל וכפר הונו דמעולם לא עלה ע"ד של הר"ס
 לו' דקרא דעל כל עם הקהל וכפר קאו על הפר
 ואך לא דק כדכרי הר"ס דקיה הו' למושרא כיה
 כרגא דמסוס הא דעיו' שהוא מתכפר כפר שלו ויכל
 לכפר על כל ישראל חין משני זה בלכד מיקרי כפרת
 כל ישראל מלכד דמה כח יפת לרשות קדכרי הר"ס
 מלך . הסכרז זאת ועוד דיותר נח' לו להר"ס לכקש
 טעם שייך כפר' על כל ישראל כמה שעיז' ויכל לכפר
 על כל ישראל ממה שכתב הרב עלמו שס שכתב
 שס הרב קאוס דמת שמכפר הוא ושכט הכהנים
 מיקרי קהל . וכו' עכ"פ וותר שייך לו' כפר' דשיך לכל
 ישראל כאופן שדכרו ל"ע ועיון כפ"ק דיומא ד"ז ע"א

גבי חילו של כהן דמיקרי קרבן יחיד יע"ס ובתקום שס
 ד"ח ע"ה ד"ה הו סכר יע"ס .
וישב אוקס אכרס רמו שיכא דוד ו' יסו לכלותס
 ואין מניחין חותן מן השמים עד שיכא
 מלך המשיח ע"כ ויתכן לרמוו כנו' ויש"כ ויש"י כ"ט
 וס"ת אוקס אכרס מלך מ'סוח וסיוס לשון רש"י לא
 ידענו היכן רמזו בקרא :

בארץ

לא להס ועיון עוד לרש"י ס' וארא ע"פ
 וסני חיי קהת יע"ס וס' בא ע"פ אשר
 יסכו ואף לרש"י זאת הונו כקיים המלריים מסעווס
 דהו"ל להכתוב לו' ככנען ומלריס ועיון כס' אגדת
 שאו ח"ב ע"ד הרמב"ס והדאב"ד כזה ובס' אור
 החיים להרב מוקד"ח ו' עטר ז"ל ע"פ וס :

וגם

את הגוי אשר יעבודו דן אנכי וגם לרבות
 מלכיות אחרות שאף הם כלום על ששעברו
 את ישראל אש"ל דדיוק תובת וגם שהוא לשון כליה
 והכרת' ע"ד גוממו וכך נשתמשו לפרש בתובת נס
 כמה מהפרשים :

ואת

תבוא לא חבוך כשלוס אכיו עע"ז וסוא
 מכשרו שיכוא לו למדך שצ"ס תרח תשו'
 וקס' דכרי רש"י כקו"ס נח פי' כפ' וימת תרח כתרן
 לפיכך קראו הכתוב מת שהרשעים כחיותם קדוים
 מקיס יע"ס וגר"ל לתרן דהן אמת דרש"י פירש כן
 עמ"ס הכתוב וימת תרח שכונה סמיתת לתרח כחיותו
 בחיים חיותו שה"ט שהרשעים כחיותם קדוים מקוס
 ומ"מ סמוך למיתתו עשה תשובה ומת כקאו' שלימה
 וזהו סנתן לו הקב"ה הכשר' אבל ר' בחיי שס כס' נח כפ'
 וימת ת"ח כתרן כתב וז"ל וקראו הכתוב מתו לפי
 שהים תרח רשע עובד הלמים ורשעים כחיותם קדוים
 מתים ומה שדרשו חז"ל ואהה תבוא לא חבוך כשלוס
 בישרו שיש לאכיו חלק לעוה"כ זה היה בזכות אברהם
 אבל הוא כל ימי חייו היה רשע ומת ברשעו ופולי
 משני זה באה נ"ן של חרן השיבה לרמוו כי מת
 ברשעו כתרן אף של מקיס לא שיש לו חלק לעוה"כ
 כשכיל בנו ע"כ והאמת כו לשון חז"ל ככ"ר ס' נח
 פל"ס עפ"ז ואהה תבוא לא חבוך כשלוס כישרו שיש
 לאכיו חלק לעוה"כ וכו' וזה מורה כדכרי רבי' כחיי
 שיש לו חלק לעוה"כ כשכיל זכות אברהם ואס"ל שמת
 ברשעו ולא עשה תשו' והער ע"ז ששמך וגר"ל דיוס
 חקד כשיבה טיבה שעה ישמעל תשו' יע"ס ול"ק
 שיש לישמעל חלק לעוה"כ וגם ל"ק שעה תרח תשו'
 ס"מ ברקז קאזר כי לת"ח יש לו חלק לעוה"כ נס
 כלי תשו' ולישמעל עם תשיבה ועיון כס' שמו אברהם
 ערך תרח ודוק . והרב מנהרש"ף כס' אמרו ששר
 ובס' נח"ק פי' דדיוק רש"י לומ' שעה תרח תשיבה
 מדכתיב ואהה תבוא לא חבוך כשלוס דמדכתיב אל
 חבוך ולא א חבך ח"כ מורה שאכיו אכיו שחוא אכיו
 של תרח זכה לעוה"כ והו מסיבת כו כרא מוכה אכא
 כו ברא שהוא תרח זכה לאכיו יע"ס לא דקס' ע"ז
 ממה שראיתי להרב רבי' כחיי עלמו ס' שמות ע"פ
 משה משה חז"ל וע"ד המדרש כל מי ששכל שמו הוא
 ככ' עולמות נח נח אברהם אברהם יעקב יעקב משה
 והכו כתיב תרח אף הוא לא מת עד שעה תשובה
 עכ"ל הרי דרכו כחיי בעלמו כתב כפי' שדתי עשה
 תשובה ול"ע .

תקבר

כשיבה טובה עיון לרש"י ס' תולדות ע"פ
 מן החרוס קדורס קוס ועיון כס' חקען
 חלק

חלקם כחיים כדרוס על הרב הגדול יושב ההלום זלה"ה .

ודור רביעי לאחר שיגלו למזרים וכו' כי לא שלם עון האמורי להיות משתלח מא"י וכו' ועל זה קס' דבריו כתיב ויסק לקים משום כרהותם מלחמ' וגם על עון המרגלים לא נכנסו הקף ועוד טעמא דעקרו הכנענים כל החילנות וי"ל דגורא עלולה על בני אדם כענין גזרת מות על עון עץ הדעת ועיין לרש"י ס' וזאת הברכה ע"פ תריבחו על מי מריבה .

דנהר הגדול לפי שהוא רבוק לא"י עיין לרש"י ס' כראשית ד"ה הוא פרת וס' רבויס ע"פ עד הנהר הגדול .

הגם הלום לשון תימא וכי סבורה סויתו וכו' הנה לפי מאמרים ז"ל דאם בתחיל' נרא' לו בה"י אז אח"ך יכול להיות שורה עליו כח"ל לא יתפרס ל' תמיה ל"ה הדרכא היא הנותנת דמשום שרחה כה"י זוהי סיבה דגם כח"ל וזה פירשו בכ"ה במומיו ס"ג לקים ל"י אתה אשחרך זמאה לך נפשי כמה לך כשרי כחרץ ליה ועיף כלי מים כן בקדש חזיתך לראות עווד וכבודך והוא דאיכא נמי אחריתו כמ"ס גבי יחוקא על נהר כנר וחרחה מראות לקים דבמקום מים גבואה שורה עליו אף כח"ל ועיין בס' יערות דכס בזה וז"ס אשחרך זמאה לך נפשי כמה לך שתייה שורה עליו והחידוש בחרץ ליה ועיף כלי מים יען כן בקדש חזיתך כהר הקדש ה"י חזיתך כנר וככז' אזי משתקק לראות עווד וכבודך גם כי גרשוני מהקפת כנחלת ה' ובמקום שאין מים וק"ל .

ד"א והיה המים עכשו אתה חסר ולפי' בא חרמו אחריו חסמ"ר ת' שלים ש' מיעה מ' ליה ר' ליה .

זאם שרה הכת חשעים שנה בימי אברהם נקמעטו השנים כנר וכו' תשום כח לעולם . עיין להקונים כסוף תקון ע' ראיחא ההם וז"ל אמאי הוו קדמאין חיינ יומין סניחין פגון אדם וגם וכלהו דרין דרין עד כח ומאברהם ואילך הוו מתמעטין כשנין ל רבוי סנין ואריבין דיומין מא"א ומעוטא דיומין ושנין מז"א ובג"ד כהבראש בה' זעירא ע"ב וזה רמז הכתוב במומור פ"ט מ"י גבר יחיה ולא יראם מות והוא דכלל הנבראים לא כמלא כעומס אריכות ימים דהם שנים מ' תושלת י"ד ואפי"ה סוף האדם למות כדי להחיותו לעוה"ב דע"ז ימלט נפשו וק"ל .

וקראת שמו ילחק על סם הלחוק ועל סם העשר' נסיונות ותשעים שנה של שרה וזמון' ימים שנמול וק' שנה של אברהם ולער"ן לפרש דהותיות ילחק כס' ח"י ק"ן שסס חיי אברהם ושרה אברהם נ' ק' ושרה בת ח' למ"ש רבי' מוארת"ו בהקדמת ספר עה"ח ד"ד ואפשר לו' עפ"י מ"ס רז"ל דגאול' העתיד' היא בזכות ילחק וזהו רמז אותיות ילחק ח"י ק"ן גי' ק"ן דו"ר כו"א הקט"ן לו' שדור סוף הקטן גשיח לדי ישראל חיי וקיים וכא' הרמז בחיבת ילחק כי הוא מסיבתו ועיין בס' כמת דוד שיטה רמז אחר .

בהימורו את כשר וכאברהם לא נאמר את וכו' אבל יבטעל שהים ולר' חזקק לחתוך ערלה ולפרוע המילה וכו' כתב הרב ע"ז בפ"י עה"ת בס' דבריו דוד רקמ"ל דאע"ג דלא

ניתנה פריעה לאברהם כמ"ס בפ' הע"ל דע"ב וקיימה אברהם מדעתו ע"ד סקייט א"א כל הקורה כולה וכקב בס' המני"ה ששזע מפי קדוש דמו"ח המחה"ג מוהר"י נד"ו דנשחבשו הגפרים הזה וכקבו עירובי הכשילין במקום שהיה להם לכתוב עירובי תחומין כאשר שהלומוד שקוליהו חז"ל מכתוב עקב אשר שמע אברהם בקולי מלות שארם דש בעקביו קיים אברהם וכמו שאיתא בעירובין והטעות ילא להם שהיה כתוב לפניכם ע"ת והיה משמע לתרון אנפי וכקבו תכשילין במקום תחומים ודבר נכון הוא עכ"ל ולער"ן דאינו נכון כלל ועיקר שהרי העיקר מ"ס הרב דילא לרז"ל הזי דרשא מכתוב עקב דר"ל מלות שארם דש בעקביו ליתא שהרי כיומא פ"ג דכ"ח ע"ב אחרת אמ"ר קיים א"א כל הקורה כולה סנ' עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו וכו' אמ"ל ר"ש בר חייא לרב ואימא ז' מלות האו איכא נמי מילה ואימא ז' מלות ומילה א"ב מלותי וקורתי למ"ל אמ"ר ואיתומא ר"ח קיים אברהם אכינו אפי' עירובי הכשילין סנ' קורתי אחת תור' שכב' ואחת תור' שבע"פ עכ"ל הסובייח ופירש"י עירובין הכשילין שאינה הלכ' למ"מ לא הקנת סופרים וכו' הרי מוכח להריוח דמכתוב תורתו דמשמע כ' תורות הוא דאמרו דקיים אברהם אכינו אפי' עירובי תכשילין אס' שהיא מלוא דרכן וכבר הקום' סס כתבו שנסתפק ר"י דאמאי נקט עירובי הכשילין טפי משאר מלות דרכן וכס' יוחסין וכמוהר"ס"ח סס והריטב"א והרב שיחילחק סס בחי' כולם תי' לקו' הקום' כפי מה שכתוב בגיר' הס"ס עירובי תכשילין ולא עירובי תחומין וכ"כ ג"כ הריב"ה ז"ל בפרפראותיו ס' קולרות יע"ס וקוז מואת דהנה עירובי תכשילין הוא מדרכן ושייך לומ' תורתו תרתו תורה שככתב ותשבע"פ משא"כ עירובי תחומין דאיכא למ"ד כגמ' שהוא מדאורייתא א"כ מס שכתב שהוא טעית שכתבו עירובי תכשילין במקום תחומין לא יתכן לו' כן ול"ע ועיין בס' שמו אברהם .

ומן הסובייח הואת דיומא איכא לאקשווי על כעלי התום' בס' וירא ד"ה ויסק חמאה וחלב שפי' שעירובי תכשילין ד"ל תכשילין מצורבים שלא היה אוכל בשר כחלב וע"ס וקשה דום הוי איסור תורם וכגמ' מוכח דמ"ס קיים א"א אפי' ע"ת הוא משום דקיים אפי' מלוא קלה מדרכן ועיין הנחומא סוף ס"ז שפי' תורתו תרתו ול"ע ועיין בקוב' נפש קיים ד"ה אברהם .

ס' וירא

יום ג' למילתו קים עיין בס' חלקם כחיים כדרוס למילס .

בארונ'י ממרא הוא שנתן לו עלת על המולה לפיכך נגלה עליו כחלקו קשה דאי קי"ל גדול המעשם יותר מן העושה א"כ לגבי אברהם זכס וירא לוי גופיה ואילו ממרא היה בתחום שלו לכד וי"ל דלפי האמת לא יקרא זה גדול המעשם גמור דהוא לא התחיל מעלמו להשיאו כ"א אברהם של לו והשיב וכו' דאברהם הי"ל ג"כ והוא יושב פתח האהל בתום סיום וחולה להכנסת תורתים וזה שיצור סב' דהק' ות' ורוק' .

ועיין

ועיין בס' סמוכים לעד הגדפס מחדש למורינו הרב ז"ל ד"ח ע"א יע"ש .

יזב יסב כהוב כוקס לעמוד ה"ל הקב"ה שב וההה קימן לבניך וכו' הפ"ל עמ"ס כס"ע י"ד קימן סע"ו ס"כ הבח לכבר לחכירו ולקוס מפניו הו' לו שב קימן מאכל וחולה דמשמע שב באכילתו שלו שב בחולו שלו לזה קיים ואהה קימן לבניך שעתיד אני וכו' והו' לק"ע ורוק ועיין ש"א ונר' לפ' דמה שהקב"ה כובכ בעדה הדוינים הוא לשומרם מכל נזק ע"ד שאמרו רז"ל ורש"י ס' וילא והנה ה' נילכ עליו לשומרו כן הבא מנכרח הקיפח דילא חייב בדיו ה"כ ו"ל עפ"י מ"ס כמד' ס' אמור ע"פ ה' באור פניך והלכין רכשהקב"ה נילכ בעדה הדוינים הוא מאור עיניהם שלא יטעו כדון וק"ל

א"נ כ"ל דהקימן הוא לקנהדרין ועין אמרו בילקוט תהלים קימן כ"ה בפ' קור ה' לירחיו וכדיתו להודיעם כי ע"י המילה וכו' לע' קנהדרין גי' קור ולכן חלה הקימן כזה .

ת"ס ר"ה כחוס היום שעת הכילה והוא שעה רביעית שהחיל היום כחוס ואז מאכל כ"א יע"ש וב"כ הרב רבי בחיי ז"ל יע"ש והוא קימח שהיו כפ' ת"ה דכ"ח קניא שם בכרויחא להיפך שהמיו כחוס היום כשם שעות והכי דרשו ככ"ה עפ"ז וכמילתא ק' בה ע"פ וחס השמש ונמק ול"ע .

בן בקר רך וטוב ג' פרים היו כדי להאכילם ג' לשונות כחרדל עכ"ל ו"ל דטעם שהאכילין ג' לשונות כחרדל עמ"ס הרב מעבר וכן ד"ר ע"כ לפי מ"ס כגמ' כל הרגיל בחרדל מונע קולאים מחוק ביקו שמועטרה עם הולכה"ר הנקדה ד"ל יע"ש וכוה יט לפ' מ"ס רז"ל והקיר ה' מחך כל חולי זה יכה"ר ה"כ נלענ"ד לפ' מ"ס הרגיל בחרדל מונע קולאים מהוק ביקו שכוחר כדל כמ"ס רז"ל כמס' ד"ת יודך דלח הפקח לעניא הפקח לאסיא בח"ר ד"ל שכוחר כדל לחק לו וזהו ג"כ מה שכיון אח"ה להאכילם ג' לשונות בחרדל שירגילו לשונם כפק דק עם העני לקבלו כסבר פ"י ובמתק שפתיו בעת שאוכל וחקתא לריכי דלשונו תהלך באר"ש טובה בכניקחו לקבלו כספ"י וכ' בעורו אוכל ג' בעת הליכתו לו' לו לך לשלום ה' ילנית דרכיך ולהורות שלא קן ממנו והיה הפך כיתעכב עוד ימים והס ג' לשוטת ממניים שונים ודוק .

ג"ה הלאה ל' נחת כלו' לגבי אמירת האחר בא לגור דהרי הקחיל לומר ודבר נויסכ הוא דמשמע דדברו קשות ועיין עוד לרש"י ז"ל ס' מקן ע"פ גשו כח לי דפ"י ל' רכה יע"ש .

עוד מי לך פה ומ"ח מי לך פ"פ לרבר קניגורייח עליהם שכל הלילה היה מליץ עליהם טובות וכו' זה נר' היפך ממ"ס רש"י ז"ל כד"ה טרם ישכבו דהיה לוט חו' להם דרוכס רשעים עורם מדרכים וכו' יע"ש ואולי נקט רוכס שלא כמ"ס כד"ה כל העם מקלה ועו"ל דכנגד הרעות היה מוספר ג"כ הטובות דמליץ טוב מה שייך הוא במקום רחיבא רעוח ופשיט ועיין בס' רכק טוב ויחר ג"ל דכששמע שאמרו כי משחיתים אהחנו אז חס עליהם וחרו בו להליץ טוב וכל הלילה לאו דוקא ודוק .

המטיר על קדום בעלות השחר החידוש הוא דכשחר הוא מד"ר והפ"י החילס יקל בחוליו וחולו הבא ההכרח לא יניכח להיות בעת השחר משום שלא יהיה פ"פ לעוע"ז ולכאורה ק' דהי"ל להתחיל מאשמורת אחרונה כשיחיד קדום בעלות ענין השחר כומן הירח כדריחקה ולגמור עם סגן החמה וכהו עונסן כומן שמש וירח עמד זכוכה לא דלום יש לרקות דחותן שמתו בעת הלכנה ואמרו עליהן על שלא עבדו לחמה וחותן שמתו בשעת החמה ואמרו עליהן כי לא עבדו ללכנה ולכך לריכי תרוייבו כאחר הגס דח"א לכרר שעת הועס מי נסרף חחי או לבקוף נקוט מיהא דימלאו פ"פ ול"ל דמ"ד השמש ילא על הארץ היינו בתחי' זריחחה וק"ל וכוה יוכן כ"ה במזמור ק"ל נפשו לה' משומרים לבוקר ומפ' הע' יחל ישראל ל' ה' כי עם ה' החסד בעת הסיח ולכך מלפ"ס מי יתן בקר :

ויסע משם אברהם ש"ר על לוט היינו שאומרים שכרנונו בא על בנותיו כלי שכרות וין ואינו דלא ירע כשכנה ובקימה .

הנה הרני לפניך וכן פי' רש"י ז"ל ס' לך לך ע"פ קח ולך .

יצחק לי ורמוז בשמה כפי מאמרה ש'חוק ר"כ ה"יה בר"ה .

מצחק ל' ע"ז ד"ח ל' ג"ע ד"ח ל' רלוחה וכו' הפ"ל רמלח"ק גי' ח"ל ז"ר גם מונ"ס

קט"ל ע"ה גימ' מלח"ק עם האותיות ודוק .

באשר הוא סס עמ"ס בס' רכש לפי מערכת כ' התו' שנאמרו כזה כחות ח' וזכר עשה למ"ס בס' ראש דוד סוף ס' וישכ השל רב ושמול עיין מחרי"ה ח"א בדרוש הלכשה ושמה נב' הכנסת אורחים

אחר הדברים הלא עיין בס' שמו אברהם כד"ה עקירת ילחק בארובה דחקף וקינץ ביד ה' הטובה עליו .

ברך אברכך ח' לאב וא' לכן ווכן עמ"ס כשסיקתא והוכח בילקוט בס' עקב וברך פרי בעקב שלא ילא ממך בן רשע כיהיו הכל מקללין אותך ע"י מעטיו וכיולח כזה הכיח רבינו בס' אמור ע"פ אח אביה כיח מחללת שאומרים עליו ארור שזה ילד ארור שזה גדל ומרוכה מורה טובה אומרים ברוך שזה גדל ברוך שזה ילד ולכן אמר כי ברוך הכיכה ח' לאב וא' לכן כלו' כשכיל הבן אברכך ג"כ כשרעות ברוך שזה ילד ברוך שזה גדל וככפל ברוך וברך וק"ל

ס' חיי שרה

ו'היו חיי שרה ושמעתי שכרורה הא' אשה היתה יולדת לו' שנים וכו' וק' דהיו ממ"ס כסנהדרין דס"ע ע"כ לא נחלקו לא ככן ח' רכ"ש סברו לא גמרינן מרוות הא' וכו' יע"ש הרי דוקא ככן ח' היו נולדים ולא פחות וזה נמוי ק"ל על בעלי החוס' כס' וישכ ע"פ וירד יבורה רפ"ץ היה כן ט' כשהוליד וכו' ואמרינן כסנהדרין שהיו הא' מולדין כני ו' שנים יע"ש ואולי כגמ' שם אמרו להדיח ח' ול"ע ועיין בס' כתי כנסתיה יע"ש .

ארבע מחות וכו' בין שני איכנים כמוט ע"כ נשאתי למה לא פירש"י ז"ל כששעור בין שני גדולי הערך כמוט וכרשי' הדאכ"ע ז"ל השכתי לו

לו בא וראה כמה יפה כמו של פרש"י ז"ל על שאר המפרשים אפי' ע"ד הפשט עפ"י שכל האנושי וטבע ב"א ידוע שאינו מדרך המוסר שהקטן יקדים את שמו למו שגדול ממנו וכן מלינו לרה"ק בכתיבתו אגרת לקיסר האנטונינוס ע"י רבי אפס שכתב רבי אפס מני יאודה נשיאה למרן מלכא האנטונינוס וקדע ר' האיגרת וליום לכתוב למרן מלכא האנטונינוס מן יאודא נשיאה וכן מלינו במקומה הרבה בדרז"ל ונימוק העולם כך הוא בכל האומות והוקשה לרש"י מאחר שאע"פ ה' היה נשיא לקיסר בתוכו ועפרון קראו ארזי למה זה אמר כינו וביניך הי"ל לומר ביניך וכינו לא לענין האהבה כאמר וכזה ודאי ראו להקדים א"ע כי הוא הוודע כנפשו כמה גדולם אהבתו לאברהם אבל אהבת אברהם ליו אין ידוע לו לא מר במיט הפנים לפניו וכדון הוא שיקדים כלשנו את עלמו לאברהם בענין האהבה הרי דברי רש"י ז"ל מכוררים יפה וכן חבין את אשר לפניך ע"כ מס' כנין ארזי וס"י

בגמלי ארזי ככרין היו משאר גמלים שהיו יולאין זממין מפני הגזל שלא ירעו בשדות אחרים ע"כ הוכרח לפרש כן אחר אומרו וישם העבד את ידו וישבע לו על הדבר הזה ויקח העבד עשרת גמלים מגמלי ארזי והוא ליישב על מה שיש לחקור על אע"פ איך נתן לו שכועה דת' וישבע לשוא ולשקר יען נתן באבות מרבה עבדים מרבה גזל ואמרו בגמ' דהעבדים חשודים על הגזל ואמרו נמו בגמ' מאן דחשידא ממונא חשיד אשכועתא א"כ איך נתן לו שכועס וקרי ליה בשכועה עלמה וישם העבד וישבע לזה מתרץ ויקח העבד מגמלי ארזי דבחר העבד ליקח מגמלי ארזי זממין ואי בגמלים בחר כך כ"ש הוא עלמו ועוד כ"ש לגבי אברהם אי גמלו נשמרו מגזל הון ז"ל עבדו רולה ומסקה מתורת רבו כמ"ס ר"ג אין טבי עבדו כשאר כל העבדים כשר היה והוא היה גלגול ליעזר עלמו כנודע ולכן כתיב וכל טוב ארזי בידו כלו' כל הטובות שאיו לאברהם היו בידו ג"כ ובכלל זה היה דמזר מגזל דהיה נקי בפני מגזל ודוק

בתולה ממקום בתולים עיין בס' דעת זקנים מ"ס בזה ולהרב מלאכת הקודש יע"ש

וירץ העבד לקראתה לפי שראה שעלו המים לקראתה כ"ל עמ"ס רש"י ז"ל ס' וירא ע"פ כי חפרתי את הבאר דאמרו כל מי שיעלו המים לקראתו שלו היא ועלו לקראת אברהם יע"ש ולכן בראות ליעזר דאירע לשם כמעשה אברהם אז דן בדעתו דזוהי הראויה לכיתו של אברהם וכמ"ס לגבי הת"ח וכמ"ס מהרמ"א ז"ל ולפי"ז מ"ט וילחק בא מבוא באר לקוי רואי כפגעו ברכקה כי בא ס"ט למה שעלו המים לקראתה ויפטר העבד וכו' גם את זה וק"ל ועיין עוד לרבינו ס' שמת ע"פ למה זה עובדת יע"ש

ויען לכן ובחול רשע היה וקפץ להשיב לפני אביו אין להקשות ע"ז שהיו מלינו בשבטים לריקים שבו ים דכתיב בס' וישלח ויענו בני יעקב לא שם ולא חמור אביו במרמה וידברו היו שיעקב לא דובר והיה שם ונ"ל בזה דאה"ן דכדבר שהוא לטובם וכישרות שייך בזה כבוד לאב ושלח יקדים סבן לרבר קודם האב בענין שעה לכן דכתיב ויען לכן ובחול ויאמרו

מה' ילא הדבר אבל כדבר שהוא דיבור במרמה כדכתיב בקרא הכי כהדויא הרי כתיב תתן אמת ליעקב א"כ לא נכון ליעקב לרבר בענין מרמה בזה שאינו לפי כבוד גדולתו וקדושתו וכערבו ולכן דיברו הכנים שהם פחותים מערכו של יעקב במרמה וסו"ר להרב רבינו בחיי בס' וישלח שכתב כולא בזה ומחוק דבריו מתקיים גם את זה והוא שכתב וז"ל ויענו בני יעקב לא שם ולא חמור מן הדוי היה שדבר יעקב כי לפניו היו אבל לפי שהיה להם הענין לקלון לא רנו הכנים שדבר בו האב ויפתח פיו בזה בלל כי הם ידברו כמקומו ועשו זה לכבוד האב זמ"ד א"כ זהו התירוץ ברור כי לגבי לכן ובחול דיבור חיס כהוגן וכסורה וכבוד גדול שאמרו מה' ילא הדבר ולכן ראו היה לכן לכבר להבין אבל בענין תשובת בני יעקב שהיה כדבר שיש בו קלון לא רנו הכנים שיטפל האב אפי' בדיבור כדי שלא יתחלל כבודו בר' סרב ר"ב ז"ל ועמ"ס כספר פני דוד ס"ז יע"ש

קטורה זו הגר על שם שנאים מעשה כקטורת ושקטרה פתחה כ"ל והוא דאשכחן בס' ל"ל בפ' וחקל גבירתה בעיניה שהיא אומרת אין קטרם בגלויס מראה עלמה לרקת ואינה לרקת יע"ש וא"כ אחרו שדוברה לה"ר על שרה כ"כ לא היה ראוי לאברהם שיחוויה במוציאה ש"ר על הדרקת נכ"ת ויותר קשה על יחזק בנה שהלך להביא את הגר כמו שכתב רש"י ז"ל ס"ז ע"פ בא מבוא באר לקוי ראי ביע"ש ומוכרחים אנו לומר כי סגר עסקה תשובה בדון לבקש מחילה גמורה משרה גבירתה כי בן אמר לה המלאך שוכי לא גבירתך וכו' וכודאי דשלא אשה מחילה כדאוי ולס' הפוסקים דאם רולה למחול על הולאת ש"ר רשאי מחלה לה וידוע מ"ס בזבחים דפ"ח דלל"ה מכפר הקטורת כשהוא בתשאי ובאין כהגר מה שאמרה אין קטרם בגלויס מסתמא לא היתה כפרהסוף מדוב פתחה פן יודע הדבר לשם והגם דכב"ר ס' ל"ל פמ"ה סימן ה' אמרו שהיו המטרוניות באות לשאל בשלומה של שרה והיאם הגר אומרת שרי גבירתי אין קטרם בגלויס ונראית לרקת ואינה לרקת ביע"ש וזה מורה דהיתה כפרהסויא וכפרהסויא אינו מכפר הקטורת כ"א המעיל כמ"ס בגמ' שם יבא דבר שכתב וכו' כ"ל תרא מתרתי או שהיה ענין זה בלינעא לכל מטרוניתא בתשאי או כיון שהיו גויות לא מוקרי לגבי דיהו כפרהסויא וא"כ י"ל דאפי' חטא בלה"ר כפרהסויא אס' חזר בתשו' ושל מסולה ומחל לו הנעלב סרו' תשיב הכפרה כקטורת שמכפר על לה"ר ולכן שפיר דישו דשמה קטורה דנאים מעשה בתשו' שעסקה והמקולה ששלא כקטורת כמו שהקטורת מכפר על זכ"ר ודוק

קטורה דנאים מעשה כר' דאויגו שיה למ"ס רש"י ס' וירא ע"פ ותלך וקטע וי"ל ועיין בס' מלאכת הקדש

הפירגשים פלגשם כתיב והקשו עליו רבס"ת כתיב כח"ר ותי' דכמקורת הוא כך ושמתו מרבנו אשכנז דזה יתקיים כמה שסוקי רבינו לומר נשים ככתובים ופולגשים שלא ככתובים וסוף כמה שיש לרקת דזה היה ראוי שיפרש למעלה דכבר כתיב פולגשים אבל כיוון בזה דטעם שם כתובים דאינן קורין כתב או שטר משום דהוא לסגלים קשם דיו"ר

דיו'ר באום וה' כ'אשה וע'י הכהונה נכנס וי'ז באמלע
 וה' כסוף ומשקלם השם בהם וא"כ בפולגם דליכא
 כקובה ליכא כ"ה חלי השם דהוא י"ה וז"ס פלגשם
 חסר דהוא ניט' פלג שם כתיב יען נשים ככתובה
 ומשקלם השם אך פלגשם גלא ככתובה וליכא כ"ה
 חלי שם דהוא י"ה זת"ר ששמעתי ולפי'ז הנם נכון
 מה שפי' רבי' בס' ויחי ע"פ אשר נתן לי לקיים בזה
 דהרחה לו שטר אירוסין ושטר כתובה ופוא רכזה"ק
 ס' נשא חמרו דהוי'ו וה' אחרונה משקלם ע"י כן וכת
 כיע"ס בח"ר וע"כ כשגל לו מי לה לך לן הכנים
 הרחה לו שטר כתובה דהם כנים כשרים ע"י חופה
 וקדושין וקראיה דלכך נקראת כתובה דהוא להשלים
 שם הוי"ה כ"ה דגשלים ע"י הקולרה ודוק .

ס' תולדות

איה תולדות ילחק וכו' מה עשה הקב"ה לה
 קלקל פניו של ילחק רומה לאכרהם וכו'
 עיין להנאון הרח"ס והמפרשים מה שעמדו בזה שאין
 זה סורחה כיון דהוא חושבת כבעלה תדיר וע"ע
 מה שפי' ועיין במ"ר ס' נשא פ"ט ובויק"ר פכ"ג
 דהקב"ה ל' לורת הנואף כולר חפי' נתעברה מבעלת
 יע"ס וזהו תו' לקו' המפרשים ועיין לסרב ידו משה
 כפי' על מ"ס במ"ר ס' נשא שם גבו מ"ס שמכיא
 הקב"ה דבר בעולם לבלות את הממזרים ועי"ז נוטל
 הכשרים שבהם שלא לפרסם את החוטאים שהיו
 לעיל בויק"ר פכ"ג אמרו דהקב"ה ל' לורה וכו' יע"ס
 ואחמ"ר לא ירעקו ל"ל להכיא עלות מרחוק והיו
 שם אמרו כן להדוויא וגם במאמר שם אמרו דמפרסמים
 ע"י השקאת הקיטוע יע"ס ע"פ חס יסתר חיס במספרים
 וכו' ולענ"ן דלק"מ דרוקא היכא דלא כחודע הרבר
 כלל לש"ן היונו מחפרסם וכזה לק"מ מה שהק' מנה
 שחפרסם זמרי שהיה הרבר גלוי ומפירש לכל שעשו
 העבירה נגד כל ישרא ונגד השמש ועי"ל דשאני
 כחוטא עלמו להיכא שהוא מפרסם לממזר דלא חטא
 העיקרה מ"ס במקיס אשר חשטו העולה הוא בשכא
 לתקן החטא ויכא לה"כע ועדיין ל"י ככל זה ועיין
 בס' ת"ת יהונתן ז"ל .

ויעתר ילחק מלמד שזה עומד בזוית או וזו עומדת
 בזוית זו ומתפללין וקשה מנלן דסיו בזויות
 דילמא באמלע חדר ולמה ל' תפילה ולא לעקה ולא
 נאקה ושאר לשונות תפילה ושמעתי מהמקובל ר' יעקב
 תעמרילי' ז"ל דאיתא כי ביה ס' לור עולמים כשעת
 בריאה העולם כמספר ט"ו מנין י"ה ואח"ך כעשה
 ח"ק גימט' תפילה וכן ארס עולם קטן כשמתפלל
 ככונס כונה עולם לריק להיות כמספר עולם ט"ו גם
 ח"ק גימט' תפילה וילחק ורבה שסו עקרים לא יכלו
 לכנות עולם . נתחברו כמספר שמוקם יחד להתפלל
 התחלת אות ילחק יו"ד וסיף רבקה ה' היונו שם
 י"ה ז"ס זויות דכ"ה אחו כקלס שמו נשאר לח"ק
 רב"ק עולה ח"ק יחד גימט' תפלה ומתפללים .
 ולענ"ן להוסיף עוד דאיתא כמדרש ס' וישלח הנעלם
 מן שר"י עולה ח"ק סגולה לפור' מנין חכרי איש
 רמ"ח ואשה רכ"ב ואפשר גם כתיבור ה' לשרי קודם
 נעקרה הו"ר גימט' ח"ק ע"כ בס' דרוש שמוא
 ורפת"ח ועיין כסה"ק ראש חיים ח"כ ס' לו :

ויעתר ילחק עיין לרש"י ס' וארא ע"פ אעתיב
 וע"פ ויעתר ל' ה' ועיין בהקדמתי לקוב'
 עטרת החיים מ"ס בעזר מזדו .

כי עקרה היא כהב הרב מנחת ואורה בס' דעת
 זקנים וז"ל וא"תשמה כ' עקורים או שמה ילחק
 לכרו היה עקור זה אינו דהא כתיב כי כילחק יקרא
 לך זרע עכ"ל ולפי דבריו יש לתק טעם למה שכתב
 הרב חומ"א ז"ל ס"ז אורה ד' דבשלמא ילחק לא נשתנה
 שמו לפי שה' אמר וקראת שמו ילחק וכמ"ס בירוש'
 חבל רבקה וכו' יע"ס דים להשיב בלח"ה דילחק לא
 היה עקר וא"ל לשונו השם כלל . איכרא רקשה ע"ר
 ממ"ס ביבמות דס"ר ע"א דילחק עקור הוא דהס"ל
 לר"ן ורבא ור"י וסתנא דש"ס ול"ק מדכתיב כי כילחק
 יקרא לך זרע דהו כלל הגם ושהקב"ה מתאוס
 לתפילתן ש"ן כמ"ס שם כגמ' . וזה דאיתו לריכ"ה
 ז"ל כפרפרחותיו ס"ז שכתב וז"ל כי עקרה הוא הוא
 כתיב לומר לך שאף הוא היה עקור ואית דדריש
 המקרא ל' הוא ולא הוא דהא כתיב כי כילחק יקרא
 לך זרע שמה לא עקור הוה עכ"ל ודבריו קשה שהוא
 היסד הש"ס דקאמר להדוויא ילחק עקור היה ולק"מ
 מהא דכתיב כי כילחק יקרא לך זרע במכואר
 ול"ע :

ויעתר לו אינו רומה תפילת זריק בן זריק עיין
 מלאכת הקדש ס"ז ועיין בדבריו דש"ל
 בחשו' סימן ד' וכי"ס כחולין פ"ק סימן מ"ח ובס'
 ליה זוטא בח"ח סימן ג'ן סק"ח יע"ס ועיין להרב
 נהר שלום בח"ח מ"ס בזה יע"ס ותמני עליו כי לא
 ראה דבריו דש"ל במקימן ול"ע .

זיתרצו הכנים עמ"ס כסה"ק חיים כיר סימן
 כ"ו בס"ד :

תוס' ד"ה וילא הא' ארמוני מדר' כשראהו אבו
 אמר עדיין לא נכלע בו דמיו ולא רצה
 למולו לח' ימים וכו' כשעבר שנה או שנקיס וראה
 ילחק שלא החליף מראיתו ידע שזה תולדתו ואפי"ה
 לא מל אותו המר הואיל ולא מלהי אוקולת' כמוני
 חמחין עד שיהיה בן י"ג כמו ישמעל אחי וכשהיו
 בן י"ג עיכב בעלמו ולא רצה למול ע"כ וקשה
 דלפי דרין הים חייב ילחק למול אותו כל אותו הזמן
 עד שיהיה בן י"ג כמ"ס כיר' סימן ר"ס ומי פטרו
 שיפעלל בזה ול"ל שדאה כרה"ק שיהיה רשע וכדאי
 שיעכב כירו חפי' בן שתי שנים ומחלה לא רבי"ג
 בא לנאוקו אולי כחר כחורח ישמעל ושוכ יראה דקורה
 אחרת יש לו .

רא"ם ד"ה כ"ז שהיו קטנים וכו' וא"ת והלא לא
 ולא עשו לת"ר עד שיהיה בן ט"ו שנה י"ל
 דאוחן כ' שנים שמי"ג עד ט"ו הים בלינעא וכו'
 יע"ס הנח הרב ז"ל כתב בן מס' דנפשיה יך רשיקו
 בס' דעת זקנים להתוס' וסרב הגדול כששר מב"י
 שכתבו בן משס הירוש' שמק' ומחרץ הכי והוא תימא
 איך לא זכרו הרח"ס והוואר קשה לסרב מהר"ס ופה
 ז"ל שכתב ע"ר הגאון אר"ס לו וכו' ועיין כספר
 תועפות רא"ם למתדא"ג יע"ס .

בכורתך עמ"ס כסה"ק חלקס בחיים כהדוש
 למילה בס"ד .

והתברכו כדעך ועיין נמי לרש"י ס' ל"ל
 ע"פ ונכדכו כן ובס' ויחי ע"פ
 כך וכך ישרא .

וישקף אכימלך ק' הדבר וזר מאד דת"ח ולרוק מ"מ כיום ויחשב עפ"י מ"ש הס"ח דלח שראבו ממש לא ממה סקנר החלון טעה והבין כך וע"ס לפי דרכו דאם נאמר דהיה כלילה הרי ודאי דלא שמש לאור הנר ואכימלך דהיה לו נרות דולקות עמו איך יוכל לראות מה בחשיכה בחורין ובקרקין ודוק.

אחר העם פי' הגאון מוהר"ר העשל אשכנזי ז"ל דמה שהיה הקטשח במלך דוקא ואין זולתו משום דנודע מ"ס לזני הדור דמאכימלך נתעברה שרה ואסכרתס לא יתכן דהיא אחותו דלילה א' היתה וילא ילחק ומאין עוד שקלר ויודו כולם שהיא אשתו ולא אחותו ולא יבעו בה כי לא יאמינו דהיא אחותו אכל אכימלך דידע איניש בנפשיה שלא קרב א שרה יאמין שיש לילחק אחות דכמו שילדה לילחק ילדה אחות שרה לאברהם וא"כ המיוחד שבעם שהוא המלך מעותר לכוא עליה זת"ר.

ויקרא אותה שבעה ע"כ שם העיר באר שבע עד היום הזה הק' הרב החזקוני דאיך עשה ילחק שותפות עם גוי דק"ל דאסור לעשות שותפות עם הגוי משום דקעבר לפני עור דלא ישמע על פיך וע"ס הגה שבע ככשות וכו' דנענש אברהם ע"ז ה' ע"פ הגה הרב מוהרש"א שם בשם הנא דכ"א שלא יעשה אדם שותפות דברים עם גוי דהיינו ברית ברית וע"ס ושם כתב הרב מוהרש"י דשכועה לכד לא היתה אסורה מפני החסד שקיבל ממנו אכל על ברית ברית כענש וע"ס ועיון כס' מגדל חנוגל.

מהו האקוס בדיון וירמוז לא מטל הבמים כלורוק האותיות שלמ"ה דכך היתה תפילתו.

ויחרר דהא גהינס פתוחה מתחתיו א"ל מ"י אופ"ס עם הב' תיבות עולה במקפר ז"ה ה"ה גהינ"ס בדקרוק סך ק"מ.

ס' ויצא

תום ד"ה ויפגע במקום ל' תפי' וזו תפי' ערבית ערס בא השמש שהרי כתיב ויפגע במקום וברר כי בא השמש אמנס לפי השיטה דברכות משמע דזמן ק"ס דערבית לא הוי עד לה"כ עכ"ל עיון להרא"ס ז"ל מ"ס בוס ובס' תור' למוהרא"ג ז"ל ובס' מלהבת הקדש:

מ"י ד"ה ע"כ קרא למקום הקוח בית א אכל ק' הא דאמרינן לא באברהם שקראו הר ולא כילחק שקראו שרה לא כיעקב שקראו בית א והלא לא קראו להר המוריה בית כ"א לעיר וכו' וז"ל דלאו מקרא רבית א קרריש לא דאין זה כ"א יע"ס עיון ברש"י פג"ה דל"א ע"כ ובפסיקתא הביאו הילקוט ישעיה סיומן ב' אמרו סתם לא כיעקב שקראו בית שאל' אין זה כ"א בית אקיס יע"ס.

הוס' ד"ה אס והיה אקיס עמדי ואמרינן בכ"ר וז"ל של מין א' את ריב"ל היכן מלינו שעושר בניו אמ"ל לוי שהקדישו לשמים וכו' דברניות הן עכ"ל נראה דט"ס וז"ל ד' בכורות ה"ן והיינו כמ"ס שם בכ"ר שהאר שהשיב ריב"ל שהפריש שבע לוי של לו דלמה לא הפריש א' מעשרה לב' שבעים הפריש אמ"ל וכו' ו"כ הן והלא ו"ד הן אפרים ומנשה

כרהוכן ושמעון יהיו לי אמ"ל כ"ס וכו' לא מהס ד' בכורות לר' המסות אמ"ל ה"ר ד' ואמרי אומצד סתת שרוי בתוכה ע"כ ועיון בספר פענח הוא ס"ז ר"ו ע"א שערד כוס ולא זכר שהוה מדרש רז"ל וז"ע.

ושבתי בשלום כס' אמרי נועם וז"ל הק' ר"ו והא אמרינן הנפטר א' יאמר לך בשלום לא לך לשלום כראי' הקס בכרכות וכלא שמות רבה: פ"ה אהה מולא וכו' אכל כשיאמר הדרס ע"ע כן אין כדך כלום ומיהו ק' לר"י דאמר ה' ינרך את עמו בשלום דמשמע דאומר לחבירו וז"ע ולער"ן לת' דכרכה שאני ע"ד שאמרו כגמ' ע"פ למען ירכו ימיכם א"כ דכרכה מאחו יתכרך לא יבא שום רע ומכשול וכמ"ס הרמב"ן כס' תולדות בכ"ה ברכת ה' תעשיר דילחק שנתכרך מפי ה' לא יוסוף עלב זעניות עמה יעש"פ זכיה מחודן מ"ה שט גבי ילחק ונשלקך בשלום אתה עתה כדוך ה' ח"כ י"ל דדוקא כשאומר לך בשלום כל' הליכה דמשמע שילך עם השלום בלא חזרה וכשאומר לך לשלום שילך לשלום היינו שהליכתו לשלום שלא יארע שום מקרה רע אכל כשאומר כל' שליחות דקאי על השולחים אותו ששלקתו בשלום ולא במחלוקת וכ"ס במקיס שאינו כתיב לא שליחות והליכה כדכתיב ושכתי בשלום שמתפלל שישיב בשלום לביתו הרי ליכא חששא כי אדרכה מתפלל שהיה לו שלום גם כחזרתו גם קרא דה' ינרך את עמו בשלום לא כתיב כהרי הליכה כ"א ככ"מ שהס יהיו שרוים בשלום וזה ברור ודוק.

ויברך לפי שבה בידים רקניות לפי שרדף אישו ו"ן עשו וכו' אמ"ל מה אעשה לזיווי הכה אמ"ל יעקב טול מה שכירי והעני חשוב כמה וק' לע"ד דמאחר דאפי' בישראל שמלוה על כבוד אר"א אס אמ"ל אביו היטמא וכו' לא ישמע שאהה ואכרך חייבין בכבודי וא"כ איך היה מקום חיוכ לקיים מאמרו של אביו וגם יעקב שאמ"ל טול מה שכירי דוראי דכפי הדין זה הוי גזל דיעקב לא נתנו כרטינו כ"א כרו להליל את נפשו ואפ"ל דלישו טעה כזה דאיכא כאור' להרוג את יעקב ועכ"פ חס עליו מלך עלמו כמ"ס רש"י לפי שגדל אישו כחיקו של ילחק משך ידו אמ"ל מה אעשה לזיווי אבא כדאה להדיא דלא חס על יעקב מלך הדין דאינו חייב ככה"ג כליווי אביו לא מלך שגדל כחיקו של ילחק לרחס עליו ע"כ של לו מה אעשה לזיווי אבא דר"ל כיון שאני מחייב לקיים זיווי אביו וכדי לרחס עליך יש לך למלוה פקח אמ"ל טול מה שכירי והעני חשוב כמה וגמלא שקיימת מלות אביך ורחמת עליו להחיות את נפשי וכל אשר לחי' יתן כער נפשו ושוב דאיתי להרב מנחת יאורה שהק' כקושין כ"ס ד"ת מאורלינאס ז"ל ות' כ"ס הר"ר ליקיס ז"ל דמ"מ של עלה לקיים מלות אביו ולא יחטא עכ"ל ולא הכנתי הקי' הלזה דאס לפי הדין לא הוה חייב ליפו כליווי אביו א"כ זה שנטל עלה מיעקב שלא יחטא לקיים זיווי אביו הרי הוא חטא לגבי יעקב שכל מה שלקח ממנו הוי גזל גמור וכדוק הוה נר' לו' דמ"ס ולא יחטא הוה לגבי עשו שזס יודע הדבר שלא הרנו ולא קיים מלותו כשום לר יחד לו ע"ז נטל עלה לקיים מלות אביו ולא יחטא כנגדו וכמ"ס הרב משכיל לרוד ז"ל אכל אס כונחו הוא בדאמרון קרי דכרוו שזומין ועוד נר' דכונחו כמ"ס של

של עלה הוא שלא יחטא כנגד אביו באומרו ליעקב
 חופן שהמיהו בחיי הנוף דעני חסוב כמה וכזה נילול
 יעקב מעשו רכשאומר ליפו שהמיתו קתס לא ירדוף
 עשו חחריו עוד חו יחמר לעשו דברים כפשתן לפי
 האמת דנטל ממנו וכזה כבר הוא כמה ולא ירדוף
 חחריו וכזה החופן היה ריוח ליעקב והללה ג"כ וכני
 חברהס כו"ו קו' דעשו ליום לליפו שיהרוב ליעקב
 וחס לא יהרגנו יבא עשו ויהרוב לליפו ובכס"ג
 דחיבא סכנה לליפו חסס למזוה אביו לא לכחו"ח
 וחף דק"ל יהרג ואל יעבור כס"ד ומחי חזית דרמך
 דודך סומק טפי מדחכרך כל כה"ג לא היה מחמיר
 ליפו על עצמו ולכן עשה המלחה זאת וזת' .

ויד'י בבקר ומסרה לה אוחן הקימנון עיין כס'
 מדבר קדמות מערכת ז' חות י"כ שחבא
 משס מר זקינו הרב חס"ל דהקימנון חו דהיה תתעורר
 וקובע ככהן רגלו הימנית וכהן ידו הימנית וקנוך
 חזנו הימנית וקבוין לרחות משס ב' שרים מהקט"ח
 עכ"ד והרב אהלי יהודה חמארו ז"ל הביא כסוף ס'
 זו מרכיבו האר"י ז"ל מכ"ו דהחוקות שמסר יעקב
 לרחל הם כדה תלה הדלקת הנר ולמדה דהנשיס חייבות
 במלכות לו עוד שמעקי שלמדה לקרות ק"ס ורחל
 מסרה הוקס לאחותה ולמדה חותס לה כדי שלא
 תקבוים ע"כ מ"כ וע"ס ועיין כס' קמת סלת דס"ו
 סוף ע"ח וכס' ולקוט רחובני דף ג"ן ריש ע"ד :

לא יחיס ומחוסה קללה מתס רחל והק' הרב
 מנחת יהודה סהרי לה מלה לכן התרפס
 וא"כ מכל שנוססה מחוסה קללה וי"ל משס דהמרינן
 קללה חבס חפ"י על חונס היה כחה עכ"ל ולק"ד
 לק"מ דיעקב דחמר עם השד המלח חת לק"ך לה
 יחיס לא היתה כונתו על חסר ימזז לכן לא הכונה
 כמי שרחוי בו שאימלח חת לק"ך שצרו עמו ונכוב
 הוא חתו לה יחיס ורחי היה מזוי הכל רחל דבהן
 נמלאו וכאן חו לא שהיה כזה חיסרון ידועה ללכן
 היכן חס :

עוד ז' שנים אחרות הקיסן לראשונות מה הראשו'
 באמונס אף החרכות בהמוכה וכקב הרח"ס
 ז"ל דמיקור חובת אחרות נפקא והק' מה"ר הגדול
 כס' עץ החיים ז"ל כס"ז דב"כ ע"כ דליתא דכפ"ג
 דיומא דרסו' כגרים חחרים והולית חת הרשן פחותיס
 מכס כגרים שביסל כהס קדירה ל ימווג כהס בוס
 לרבו יצ"ס ולעד"ן לישב דהנה בחומרו עוד ז' שנים
 הרי אין הפרס במהות הזמן שנס לו הו' שנים חס כמו ז'
 הראשונים והיה די כמ"ס עוד ז' שנים ומרחור לומר
 אחרות זה מורה להקיסן גס לענין העבודה שהס
 כרהבנות חכל בקרא דכתוב ופשע חת כגדיו ולכס
 כגרים חחרים ע"כ לומר דשינוי כגרים לו הוא
 משס כגרים שביסל כהס קדירה לרבו ל ימווג
 כהס כוס לרבו וכיון שיש שינוי ככגרים להכדיל בין
 עבודה מעולה לפחותה ח"כ גס הכגרים חס פחותיס
 כמו העבודה יען ככגרים מזי להיות כהס שינוי
 בין כגרים לכגרים חמיון דאחרים כח להכדיל ולח
 להקוט .

ס' וי שלח

הגזחנה האחת והכהו מחנה משמש ל' זכר ול'
 נקבה וכו' עיין להקיס' כרפ"ק דקדו'
 ד"כ ע"כ ד"ה קסו קדמו יע"ס .

והיה המחנה הנשאר לפליטה וזה רמו דוד
 כחומור ט"ל כחומרו ומד"ת ימו מה היה
 ד"ת 'מלחמה' דרורן 'הפלה דהלכו ימי שני חו כלא
 כג' .

ואלהי אביו ינחק עיין לרס"י סו"ס וילח ד"ה
 ופקד ינחק דעס דבריו סס יומקרו דבריו
 כבז' .

וישכתי חת זרנך כחול חיס עיין רס"י ס' וילח
 ע"פ דברתי לך ויוכן היטב עמ"ש רס"י
 כבז' .

הבא כירו כרסוהו ד"ח מן החולין שנטל מעשר
 והדר לקח מחסה ע"כ ולפי' הרחשין דח'
 דמהמעשר נתן לו כענין המעשה רב של כעל העקדה
 וה"ד גווס"ר קה"ל ח"ח כדרוס להלבשה מי המעשרות
 והלרקות כקראו ש"ו והיס חת קדמו לו יהיו דלח
 וכל החלך לקחת חותו מירו והוה כדחיו כרסותו ורף
 לפי' זה יחכן לומר כהחולה כפרוס מעשר דהוא מן
 הכח כירו וכרסותו וסוב סלת מחסה מן החולין
 חכן רז"ל חמרו דנתן לו מן המעשר ועיין כס' מח"כ
 וכס' ט"ך כזה ועיין לרס"י כככורח' .

בג"י והקטע כף ירד יעקב חעפ"ו שהכטיח לו
 הקב"ה לבומרו וגו' המלחך לפי שנקודת
 מעשו כדכתיב ויור לו וכן מלינו גבו משה וכו'
 וע"ס וקסה שהיא השך מר' חו"ל הוכה כילקוט ס'
 הוקח ע"פ וואמר ח' ל משה ל חירה חותו זכ"ה
 חשרי חרס מפהד קמיר כך מירח הלדוקיס חעפ"ו
 שהקב"ה מכטיחס חונס פודקיס ידחה מהס וכן
 כיעקב כהיב וידח ועקב מחד לחה נקודת חמר
 שחא כקלכלכתי חלל לכן וכו' אף משה קפס חת
 הירחה יע"ס ול"ע .

ואת לחס וילדיה חחרונס חחרון חחרון חכוב
 עיין כקוב' גמו חיס מ"ס שס כמעד' ח'
 כס"ד ועיין לרס"י ס' כח ע"פ ושמות וכס' ש"ח
 שס וכמה שפי רס"י ר"ס נגביס ע"פ זקניכס ושיעורכס .

עוד יש לומר קרוב לזה ע"ד מ"ס כגמ' ה'א
 דגבי ריבויא ריבויא ה'א דגבי מיעוטא
 מיעוטא הכא נמי באומרו ויעבור עמו עוד ז' שנים
 אחרות מורה כמורה כעבודה כמות שהח הענין
 דקרא כתיב כעבודה ואחרות כח להקיס לו' שהח
 סוה כסוה חכל גבו ופשע חת כגדיו ולכס כגרים
 חחרים חחס השינוי כגרים מוכיח שחינו סוה לכגרים
 שהיה לכוס מקורס דחי הכי לא היה לייך לשונוי
 לא ודחי מוכרח דלחו סוים הכגרים כלל ולכן כיון
 שאונס סוים כרהשונים דרבינן חחרים פחותיס מלר
 משמועות הענין דכגרים שביסל קדירה לרבו ל ימווג
 כוס לרבו ועיין להרב הגדול חיר"ח ז"ל כס' פני
 דוד ס"ז חות י"כ שככב גס הוא כוילח כזה ויש
 להשיב ע"ד קלת ועיין לקרב חוון עובדיה ז"ל ס' לו

ד
 4

ליעקב אחה ליה בעליונים ואני לום כהחזונו וכו'
 ושכ סכיא מרז'ל ככ'ר שאמרו שנצנש יעקב על זה
 ואלא דונה וכו' וכתב וז'ל נראה שסכינו שם שיעקב
 הוא האומר להקב'ס ולכן הצנישו מיד בענין דינה על
 שנטל שררה לעלמו יע'ש ועמ'ש הרב מהרש"י והרב
 ז"ה"ק שם ודוק .

קום עלה לפי שאחרת ברך נענשם ובאה לך זאת
 מביטך עיין כמד' ע"פ מוקש ארס ולע קרש
 ואחר נדרין לבקר ומ'ש הרא"ס ומהרש"י שם על איזה
 נדר נענש יעקב ועיין בתשו' הרשב"א ח"א סי' תרנ"ו
 שכתב וז'ל וכל' ככתוב ושמרני בדרך הזה שהיה
 מחנה ככל מה שיסה לו ככל אותו מסלך עד שיבא
 לבית אביו יע'ש ועיין בס' פרשת דרכים דרוש ג'
 דיו"ד ע"א .

זהחליפו שמלחמם שמא יש כירכס כקות של
 ע"ז עיין להרב מהרש"י בכ"ר ס"ז
 פ"א סימן ג' שהק' דכיון דליף משמלחמם קי"ל
 דכסות מוקד ועיין להרב מהרש"י ז"ל ס' וילא די"א
 ע"א שחי' דלאו מתיבת שמלחמם נפקא ונעלם ממנו
 דברי רש"י כאן וז"י . לא דלענ"ד ק' דרש"י גופים
 כפי' הכ"ר פי' דנפק"ל מקרא דאת כל לקי הנכר
 דאת כל לרבות כקות יע'ש והוא הפך פירש"י כחמש
 ז"י וז'ל דלפי פי' זה הוי המדרש כהלכתא דכקות
 זה הוא כקות לע"ז דכזה דהוי כקות לע"ז הוי
 מחשמיטי ע"ז .

ותנת רבויה סן אמת דרבקה שייכה לה דשלחה
 נערוותיה תקרא אך לגבי איש יעקב היה
 ראוי ששלח איש כמו אסתר להקד הגם דמנקה אמו
 הוא בזקנתה ואולי שלא יודע הדבר מפני עשו ולכן
 דהאשה לטעה ומכוסס כהלכותה והוא חידוש דכלאת
 יעקב השרה ל' לאנו להקויען עם נשו על בריחתו
 מלכן לא עלה על דל שפתי רמזר כיבוד אס חייב
 לחזור .

אני א שרו שאני כדאי לנוד שהברכות שלי שמעתו
 מקשים ממ'ש רש"י ר"ס לך לך ע"פ וסית
 ברכת סברות נחונות כידך עד עכשוו סיו כירי וכו'
 ומעכשוו אתה תכרך את אשר תחפון וכו' הרי שהברכות
 מסרם לאברהם ולק"מ שהברכות נחוטת לאברהם וכו'
 כנו אמריו סוף לענין שיהיו רשאים הסם לברך כל
 אחד את אשר יחפון אבל עב"פ הקב"ס הוא מברך
 לכל שהוא מקור הברכות ובלעדו דאינו מסנים כמו
 ואני אברכם לא יועלו ברכת כ"ו וזה פשוט .

יושב הארץ שהיו ע"עמין העפר וככ"כ פרק
 הספינה נבי רב"ח כהסוף עויעא איתא
 שהו מריקין העפר יע'ש .

את הימם פרוים עיין בקונט' חיים ומלך כפ"ע
 מסל' בלחיס מה שסבחתו בס"ד :

ס' וישב

רא"ם ד"ה שהיה עושה מעשם נערוות וז'ל מקרא
 דכתיב כרבקה והנערים ופה וכו' וגם קשה
 עמ'ש הרב פני דוד ס' שמות ד"ה והגם נער בוכס
 שהוא אהרן ואיך קראו נער שסיה בן ג' שנים ועיין
 לרד"ק בתהלים סימן כ"ה ע"פ חטאת נעורו דער ד'
 שנה שאינו בר עונשים בכ"ד של מעלה נקרא נער
 יע'ש ועיין למין זקני שנות חיים דתן ע"כ ועיקר
 בקינס' .

וישקדו נקוד עליו וכו' ומפשוט דבריו נראה
 דנקוד עליו כונתו שהוא נקוד כל
 החיבה כולה וכן איתא להדיח כמס' סופרים פ"ג
 ה"ג ובאבות דר"ן פל"ד וישקדו נקוד כולו וכן נרא'
 מדברי הכ"ר ס"ז פע"ח סימן י"כ וז'ל באן לא כתב
 רבה על הנקודה ולא נקודה רבה על הכתב נראה
 דכל החיבה כולה נקוד ואעפ"י שמוהר"ם יפה ז"ל
 שם דרקק כל' המאמר הלזה מ"מ גם הוא מורה
 שם דכולו נקוד וכן הוא להדיח כמד' חזית ע"פ
 לוהרך כמגדל השן וכ"כ שם הרב מוהר"ם יפה
 והרב ז"ה"ק יע"ש וכ"כ בס' מנחת סו כס"ז ותמהני
 על הרב אבא ז"ל שם כפי' הכ"ר שכתב דחזיון של
 חיבות נקוד וחזיון אינן נקוד וכן שם בסו"ד כתב
 דחיבת ויש אינן נקוד וחיבות קשו נקוד שקשו שגיו
 יע"ש והוא תימה שדבריו הפך דבריו דז"ל וכמו כן
 אכני חמיה על הרב שפתי חכמים ס"ז שכתב דכל
 האוהיות של החיבה נקוד עליהם חוץ מאות ש"ן
 וליתא כפי מה שכתבאר וז"ע ועיין למין זקנינו שנות
 חיים דט"ו ע"א ודוק .

נגיש יוסף ורחל מכאן זכה יוסף דייק לו' מכאן
 דבעבור שעשה גדר ושמירה לדבר ערוס
 מורה כנגד מידה נאמר הוא מאשה פוטיפרע וזכה
 לכרחה זאת עליו עין שלא יאלוט בו עיפ"ר ועיין
 בס' ראה חיים ס' מקץ מ"ש כס"ד ועיין עוד לרש"י
 ס' ויקו ע"פ כן פורת דמשמע מדבריו דעשאו
 לשחיים ולא ניתא ליה בקשר זה .

שלם בגופו שלם כממונו שלם בתורתו עיין
 דרקה חיים דנ"א ע"ד יע"ש ועתה יש
 לפרש כנגד הג' דשולין ליום הדין עסקת כפוד והיינו
 שלא היה פלגא דגופא ונשא אשה ראין אשה אלא
 לבנים ומה טוב דבמדרש הוסיפו שלם בכניו והיינו
 לפרושי על שלם בגופו דקיים פו"ר לויכא דכ"ע
 זכרים ונקבות שלם כממונו היינו נו"ן באמונה שלם
 בתורתו היינו קבעת עקום לתו' ח"ג במ"ש כמגילה
 האו מאן דיהוד בע"מ הוא גם אמרו דאס כתגאה
 הקב"ה משפילו והיינו הנעומו כחילך והורירמו עוד
 אמרו מה מים הולכים למקום נמוך אף ד"ת כן וז"כ
 ז"ש שלם בגופו דהינו בע"מ תממת גאזה ועי"ז
 שלם כממונו שלא ירד מנכסיו שלם בתורתו שלא
 שכת תלמודו כלוי בר סיסי ועיין תנופה חיים פי'
 רבים כזה בס"ד .

ויקרא לו א' ארי ישראל ורכותיו דרשו שהקב"ס
 קראו ליעקב א' וכו' וקשה שככ"ר פע"ט
 אמרו שיעקב קרא לעלמו א' ולפיכך נענש ותלא
 דינא יע"ש ונרא' שהיה לו לרש"י גורסא אחרת ככ"ר
 או מלא רש"י ז"ל דרשא אחרת שדרשו כן ועיין
 להרא"ס ז"ל שכתב אבל ככ"ר וכו' יע"ש שהרגיש
 בזה אכל דבריו רש"י הם ש"ס ערוך כפ"כ דמגילה
 דחי' ע"א ונרא' לפרש דכין למר ובין למר שיעקב
 נקרא א' הנה א' כמולואו א"ף למ"ד ע"ס גי' קפ"ו
 גם יעקב עם ד' אותיות גי' קפ"ו וק"ל וכן דאיתי
 בזוה"ק ס' קדושים דפ"ו ע"א וז'ל דתנינן קרא קב"ה
 ליעקב א' דכתיב ויקרא לו א' ארי ישראל קב"ה קרא
 ליעקב א' יע"ש הרי שמ"ש רש"י משה רבותינו הם
 דבריו הש"ס והזוה"ק וכן דאיתי לרבינו כחיי שכתב
 וז"ל וע"ד הקבלה פירוש הכתוב כי ארי ישראל קרא
 ליעקב א' וכו' דרשו חבמי האמת אמ"ל ההכ"ה

בקוב' גנזי חיים מערכת י' ובס' שמו אברהם מ"ס
 בזה בערך עקירה דקב"א דרך ארוכה .
בסיים ומ"א על שם לוחיו ועיון נק"ק דרמו
 בתוכה וישב כה"ג דהם חסידים שניות מכל
 מה שעבר עליו וע"ע לרש"י בס' מקץ ע"פ ואל שרי
 יתן לכם רחמים .

עזר חלומותיו כתבו הקוס' בס' ד"ז וא"ת והלא
 עריון לא סופר להם כ"ה חלום אחד וכו'
 יע"ס וכשנתי לעלמי נראה ליישב כמה שגבין הכפל
 בחומרו ויחלום יוסף חלום דהיה די ויחלום יוסף ויפטר
 לחיו וכן קצה כמ"ס שמעו כל החלום הזה אשר
 חלמתי דהיה די שיאמר שמעו החלום הזה או שמעו
 מה שחלמתי וגם חיבת אשר מיוקרת דידוע דאשר
 דרשוהו על הוראי ולא על הקשק ומה ספק סיה פה
 דהולך לומר אשר ויתיישב הכל כמ"ס בכרבות פ'
 הוואה דחלום שנסנה ב' פעמים הוא מתקיים וכרכיב
 ועל השנות החלום א' פרעה פעמים כי נכון הדבר
 מעם סא"הים וממחר ה"הים לעשותו וזה סיה מכוון
 יוסף להודיע לחיו והיונו ויחלום יוסף חלום דהחלום
 שחלם פעם אחת הנה עוד הפעם ויחלום וי"ו מוסיק
 על חלום ראשון כי נראה לוי פעמים והיה כראותו
 זה פעמים אמר כלבו ודאי שיתקיים ולכן ויפטר לחיו
 הלא"ה לא היה נוקן א' לכו א' החלום והוא גופא
 חמר להו שמעו כל החלום הזה כל דיוקא המש הזה
 מכלל דהוכח אחר אשר חלמתי וזה יורה כי נכון הדבר
 מעם סא"הים ויתקיים החלום ויען כתבו היראים ס'
 ל"ר והרב שם קרס שם דאקור לכרות חלום מדעתו
 מה שלא חלם כיע"ס לכן פירש שיתקיו אשר חלמתי .
 כודאי ואינו בודק מלכי מה שאני תאב ותפן ולכן
 ויוסיפו עוד שנה חותו על חלומותיו דהיו כ' פעמים
 שחלם ועל דבריו דפריש דכשהוא כ' פעמים יתקיים
 ואלא בדה מלכו והשפא מדוקדק אומרו על חלומותיו
 כ' ועל דבריו דפירש שיתקיו כאמור .

הגני ל' עניה וזירו בס' וירא נקט רש"י ל' זימן
 ומה שפרש יש כמה שגינה לזינו .
הבר כל ג' נפשות לריך לרעה אם הוא דהרנישה
 בעלמה ויחוללו הכנים וכטנה לבס יותר
 מכל עיבור או כרוס"ק ירעה או ככוכב הקורה
 קודיעו רז"ל מה שהיה לפי האמת וכל חכם לב
 וכריע בזה .

אבר שאולה ומדרשו גחיס (עיון בקונט' לזאה
 מחיים) ויש לרקק אמאי לא פי' זס רש"י
 בס' מקץ כפסוק אמותם הפעם לפי מדרשו שהביא
 שם כי לא ימות כעוס"כ דירידם לנהיגם חויה מיתם
 או הכא שפרש כמו חסם וי"ל ורוק .

זה ולא ראשונה הק' בס' פענח רז"ל וז"ל וא"ת
 ומאי כ"מ והלא לא היה כבוד לאכיו וקו' דיש
 לו' נפקותא לענין פריון כבוד דפטר רחם חליה
 דחמנה עכ"ל והנה חו' זס קירט"ג כ' בס' אמרי נועם
 גבי יעקב עם עשו לעיל בס' קולרות שהקשו דמה
 מועיל כמה שקנה יעקב הככורה מעשו וקו' כתי'
 דאשון וגם יעקב היה כבוד דליריה חשיב לירה כמו
 שמנינו בפרץ וורח וכתיב וורו אוחות בעקב עשו יע"ס
 וסדר קמוה שהרי מכוור כש"ס בחולין וכנסרות
 דמ'ו דאמרינן חסם דלירת יד לא חשיב לירם וכו'
 ושם ראינו שהק' מו"ה הגרול בס' מערכי לב ח"כ
 דרכ"ז ע"כ ע"ר ס' אמרי נועם יע"ס גם דאיתי

בס' אמר יוסף הנ"מ בדר שותיו בס"ז דקמ"א ע"פ
 שהק' בן ע"ד סרב פענח רז"ל יע"ס . עוד ראינו
 בס' אמר יוסף שם שהביז משם ס' קטן קנין אברהם
 להנחון בעל מג"א ז"ל שזמה על קו' זה של סרב
 פענח רז"ל לפי מ"ס רז"ל דקמר כתו של שם סיתם
 והיא כהנת וכנה פעורה מפריון כבוד והל"ע עכ"ל .
 ולעד"ן ליישב עפ"י מ"ס בגמ' ע"פ אחס כהן לעולם
 הוא כהן ואין זרעו כהן נמלא דגיטלה הכהונה משם
 וניתנה לאברהם וא"כ קמר לא היתה כהנת מדינה
 לא דקשה ע"ז מ"ס רז"ל ע"פ הוליוה וקשרף משום
 דקו"ל כת כהן כשריפה וי"ל דרז"ל לעשות לפי משום
 הוראת שעה כדון כת כהן סויתם כלתו של יסורם
 וכתו של שם . ורכינו כתיב ס' לך לך כתב וז"ל ומה
 שרן יאורם חמר כשריפה שהיתה כתו של שם לא היה
 יודע שניטל ממנו כהונתו יע"ס ועיון בס' פני רוד
 בזה ובס' ארץ יאורה בליקוטיו דט"ז ע"כ .

כ"א הלחם הוא אשתו עיון מ"ס בדרוש להלכה
 בס"ר

אחר כל מקום שג' אחר סמוך ועיון לרש"י ס'
 דהה ע"פ אחרי דרך ועיון בקונט' חיים
 לראש כפיקסא ודחרי בן ילאו כרכוס גדול ובס' ויקרא
 אברהם לחכם בני אברהם אוהבי גר'ו יאל"א ועיון
 לקמן ס' בהר .

ס' מקץ

תום ד"ה ויקץ פרעה וי"מ להפך לפי שכליעת
 הפרוח רגילה יותר מכליעת הסיכולים שכן
 דרכן של פרות לינשך זו אח זו עכ"ל וקסם ממ"ס
 בפ"ק דכ"ק דט"ו ע"כ הכהמה אינה מועדת לא
 לינח ולא לינשך ולא לשוך דרי מכוור דנשיכס קולרה
 דקין נקרא כיון שאין דרכן בכך ובמ שפסקו הרמב"ם
 בפ"א דנ"מ והטור בח"מ . ומ"מ אפשר ליישב דלנכי
 מועד ודרכו בכך מקרי הנשיכה דהוי קולרה דקין
 לאו אורחיה אבל אח"ן דלנכי כליעת השכולים דלא
 הוי דרכן בכך כשם אופן אשו' בדרך מקרה קרי לים
 לנשיכת של קין עלתו אורחיה ודרכן בכך וזה כדור
 לחלק וכמו שמנינו לרב תכא מוהרז"ל ח"כ שחלק
 כשכית ולא שכית דמקרי לא שכית לנכי מה ששכית
 יותר ומקרי שכית לנכי מאן דלא שכית גמור יע"ס .
 איכרא דעדיין יש מקום להרניג דחמאי נקטו לינשך
 דהוי דרכן ולא נקטו כפשטיה והוי אוכלות והוי שן
 ויש הנאה להזיקה ואעפ"י דודאי כל כפ"ג שהיו אוכלות
 פרוח חיות דזה לאו אורחיה ודמי לכלכא דחכל אמרי
 וסוניה דחכל קרנגולא משונה היא כדאיחא ככ"ק
 דע"ו וגם דאכילת כשר לאו אורחיה דכמה ועיון
 ב"ק דו"ט ע"כ ובמ"ס כעניותי כתי' על הרמב"ם
 וי"ל דכיון דכל אופן לא אחיה הא דהיו אוכלות
 פרות זו לזו כי אורחיהו ע"כ נקטו נשיכס דסוי דלשו
 אורחיה ועדיין ז"ו .

חרטומי טימי ל' עצמות וכן פירש"י בשאר
 מקומות .

וי"ם אחת נער נער עכרי נער שיטח אפס"ל כי
 אוקיות נע"ד גימט' שיטח כדקדק וס"ר
 לרש"י בעלמו כפי' לכ"ר ס"ז פט"ט ש"כ כדריח
 נער שיטח כנימט' יע"ס .

רק

הכס'א שיהיו קורין לו מלך הפ"ל כי הכס ח
עס ר' חוקיות גימ' מל"ך וק"ל .

בטרם

תבא שנה הרעב מכאן שאדם אסיר לשמש
מיטתו וכו' עיין פני דור ונס' שמע
אברהם סימן ח' :

וישתחו

לו אפיס כל השתחואה פשוט ידים
ורגלים עיין ס' שמות ד"ה ויקרו
וישתחו ועיין סוריות ד"ד קע"א ועמ"ס הרב קס חיי
ז"ל בחי' .

ולא

כמות בנימין ספק ואנו כולנו מתים מוטב
שתניח את הספק ותתפוש את הודאי ע"כ
הדברים מביעים למ"ס בירושלמי פ"ן סו"מ רבמנות
הנלת חכירו משום לה תעמוד על דם רעיון חייב
להכנס בספק סכנה כדי להליל את חכירו והביאו
מין כ"י בח"מ סימן חכ"ו כיע"ס וא"כ עפ"י הדין
כה טעו"ן יאודה לפני יעקב ועיין מ"ס בקוב' ברכת
מל"ח ח"ב בדרוש לשכת זכור בס"ד .

ואל

שדי וכו' ומדרשו מי שאמר לעולם די ואמר
די לזרותי שלא שקטתי מנעורי לרת לבן
לרת עשו לרת רחל לרת דינה לרת יוסף לרת שמעון
ולרת בנימין עכ"ל ובשפת דקדק הם כמנין שבעה ע"ס
כי שבע ופול לריק וקס ורו"ל דרשו ע"פ בשש לרות
ויולך ובשבע לא יגע כך רע :

ס' ויגש

וערו

לא חבי ח"י גבוה מכל הארצות עיין להרב
אהלי יאודה המהדור ז"ל ס' תבא דס"ו מה
שהאריך בזה ועיין לרש"י ס' תשא ע"פ לך עלה מזה
ובס' דברים ע"פ וורידו לינו ובס' קהינו ע"פ
ירכיבו .

מטוב

מלרים שאלח לו ויין וסן שרעת זקנים נוחה
הימנו וכיאה לפ' עפ"י מ"ס בזה"ק ס'
וחי ררע"ז ע"כ ע"פ וחי יעקב וז"ל וחי תמח
לכריה מלכא תמח לכל בנוי זכחין לדיקים וכולהו
בתענוגי ובתפנוקי עלמא וסו"א יתיב כיניהוין כחמר
עב דיתוב על דורדייה כדין אקרי וחי יעקב ע"כ
ולרמוז לו זה שלח לו חמר עהיק' .

את

כל דברי יוסף סימן מסר להם שהיה עוסק
בספודס ממנו כפ' עגלה ערופה יע"ס הק'
כתוס' דקשה לפרס עגלות כל' עגלה ועמ"ס גס הרב
מנחת יאודה סס ועמ"ס רבי' המהדור ז"ל כס"מ
למסכת ב"ק דיו"ז ע"כ ועיין בספר נחל קדומים
יע"ס .

אשר

רכשו בארץ כנען אמר נכסי חו"ל אינן
כדאי לו יתכן לפרס רכיון שירוע דבכ"ל
הוא ע"י השפעת השמים וכא"י הוא ע"י יתברך דוקא
ח"כ יעקב דקראו הקב"ה לא כשמו וסו"א לו להשחמש
בשרביטו של מלך לא יתכן שיהנה משפע ח"ל דבא
ע"י השמים כ"ח מהל הגדול אשר נקרא שמו עליו
ומעלין בקרם ול"מ ודוק' .

להורת

לפניו לתקן לו בית תלמוד שמשם תלך
הוראה והיות חסר וי"ו יורה לרמוז
דקס חוקיות תור"ה ועיין בס' ש"ח ונראה לומר יתד
דהכתוב שלפני זה גמר הומר כל הנפש לבית יעקב
הבהה מזרימה שבעים . ואת יאודה בלח לפנו
לקורת לפנו והיינו ממס' כמ"ג במדרש ס' בהעלותך

ע"פ הספה לו שבעים יום מוקני ישראל שהם כנגד
שבעים נפשות פירדו למלרים וכן חמרו בתנחומא סס
וכן חכף לחמורה הבזה מזרימה שבעים יגלה לן
דמהחשבון הזה הוא דנתעורר יעקב לשלוח ליאודה
להתקין לו בית תלמוד שמשם תלך הוראה דהשבעים
זקנים סנהדריו גדולה להורות את בני מהכא נפקא
דכחו במספרים כמשפט ועיין בסו"ס מערכי לב ח"כ
דרוש קל"ג ממני הלעיר ובקונט' רחם חיים ח"א ס'
מקץ מ"ס בס"ד .

רא"ם

ד"ה ויברך יעקב לא שלח שלום ממס לא
שלח שלום הנסוג במלכים רהיטי כס' תור"ה
למורה"ג ז"ל שהכיה משס כמהר' י אשכנזי ז"ל דהק'
ממ"ס בשכת פרע"ק רפ"ט בשחמ"ל הקב"ה למסה
אין שלום בעירך והשיב משה כלום יש עכר שנותן
שלום לרבו שח"ל לקב"ה לומר לא חמרתו שאלת
שלום הנסוג רק על שלח שלום הנסוג במלכים יע"ס
ולעכר"ן דלק"מ רחם כאנו לומר רבונת אין שלום
בעירך על מה שנוהג מס"ר ע"ה לו' שלום לאהדים
ח"כ בתוך ישראל שהיו חזו במדבר לא היה מלך בתוכם
ואס מה שנוהגים לו אחרים שלום היו מס"ר ע"ה לא
היה מלך לרעת רו"ל כקלת דוכתיה וכמ"ס בעניותי
בהנהוטי לפתיחת רבי' המהדור למסכת אבות ואף
למ"ס רו"ל ע"פ ויהי כושרון מלך שהיה מלך היונו
חחר מת"ת וכן מוכח ממ"ר פ' בהעלותך ע"פ לו
לא בני ח"כ ע"כ דמ"ס הקב"ה למסה אין שלום על
סתם שלום נחכוון וכך הבין משה ועיין בס"ד שאמרו
אף מזה מלכס לז גדלתך בעולם לא בשכיל התור'
ודוק :

ס' ויחי

וישתחו ישראל תעלה בעדניה סגיד ליה לפי
מ"ס בס' ש"ס דהשועל חודש אחר הוא
מלך ע"כ החיות כיע"ס יבא הרמוז כשה"ס סימן ב'
שועלים קטנים מתבלים כרמים רבדיק בשמיהו ר"ת
שועלי"ס שולטים עולין שלשים יום מלכים ולכך
יס להם כח דמתבלים כרמים עם היותם קטנים מכל
החיות וק"ל .

תוס'

ד"ה ויאמר ליוסף עמ"ס יע"ס ולער"ן דה"ט
דיוסף מלך והו"ל לחלוק לו בכור' .

כברת

חרץ ולא תאמר שעבבו עלי גשמים
מלקולוכה ולקוברת וכו' עיין בקוב' מל"ת
סימן כ"ו אות ד' דהבאתי דחל מתה כיוס י"א לחדש
מר חסון כיע"ס וכמלך דהוה זמן מוריד הגשם וע"ז
הולך יעקב לתת החנלות וק"ל .

וירא

ישראל את בני יוסף ביקם לכרכס ונסתלקה
השכינה לפי שעתיד ירבעם וכו' אמר מי
לא מהיכן ילאו שאינן ראויין לכרכה . בזה הראה לו
שטר ארוסין ושטר כתובה וביקם רחמים ונחה עליו
רוח"ק ע"כ בהני תלת לישני של רש"י יס קושיא
עלומה דויכות זה של יוסף עם יעקב הו"ל כמו טענו
חטים והודה לו בשעורים הרי קילוק השכינה ושנמכע
מלכרכס היה על כי עתיד ירבעם ללאת מהס ומה
תיקן יוסף לזה בהראות לאביו שטר אירוסין וכתובה
דח"ך תלאן זה בזה וחו אי זה מספיק לתקן למס'
הולך לבקשת רחמים וממ"ג קשיח' .
ואפשר

ואפשר ליכב עמ"ס פוה"ק ובחוקונים דעיקר הקידושין וז' ברכות הוא כדי להתקדש בקדוש' להיות השרה שכונה שם בזיווגם והוא שמכרכין בכרכה חירוסין מקדש את עמו ישראל ע"י חופה בקדושין והו' מ"ס כפ"ק דקועה ד"ו א"ש ואשה שזכו שכונה ביניהם שזכו לייקח כל' חכמים זכתה לו דעשה לו זיכוי בקנין וקידושין ובשטר כתובה וז' ברכות כרח משה וישראל אז שכונה בניהם כל לעומת זה חיהא כוזב"ק ס' תזריע דמ"ד ע"ב בעונש המדבק באשה חפי' פנויה בלי כתובה וקידושין דעלו כחמר גזול או"ה ואומר אין פשע שהיא פנויה חבר הוא לירבעם ו' נכט ע"ב והשקא יעקב אע"ה כשראה דנקחלק השכינה בכואו לכרך לבני יוסף חשב בדעתו כי יש בעיקר זיווגו פגם שלא היה בקידושין וכתובה והרי הוא חבר לירבעם ולכן אמר מי לה דרוחה הני כמו סוף ירבעם עו"ה והוא מקיכתך דחתה גרמת להם על היות בלתי כתובה וקידושין דהמורס מהם ביולא כהם דהמקור מושחת חבר הוא לאיש משחית כירבעם ו' נכט לזה השיב לו יוסף בני הם השר נתן לי לדים בזה בשטר חירוסין ושטר כתובה וליכא חששא להיות כירבעם מזוידי ח"ו וכירבעם שריתת ברוה"ק אינו על זה כ"א ואמר לדור האחרון שעתידין ללחא מהם וע"ז ביקש רחמים שלא ידונו אותם כ"א כאשר הוא שם כישמעל ועל העתיד ככן סו"מ ועיין להמפרטים בפסוק מרגלים אתם ובס' דבש לפי מערכת ב' וע"ז דקרק יעקב במאחרו לומר קחם נא לי וקברכם עתה כאשר הוא שם וק"ל .

ומה שהולאו מחיבת בזה על שטר חירוסין ושטר כתובה דהם הם שנים יוקר ויודק לומר בלו וכיאה דכא לרמוז למ"ס כס' שם שמו"ל דע"ז ע"ב כי זה לעומת זה עשה לקים שיש זה בקדושה דהוא י"ב לרופי הוי"ה ב"ה ויש זה בקליפה דהוא גט כריתות כי גט כמו י"ב לרופי הוי"ה ב"ה אבל כריתות שופריר השם דאיש ואשה שזכו שכונה ביניהם אבל זה הגט כורח א"ב לפי כל הנ"ל שפיר קאמר קרא כי לדים שופט זה ישפיל דהיוט הקליפה שהוא גט כריתות וזה ירים שהוא מלך הקדושה וק"ד ולכן אמר נתן לי לדים מקטרא דקדושה בזה ולכן שפיר דרשו שהראה לו שטר חירוסין ושטר כתובה וק"ל .

שבר את ידיו כתרבומו אחיכונוון בהשכל וחכמה השכל את ידיו וכו' ורבו' כחיי כתב כי רלה יעקב להוריר הכרכה מחכמה וע"ה ואני אמרתי כחפזי דרס"י כריכור זה אף הוא הים מכיון לגמור כחאמר החוקונים חיקון כ"ב דס"ח ע"ב יו"ד שריין בעשר אלבען דידין וכו' משום דאחלקתא דשמא קדישא מחכמה שרייא דאיהי באלבען וכו' ע"ב וא"כ כוכל לומר דעל זה היתה כונת רס"י עמון כרמ'ז ורוק .

ואולם אחיו הקטון יגדל ממנו שעתיד יאושע ללחא ממנו וילמד קורס לישרל עיין להרב פני האדמה וכמ"ס עליו כס' כר"א א' ס' ואחחנן דרוס ו' דקל"ד ע"ה וכו' .

שמעון ולוי אחים א"ח בני השפחות כאן יש לשאול דטעם וששכר וזכילון שייך כמו לגבוי בני השפחות דהוי גרולים עליהם ולמה לא

קלה טעם אחד לכולם ומה גם כבני השפחות דהוי מכיוון בעיניהם חיקון בני השפחות וכודאי שלא היו מרכרים בפני הגרולים ויש ליכב דהולך לקרי טעמי כדי להכריח יוקר דהם שמעון ולוי דמכל הגרדים רחוק הדבר שהיו אחים ולסחויק כקברה זו דבש ולא אחים לא רמ"ס רס"י ככא דלח היתם שנאחנן שלימה אינו נראה לפי מה שפי' רס"י כס' וישב ע"פ והוא נער ובס"ז ע"פ וילוי' א' יוסף וז"ל דהפדש מיהא הוק לבני אחיו כיון רב למעט כויקנאו בו אחיו דקאי לכולם .

ברי חמס מכרותיה"ס כתב כס' פענח רז"ה וז"ל מכרותיה"ס בני' זה קרח וזה שמו"ל ולא משמעון וקרח מלוי עכ"ל וק' שהרי מבואר בפסוק כר"ה א' סימן ו' דלקנה הוא כא' ג"כ מקרח שהוא כא' מלוי ולא משמעון ועוד רז"ל אמרו שכל השבטים העמידו נביא ודיין חוץ משבט שמעון כעון זמרי והרי אס שמו"ל כא' משמעון הרי מליט שהיה להם נביא ודיין ול"ע .

ובקהלם א' אחד כבודי זס מחלוקת קרח זה מכיון למ"ס כפ"ק דגטין מקמי פלגאה ניקום והיונו מ"ס שלמה המע"ס כבוד לאיש שבת מריב והוא דבר שכלי .

אחלקם כיעקב ד"ה חין לך עניים סופרים וכו' עיין כס' לח"ת ובס' כר"ה א' ס' וזאת הכרכה דרמ"ס ע"ה .

בטרף בני עליית מסולק אתה מאוחו עון שאמרתו טרוף טורף יוסף עיין מ"ס כפ"ק דסנהדרין ד"ו ע"ב ובתוס' ומ"ס בת"י לשם .

נפתלי אולה שלוחה זו בקעת גנוסר שהיא קלה לכשל פיורוקיה . הנהוה אמרי שפר כתרבומו חהא עכרא פירין יהון מודן ומכרכין עליהון ע"כ זה מבואר עפ"י דברי קדשו עלמו כס' קדושים ע"פ וכשנס הד' יהים כל פרוי קודש הלוליה לה' שנותנים שבת והוראות להשי"ת גם כס' מקץ ע"פ קחו מזמרת הארץ פי' שהכל מומדין עליו כשחוא בא לעולם וע"ה לזה שפיר אמר דע"י דקלס לכשל פרוהיה כי הקדמנו ברכות טוב לקח הזרחם ושבת ולכרך עליהם ברכת הפרי ושהחיינו קודם שיכרכו עליהן כשאר מקומות וק"ל .

בנימין זאכי יטרף שיאכל שלל הזון וק' ממ"ס במגילת אסתר ע"פ וכביזה לא שלחו את ירם וי"ל ועיין במ"ס כמ"ה כס"ד .

כאשר השביעך ואם לא כשכול השבועה וכו' עיין כס' מרב"ק מ"ס כמערכת יו"ד אות ה"ן .

וישאו אחיו בניו ולא בני בניו עיין כדרשותי כסה"ק חלקם בחיים מ"ס כזה כס"ד .

ס' שמות

יוסף סיה במלרים וכו' ונעשה מלך ועומד בלרקו סנה דברו רס"י לו הם ממס דברי הספרי כס' האוינו סימן של"ד ע"פ ויכא משה וז"ל כיוולא בו אחת אומר יוסף הים במלרים וכו' את חנו ירעים שיוסף הים במלרים לא להודיעך לרקו שיוסף היה רועה את לאן אכיו ואעפ"י שנעשה מלך במלרים

לפי מה שהכחיקו כשה' ק חלקם בחיים דרוש ג' בס' ד וזהו מ'ש רש"י לקמן ע"פ ויזכו שוגרי נכ"י יע"ש

ה' הדרגני

אחה אומר מכאן אנו למדין שהרגו בשם המפורש ובס' נחלת יעקב עם אכני שהם הכוח מס' קטן שקבלה מרכותיו עפ"י הקודר שצ"ו השם ווכל אדם לחרוג כשמחכוין בו בשמוליה משפיקו אמנם יש חילוק בין עובר הקב"ה ועובר עכו"ם לעובר הקב"ה אשר מכני' המה לריק לסוליה משפיקו כל ארכעה אותיות של שם הוי"ה ב"ה אכל לעובר עכו"ם און לריק להוליה משפיקו רק קלני השם דסיינו שקי אותיות רחשונות לפי'ו י"ל שמשח סרג סמליו ג"כ כשני אותיות ראשונות המס י"ה אכל אס סיה מבקש להרוג ושרל היה מוכרח להוליה משפיקו כל ד' אותיות וליקא מש"ר היה כבר פס ערל שפיקו ולא היה יוכל להוליה משפיקו אותיות בומ"ף שבהם הוא'ו א"כ לא היה יכול לחרוג את ישראל כלל כי לא היה יכול לדבר שני אותיות אחרות של השם הוי"ה ב"ה המה ו"ה ו"ש לו להרגני אחה אומר וכי אחה תוכל לחרוג אותנו באמירה כאשר הרגת את סמליו אותו הרגת כחני ששם כשני אותיות ראשונות שמה ו"ה אכל אכחנו שמכני ישראל לריק אחה לדבר גם האותיות אחרות המה ו"ה וזה מן הנמכר אלך עכ"ל דפח"ח אמנם הקורה עניה במקום אחד ועשירם במק"א ומלאתי סחורם לזה בס' ויקהל משח וכורע קדש שלו וז"ל מש"ר ע"ה היה יוכל לדבר שלשה מולאות מן סתמשה דהיינו שהיה יכול לדבר אחרע"ה בומ"ף גיב"ק שאותיות א"ו גימט' משח אכל שני מולאות של דעלכ"ת זקשר"ץ לא סיה יכול לדבר לפי'ו גם אות וא"ו סיה יכול לדבר ואני סלעיד לומים כ"ל לתרץ הפסוק כענין אחר ופשוט מאד דמליטו כמד' וסוכא כו"כ יסן שמשח לא סיה יכול לחרוג סמליו ע"י שם לכד רק כחקולס סיה לריק להכותו בודים ואס"כ גמר מיתקו בשם וטעם לזס סוז סיוס שחטא אדה"ר לא כיתנה לכני אדם לחרוג ע"י השם כלי הכאס ולכן לעת"ל כשיבא משיח אז יסיה מחוקן חטא אדה"ר ויקור סעע"ה ליושנה דכתיב כרות שפיקו ימיה רשע ומדבריו של מש"ר למדנו אפולו לרשע אקודר לסכות כדאמרו חז"ל מדאמר למה תכס רעיק אעפ"י שהוא רשע כמוך אפי"ס אקודר להטותו וי"ל לכן אמרו חז"ל כמה פעמים מותר לגאחוקו ולא אמרו להכותו כי הכאס אקודר אפי"ו לרשע אס לא מלקות עפ"י כ"ר או לשופט כדאיתא בת"מ וכהנ"ס מוסרמ"א והוא הדבר שריכרו מי שמך לך לשר ושופט עליכו א"כ שאין אחה שופט שלטו אקודר לך להטות אותנו כאשר פיק ענתה כך סאתרת רשע למה תכס רעיק שאפי"ו לרשע אקודר להכותו א"כ להרגני אחה אומר וכי אפשר לך לחרוג אותנו באמירס לכד דאילוני סיה כיכולתך לחרוג בשם באמירס לכד לא סירנת את סמליו כחקולס כהכאס לא שאין כיכולתך לחרוג אס לא כחקול"ו בהכאס א"כ איך תוכל לחרוג אותנו שאקודר לסכות אותנו כלל לפי דברך עכ"ל

אכני

טרע הדבר מה קאזו ישראל מכל ע"י לשון לפי'ו אשכתן טוב טעם לאומרס זל דכשכיל שסיה כהן דלטודין היו כופלין כמלתמה דלכאורס קשס איך עון זה מכריע שינלחו איס"ע טפי משאר עכויות איך כיון דכאוק"ע אין כהן לק"ר אמטו לסמי טכריץ אופ"ע

במלרים סרו הוא כלרקו יע"ס והוא קומא על הרח"ס שסכיא סמך לרכיו רש"י שהוא ממ"ר ס"ז פ"א סיתן ז' שאמרו כי יוסף לא נתגאה על אחיו אף שהיה מלך וכו' וגם מוסרס"י ז"ל הבין כרכיו רש"י שהוא ע"ד המר' פי' והשיב דאין זה דרך המררס וגם סרכ נח"י הבין כן כמו שיע"ס וגעלס מעוני ככורס שרכיו רש"י סס דכרו סספרי ואינו מאמר סמ"ר וז"ע

כן ירבה ומדרשו ריה"ק אומרת כן אחה אומרים פן ירבה ואני אומר כן ירבה עכ"ל נראה לפרש עמ"ס רז"ל במד"ר דסו וולרים שסס בכרס אחה ולכן סהפרס שיש בין פן ירבה שהוא כפ"ס לכן ירבה שפוא ככ"ף הוא שסס ורוק

בי מיות סנס ומי שלא נכתב בו קשה סרו כפרסס הקודמת פי' רש"י דמירקאמר כדך אותס ולא אותו להוריענו דלכולס שוין לטוב' ככרכותו וכקוארס הללו קא משתעי רש"י ולמה חלטריך למה אחק לניאה ואולי בא לתוספת ביאור יותר מן המקרא הזה לכניוס שלהס ולא קאמר דקוא ככרכה כלכד

ויעש להס כתיס כתי כהונה ולויה ומלכות נרא' דרמוזין כתיבת להס דסיל"ל להן וכא כר"ת ל'ויה ה'עבודה דקוא ה'כהונה מ'לכות

בל סכן הילוד תרגס אנקלוק כל כרא דאחילוד ליאורתי ועיון פני דוד ולעד"ן דליאורתי ר"ל אפי' סיהיה מן האוח"ע הוא להושיע ליאורתי

ולא יכלה עוד סלפינו סק' כפ"ר וז"ל דכיון דכיתה מעוברת למה סחזירה אפי' שלא יהוס מעוברת שהרי כבר קיים מנות פו"ר וכו' יע"ס ולעד"ן דלק"מ דמה סחחזירה הוא מפני סעס שגרשו כשחיקסס עמו כנוכר בפ"ק דסוטס עור סס וק' עמ"ס כפ"ף דסוטס דו"כ דלא מנו לה מלריוס משעס דהדרת וקוא מעכרס תלת ירמי מעיקר"א דהכתיב ותקר האשה ותלר כן עכ"ל ורכרו קמוסס דנעלס ממנו סוגיות סס"ס שס שהק' כן לסדויח ותי' אמר ריב"ז מקיס לירתה לסורתה וכו' ול"ע

ולא יכלה סלפינו שמתו לה סמלריוס מיוס סחחזירה וקוא ילרתו לשסס חרשים ויוס אחר סוולרת למקוטעין וכו' עכ"ל והקסס לי כמכתב ה"ח סס' וסכולל כו"י כמה"ר **אברהם** סכהן היו כן רב דתומאי סחכס ססלס דה"מ כו"י כמוסר"ר **חיים משה** סכהן כר"ו וז"ל ולי אני הדל אחר שרכרו של רש"י ז"ל

כולס סס כרוה"ק לריק כסכרת סיהיה ז' חרשים סלמים כמו סיראס כת"ר כהרב ארי מוהר"ח כספרי הקרוס ען סחיים שער סכללים פ"ג קוד עיבור ויניקה והמעיון הטכ כפרק זה יראה שסס ז' חרשים סלמים כמו סיראס כת"ר כר"ו ות"ד וז"ו וכשאני לעלמי נראה לעכ"ד לתרץ דכיון דאמרינן כפ"ק דר"ה ד"ו ע"כ ע"פ כראשון כאחר לחרס מדאכתי יוס אחר הוא דעיוול כחרס וקא קארי ליה חרס ס"מ יוס אחר כחרס חסוב חרס יע"ס וכיון דיוס אחר כחרס חסוב חרס א"כ כיון דנכנס רשימו מהחרס אפי' יוס אחר סרו הוא כאילו נכנס כל סכחינה כולה כאשר כסתמשו כעלי חכמי המדע ככאס מקומות ורוק

ר"ש"י יסן ויתי בימים הרבים סהס ומנה סיה דועק וכאת קסועה על ידו דכרו מכווארס

ואה"ע ומילתא כטעמא דכיון דלה"ר הוא יותר מב' ע"ז ג"ע וש"ד שרי כהו"ע לו יהי ריש כהן כל עמי חלקא דפורענותא הרי הלה"ר מכריע סוף את כולן וק"ל :

דיבקש

להרוג את משה מקרו לקוסטינר להרוג ולא שלטה בו החרב סוף שאמר ויולגו מחרב פרעם ובס' יתרו הוסיף דש"ז שנעשה לו ארו בעמור של שיש יע"ש ולקמן בפ' או מי יאסם אלם כחב שכרח מן הכימה וגמלט ולא ראו אוקו יע"ש ובכל זאת שמיט רבי מ"ס במד"ר פ"ז שהביא פרעם חרב חדה והעבירה על לו ארו יו"ד פעמים וגעשה צוארו של שיש שגא' לוארך במגדל השן ע"כ זרויך לרעת למה היתה הכחו יו"ד פעמים דוקא ולא על חכס כח המספר הזה ושפר קרמי להחויף טועמיה חיים עמ"ס הרב ש"ך ס' כראשית כי פרעה קין ומשה הכל וכנדר יו"ד נשיכות שפך קין להכל עד שהרגו בפרע ממנו כיו"ד מכות ע"כ ולכן חשב פרעה קרע לעשות עכשיו כגלגול זה כמו שעשם כגלגול הקודם ולא ירע כי בלחו הוא כי עתה הוא להפך ח"כ ו"ל עמ"ס רז"ל והמפרשים כי פרעה נקבחה על משה כעבור כי עשה חשבון השמות כי עולם יו"ד יותר ולכן נלקח כיו"ד מכות זח"ד ועל טעמו הכחכת עכו יו"ד הכחות ולא הועיל לו וק"ל **וישמעתי** מפי הרב השקדן בחו' כמוה"ר חיים מיהרה כר"ו דפי' כהא דנעשה צוארו

ומלכד שהי"ל להזכיר לריב"ה ז"ל כזה עוד כה דאין תי' זה מקוישכ לפי דברי המכילתא שס' שמים לפיכך הקדים במל"ך להרוג את משה מיד וקחח לצורה צור וכו' והיינו דכשכיל תנאי זה שיסיה הכן הכבוד לע"ז לא מל חוקו וכנראה שהיה ה"א הוא גרשן כמ"ס בהריוח כולקוט ס"ז משם דברי הוי"ט של משה ודכו' כחיו ז"ל וכ"כ הרב זית רענן וכן איתא בהריוח בחרגוס יכ"ע הרי דקיים תנאו כמו שסתנה ליתרו וכשלמח להרב ריב"ה ז"ל אפ"ל דכונתו היתה להחיות וכיון דלא החיותו עד לבקוף אחר שגולד גרשון סוכרת לקיים תנאו חכל להרב"ז קש' וחפ' ליושב גם לרעת סדרכ"ז שהאמת הוא כי מש"ד ע"ס לכו לשמים כמ"ס מכאן ואילך והיה קומך ברעתו דאס יתס היכולת בידו לא יקיים תנאו ליתרו כי יהיו לשמים שניהם באחד לא דמפני שלא היה היכולת בידו אורע מה שאירע עד שלבקוף נחגייר לגמרי ועיין להרב שמע שלמה שפי' זה בעלמו ככונת המכילתא רמה שחנה שהכן הראשון יהיה לע"ז היונו שלא ימול אחו יע"ש ועיין להריב"ה בעלמו כהרפראותיו ר"ס יתרו וזה דאיתו להרב פני דוד ס"ז אות י"ד שהביא דברי הרב"ז לו כהשו' כ"י יע"ש ולא סעיר עליו ככל זה ועמ"ס הרב שכות יאורס בפיו המכילתא ס' יתרו דס"א ע"ג יע"ש

וידע

לקים נתן עליהם לכולא העלים עיניו עכ"ל כרא' לש' עמ"ס כזה"ק וסמקו"ל כגאולת מזרים היתה בחינת אימא עילאה בינה מדוע וסרו אמרינן בפתיחתא דליהו הנביא ז"ל בינה ליבא וכה הלכ מכין וק"ל ויש לרמוז א'ת כ'אקסס א'ת כ'ני 'יסדל וירע גימט' ככ"ה דהגאולה היתה בכחינת בינה

אלהי

העבריים יו"ד יקירה רמו לו"ד מכות כרש"י יטן ויוקד יולדק דעקידון לקכל יו"ד הדכרות וכמאמרו יתברך וזה לך האית כהוילך וכו'

והאמינו

לקול האות האחרון שהמורגון לסס לוקים כנגעים אין זה כטעם שכתב לעול מזה כד"ה מזרעת כסלג ואולי כפרח לכנה היא ה' סומן ללה"ר ולא היה כענין פרעה ואבימלך דהכח הא והא איבא על חד תרי וחליל' על משס עלמו כ"א ללמד על אחרים

רשב"ם

ד"ה כי כבד פה וכבד לשון איני בקי כל' מזרים כחוקך ל' וכו' וכו' אפסד נביא אשר ידעו ה' פנים ל' פנים וקיכל חור' מידו לידו היה מגמגם כלשיט וזין דבר זה דכרו התנאים והאמוראים ואין לחוש לשפדים חילונים עכ"ל ודבר ה' בפיהו אמת דכני אמתר במד' תנחומא ס' דכרים ע"פ לא אום דכרים אנכו לרבר כע' לשון וכו' דש"מ דלא היתה הקפידה כ"א על ידיעת הלאות לא על העיקר שהוא כבד פה אבל עכ"פ קש' דכני סמ"ר ס"ז עפ"ז מכויר להריוח שהיה כבד פה ממש עד שהולכרו לדרוש והורחק מל' וחסר האזה שגשאו בריה חרש' ויותר מכויר זה כמ"ר ריש ס' דברס שאמרו שה"ר מרשא לשון עין חיים רמס"ד ע"ו סתור' נקדפאה לשון ול' רשוא' לא שיק לו שדע ע' ל' כמ"ס כומדס תנחומא שביאר את הקור' כע' ל' ש"מ דס"ל דהיה לו חילי ככחות פה ונקדפא ע"ו הקור' והש"ל דגם המדעס תנחומא ל"פ כזה אלף דנקע

בעמור שיש דאיך קאמר תוכ"ד ויכרת משס דמה לו לברוס ואמר מר עמ"ס רז"ל דבביהמ"ק היו משימין הכאר כשלתנות של שיש שלא יקרית וסא' מתקני' דלא הקרים כשר הקודש ותי' דאין קומכין על הנס גא"כ כראות משה הנס כשיס דן בדעתו רמינה נשמע דאין קומכין על הנס ולכן כרת זח"ד

ויגרשום

וסירם לו מע"ז ונידוהו מאללס וכו' יש מפרשים להו שנקגייר לגמרי וכו' וחשיב ע"ז הרב לידה לדרך ס"ז רע"ל ע"כ וזל ואני אומר ח"ו שהיה עדיין מסופק וכו' יע"ש ולע"ד יש להשיב ע"ד מ"ס במכילתא ס"ז שהתנה יתרו עם משה שהכן הראשון יהיה לע"ז דש"מ שעדיין היה מורה בע"ז לא כלל היתה ככתחיל' וכן הכריתו המפ' ז"ל עיין בס' שפתי חכמים ודוק

ויואר

משה וכו' ומדרשו לשון אה שהשביעו שלא יוון ממרון כ"א ברשותו יע"ש וכמכילתא ס' יתרו ע"פ ואת שני כניה שאמרו ז"ל שכשעת שאמר משה ליתרו חן לי לפורס בחך לאשה אל יתרו קכל עליך דבר זה שאומר לך ואני נותנה לך לאשה אמ"ל מהו אמ"ל בן שיהיה תחיל' יהיה לע"ז מכאן ואילך לש"ס וקיכל עליו אמ"ל השכע וישכע לו שגא' ויאל משה אין אס לא שכועה יע"ש וסדרר ק' איך מש"ר ע"פ חתנה תנאו כזה כי כנו כטרו יהיה לע"ז וכבר דאיתו לריב"ה שנגש מזה וישכ כלאחר יד שכתב כס"ז לפרס חמקסם ולכהן מדין ושני פעמים נכו מיכה לאכ ולכהן יתרו היה כומר לע"ז וכשגא בחו חולרך משה לידור לו שכן הראשון שיוולר שיהיה כומר לע"ז זה כונתו כי ירע שיקוור את חמיו למוטכ כמו שעשם שחרי כחגייר יע"ש וזה תמהני על הרב"ז כקשו' ח"ה סימן שני לעיס קס"ח שגכנס כחקי' זאת ותי' דכמ"ס משס מכאן ואילך יהיה לש"ס טעם יתרו דכונתו היה זס חתני קודס נישואים וכו' יע"ש

דבקט תקולת המקרא לא חיש דברים אנכי ראפילו
חס היה יודע לדבר לריק להיות בקי בע' לשון ועוד
בה דהף חס ילמרנו כי כבר פה וכבר לשון אנכי
וקרויהו חיתנהו ביה .

וער הכל קמכני ממ"ס במ"ר ס' שמות פ"א
דכשעת שנטל משה כקרו של פרעה וראו
להרגו כחגו חוקו והכילו לפניו כקערה זהוב ונחלת
וכו' וכל גבריו ורחו ירו וחסק את הנחלת והכניס
ירו עם הנחלת לתוך פיו ונכווה לשונו וממנו נעשה
כבר פס וכבר לשון עכ"ל הרי לך בהדיח שהיה
משה רבינו כבר פה וכבר לשון ממס וכו' והרב
דבריו נחמיה ק' וארא פי' הקו שהביא רש"י ע"פ
כן בני ישראל לא שמעו לי עמ"ס דיוסף נחן להם
סימן דהגוי יהיה ערל שפקים דכשיראה לדבר יחזור
כמה פעמים דחושב דלא הוליה הדיבור כראוי וזהו
מי שיאמר פקוד ופקוד נחלא דישראל ואמינו דמשה
הוא קנול בחיותו ערל שפקים . לעונת זה פרעם
יש לו סימן דמסיבת שהניח יר משה על הנחלים
מאותו זמן היה כרעתו שאינו משה הגול והשקא
חת"ס הקו הן בני ישראל לא שמעו לי עם היותי
ערל שפקים דהוא הקימן מוכהק שנתן להם יוסף
ולא האמינו לי ואיך ישמעני פרעה בדבר שאני ערל
שפקים זק"ד .

אתם לכו קחו ונריכוס אתם לילך בזריות היונו
במ"ס רש"י לעיל מזה ע"פ ותלך העלמה
שהלכה בזריות והתם מכת קיבת העלמה והכא
מיתורא דלא היה לריק לומר לא קחו לכד .

ס' וארא

תוס' ובני יצהר למה חשב וכו' והא דחשב בני
בנים של יצהר ולפי משפ"י שם יתורן ולתיב
קשה שהרי מפורש בפ' במדבר ופ' פנחס משפחות
ו"ל שנולדו אח"כ ודוק .

ויעשו גם הם קרטומי מלרים בלטיהם . כתב
הרב פני דוד אות א' משם נימוקי רבי'
ישעיה הראשון ז"ל וז"ל ותימא אנא מלאו מים לעשות
כן והכתיב ויהי הדם ככל ארץ מלרים וכו' ו"ל מן
המים שחפרו סביבות היאור כדי לשקות מאותם עשו
בדכתיב ויחפרו כל מלרים סביבות היאור מים לשקות
וכו' יע"ס והנה בעיקר קרא לא יש הוכחה חס חפרו
ומלאו מים כדי לשקות ושאו דאפשר כי חפרו לשקות
משום כי לא יוכלו לשקות ממימי היאור ולא הועילו
כלום וכ"כ מדברי התרגום יב"ע וז"ל וחפרו מלריהו
חזרנות נהרא מוי למשתי ולא אשכחו ללילן ארום לא
יכולו למשתי מן מוי נהרא הרי דלא היו המים
שחפרו סביבות היאור ללילן לא דמדקאמר שלא היו
ללילן ול"ק שהיה דם נראה שלא הוכו כמכת דם
המים שסם תחת הקרקע כ"א דוקא המים המגולים
לא דנוקן טעם כי לבני מי היאור כי לא יכלו לשקות
שהו ממים שבסביבות היאור וכחרו הרע במיעוטו
וכן ראיתי בהרב קולרות ילחק וכ"כ הרב אור החיים
ז"ל וכ"כ רבי' בחיו ז"ל שלא לקו ב"א המים המגולים
ולא במה שהם תחת הקרקע וכ"כ מדברי הראב"ע
וכ"כ רלב"ג יע"ס .

ארא שראיתי במ"ר ק"ז פ"ט סימן י"א שנחלקו
ר"י עם ר"ב שרא"א שביאור לקה ר"ב אומר

מלמעלה ומלמטה לקם וכל מלרים לקו מיקדים כרס'
א"ל ר"י ומה חני מקיים ויחפרו כל מלרים סביבות
היאור א"ל לפי שהיו המלרים אומרים כו' המים
שהיו רואים משה ואהרן נעשים דם והיו חופרים
להוציא מים לשקות ממה שאין עיניהם רואים ופי'
מהרש"י ז"ל שלדעת ר"ב זאו לפי טעותם של מלרים
שחשבו כן אבל האמת שגם מה שחפרו היה דם
והק' ע"ז שלדעת ר"ב מהיכן חיו המלרים ז' ימים
ותי' שהיו קונים מישראל בדמים כדלעיל יע"ס וכ"כ
הרב אור החיים שם כתב' כ' דממה שקנו מוסרל
מים בדמים כמ"ס אמכת דם העשירו משם עשו
הקרטומים בלטיהם יע"ס וכ"כ הרי"ף כס' כסף נכחד
דק"ו ע"כ יע"ס וא"כ ק' על הרבנים סג"ל שכחו
שלא לקו לא המים המגולים ולא במה שהיו תחת
הקרקע מדברי המ"ר שזהו היה טעותם של המלרים
ולא לפי האמת ובדברי מהרש"י ז"ל ואפ"ל דהם
ז"ל מפרשים דבריו המ"ר שלפי שהיו המלרים אומרים
כל הימים שהיו רואים וכו' והטעות היה שהראיה
שלהם היה הרגש ולכן היו חופרים ומיאלים מים
בלתי דם אבל עיקר טעותם היה שחשבו שהיה
זם ע"י הראים ואינו לא ע"י הכחה כמטה בכקוב
והנה כעסה כרפס מחרש ס' אשל אכרחה לרב
רחומאי עמיתנו בקורה הרב כמוסר"ר אפרים חיות
כר"י וראיתי לו כס"ז דט"ז ע"כ שעמד עמ"ס הרב
חיד"א כשם הרב רבינו ישעיה ז"ל והוסיפו מדילי
לומר שלקחו מים בדמים מישראל ושח"ב מלא
מניחה במ"ר שממכת דם העשירו ישראל יע"ס
ואחד קרואה יראה כי כל דבריו כבר עלו וכו'
בדברי המפ' ז"ל והם הביאו דבריו המ"ר הלזה
לראיה והוא לא זכר מכל זה כלל ול"י .

וימלא מנין ז' ימים כס' ש"ח הק' דהחשך
היה ז' ימים ותי' דעל הים כתיב ויהי
הענן והחשך למלאות יום הו' יע"ס וזה רמז כמזמור
ק"ה שלח חשך ויחשיך ו' יחשיך ו' יחשיך על זס
דקיה לריק ז' דהרי ולא מרו את דברו ועל הים נשלים
יום הו' וק"ל .

ס' בא

ואחריו לא יהיה כן רש"י ז"ל ואותו שהיה בומי
יוש וכו' אבל של משה מין אחד וכו'
הק' המפ' ז"ל ה"ה הרב רי"ד הביאו הרב פני דוד
והרמב"ן עה"ת ממאי דכתיב כהלים קימן ק"ו אמר
חובא ארבה וילק וכו' ויחן לחסיל וכו' ובסימן ע"ת
כתיב ושקמותם כחנמל ופירש"י שם כהלים שהוא
מין ארבה יע"ס מה שקי' ע"ז ולע"ד ק"ל ע"ד הרד"ק
כיוול סימן ב' דכתב דבמלרים לא היה לא מין אחד
לכדו וכו' והק"ו שנאמרו על רש"י לא יתכן ע"ד
הרד"ק כאשר יראה המעיון ודוק גם ראיתי להרב
מוהרא"ג ז"ל כס' תו"ר שכתב דבמלרים היה ג' מיני
ארבה יע"ס והא ליתא דלא היו ג' לא ר' דחנמל
מין ארבה הוא כדפירש"י והוא ז"ל קאי על פירש"י
ז"ל ועיון להלכ"ג ז"ל ורבי' בחיו ז"ל ועיון כס'
זמח דוד ז"ל כס' ועיון לקרא"ס כס' שלח לך ע"פ
וכן היונו בעיניהם יע"ס ועיון להרב חומת אנך
כתקלים סימן מ"ח ד"מ ע"כ יע"ס .
לא

לא כשאר ארבה אחד פירש' אפי' המלוחים וכו' נראה להוכיח מכאן דה"מ מן הקורה וע"ר שאמרו בזה"ק ס' וארח דכ"ח ע"כ בחוטרה דאחרון ועיין ילקוט ראובני דפ"ח ע"ג ובפ' חלק והנחומה ס' כאלה ועיין שזרחה יעקב ס' חמור ובס' אספקלריה המורה ס' וירא ובס' חזור איתו סימן ה'.

דבר נא אין נא לא לסון בקשה וכו' הנה זאת הבקשה מהשי"ת למשה אינו מוכן דהרי כל דבריו ה' למשה היה נאמן כיתו והכל על ידו והיכן מלינו בשום דבר דבר ה' בבקשה ממך שקאמר לישראל כי לא נחמד משה שלא יאמר ואחת היתה ופרסמה כשמירת שבת ששבת וקיבל עוכשו ואם נפרש דבר נא באזני העם היינו שקאמר להם כל' הזה בבקשה מכס ג"ו לריך ביחור דמי אשר חומרים לו שיקח כסף וזהב וימאן מליקח עד שירכרו לו כחמינה ובקשה ולזה יכולנו לפתור כמה שדקדק עור כמ"ס הכחוב ובכ"י עשו כדבר משה וישאלו ממלרים כלי כסף וכלי זהב ושמות דנראה דאילו לא לוח לעשות כדבר הזה לא היו עושים כן ואמאי ולשכ' לזה נקדים מ"ס המפרשים ז"ל בכ"ה ושמתם על כניכס ועל כנזקים דפירשו דכיון דהיה בזמן דבר ומגפה כוננו את מלרים היה ס"ד דיכנס פחד כלבם מטוס ידבק לז"א ושמתם על כניכס ועל כניזקים ולא תהיה נזקים זת"ד ויש להמתיק הדבר עמ"ס בקידושין ר"ל ע"א ושמתם קס תס נמשלה הקורה לקס חיים כיע"ס גם פה נדרוש כן ושמתם על כנזקים קס חיים הוא ואין חשש מזה כלל ותכלה ותקדם כל מה שזקס לוכסים מהשמות והתכשופים והשחא ז"ס משום דכ"י עשו כדבר משה כי ויזמנונו כה' וכ"ס עכרו הוא דויאלו ממלרים כלי כסף וכלי זהב ושמות על דבר משה ושמתם קס חיים ומאחר שכן יפה נדרשת הדרשה דבר נא דחין נא לא לסן בקשה מסיבת שניא יפתרו מליקח כי הזמן כיגד ודוק.

מבב"ר פרעה וכו' למת לקו בני השפחה שאף הם היו משקעבדים בהם ושמתים כדחתס אין להקשות ממ"ס רבינו לקמן ס' יהרו ע"פ מכות עבדים וכו' אמור מעתה עבדים למלך היו ולא עבדים לעבדים דנר' שלא היו עבדים כ"א לפרעה דיש לחלק בין עבדות לשעבוד דעבדות הוא קנויים למלך ושעבוד הוא להשעבד בהם ולענין עבדות לא היו כ"א לפרעה דוקא אבל לענין שעבוד הכל היו משעבדים בהם מסיבת דרוע מוליהו ולא היה בחזק יד מדינא כמו העבדות לפרעה ומסתמא היה שלא מדעתו של פרעה והוא חילוק ברור ועיין בחש"י הרשב"ם סימן חל"ה שהכחיש שיש מי שהקשו כן על רש"י והוא ז"ל קוי קרוב למ"ס יע"ס ודוק ועיין להרמב"ן בס' שמות ע"פ ויעבדו מלרים.

ובר כבוד כהמה שהקב"ה וכו' והי"כ מנחת יאודה ז"ל בס' ר"ז פ' וארח ד"ה ונהפכו לרס הקס' מפירש"י שס שקלקה היחור קחולה ובעכ"ר ל"ק דהרי הכא כמלק רס ח"ח בל"ה והקב"ה רולח להלקוח ללחיהם קחולי הכיח הרס שנהפך אכל ככהמות לא היה למכה שהרי כבר נלקו במכת הכרד כמ"ס הרב מ"י שס בח"ר משס הרד"ח ז"ל וא"כ חפ"ד מכתם בלא זה שלקו הכהמות לא וראי שהיא כמ"ס 6 7

הזה והלא לא היה מדבר עמו לא כיום קס' למת הכיח קראי להוכיח דהיה כיום תופק לו דלנכחיו ישראל לא היה מדבר כ"ח כיום כל שכן למשה עיין לרש"י ס' בלק ע"פ לנו פה הלילה ודקאי פשוט דכיון דק"ה מ"ע שהזמן גרמא כלילה ולריך להרחות לו השיעור הו"א דכנון דא היה מדבר עמו כלילה דכביכה מלוח כשעתא לכן מביח מקראי דמוכחי דכחותו פתק נמי היה מדבר עמו כיום וכאז קראי לאפוקי דלא הוה שום מלוח כלילה כלל ועי"ל דמהכא נפקא חא דהתס י לא דבד"ה א' סימן עו"כ אשכחן כנקן הנכח כלילה וכשלמא גבי שלמה כד"ה ב' סימן א' וס' ז' נוחא דמלך וכיח לא יתכן כמפורש בזה"ק גבי שמואל ואזול ולכך היה בחלומו אך לגבי נתן הנביח לריך טעם לרבר :

והיה לכם למשמרת ר"מ כ"ח אומר ואעבור עליך וכו' ונתן להם שהי מלות דס פסק ורס מילה שאלו באהו הלילה כזה חקר חקירות חכס בני **אברהם** הי"ו היתו קרה אך מלו כלילה דכיום כתיב במילה ואין מלין כלילה ולזה השכחו לו דחותה הלילה היתה מאירה בחקופת תמוז והו"ל יום וכן פירשו בכ"ה לך יום אף לך לילה אהה הכינות מזור ושמש כמו שהובא מהרב חס דת בס' כזה לרך י ואזכ הרהה לו מ"ס מוה"ר מדרש החשמרי בדרוש למילה יע"ס ומה נעים לפ"ז דכא הרמו כפ' לול שמורים הוא לה' דמקרא דא הוא ההוכח' דחותה לילה היה כמו יום מדכונס הלילה לשס ה' הלילה הזה לה' מחקר דכתיב ויקרא אלקיס לאור יום ולחשך קרה לילה ואינו מכנה שמו על הרעה לגבי הלילה אינו לא דהיה כיום וא"כ לפ"ז ח"ס דכחאי קראי בא כס"ת הלילה הזה לה' שמורים לכל בני ישראל אונות מיל"ה והכונה בעבור כי הל לה הזה לה' לכן היתה מילה כחותה הלילה ועיין בקש"י יד איתו ז"ל י זהה שניה דריך מלו כיו"ט מילה שלא בזמנה י ולזה כשכחו לו דכיון דלא היה מליחות לחלל הק"פ בלתי מולח ולא היה להם שהות מלוח גוררת מלוח שחשב כי הוא זמנה ללריך הק"פ גם כלילה דחלז"ס לא יוכלו לעשות הבשח מציון מ"ס גבי קרבן גרעון י ח"כ י"ל לשחיהן וגם לקרבן כלילה כמו שמתרשס בכ"ה חקירות עפ"י הריב"ד שחזי ולכן מלו כלילה וביו"ט דרך כלטו והוא אמר ויהי הוא לוח ועי"ס הרב דאס דוד ז"ל ודוק י ונולאחי כזה"ק בקוס' ח"ס דיו"ד ע"א דחקרו למת פסק ומילה דהס מ"ע ככרת וחי' כי פסק מידת לילה ומילה מידת יום יע"ס ונפ"ז יומתק הדמו הכל באופן זה דהוינ' הלילה הזה ולא אחרת איכ"א מילה דולת זה הדי המיל' מידת יום ולא מידת לילה וכדור.

והיה לכם למשמרת ונעני מה הקדים לקיחזרו עיין ש"ח מה שהל"ע ועיין בס' עמר קה מ"ס ודוק.

בין הערכים משס שעות ולמעלה וכו' יע"ס ועיין בפ"ק דפסחים ד"ה ע"א ד"ס לא שחטע על חמין כרש"י והוס' וע"פ להקיס' שס ד"ה ע"א ד"ה משס יע"ס.

והנותר ממונו עד כקר משעת הגז החמס וכו' וקס' ממ"ס רש"י בפ"ק דפסחים ד"ר ד"ה נכדוק מלפ"ה וכו' וי"ל דשני תס דכתיב ויחבט

וישכם אנדיהם ועמ"ם הרב נח"י וקו"ר למוסרה"ג ז"ל ורוק .

לא ימלא ככתיבס מנין לגבולין ח"ל ככל גבולין מה ח"ל ככתיבס מה כיהך ברשוך חף גבולך ברשוך וקס' אמ"ס כמ"ר ס"ז ע"פ הננו מניח מחר ארכה כגבולך שרשו כגבולך ולא כגבול בני חס וי"ל ורוק .

ויקוד העם על כשורת הגאולה . יתכן לרמוז רבאו כסדרין אב"ג אוחיות התורה חר"י 'כנים' גאולה לכך ויקר העם לזכות בזכות שעתידין לקבל החור' כל השפא כיתא .

כאשר לזה ה' את משה ואהרן בן עשו חף משה ואהרן . והטעם פשוט דהן אחת דהיו משכט לוי דלא היו בגלות עכ"פ הם היו הולכים וכחיס לפרעה ועברו עליהם כמעט כמו גלות מהטורח והדכורים הקשים שסבלו מושראל ומפרעה וקו"ר מכות טעמו ורחוים הם נמו להקריב ק"פ על הנסים שניולו ועיון כס' ש"ח . לא דלפי"ז שנט לוי היה להם מקיס פטור ולא מלינו גילוי חס עשו ולפי קוד מלות ק"פ הון הפרש כיניהם ולא הולך הכתוב לפודיענו דכיון דגילה הכתוב על משה ואהרן מסתמא כל בני שכטו לא מנעו עלמן מלעשות כמוהן וכיור ועיון כקוב' חיוס לראש במזמור ואמרו גאולי ה' וע"פ מ"ס כס"ד .

בכור השכי עיון כתשו' מהרש"ס חז"ח סימן ל"א .

בשיש מאוח שף רגלי הגברים לבד מטף הגברים מכן עשרים שנה ומעלה עכ"ל והקסס הרא"ס ז"ל וז"ל אך קס' דה"כ מאי לבד מטף רקאמר והלא כיון שהוא מכן י"ג ומעלה איש שמו ולא טף עכ"ל ולא ידעתי מאי קושיא איכא שהרי מה שצריך קרא למנות הוא מכן עשרים שהוא הגברים וכל הפחות מכן עשרים הון צריך למנות וא"כ מונה אותם ככלל טף לפי שלגבי הגברים שהוא מכן עשרים שצריך למנות כל הפחות מכן עשרים קורא אותם טף אעפ"י שבעלמא כשהוא מכן י"ג נקרא איש ולא טף אבל הכא שקרא כל למנות כל שהוא מכן עשרים הון צריך קרא להצריך גם הנקראים איש ואח"ך טף לפי שהמנין היה מכן עשרים וק"ל . כה דברי ארובי אבי הראש החכם השלם כר"ו .

ס' בשלח

ובר רכב מצרים היה רש"א כשר שבמלכיים הדוג טוב שכחשים רכוז מוחו ע"ב לפי"ז הוא טוב טעם למה שעשה ה' אות בתחילה ככתוב בס' ואח"כ לפני פרעה ולפני עבריו ויהי לתנין לרמוז להם דפרעה ועבריו ראוים ליהרג כמו התנין דרחוי ללץ את מוחו וק"ל .

ובר רכב מצרים וכו' מכאן היה רש"א טוב שכנוים הרוב עיון כס' פני דוד שהביא משה הכי' וישעיהו ז"ל שהק' דקו"ל הגחם לא מעלין ולא מורידין וכו' ועיון בע"ז רכ"ו ע"ב זכחוס' סס וכרכינו בחיו ובס' שבות יאורה על המזלחה ס' כא ד"ל ע"א וע"ס ורוק .

אי"ר דברנו לך במצרים מה שפ' פה וגם טעח הלקוחים הוין שוין עס מה שפ' .

לעיל ד"ה ויעצו בן וי"ל ההקס יט"ל והכא ערפ רב הו חזרו בהם ממה שראו הוקף הציה דקרכו לכא עליהם והיוס לפניהם ופשיט ולשון רש"י שחז"ז ד"ה דבר ל בני וי"ס דכתב כדחו זכות אבות וחס והאמוס שסאמונו כי יורה כתי' הרחשון רענינו ואמרנו והכוחד יבקר הנס' הכתב כדכור שחז"ל ד"ה וולך מאחריהם שהיו נתינים כדיון כיע"ס יש הפרש דאע"ג דהיוס להם זכות הפת סוף סוף המקטרג לא יכלי דפשיעת סכנה עושה סרע עיקר והטוב אינו רוצה לקבל ועיון לרש"י ס' האויבו ע"פ וכתמו ילל ישימון .

יהי הענן והחסך וכו' ויהי קענן והחסך למצריים ויחר עמוד האש את הלילה לישראל וכו' הכי איתא בתנא דכ"א ס"ז פב"א שאמרו וי"ל ויהי הענן והחסך ויחר את הלילה ויסי הענן והחסך למצריים ויחר את הלילס כעמור אש לישראל וע"ס .

באשורת הכקר חסס בע"ד נ' משפחות הו הלילה ועיון בקוב' חיוס ומזון מה שרשמתי סס כעצ יו"ר חור .

במו חכן הרשעים כקס וכעבור זאת תמלא דלגבי רשעים הוסיף לו תשלח סרוגך רקיה בהם ויחר חרון חף מהכינוס ומחבשרים לבך נכתב כלרו חרון חשו מלפניו וכרוח חפיק להסריו .

יבוינך ימניך כ"פ הגבי לה' אגבי אשורם וכו' . זה שלא כשיצת חז"ל דכ"א ככעל לשלם להם שכרם ורש"י נקטוה לפשיטו של מקרא . ועיון כקוב' לרקס חיוס כדרוש להלבס .

תבלעמו חרץ מכאן שכו לקבורה כשכר שאמרו ה' הדרוק עיון מ"ס בקוב' לרקס לחיוס כזה כס"ד :

מכון לשכחך מקרס של מטה מכון וכו' . עיון לרש"י ס' משפטים ע"פ אשר הבימותי ועיון מה שרשמתי כקוב' חיוס ומזון כס"ד .

מקדש הטעם עליו ז"ג להפרודו זה שלא כשיטת הש"ס דכוננו ירוך הוא על בנין כהמ"ק שנכנס ולא על העתיד כענין דגדוליס מעס' לדיקוס כיע"ס .

אחות אהרן ד"א לפי שמסר נפשו עליה כשננטרעה"ס להכין כזה דהגדול' וססכח

אנו כותמים לאהרן דנקרחת על שמו כרו וחקר גדול' היא לחלות כמרים דהיא אחות אהרס גדול כמו משה דהמתקנת לו פיס וסחלב אחתו והי"ל לקבותה אחות משה ותינו תולס סברול' כה דיותר ילרק . התתגדל מרים במשה יאו פאהרן יממה ש"גדל אהבן כמחיס דהפרס גדול פיניהם ועיון ד"ה חוקן פסס בס' אחרו וע"ס יתו דהרי משה יכמי התפלל עלוה ככרעתס וי"ל דכנגד זס הי"ל פחס פיס אומה אחות מוסס ח"ו מיחוי דבה' להוכר גנותס וקרימר מדיס ואהרן כמסס לכך חלה ב"אהרן אע"ג דבעבוד אהת פיס ראוילמר באחור סעולס מרים כת עמרס אה' שלא לחלות באחר טפוי מחמיו יאך גוי ללמדנו דמס סנסן מסעו עליה הוא דבר ברול' אטעו"ל חלה כזכחן דרק .

שם יסס לו כמרים נחן לחס מקלות דיוסס יסרס אחמה יוסכת ורוטס . וקומץ ופאמיתקלקמן רגירו למס סעלו מה יוס סנימים וכסס ססרות מכאן שצדין לא ניחן להס פ' שכת פונטוס יב"ב בק' .

לדורותיכם כימי ידמו שזמרו כניח מלאכתו
ונעסיק בחורה מהיכן נקשרת
הוליא להן לנכח המן עיון הדפוסו ע"ס בזה בס"ד

ויבא עמלק סמך פ"טה זו לפסוק זה לו' אהם
אומרים ה"ש ה' בקרבט א"ס חין הכלב
כא ונוסף אהבם משל לאדם וכו' וכא הכלב ונשמו
לא על חנם כא בג"ל והנמשל כ"ס עמלק לקרואו
כלב ואפ"ר לע"ר לו' עמ"ס ה"ב כבר לארן כפ"ו
למס' ד"א כמזמר פני הדור כפני הכלב הוא עני
ביותר דלית עניא יתיר מכלבא ועב"ז והכלבים ע"ז
נפש ולא היה להם להיות ע"ז פנים כי עשיר יענה
עוונת והכלבים לא ידעו שכ"ה עב"ד נמלא הכלב
הוא ע"ז פנים וכן אמרו בזה"ק דק"ס ע"ה כשרשקו
קודם שאמרו כל' רש"י שלפנינו למועלה מזה אמרו
מתקיימו דולקון דחקרו כלב ודא חפ"א מכלחו ע"כ
שרי דהטעם דהמשיל לכלב הוא על עוונת פנים שבו
והיא גופא אשכחן כעמלק שאמרו כמכילתא ויבא
עמלק שבו בגילוי פנים והיינו שכל בעוונת מלת
ולא ה"ל כושת פנים כמו הכלב וקט"ז ישרל דהוה
ה"ש ה' בקרבנו היינו שלא היה להם כושת פנים
דח"ך יחבן בעוהו מורכב על כתפו של אביו ואמר
ר"חית אח אבא כי חין לך עוונת פנים גדול מזה
ומזר עלמו על נקוחם את ה' חין חניפות גדול
מזה וא"כ מידהו כנגד מידתו ויבא עמלק הדומה
לכלב ודוק .

בחר לנו מבין אמרו וק"י כבוד תלמודך כלע"ר
דחכונה בזה דכשכיל דהא"ס משה עניו
מזר וקיים וק"י כבוד תלמודך ע"ז והיה שבו דקיימות
כירו שארית ל' המשנה וכבוד חכידך וגם ומורא
רכך נמלא דבזחת שקיים משה נקיימו בו שקיים
זהו ללמדנו שכל הענוה ועיון בקי"ל דרכי קיים מה
שפי' בינינוקו על מנחה זו ועוד תשוב ודק"ה כק"ו
פעולת לדיק לקיים כעוד משדו .

ס' יתרו

וישמע יתרו מה שמועה שמע וכא ק"י ס' ומ"ע
כד' לפ"ס עמ"ס ה"ב כחלת בנימן ז"ל
כחקירה הרחבונים למה מקבלים גרים דלמ"ד גרול
קונה הוא גול מאוחו ה"ב בהפירו' כני ארס ו"ב
גבולות עמים . וה"ב החסיד מרן זקני כס' חנה דוד
מומר כ"כ ק"י ע"ס הדין דק"ו כל האמר כפ' מלך
מלך מוקר בו ו"ח כניכס יקח . וכוה קיר"הו כענין
קריעה י"ס דאמרו רז"ל דה"ס לא ה"קס ה"לם לקרוע
עד שר"ה השכינה עמהם מדבקוב מליך לימן משה
כוקע מ"ס חפניהם והיינו מטעם דק"ו דהמלך שרן
לעשות לו דרך ואין מוחין בירו מדין כל האמר כפ'
מלך מלך מוקר בו ע"ז מ"ס רז"ל דעמלק כא על
שילחו ממלכים קודם הזמן בדכ"זב ויגד למלך מלכים
כי ברח העם דהמגיד היה עמלק . וזה דמו ריב"ח
כשרפראוחיו כ"י כד"ס גימ' עמלק ובחכ"ה כענינו
כדרש"הו דהטעם דלמזני ממלכים קודם הזמן מ"ס
דכפרשת מלך כח"ב ו"ח עכ"ה"ס יקח ע"ס כס'
דזה חיים ח"א ס' ו"ח כס"ד . וה"ו טעם המכילתא
ק"י כאלה ע"פ כי יד על כס' י"ס דנשכע סק"ה
שלא לקבל גרים מעמלק וה"ו כנגד מידת כן

בס' פני דוד ולא זכיתי להכין דבריו שהרי להריוח
ב"ח רש"י ס"ס כל' הזה ויגידו למשה ששלוהו מה
יום מיומים ומכאן יש ללמוד שעריון לא הגיד להם
משה פ' שבת שגלטוהו לו' להם וה"ס כיום הששי
זהכינו עד ששלו את זאת אמר להם הוא א"ש דובר
ה' שגלטוהו לו' לכס ולכך עכ"ס הכתוב שאמ"ל עד
אנס מאנהם ולא הוליוהו מן הכלל עכ"ל ה"ו לך
כפ"ו שרש"י ז"ל כתב דלכך נענש שלא אמר מלות
שבת לישראל ואין לו' דהוה לענין והכינו את אשר ויבאו
אבל מה שגלטוהו כמרס שאני דו"ל קד"ה מקרי או
דנס והכינו את אשר ויבאו ככלל מה שגלטוהו כמרה
או דמס שלא הזהיר מה שגלטוהו מהכינו את אשר
ויבאו הכי כמי לא הזהיר מה שגלטוהו כמרה וכן
דחיקו להרב מנחת יאודה ז"ל ס' זה ד"ה בע"ז ו"ס
ס"ה' רכיון דט"ו באייר היה שבת סוף הלכו ישראל
למ"ד דהחומין אפקוד וכו' שה"ו עדיין לא הזהיר
משה ולכך נענש שנאמר עד אנה מאנהם יע"ג
ועמ"ס הר"ס כד"ה ו"ס אחר בשבת ומ"ס עור
לעיל מזה קוד"ה ס"ס וכו' בקס"ד ו"ס לעמוד
ע"ד ול"ע .

בישר לאכול ומה ראה להוריד לם כבקר וכו'
עיון לרש"י לעיל מזה ד"ה וכך וראוקס
זבל"ה הזמן גרמא דכלפרא מר"ר ולערב מדה"ד
זלכנו אמרו בזה"ק דה"ו לו' לארס לשאל על הפרכה
לעת ערב כמו שהכתיב בקונ' עהרת החיים סימן
ס"ג מע' פ' אות מ"ח .

את אשר קאפו אפו וכו' מה שארס רוליס לאפות
כהנור אפו היום ומק"ס דרש"י ז"ל כתב
בס' בהעלוהך ע"פ שטו הע"ס ולקטו ועטו ברוקס
לא יורד בדמים ל"ז משתנה טעמו ולפ"ז היה הכל
כמחשבה ו"ח חפיה ובישול ומוהר"ס פרימו ז"ל
הי דהנס שהיה זה כמחשבה אסור בשבת משום
דמתקן יע"ס ועיון להר"ס ז"ל כפיה"מ פ"ז דרמאי
דנר' מרכיו להיפך ועמ"ס ה"ב פני דוד ק"ו אות
ט"ז יע"ס ועמ"ס מרן כס"ע א"ח סימן ח"ו ס"כ
ו"ס כלבו שיקנה וכו' אבל לא יאמר כלום וכו' יע"ס
ול"ע .

עד אנה מאנהם משל הריוע וכו' אינינו שיה
למה שפי' לעיל מזה כד"ה ויגידו למשה
דח"ה על שנתעלל מלומר מטח שבת ו"ל דהוה
ר"הו נוסק אחר למשה וכמו שפי' כד"ה וירי משה
כברים יע"ס וכא בנוסח אחר כעבור משל הריוע .

דאו כי ה' נהן לכס השבת כי ה' ככנורו מוסר
אחכס על השבת שכרו נס נעשה ככל
ער"ס לחת לבס לחס יומים ע"כ ו"ס לרמוז בזה כי
ר"ח כ"ו ה' נחן לכס גי' נס וכל' רש"י והוקיף ע"ז
כ"ו הגדול **אברהם** אוהבי נר"ו דנס ס"ת ראו
כי ס' נחן לכס גי' נס ע"ס הכולל וכא
כר"ת וס"ת להשמיענו כי זה הוא נס כחוק נס
דירידת המן גופיה מע"ס נקיס וכנוו שרמו כר"ת
מ"ן כמ"ס כס' בח"ק ס"ז ע"פ מן הוא ולהיות
בערב שבת לחס יומים הוא נס אחר ונמלא דח"ה נס
כחוק נס זק"ד וס"ל .

דמשקרת לדורותיכם חיים תחילה אופן ל"ח

משפטוך אתה הרגת לערער על יל"מ ולא רנית
ללמוד מריון כל האמור כפ' מלך ומרדך במלכות
שמים ח"כ כולך נקבל מעמלק גרים דהוא גול מהשר
שלו והסתא זהו הקושיא הכא מה שמועה שמע וכו'
להקנייר אתר דגורל קונה ועל מה בעט דיקבלו אותו
לזה משיב ספיר קי"ס ומ"ע ומשהו ס' נקברר על
קבלת הגרים ודוק .

וישמע

יחרו מה שמועה שמע וכו' עיין להתשכ"ץ
ת"כ רמ"ד ע"א וכו' חלק ר"ק ע"א
עפ"ז ודוק .

יתרו

שבע שמות נקראו לו רעול יתרו יתרו
חובב חבר קני פוטיל . אפ' לפ' כי הו'
שמות הם כנגד ז' מידות שבדיונים דכתיב כהו אנשי
חיל יראי לאקים הנשי אמת שוכחי בלע הנשים חכמים
ונכונים וידועים . רעול רוע לל דהיה בו יראת שמים
כאומרם ז"ל ע"פ אוהב טהור לב חן ספקיו רעהו
מלך . יתרו יתרון דעת החכמה תחיה בעליה ויותר
שהיה קהלת חכם . יתרו היה מותר משלו שוכח בלע .
חובב שחיבב את הקורה כיונו מידת להבין בקורה
דבר מתוך דבר וזה לא יתכן אם לא יש לו חשק
הקורה . חבר כנגד מידת וידועים שפי' הר"מ כה'
סנהדרין פ"ב דין ז' שחברתן טובה וע"ס . קני אמת
קנה וז' תעבור . פוטיל רפי' חכמי חיל גבורים דלא
היו חלוש וכחוש . ויען הוא היועץ לזה לכן משלו
נקנו לו . ח"כ עמ"ס בשבת דהס' ז' ספרי תורות
ולפי שיתר פרשה אחת כס"ח נקנו לו ז' שמות כנגד
ז' ספרים שבס"ח .

את

כל אשר עשה להם בנדידת המן ובבאר
ובעמלק . יתכן לרמוז ר"ת עש"ה עמל"ק
שתי' המ'ן וחס"ס דנקט למשה ולישראל דהמן בזכות
גמלה והבאר תור בזכותו והיה כאשר ירוס משה ירו
וגבר ישראל ונמלא דשייכו לתלות במשה דעל ידו זכו
ישראל וברור .

כי

הוליא ה' זו גדולה על כלם . עם דרך
מוהרר"ו שה"ר הרב חב"ד ז"ל באו דברי רש"י
על ככון דע"י המן והבאר ומלחמת עמלק הוא דנודע
בעולם דזו גדולה על כולם דעשה בשביל חיבת ישראל
ולא להנקם מפרעה ועבדיו ולכך ל"א וכו' הוליא ודוק
ועיין בר"ס על כל הטובה ועוד לרש"י ס' יתרו ע"פ
אשר עשיתי למלרים יע"ס וכו' דברים ע"פ הוליאנו
מא"מ .

אני

חונקך יתרו כנין אשתך ואם אין אתה יוליא כנין
אשתך לא בשביל שני כניה . קס' דכפי שלהו
של יתרו הוה שייך טפי שיאמר בניך . אך יתרו
בחכמה יסד אר"ש דשמא יקפיד משה עם יתרו
דיחמרו העולם על כי הוא אשה בויסת דכשכיל
יופיה וילך אחרי אשתו ורץ אחרים ת"ו לזה תוך כדי
דבור גמר אומר דאין אשה לא לבנים ואם היתה
עקרה היונו עזובה היונו שכותה אך כיון שילדה כ'
בנים בשביל כניה שילדה והם שני זכרים לפו"ר למ"ד
רחיו לך לגאת כיון שהולידה לך שני בנים וק"ל :

ויבא

אחרן ומשה היכן הלך וכו' לא שהיה עומד
ומשמש לפניהם . הכי איתא במכילתא .
ונלע"ד לפ' בהקדים נמי מ"ס רש"י בדבור שחת"ז
לפני האקים מכאן שהנהנה מסעורה שת"ח מסוכין
בה כאילו כהנה מזווי השכינה ע"כ והוא עפ"י מ"ס

רו"ל דמאן דאכיל דלאו דילי בהול לאסתכלי באפיה
יא"כ מאחר דהעולם תכל ומלואה הוא מהקב"ה ח"כ
האובל לא יתכן לאסתכלי באפיה כדכתיב כי לא
יראני האדם . אבל אשתכחא לה פקדו כי ע"ו עכורת
הקרבנות העולם עומר כדתן כיום מס' אבות על
הקורה ועל העבודה ועל ג"ח ח"כ כיון שהוא זוכה
לקיים העולם כשכילו הרי הוא שלו וכפרטו למה שראיתי
להרב למח דור ס' בראשית דכתב רבמחזיק כיר
לומדי תורה מקיים תורה ועבודה וג"ח וכפרטות
אשתכחן בדיונות דאיתא בפ"ק דשבת דיו"ד כל דיון
שרן דין אמת לאמיתו נעשה שותף להקב"ה במעשה
בראשית וילוף לה מקרא ויעמוד העם על משה מן
הבוקר עד הערב . עוד מלינו שהמרו רו"ל כיון
דנעשה דין למטה נעשה אמת ונעשה שלום . גס
ע"י הענוה הוא זוכה שיתקיים העולם בשכילו כדאיתא
בחולין דפ"ט ע"ב ע"פ ומתחה זרועות עולם יע"ס
זשלתן לה עבודה ודין וענוה הם רמוזים בקורה
ונעוץ סופה בתחילה לעיני כל ישראל בראשית ודרשו
בתקונים ברא שיחי וכן כספר הלווי והביאו בס'
ילקוט ראובני והיונו כי שית רמוז על אכן תשתיה
שהוא הכיהמ"ק וגס רמוז שעמד בית ראשון שנים
ת"י וכמ"ס הלווי שס . והסתא זהו הדמו לעינו כל
ישראל דלא בהולי לאסתכלי באפיה וליתן עיניהם למטה
הוא ע"י בראשית שהו הכיהמ"ק שמקריבין שם הקרבנות
שהוא קיום העולם ועד"ז אתה תבאר כנגד הענוה
והיונו לעינו כל ישראל דלא יתבהלו לאסתכלי באפיה
בראשית כמו שרמוז רבינו אפרים בשארית שהוא ענוה
כמ"ס ע"פ לשארית נחלתו למי שמשים עלמו כשורים
וכמו שהבאתי בקוב' חיים תחילה אופן וי"ו וכנגד
הדין לעינו כל ישראל שהם נשיאי העדה הדיונית בראשית
ברא לאקים שנעשה שותף להקב"ה במ"כ ונקרא בשם
לאקים וכמו שהבאתי שם בקוב' חיים תחילה אופן ח"י
ומאחר עלות כ"ז נתבארו ספיר הכתובים הללו ויקת
יתרו חותן משה עולה וזכאים ללאקוס דהיונו הקרבנות
ויבא אחרן וכל זקני ישראל להכול להם ומשה עומר
ומשמש והורה גבר והאיש משה עניו מאד וגס מחזיק
כיר לומדי תורה וכפי' רש"י שת"ח מסוכין כה וכיון
שכן באו בחזקה לאכול לחם לפני האקים ולא כהולי
לאסתכלי באפיה ולכן דיוק ספיר לו' לאכול לחם
לפני האקים וכפרש"י שנהנו מזווי השכי' דלא כל אדם
זוכה לכך ולא עוד לא והי ממחרת וישב משה לשפוט
את העם ומה כתיב ביה אחר זה מן בקר עד ערב
דמינה נפקא דהוא שותף להקב"ה במעשה בראשית
ונמלא דכולסו איתנהו בים קרבנות ודינוס וענוה
ומחזיק כיר לומדי תורה ודוק .

וירי

ממחרת מולאי יוה"כ היה כך שנינו בספרי
וכו' . ונלע"ד לפ' עפ"י מ"ס למוהרי"ל
כיום הלכות סוכה דפעם אחת ארבע חל יוה"כ
בחמישי בשבת ולמחרתו כע"ס איקלע מוהרי"ל לעיר
של מוהרמ"ו סג"ל ומלחו שהיה עוסק בקובתו לתקנה
בכל דבר ולא רגס להאזין למוהרי"ל ולשאר העם
שבאו לרון לפניו ואמר הואיל ואתא מלוח לורך לא
תחמילנה יע"ס ומזה למרו חסוקים ומכללם בס'
תמ"י דהרחוב הדבור להוביח כמישור דמיר אחר
מולאי יוה"כ יתעסק בעשית הסוכה כיע"ס והשתא
לנכי משרע"ס ועם כנ"י דהיו כמדבר והקיפס ס'
בעניי כבוד ויש אומרים בקובות ממש וכמו שהביא
רש"י

דש"י שתיים לה לכן העיר הכהוב ויהי ממחרת יוה"ך
 יושב משה לשפוט את העם ויעמוד העם על משה
 מן הנוקד עד הערב ולא עמו כמו מוקדמו סג"ל
 שלא להסניח כדונים ומשפטים ולהעסק בסוכות
 כיון דסוכת הוה מוכנת לפנייהם ולא הולטרובא
 להו סיס היקון לכן ירף שהיה ממחרת יוה"כ וישב
 משה לשפוט את העם מן הנוקד עד הערב כלי
 הפסק וק"ל עוד נלע"ר דמחרת גר"ס לפניו הוה
 ויהי ממחרת יוה"כ ועפ"י דרכו של רש"י רפ"ו בפ'
 שלפניו ויבא הרין ומשה היכן הלך עומד ומשמש
 דמשה רבן של ישראל עומד ומשמש רחוק הדבר אם
 לא שהיה בעל הסעוד' ועכ"ז מרוב ענותנותו עכ"פ
 יורה דקרא בעל הסעוד' ואמרינן בגמ' דכל אוחן
 מ"י שנה היה משה משמש בכבוד גדול וא"כ ודאי
 שהיה מקיים מ"ס כיומא והוא נקדר עבודת יוה"כ
 ויו"ט היה עושה לאופכיו כלתו בשלום מן הקדש
 וא"כ היינו שהעודה הקוד' עליו ויבא אהרן וכל זקני
 ישראל לאכול לחם ומשה עומד ומשמש ולא תאמר
 דפמ"ז זר נחשב דהכבוד יספר על גדולי הדור בענין
 אלוהים דאכלו במקומו לזה סגור כשם שאמרו משה
 היכן היה כך לענין הזמן של זמנו האב"ל באזה
 עם הזה לז"ה ויהי ממחרת יוה"כ היה זה רי"ט
 היה עושה לאופכיו והזכיר לזהרן בראש דככה יעשה
 כל הבא מכחו לעקור ומה אהרן וכו' ודוק.

נבוא

תכול גם אתה גם העם וכו' כבוד כפירו'
 לרבות אהרן ואור וקיימא דהרי חור מת
 זכו רי"ד ב"ס פ"ה יע"ש ולע"ז ליושב דהכ"ל הוא
 אף אם היו אהרן וקור שבו ב' עמודי עולם עמד
 עכ"ז כול אכול והיו אפי' שלא היה דן לא משה
 לבדו וכמו שכן רה"ק להרב משה ח"י ז"ל בנימוקו
 על סודו ק"ו שבאם וי"ל לרבות אהרן וקור כלו'
 אפי' אם יהיה אהרן וקור עמוך שהחזיקו כבר לא
 יגאל בהם חוקה לחוק' בעירח זכו יע"ש וכ"כ ב"ס
 מנהג יאודה והקוס' שם נ"ס ד"ז קירלו דהך דרש
 הקימה כמ"ד יקרו קודם מה"ק היה דאכתי לה כהרב
 חיר ע"כ לא דק' אף לפי' דהרי כתיב ויהי ממחרת
 ועירש"י ממחרת שירד מן ההר וככה היה מה"ק
 ועיין ב"ס אמרו ניעם ודוק וכוה מושב משה"ק עוד
 שם הר"ד ז"ל וי"ל קיימא הוה הו' יודעים לרון
 שעדיין לא למרו קור' שהרי ממחרת יוה"כ היה זה
 כי ביו"כ ירד מן ההר וכו' וי"ל דהכל דרש והוא
 לבדו היה דן ומלמד כמ"ס זמורעתי וכו' יע"ש
 דכלא"ה י"ל דהכ"ל כמ"ס האפ"ל שלא היו דנים ויודעים
 קאמה כול וכו' אפי' שהיו עמד אהרן וקור וע' זקנים
 ולתל' הרב רי"ד ז"ל ק"ל דמה זה שתי' וי"ל דהכל
 דרש דאם הוא דרש' זה כנך הרי הכו דרשו רבותיו
 ועל דרשותם יש לדקדק ודוחק הוא לו' שכיון למ"ס
 דהכ"ל שדרשו רז"ל בן אפי' שז"ס היה אהרן וכו'
 עם דלא הול"ל כל' זה דהכל דרש וכו' ועוד י"ל
 לקו' ב' דהרי שבת ודונים במהרה אפקוד וא"כ
 חסמת' דינו ממונות היו וודעים אהרן וקור וע' זקנים
 ורה"ק לרש"י ז"ל עכ"פ לשפוט את העם ולא אפי'
 אם בא י' ורו קורס מה"ק ד"מ היה להם מעולם אף
 כי אמרו דכוננו כי כמדה גתנו להם דונים וכו'
 יע"ש ויש להדגיש במ"ס אף כי אמרו רבותיו וכו'
 דאף זה הוא עפ"ל ודיונו מרוקדק'.

אנשי חיל וכו' כדרשקו הארפקי כהרב' מקימות
 כחמלת ה' עלי.

וצ"ך

לקים ויכולת עמוד המלך כגבור' אם מליה
 וכו' ואם יעכב על ידך לא תוכל לעמוד
 עכ"ל. רה"ק ב"ס מעין גנים ק"ו דש"ז ע"א פ"ב
 וי"ל וקשה דהיו משכחת לה דאם יעכב לא יוכל
 כהכרת שיוכל לעמוד כיון שה' מעכבו על ידו וי"ל
 דלאו דוקא לא ר"ל אם יעכב לא תוכל לעמוד וה"כ
 בהכרת שלא יעכב על ידך ועדיין ל"ע ולע"ז רכיותי
 של יתרו הוא דאם חתה לבדך תהיה דן לכל ישראל
 כודאי כי כול תכול והמלך כגבור' אם מליה לך כמו
 שאמרת לך ויכלת עמוד ואם מעכב על ידך ותהיה
 דן יחיד לא תוכל לעמוד כמ"ס לך כול תכול וכמ"ס
 הר"ס כי חתה לידך להתחנן לפני ה' ולקבץ מלפניו
 על הדבר הזה שהיו מלינו בכניאה דכתיב
 כפ' בהעלותך שאמה משה להקב"ה לא אובל
 לבדו לשאת לכל העם הזה כי כבר הוא ממני והאזינו
 הקב"ס חספה לי ע' איש מזקני ישראל וכמו כן כסף
 עובדא גופ' כתיב במש"ל קור' ק' דברים ואומה
 ששם כעת הוה לאמור לא תוכל לבדו שאת חתכם
 ולא תיקשה יתרו ה' הקטר שהיה כח במש"ל לסכול
 כיון שהוה דרך גס ושלא כדרך טבע וקדור וגם
 שבירו לתקן הענין כנקל לא סמך יתרו על הנס וגם
 דקבר יתרו שמה ק"ו יהיה לרעתי של משה כי לא
 יוכל לסכול טורח הליכות ויגרוס מיתוק ע"ד מ"ס
 רז"ל ורש"י ב"ס בהעלותך ע"פ ארזי משה כלאם
 העל עליהם עול ליבור והם כלים וזהו כדאיבא גם
 שאר דיינים כ"ס במשה שהיה לבדו ואפשר דזה
 הודיע יתרו למשה דאם מעכב על ידך לא תוכל
 לעמוד ותלוה אותך לרון יחידו לא תוכל לעמוד כפי
 דרך טבע ומנהג העולם ולכן לידך חתה לתיבעו
 דתמים שיתן כך כח בדרך גס הפלא ועל' וכהא
 ודאי תוכל לעמוד ומשקו מו' שילה לפ' דכונק רש"י
 הוא אם את הדבר הוה קע"ש ולך לקים רה"ק
 מה שהיוותה עושה לרון יג' ויכלת עמוד כיון
 שה' הוא המלך ואם יעכב על ידך כמו שאמרת
 לך לא תוכל לעמוד וצ"ד ויש להשיב ע"ז כי מלכא
 כי אינו פשט הכתוב דאם את הדבר הוה קאי למאי
 דקליק מעניינא דקרא לעיל מזה ופשטו את העם
 וכו' וגאלו אהך אם את הדבר הוה קע"ש וכו' משמע
 על הדבר הוה דקאי בה ולא עמש"ל זאת ועוד דאינו
 מדוקדק ולך לקים על מה שכבר התחיל משה
 מ"ס ואם יעכב על ידך הרי שכבר התחיל משה
 לרון ולא עיכבו וגם אינו לודק ואם מעכב על ידך
 דקול' ואם לא יקיים על ידך למה שאזה עושה לא
 תוכל לעמוד והנכון כמ"ס ודוק.

ביום

הוא חדשים עליך כאילו היום נקנס וכן פי'
 ב"ס ואהתן ונס' עקב ע"ש אתכם היום
 וס' חכא ע"פ היום הוה ס"א ועוד שם ע"פ היום
 הוה כהיות לעם ולכך תיקנו כנסת הקור' נוחן
 הקור' בשום ככל יוס'.

ער

כנפי נשרים אמר מוטב יכנס כחץ כי ולא
 בכני ועיין לרש"י ס' האזינו ע"פ ישרש כנשו
 וזה כסכרת מ"ד אדם אוחב את כס' יוקד' מנופג
 וכתיב כאיוב סימן ל"ה מלפני מכסמות ארץ וכדדשת
 רז"ל כהאזי קרא וגם דהמע"ה בשמ"א כ' סימן י"ע
 אמר מי יקן מית חגי קחתיך.

וְגַם כך ואמונו לעולם פורש"ו גם כגבויאוס הכאים
 החרוך • אפשר כפי' כך הוא נוט' 'כחי' כחך
 דפיונו הכאים מפחד וכדכתוב בס' כהעלוהך ואללתי
 מן הרוח אשר עליך ונמלא דהס כחי כחו ממש זהו
 בכללותו ויאושע בפרטות: דח"ל הקב"ה למטה דכל זמן
 דיאושע קיים בחלו הוא חי כזומרה ז"ל •

וְהָרַר קונו עשן כלו וחימא דחמיוגן כבלתי
 פ"ק דיומא: ה' דכרים נאמרו כאש של שמים
 רבלס כארו וכו' ואיגה מעלה עשן וכו' כס' פ"ד
 יע"ש • ולער"ן דלק"מ והוא דרש"י פ"ו בסו"ס משפטים
 ע"פ: ויקרא ל' משה ביום הו' מקוד הענן וז"ל ענן
 זה פמין עשן הוא ועשה לו הקב"ה למטה שכול
 בתוכו ע"ש וא"כ אה"ן דאש של שמים אין בו עשן אבל
 העננים בעלמא הם העשן וק"ל •

וְעוֹשֶׂה חקר לאשים ובמדות פורענות אומר על
 רבעים לפי שמירה גופה מרובה על
 מידת פורענות על ה' ת"ק והק' ר"ח כי כמירה
 גופה כקוב ורדפו מכס חמשה מאה וכו' ובמידת
 פורענות כתוב איכס ירוף אחר שף וכו' יע"ש בס'
 פני' דור וליס אומרים שהבוא הראכ"ע ז"ל בס' האוינו
 עפ"ז עלמו איכס ירוף אחר שף דהכונה איך היו
 בהחיל' רורף אחר מהס שף ועתה נחלו וקורן שפיה
 ורוק :

עֲבָדוּ ואמתו וסורו וקמורו כתב הראכ"ע ז"ל
 בדברות שניות כתוב סורו וקמורו ועבדו
 ואמתו ושמעתי מקיים שהיו גם בדברות שניות כקוב
 כדברות ראשונה וז"ל ועיון בס' דעת זקנים במכת
 יאורה שרמו לרברי הראכ"ע לו •

לֹא העשו לכם לא האמר הוינו עושה כרובים
 ככהו בנסיות וככתו מדרשות כדרך שאנו
 עושה כבית עולמים לבך נאמר לא העשו לכם •
 אפשר לרמוז בתי' לכ"ס לבתי' כנסיות מדרשות •

מִזְבַּח ארמה פי' המורה שממלאים חללת ארמה
 בעת חנייהן וקיימא דהכתוב בעת הנסיעה'
 ודענו את המזבח ואם היו משליכין העפר מה לרוך
 לריסון עכ"ל בס' פ"ד יע"ש הנה דברו רש"י ז"ל הללו
 הם דברי הקנה רכי נאן שהמר כן במבילתא • והדכה
 תמוס שגלס לתנא דברייקא מקרא שכתוב בס' במדבה
 ודענו את המזבח כי ע"כ כ"ל דלק"מ וקוא דאש בשקו
 טשאים את המזבח היו משליכים את העפר עכ"ז
 סיחתי אומר דאפר הקרבן יהיה לפר ומונת ולא
 ישליכוהו כדי כשיהו חונים וממליקים העפר יהיו
 משליכין את הרשן כדי לעשות ולקיים מ"ע של תרומת
 הרשן קרס הקרבס הקרבן לכן כקוב קרא ורשב"א את
 המזבח ויהיו מקיימים גם הרשן וישליבו אותו ולא
 יקסוהו ויניחוהו למשמכת לביתנו • ענה כ"ל ליוסף
 והוא האמת דהס הרמב"ם כפ"ב מהלכות תמירין
 ומוספין דין ע"ז בתס וז"ל ואעפ"י שאין סולתתו לתקן
 עבודה אין בעלו מנגנון מוליאים אופה וכפמוליאים
 אותו לחון לעיר מנוסין אותו במקום שאין הרוחות
 מנשכות בו כחוקס וז"ל סוודין גורפין אותו ולא יפורסין
 סס שס' ושמנו שינחנו כבתח ואסור ליטות בו עכ"ל
 הכי דאפי' כאפה שכבר עשו בו מלאת הרמת הרשן
 עכ"ז יש להקרי' שלא יפורסו וכיולא אי"כ כשהיו נוסעים
 וסע משליכים אש העפר לא הוק הרשן ע"ג דלרקי'

לומר כרשן של ע"ג העפר שלא יפורנו כ"א כנתת
 ובמקום שהוא מולגע ומשחמר מן הרוח ולזה כתוב
 קרא ודענו והוא כרור וכוון •

אָבֹא ש"ך וברכתך חסרה שכינתו עליך מבואר
 במ"ס כס' פקודי ע"ג ויכרך חוקס
 משה כוע"ס :

ס' מצפטים

וְאֵלֶּה המשפטים וכו' ולמה נקמ' פ' דינון לפ'
 מזבח לומר שהסוס סנהדרין חלל המזבח
 יובן עמ"ס רז"ל פתח' זסביאו הר"ס כפרק הדאים
 דכשאין עושים הדינים אמר הקב"ס אין לי חפץ
 בקרבנותיכם ולא במועדיכם וחדשיכם יע"ש •

לְפָנֵיהֶם ולא לפני ע"א ואפי' ירעת כרין אהי'
 שהס דמס אותו כוינו ישראל שכתובה
 בערבאות שלהם שהמביא דינו ישראל לפני ארמיוס
 וכו' והכי איתא בגיטין דפ"ס • ופאן הכן כול לפני
 דברו רז"ל והכתי רש"י המלכים לפנינו וכן בטוש"ע
 ח"מ סימן כ"ו הוא דואת אופרה לכעלי דינוס שלא
 ולכו לרון לפני ערש"ג ואלו פסע הכתוב מורה על
 הריון המשים את הדינים ובאשר הוא הדרש' קמייחא
 על רש"י האפר תשים לפניס היינו כשלחן הערוך
 וקרא גופיה מכרו וואמר דבריון קא משתעו • ונרא'
 ליישב עפ"י מ"ס להמדרגי והכיוו מור"ס כהנה' סס
 בח"מ סימן כ"ו כי ההולך לרון כעש"ג אס כח א"כ
 להחדיון לפני דינוי ישראל אין מקבלין אותו ואיהו
 דאפקיד אנשטאה וכ"כ סרר"ז בס' דברו דור כהלכות
 איסות קוס"י ו"א כי ביון שהלך לערש"ג אין אכחט
 נוקקיס למלאות נפס רשע ע"כ ומאחר שכן שפיר
 חלה סקור' אזהרה זו לריון כדי להשמיענו דוח שתשים
 לפניס כשלחן הערוך היינו כחכאי מפורס דהכעלי
 דינוס לא הלכו מעיקרא לפני גויס דאס הלכו לפני
 גויס דעשו את הרע בעיני ה' אז לא תשים לפניס
 שוב לרון את דיניהם וממילה גפקא לכעלי דינוס עלמאן
 במב"ם זרוק •

וַיֵּצֵאוּ אשתו עמו שהקונה עפר עברו הויג
 במזונות אסקו וכנו סנה ממנו מל' זה
 שכתב אסקו וכנו דלרין סיהיה לו אשה וכניס וממ"ס
 דס"י לעיל גבי אס כגפו יבא מנוד שחס היה בגו
 מבואר דלחו דוקא סיהיה לו כניס וכבר הק' עליו
 כות הרמ"ל בהל' עבדים פ"ב דין ר' וז"ל דרש"י
 ביוון למינקט פסע: הכתוב דכתוב אס כגפו ובעל
 אשס דמשמע האמרי ככחי אשה ומ"ס כנמרא דלרין
 סיהיה לו כניס אה"ן דהכי יקיס האמת והראיה רבנא
 וילאס: אשסו עמע נקט אשתו וכו' ועמ"ס פרכ' ב"ר
 כשהם ז"ל כוס :

אֲנִי אחינו יתן לו אשה מכאן שהרשות ביה רבה
 למקוה לו שפחה כעניות וכחכ הרא"ס ז"ל ואין
 כח מוסר לא יהנה קדם ככני ישראל ועיון להרכ מנחת
 וארס: כס' דעת זקמס שכתב כשס הסמ"ג כלאמין
 פ' האחר שהבוא האקנה בתב טכע"ע מותר יע"ש •

וְהֵאֱלָקִים: אינוס למו ובל' זס שהרג סונג גילס:
 וכו' עיון בס' קהנן חגיגה עימא
 ח"ן שהק' דא"כ יקחנה גלוס: כ' פעמים על שהרג
 ב' פעמים כסונג וע"ס מה שתי' ובחוקיו ח"ך דעל
 פסס

בגמ' ע"כ נקט קרא היותר מזוי והוי אורחוס וכפ"ג
 חסני ריכויא וכמ"ס הרב מכ"י עלמו לעול ס' כז
 גבי מ"ס רש"י ר"ה וכסל מכושל כמים דפירש"י מעין
 שזר משקין ק"ל מכושל מ"מ והק' ליסתוק קרה
 ממים ויחמר רככל משקין חסור ותו' ושמה אורחא
 דמילתא נקט לכך חסני ריכויא כ"כ לר"י וע"ס .

א כופר יוסת עליו אם זה אינו תלוי ושרי הגז
 כמו חס כסף וכו' עיין להרא"ס ושזר המפ'
 ז"ל שהק' על רש"י דלמה לא מנה בכלל ג' חס
 שהם חייב וכו' וע"ס ולערך דשזרי חייב זה ססוף
 בא לבפרק נפשו שלא יומת כתיבה כד"ס כמ"ס
 בכחכות דל"ז לפי שמלכו למומחוס כד"ס שזר לטס
 בופר וכו' ועיין להרב רי"ר ז"ל כס' פני דוד ורוק

יחרם חף חני מרכת המקטור והמנקה עיין
 לרכינו ס' ראש ע"פ איכה יעברו ועיין
 בקוב' חיים כיר מ"ס בזה בסומן ל"ד כס"ד .

והיו נאיכס והכניס יהיו יחומים שלא ינתיקס
 כ"ר לירד לנכסו אכיהס וכו' וע"ז גדלס
 לעקת הנכסו ירמיה כאיכה סימן ס' נקלקו כהפכה
 לוריס כתיבו לנכריס כעע"נ' דיקומוס חיינו ואין חק
 דחאב אינו כמלכא ולכך אמותינו בלמנות ולכך נעשו
 הס כמו כ"ר דאינן מניחין לירד לנכסו ונחלת סכותינו
 בית והון נחלת אבות וק"ל .

את עמי עניו עירך וכו' וכפ' ראש ע"ס באתה
 שערך עיין כס' לרקה חיים מ"ס בות
 כס"ד .

לית גרו כחלב אמו כתב הרא"ס בפ' כל הפגי
 וכו' עמ"ס הרב זרע אכרסס כעורוז ז"ל
 כחוי' לחילון לרקט"ו ע"כ .

בי שמי בקרבו שצו כזס רבו מ"ט וכו' עיין
 כס' לב אריה ובקוב' ראש חיים ס' זו כס"ד .

והנה אהרן וחור עמכס כתב הרמב"ן ז"ל וז"ל
 ואמר להם דרך מעל' לאהרן וקור וכו'
 והנה לוח שיסכו הוקניס ואהרן וקור מושב כ"ד כמסס
 וכו' וע"ס והק' עט"ר מו"ה הגדול ז"ל כס' מעיכני
 לכ ח"כ דרוס ק"א דרו"ט ע"ד ראיך יחכן שושבו
 אהרן וחור ככ"ד אחר דקיל' דקדוכוס פסוליס לישב
 לרון ככ"ד כדקיל' כמ"מ סימן ז' וע"ס ולערך לקרן
 דעפ"י הדיבור שאני ע"ד סחי' הרב דברי ווסף בתשו'
 סימן כ"ט גבי ארד ומירד לרעק הקדנוס יכ"ע שהיו
 אחוס איך נכרוו לסנהדין כיון שהס פסילוס ותו'
 דעפ"י הדיבור שאני ע"ד שכתבו המס' גבי דבורס
 וע"ס ח"כ אפ"ל דבונת דתכ"ן שכתב וסנה לוח
 שושבו הוקניס ואהרן וקור מושב כ"ד אהרן עס בית
 דוט וחור עס כ"ד כמסס ססוס על שרי אשיס וכו'
 כמעל' זאת יהוס אהרן עס כ"ד וקור עס כ"ד כדוט
 ודוק ועיין בוס"ק ס' ויקרא ד"ך ע"א כד"מ וז"ל
 ע' קנהדרי גדול' היו ומסס עליהו ושנעיס קנהדרי
 קטנ' היו ואהרן עליהו עכ"ל .

ס' תרומה

תחישים מין חיה ולא היתה לא לשע' והי"ס
 נוניס וכו' עיין להרא"ס שסק' מן
 הקיכ סכיוחילא ואנעלך חסז דמסמע שכל חילון

מעס סניה אינו חייב גלות דגברא קטולה קטל וע"ס
 דהוא כרור וכ"כ כס' ד"ז ועמ"ס הרב באר כסדה ס'
 מסעי דוק"ן ע"כ .

בפרילים עפ"י החיגוס עיין לרש"י כיומא דפז
 ע"ה כמ"ס סס כגמ' עפ"ז ומסס"ק
 הרב כלי יקר כסמול כ' סימן כ' ולערך דיקורן
 עפ"י מ"ס כמכילתא עפ"ז כדבריו רש"י וע"ס ורוק .

וכי יכה הים אה עין עברו מה נסתנו סן ועין
 מכל החכרים שמגסו סנתקלל בגען להיות עבר
 עכרוס ע"י סן שמסייע ללשון להניד וע"י עין ראס
 כנאמר וירא חס וגו' הי"ר כספר פ"ר וע"ס ' ואני
 מלחתי להריוח כערהס בב"ד פ' כס' קל"ו חמרי' בר
 זכרי מה טעס עבר ינלא כסן ועיין מהכת וירא ויגר
 וגו' וע"ס ור"ב ק"ק על הרב ז"ל דסו"ל סכן אמרו
 כמ"ר ולא חסא שמייעס גדולת ערליה וכו"כ הסוס'
 הכא בס' ד"ז מסס המדרס ול"ע .

והמית לבו שנאמר כי ינח חן לי לא שחמותו
 כנניחה כנשוכה נניפה דחיפק כעיעה
 מנלן ק"ל והמית . וסק' במפ"י דא"כ לא ליבקיב לא
 והמית דמסמע סהס מנחה הפילו נניפה ונניחה
 ולמ"ל כי ינח וקו' הר"ה ראו לאו וכו' ינח הו"א
 והמית סימית כדרך שאר קמקוס ואין דרך להמית
 בגניחה לכך נקוב כו ינח עכ"ל . ולא סכנתי חגי'
 דא"א כסלמא דוהמית לא היה מרכה לא דבר שדרכו
 להמית קינח אבל מאחר דוהמית ריבב נניפ' דחיפס
 כעיעה קרו כולתו סוו כנניחה ואדרבא כפ"ק דכ"ק
 ד"ב ע"כ מלנו דפריך מ"ס גבי ארס דכתיב כי ינח
 ומ"ס גבי כהמה דכתיב כי ינוף ופריך ארס דאית
 ליה מולא כתיב כי ינח כהמה דלית ליה מולא כתיב
 כי ינוף ופירש"י כתיב כי ינח כתיבון השור לחי"ע
 וב"א עליו ככת ונכונה אכל נניפה קוי מסמע שמלאו
 עומר ודחפו כקרנו ל"א אית ליה מולא ואינו מכיון
 להמיתו כנניפה דהיא דחיפת קרן מעט אכל כנניח'
 ככת וככונה וכתיבה קרן כנוף עכ"ל . סרו להריוח
 דנניחה היא היותר דרכו להמית מן השאר דהרי דחיפ'
 ריבב הכתיב מוהמית שהרי נניפה הות יוקר גרוע
 מכניח' וכן כ"ר דדחיפ' וכעיעה סס יוקר גרועוס
 מנניפ' דחיפה כקרן והוא מלוי לסמית ווקר מדחיפת
 כנוף וכ"ן כעיעה היא יוקר גרוע ואין דרכה כ"כ
 להנניח כמו נניחה ואיך כתב דאין דרך להמית כנניח'
 הם כונתו לומר דאע"ג שנניחה ממית מ"מ אין דרכו
 להמית כנניחה ואינו מלוי לינח הרי גס נשיכס נניפ'
 דחיפה נפעיעה גמי חייגו דרך לעשות כן ושרי סס
 קמוס וכדקתני כמסני' סוס"ק דכ"ק דע"ו ע"כ ס'
 קמיוס סכסמה אינה מועדת לא לינח ולא לינוף ולא
 לשוך ולא לרכוז ולא לכעוט סרו דכלהו לא סוו דרך
 סכהמות לעשות ויס להרגיש כדברי רש"י שססמיט
 רכילה וכקב דחופה דסרו דחיפס חייטו נניפה כמספ'
 כגמ' ובמסני' הלוי ול"ע . גס מה שהק' דא"כ לא
 ליבחיכ לא וסמית וכו' לק"מ כפי מ"ס סוס' כמס'
 מכות ד"מ ע"כ ד"ה טמא יהיה סכתבו דאין לסקסות
 דלישחוק קרא מתריוסו מריכוי ומיעוט דאורחוס
 דקרא כסבי וע"ס ח"כ ס"ג אמרינן דאורחוס דקרא
 למעט דבק אחר ומרכתו מקרא אחרונא וכ"ס וק"ו
 סוו מסא דכתיבו הסוס' כמקנאר ועור י"ל דמאחר
 דשותר מלוי להמית אה הארס הוא כנניחה וכמ"ס

מ' בנה שהיו ושיטל כמדבר היתה החיה היתה נמלאת זהו עופים ממ' מנעלים ל'ק וכו' וע"ס ולעד"ן דלק"מ דמותו מין הקס שנודמ' לשע' ללודך המשכן מחוץ הקיות החשים עשו למלאכת המשכן ונבאר להם עורות ועשו מנעלים בהחילת מ' ומקרא מלא דיבר הכתוב ואלך חתכם במדבר מ' שנה לא בלו שמתוקים מעליכם ונעלך לא בלתי מעל רגליך וזהו מה שכוון רח"ב ע' וכתב החשים מין חיה היתה ידוע' כימים ההם כי כן כתוב והנעלך תחש וכו' וכתב הר"ס ז"ל שבה לטמון ברנו הקו' הזאת ולעד"ן דלא כיוון הרח"ב ע' כ"א למ"ט דזה החשם שהוא מין חיה זלא נזכרה עוד כחור' וגם חונה נמלאת בזמנינו היינו שמיין חים זו היתה ידועה כימים ההם דהיינו בתחילת מ' שנה כאמור ורחיקי למורינו הרב מוקר' ה הכהן ז"ל בעל שבט מוסר בס' דרושים כ"י ס' ויקהל ע"פ וכל חיש אשר נמלא חתו תכלת וארגמן ועורות חשים הכיאו שהכיא קו' הר"ס הלזו וכתב וז"ל חמס לי הלעור נרה' להקשות הקו' שאין דרך לנטות ימין ושמש' דחיק אומרים ז"ל שלא נמלא החשם כ"א לפי שעה באותה שעה דוקא שעשו המשכן שהרי הכתוב לוח שמקודם עשיית המשכן היה עמון כירם עורות חשים בראות שאמר וכל חיש אשר נמלא חתו תכלת וארגמן ועורות לים מאדמים ועורות חשים משמע שמקודם היה חתו זהו עמון כירו כשאר הכרים שמונה תכלת וארגמן שהיו דברים שהיו עמונים כירם מול"מ וכדוחק נרה' לפ' שהראה שאמר הכתוב ועורות חשים הכיאו דמילת הכיאו חינו כאן מקומו אלא בתחילת הפסוק קול"ל ויכיאו כל חיש אשר נמלא חתו תכלת וארגמן וכו' ועורות חשים לכן בראות שהטול מילת הכיאו בסוף הפסוק סמוך למילת ועורות חשים כא לרמוז דבשלמא כל הדברים האמורים בתכלת וארגמן וכו' זהו נמלא חתם מקודם אבל ועורות חשים לא נמלא עממם כשאר דברים לא הכיאו מחדש שנתחדש עתה שנמלא במדבר לכן הטול מילת הכיאו סמוך ל מילת ועורות חשים אעפ"י שאין שם מקומו כדי להפריד ועורות חשים ממה שקדם וכל חיש אשר נמלא חתו תכלת וארגמן ודוק שהוא חריף ואעפ"י שהראה שבפסוק שלאחריו אמר הכיאו בסוף הפסוק כאן שייך לומר כן כפי הענין עכ"ל • ולעד"ן אחרי ניו"ק מלכד מה שיש להשיב על פירושו כי הדרם חידרם שאין מסינין על הדרם אבל אין בזה מיושב מה שכתוב מילת הכיאו אלל מילת ועורות חשים דעל כולם כמשמע זאת ועוד דמעיקרא קו' ליתא דאה"ן דנודמנה להם לפי ששם ובאותו פרק שנמלא חתו דברים לו הכיאו וכו' כשכיל שהיה כירם תכלת וכו' ולא שהיו להם מקדמת דנא חינו יכול לכלול ולו' שנמלא חתו עם עורות חשים שנמלא עתה בעת יפעונה הוהת והוא ברור • והו מו גילה רז זה דלא הזמין הקב"ה את החיה מקודם כאוהן הימים כדי שיהיה מלוי להם ועיין בחשו' יד' ליהו סימן כ' ובס' וזאת ליאודה ק"ו די"ח ע"א ועיין להגהון הרב נ' ויחאו כר"ו דע"ו ע"ב כמענה ל"ב •

ועצי שטים ומנין היו להם כמדבר עיין נמי לרש"י לקמן ע"פ ועשית את הקרשים •

לא יסורו ממנו כאן ובס' ותכל משמע שמשא שם את הכדים בארון ובס' כמדבר כתיב וכל אהרן זכניו וכו' ושמו את כדיו וממאותה שעה ואלך

לא יסורו ממנו מחמת קדושתו לא רלה הקב"ה שימשו וכו' ס' החוקוני וע"ס ונחכוון הרב החוקוני ז"ל כזה לתרץ קו' חזקה דכאן כתיב לא יסורו ממנו כדתי' דלא היו הכדים נשמטין משם ובס' כמדבר בסדר מסעות כתיב ושמו כדיו ותו' וכו' ולעד"ן דאין לתרץ כן דמאחר שה' ליוה בעשיית הארון והכ"ת את הכדים בטבעות וכתוב נמי בטבעות הארון יהיו הכדים לא יסורו ממנו וכבר נעשה ליווי ה' ויבא את הכדים בטבעות וישם את הכדים וכו' מהיבא חוקי היתר זה דיקורם ושמו את כדיו הארון ובניו הכהנים וכבר רחיקי להרד"ק בכתבו' כי סימן כ' שיש ק"ץ הכיאה הרב פני רוד' ס' כמדבר חות ח' וע"ס שאלו להרד"ק ע"ז והיבא וליבא לתרומי דחיווי כשימה הרש"ב רה' כתיב כמעט' המשכן ויבא את הכדים בטבעות וכתוב בהקמת המשכן וישם את הכדים על הארון ומאותה שעה המקור עובר משעת הקמתו לא משעת עשייתו והכא כתיב כנסוע המחנה וע"ס הרי קנא המסויב לרברינו ול"ו ועמ"ס הרב פני רוד' חות ח' וע"ס עיין שבח דע"ב ע"כ ובחוק' ד"ה בטבעות וכו' ובחוק' עה"ת ובס' מנחת יאודה בס' ד"ו עפ"ז ולדיך להקיימכ כדבר •

ועשה כרוכ אחר שלא חאמר שנים כרוכים לכל קנה עיין פר"ח כענין מתנות לחכוינים ורבני האחרונים שם ובס' מעיל נדקה מ"ס כזה •

ואת כל אשר אלזה אוחך ל' ככ"י קרו וי"ו זו יתורה עמ"ס קכס בני ה"ו בס' ויקרא חברה ס' ויקרא •

וקשותיו כדי שתכנס הרוח בנייהם שלא יתעפשו אין להק' דכיון דלא כסרית כשר הקדש וכמוהו כמה נסים למה היו עושים כן והתבו פשוט' דאין סומכין על הנס זכמ"ס גבי שלחנות של ש"ג ועיין שו"ל גבי ולא הורע קרו לכ"ג כוונת יע"ס • וכן ו"ל עמ"ס רש"י חת"ז בר"ה ומנקיותו שלא יכבד משא וישכרו וגם מ"ס חת"ז ומחזיקין אותו שלא יבד' ועל הקנים שמנקין אותם שלא יתעפס וכמו כן מ"ט בסוף הפרש' שלא ינעו כיוצא יע"ס וכן לא יקרע בס' תלזה ובס' ויקהל על פסק את יתדות המשכן יע"ס •

שש משור וכו' הרי ד' מינין ככל חוט וכו' שורין יחד כ"ד בפלים לחוט • אפשר לתת טעם כי באו בכיוון כ"ד בפלים כדקדוק להוריענו למ"ס כזה"ק ס' אחרי דע"ט ע"א ע"פ ואיב"ה אסית דכ"ד מיני מסאכותא הטיל הנחש בחוה וכו' יע"ס וע"י בנין המשכן בקודם וככליו הרי נטהר הכ"ר טומאות ועיניך תריאנס כמ"ס בעניותי בקוב' הורה וחיים מע' ד' חות ק"ו בס"ד •

כרובים מעשם חושב היו מלחירין כהם בארינתן וכו' פרטוף אחר מכאן ופרטוף אחר מכאן ארו מלר זה וכשר מלר זה ע"ב וכן פירש"י ביומא דע"ב ע"כ ולדיך לדעת למה באו כפ"לופי ארו וכשר ולר כפרטופי ארם ושור מאחר כי במרכבה הא והא איתא ומה ראו להקרב לו יוצר מאלו • ויתכן לו' עפ"י מ"ס כיבמות דמתפלל לדיך שיהן עיניו למטע ולכו למעל' וכתב ריב"ה כ"א ח' ריש סי' ח' בכונת מתני' דאבות סופ"ד יאודה נ' קימא אומר הוי עו כנמר וקל כנשר ורץ כלכי וגבור בארו לעשות רטין

דלון אביך שבשמים דאריה כנגד שיהיה לנו מחנכך
 כלב אריה וקל כנגד רחוק סעינים לעשות
 דלון אבינו שבשמים יע"ש ויען מקום טיהמ"ק שס
 הארון נהון להחפיל סס לעתור ולרלוף לכן שפיר
 באו כב' פרנפים לו ארי וכשר דממנו וראו וכן
 יעשו להיות עיניהם ולכס כמו הארזיה וכשר וקריב
 לזה י"ל כי יען עינא ולכח קרי סרסורו דעביר' לכן
 באו ככרובים שע"ג הארון שכו הקור' כרו לעורר
 לארס להיות לומר כטהר' ובמ"ס שס ביומא דע"כ
 ע"כ יראת ה' עהוד' זה הלומד קור' כטסר' נוסח
 אשה ורח"ך לומר קור' וע"ש כפוי' בש"י ורוק והנס
 כפ' ועשיה שנים כרובים זהב פירש"י כרובים דמות
 פרנוף קיטוק לסס וכתב סרב נחל קדומים אות ח'
 וז"ל ועשות שנים כרובים ימוד בעלמו שיהיה כחיטוק
 לעבוד ולמסא ולסכול עול הקור' על שכמו כמו
 שעקס מחחיל ללמוד ועור כחיטוק שיהא נקי מחטא
 וזהו שנים כרובים מעין דוגמא לחיטוק ככ' אופנים
 להיות מקבל עול כחיטוק ולהיות נקי מחטא כחיטוק
 שיהיה ירח ממיה' ד' ה' ד' לזכב את' ד' וכשני לעלמי
 יס לפתרו עפ"י מ"ס כירושלמי ככרובים פ' הרואה
 סימן כ"ע אמר רב מה החיטוק הזה לריך לינק ככל
 שעה שכיום כך כל ארס שכוש"ל לריך ליגע בקור'
 כל שעות שכיום ע"כ וכן אמר שלמס כחכמתו דריה
 ריוך ככל עת כ' סכמס חשנה תמוד ולכן שפיר בא
 פרנוף קיטוק ע"ג הארון שכו הס"ת דעיניהם ושיחו
 להכנהג עלמס כחיטוק כחשק הקור' וזכ"ה בשמו"ל
 כ' סו"א מנשרים קלו מארוה גכרו וק"ל ועיין לרכינו
 כמזמור קי"ט ע"פ עת לעשות לה' דקביא מדרש
 אחר רומה לזה בוע"ש :

ומלאת את יהם כשממנו ארס על פקידת דכב
 נוהן השליט כירו בית יד כל עוב
 סקירין נוואט' ועל ידו סוף מחזיקו כדבר וקירין
 לאוקס מקירה דיוקטור וסוף מילוי ידים עכ"ל וזה
 רמו קרא כר"ה סימן כ"ע וכל השרים וכנבדוים
 וגם כל בני המלך דוד נתנו יד חחת שלמס סמלך
 ועיין כפוי' רש"י סס .

א"ר אועד לכס ויש מרכוקטו למדין מכאן שמעל
 מזבח הנחשת היה הקב"ה מדבר וסרב
 מלאכת הקדש הביא דמקשים ע"ז תמס שפירש"י
 כפ' קרומ' ע"פ ודברתי חתך מעל הכפורת רלא
 היה מדבר עמו לא מכין כ' הכרובים ומסס יולא
 הקול לאהל מועד ואיך קאמר הכא דמעל מזבח
 הנחשת היה מדבר עמו וסוף קושייה לומתא לכאור'
 זת"ר ואינו רואה רוח קושייה דקרו רש"י הכא אחר
 שפוי' פירושו ככתוב זכר עשס ויש מרכוקטו כלו'
 דאיכא סברא ורבו עלים ולא נקטיס רש"י לפרשו
 בבקוב כחסס כ"א דזכר עשס דיש מפרשים כך ולקוח
 הוא מהמדרש שנאמרס סברא זו ג"כ וכיע"ש ועיין
 עוד לרש"י כס' ויקרא ע"פ מאהל מועד לאמר -
לשכני בתוכס ע"מ לשכון חני כחוכס וכן פי'
 כחזקוני כן אמרו כמד' ש"ט סימן קי"ד
 ע"פ כלאת ישראל ממלרים וז"ל ריב"ל אומר בזכות
 כמשכן נגלנו ממלרים שנא' וירא משס את כל
 המלאכ' ויש לך ממקום אחר ללמד אשר הולאתי אתכס
 מארץ מלרים על תנאי לשכני בתוכס יע"ש .

ס' תשא

ואתה דבר וכו' ואתה אעפ"י שהפקדתך ללוותם
 על מלאכת המשכן וכו' אך את שכתתי
 השמורו וכו' א תדחה שכת מפניס כל אבין וריקים
 מיעוטין למעט שכת ממלאכת המשכן הולך רש"י
 ז"ל לעשות הלעה כקרא ואתה אעפ"י שהפקדתך וכו'
 כדי לתרץ קו' אחת שהרי אס אך הוא מיעוט וסיה
 המיעוט למעט כשמורת שכת כדכתיב אך את שכתתי
 וכמ"ס הרב אור החיים לפי דרכו שאדרכא למעט
 לרחוק שמורת שכת משני פיקוח נפש והרגיש כזה
 ע"ד רש"י כוע"ש גס הרמב"ן עה"ת פוי' כן וסק'
 ע"ד רש"י והאמת שדרשא. זו למעט שמורת שכת
 מפני פקוח נפש דרשת ריה"ג הוא וע"ש עוד דרשת
 רשכ"מ כמכילתא ס"ז ע"פ ושמרתס את השכת וכו'
 ועיין כס' פני דוד ס"ז ריש אות ז' וז"ל וכיומא דפ"ס
 ע"כ אכל רש"י כשמר מזה ויישכו כנועס שח כי פ'
 זאת היא נמשכת מפ' סקודמת שסוסיר על מלאכת
 המשכן וסמוך ונדא' נאמר פ' זאת כו' העטף ואתה
 דבר א ככ"ו וכו' שהוא נמשך מהקורס ולכן קיכת
 אך הנאמר כחחילת דבור כלווי שמורת שכת נמשכת
 המיעוט למעל' הימנו דחייט אע"פ שחחיקך על
 מלאכת המשכן אך יש מיעוט וסוף כשכתתי וז"כ
 שפיר מקפרס המיעוט למעל' הימנו ולא לענין ששמיר'
 נרוק וכן דאיתי לרכוקטו בעלי סתוס' כס"ז כס' ד"ו
 שכתבו כרכוי רש"י ז"ל יע"ש שיד' להרב ע"ז כס'
 דכרי דוד שהביא קו' הרמב"ן ע"ד רש"י וישב ע"ד
 שכתבו עלץ לכי שכיוונתי לרעת גדול ועיין לרכימו
 כחיי ס"ז ועיין לרש"י ס' פנחס ע"פ אך כנדל וס'
 מעות ע"פ אך את סוהב יע"ש ורוק .

ככלותו

לדשנו להקיר כמו וחסרס שרסיה וכזאת וכזאת
 המלז כס' כמדבר ובמס שרסמתי סס
 כס"ד .

ובר יחדות החלר נחשת וכו' יחדות כמין כנרי
 נחשת וכו' ומקרא זה מסייעני אהל כל
 ילען כל יסע יחדותיו לכלח עכ"ל ונדא' דזהו סמיכות
 כפירס' ואתה קלוה א ככ"י כי משרע"ה כחי' נלחו ק"ל

ס' תצוה

לקדשני לכהנו לי פירש רש"י להכניסו ככהנו'
 קס' למס המחין עד קרא דא לפרס
 זה ולא פירש כן כקרא דלעיל ואפ' דכיון דעיקר
 הכנסה לכהנו' סס כנדים לכן שייך לאומרו כקרא
 דהכא ועיין להרא"ס מ"ס באופן אחר ועיין מלס"ק

כתולדותם כסדר שגולרו וכו' כ"ס אותיות
 ככל אחת ואחת ע"כ וזהו הרמו
 כס' שמות ויסן כח וכה וירא כי אין איס מהס משוס
 שכת ווך את הגולרי בזכות השכטים דהס כ"ה וכ"ס
 ועל סמך זה כא ככרבת כהניס כ"ה חכרטי את כנז'
 כנגד אכני השוקס וכמ"ס רש"י כפ' שלאחריו לוכרון
 שיהא רוא' הקב"ס השכטים כחוביס לפניו ויזכור
 לריקס עכ"ל .

ער שמות ככ"י כסדר חולדותם וכתב הרא"ס
 כחולדותם כחשן וע"ש ולא זכיתי להכין
 דכריו דניתי ס"ת וניחוי חו איכא הכא חו כפ' סקורי
 קס חולדותם כחשן ועיין כס' בית האקופיס דו"ע ע"כ

בבלותו

ככלהו בקוב בכלה לחתן ר"ה כ"ד קוסטוי כלה לפי דרשה זאת ופה בדרשה הקמיונות כינוי ובין ככ"ו וכו' שכת וינפס וחתן אל משה ככלתו והוא דהשכת נקראת כלה כמו שחזו אזמרים כואו כלה בואו כלה שכת מלכתא וזה גופיה הטעם דהמיונין בפירע"ק דלכ"ע כשכת ניקנה קויה כי כמו השכת כן הוא הקור' ולא שייך כזה און מערבין שב"ס דהוא כמו מועד ושכת ועיון נכוו חיים מע' א' כספרי רב"ר שליונהי שס בס"ד וא"כ הדרכא צורק דכר בעתו והוה הכפל שאנו אומרים כואו כלה בואו כלה דנתן לנו את הקו' ונתן לנו את השכת וסיונו צו' המניד כפסקא דבמה מעלות טובות ועוד יתבין לפ' עם מה שפי' ר' שאר"י זיע"א בכונת השמת משה כמתנת חלקו על עדים מהר חורב דשכת לתקחין ישראל ובחול למשה ולזה אחר שמירת שכת דאזכין ישראל שוב וחתן של משה ככלתו דהיונו קוסטוי כלה עפ"י דרכו של רש"י ודוק *

כי

זה משה האיש בעיון דמות משה שהיה להס השטן וכו' וקשה דאיך יתכן שיעשה השטן להקשות לכללות ישראל והי"ל להקב"ה למוכעו מלעשות בדבר הזה ונראה לומר כי ר"ה הקב"ה לגנות את ישראל לדעת הוסכס אזכרים את"ה' שהיכס ככל לכבכס ובכל נפשכס ולא היה להם להתפקות ולהמתין בדבר עד יום השמרת וכו' שהיה לפי האמת וכבר כתבתי במ"א כי כל עוד שישאל מתקדשים בקדושה עליונה אז השטן הוא מתגבר ויהר וע"ד שכתב הרב קו"ט בפיו מתני' דאבות פ"ה ולא הורע קרי לכ"ג כיוה"כ יע"ש וביון שזכו ישראל בקדושה גדול' אשר לא הוה למעלה הימנה וקירות ממלאך המות א"כ נחגבר השטן בעולם כחו כי ראה כי כלתו היא והיה להס לישראל שכחותו דור דור דועה להוות מתגברים עליו כיוהר וזה כהור' וכל זה קימן על העתיד ובחנתיים כבחון את הכסף דשכט לוי לא חטאו בעבל ונאמר עלכס וטיהר את בני לוי וזוקק אותם כזהב וככסף וע' במדרש שה"ש ובקו' ראה חיים ס' יתרו כס"ד ולס' רז"ל דהיו הערב רב שעשו בעבל ולא ככ"ו זרע אברהם ולחק ויעקב וכמ"ס הקב"ה למשה לך רד כי שחת עמך ולא עמי כאומרם ז"ל כזה און כחן קושיית דהקב"ה רגה להראות למשה העם אשר קיורב ולא טוב עשה והנח לשטן סוקיים בהם משניא לגוים ויאכרם ח"ע"ג שנקניירו ואעיקרא כל זה שעשו העבל סוח ומקמתם על ישראל סקו חוץ לעגנוס כאומרם ז"ל ודוק *

באזני

נשיגס אמר אהרן בלבו הנזים והילדים חסידים כתבטיטוסן שמה יתעכב הדבר וכו' וע"ז ק' דתונת למת שאל מעל הנשים אך למת שאל בממים שכתובתם דזקא ולא בשקס מכסף וזהל אשר עשהו מתבטיטוס אחרים זקפיד לומר כאזני לא על חוים ונר' לומר עמ"ש דכינוס' משפטוים ע"פ ורלע אדמוי דאון ששמעה בהר סיני כי לו ככ"ו וע"ש הכח נמו דבוותא עשה אברן חכמה וען דרשו כמד"ר ס' יתרו בפ' כה' מה אמר למת ועקב דלמה לכסו חתו' שלא יכא על ידן תקלה כענין קטא חוה י וא"כ האון ששמעו בקינוי לא יהיה לך לקים אחרים והזהור לכסוים החולם לרמוז להם זה לא של כ"א נומי אזניהם של הנשים להזכירם על האון ששמעו בקינוי דומייה דרלועת גברים וכן היה דעמדו על עשמתם ולא רלו ליתן ודוק *

ויבין

גונמת דאה חור בין אחותו וכו' . שאני הגבר החס"מ כמוה"ר מנרס משה לונלין נר"ו בין הקבר הגדול יג"ו רבולי האוי מעשה נורא דקור דמסר עצמו על קידוש ה' אמאי לא נחפרש בקורה דממו ויחו וילמדו לדורות ואמאי נכתב כדמו דר"ל דסכין מזוכה לפנו . ואני ששבתו לו רככונה מכוונה הקורס ניקסו ולא כתבו כ"א טמון כרמ"ז יען לא הי"ל להמסר להיות נהרג על שהיה מוכיח דהוכח חוכים עד הכאה ולא עד הריגה וכיוצא כזה כתב הסל"ס סקרוס גבי אברהם חצ"ה כטעם למס לא נכתב בקורה כפי' ענין חור בשדים דהים מעשה נורא מסוס דסא גתמא ליה לאברהם דהיה מתקוטטו עמתם וסובר גלמים של ע"ז וכו' וכו' לא הוה נפיוה נהרג על ק"ס כ"א בזאת בשבאים להעבירו ותכתיבין יאצו לעבור על ג' עבירות ע"ז ג"ע וש"ד זכמו שפיה אומר רע"ק בל ימי היותי מלפניך אתי יכנא לדור ולדור ישיבא לירו ולא להמת סוף מביא את עצמו להקנדות בהם כמו שיע"ש הכח נמו דוכתבא גבי חור וסוף כהור וייטב בעיניו דהוא תשוב' מעליוז זכוכ' .

מה

עשה לך סגס במה יסורין סבלת שיסרוך י נר' לפרש גמ"ס הרב מוהר"ם די כוטון ז"ל בתשו' דקב"ח ע"ב דהעגס ע"ז לאחרים סמלנת חייב י ותמרו ע"ז דהס קי"ל און סלית לר"ע וסחי' לזה כי ע"י סהפסורו וסנסו סמלנת להסלית חייב יע"ש י וידוע אומרם ז"ל גבי און מיתס כלא חטא ואון יסורין כלא עון דיסורין קסוס ממותה כענין גלמלא גבחה לסמ"ז סוף פלמי לגלעס ועיון כזה למוס"ר פני מבין ס"כ בארוכ' . וססתא זהו כונת משה לאפרן אחיו כמה יסורין סבלת שיסרוך עד שלא תביא עליהס חטא זה כרי שיהיו סס סייכים וססתא פטור דסתס ידעתה דרכיו סרכ ורכיו סתלמיד דכרי מי שומעין ועיון להרב דרכי שלום ס' בלק יע"ש ומרן מלכא מוס"ר הגדול מוכרס"א זיע"א כס' הנורה ען החיים פיו כ"ה וסליוכסו באס וילא סעגל הוה דפירס"ו ולא ידעקי סולא סעגל הוה עמ"ס החוס' כסת דהון סלית לר"ע יע"ש .

מלאו

ידכס אתם ססורגים אותם בדבר זה הת' נכו להוות כהגנס למקיס . וקשה דאדרכת כהן סהרג את הנפש פסול לעבור . וי"ל עמ"ס כמד"ר ס' פנחס דססוסך דמן של רשעים כאלו הקריב קרבן בס' דרשו ולא חפן ככרב' זה דס הקרבנות וססתא ח"ס אומר דכרב' הוה סוס דייקא דהוה דמן של רשעים חתחנכו להמת כחניס משוס ולסת עליוס חיים ברכ' דהוה דס קרבן וססס עוסין חינוך בהקרבנת קסבנות כהריגתם . וסרכ השלם רכ עטיויה כמוה"ר [נס"י] משה הכסן אריוחש נר"ו גירס קיורב לוח וסוף עמ"ס בסן ססרג אס הנפש לא יסא את כשו מדכתוב ידכס דמים מלאו וססתא סכא היא לספך מלסח וסכס חיים לס' הספך ודכס דמים מלאו ולסת עלכס חיים נרכ' דסחמ ויסא אסרן חתוירו ויכרסם דבוא כ"כ זס"ד .

אכפרה

אשם בפר וקינות עמ"ס כקופ' סחפן קסס כס"ד .

יקח

את האהל לשון הוה וכו' אמר מנורה לרב מנורה לתלמיד . סנה מכוור מדכוו רש"י דושרל סיו מנורס מטון סעגל וכ"כ מסגיניא חתונה ד"ו ומ"ק רט"ו וכ"כ רש"י ביבמות רע"כ ולחשקי מרעס

מדעת הקוס' שם שז' פמנודין היו מחטף מרגלים
דכו' וע"ש זק' מת"ש רש"י גופיה לקמן ר"ס ויקרא
ע"פ לזמר נו"ל בלזוזמור להס' דברו בבושין כשכילכס
בדבר עמי שכן מליבו שכל ל"ח שבה שסיו יארזל
במדרג כ"ג בדים מן המ' בלום והולך בקיוסר הדבור
עם משה וע"ש וס"ר להרב טום חיים דרוטום ס'
ויקרא רל"א ע"כ שצמד כזה חך מה שסק' מסוניות
רמ"ק דט"ו למ"ש כחנניה ר"ז בבר בתבתי ע"ד בוק
בהשמעות לסה"ק לב חיים ס"ס ועמ"ש בעניותי
בסה"ק רחה חיים ס' שמינו בס"ד .

וישב

ל המחנה כיו"ד בתשרי בקרלס הקב"ס
לישראל בשמקס ובלב שלם נא"ל למשה סלקתי
וכו' וע"ע לרש"י ס' עקב ע"פ ואתנפל וס' ויקרא
ע"פ ולא ידע ואסס' וקב"א יע"ש ועיון ברכת מועדיך
לחיים ח"ב בדרוש לתרם אלול מ"ש בס"ד .
ואיש לא יעלה עמך הראשונות וכו' עוה"ר חין
לך יפה עין סלנועות עיון בקוב' נפש חיים
ובקוב' נפש כל חיו מער' ע' מ"ש בס"ד .

אל

חף וז מדר' עיון ל"ח ס"ח סיכו' ובח"כ בסוף
הס' וכס' נשמת כ"ח בהשמעות לשם דל"כ ע"ד .

ס' ויקהל

ויבואו האנשים על הנשים עם הנשים וסמוכין
ליהם ע"כ . מוה"ר כ"כ ז"ל פי' דהנשים
לא חטאו בעגל ונתכבדו האנשים לבח' לנדרס רחין
קציגור כעס' סניגור וזרשו להנשים עמסס' כהרס הסומך
אלל חכירו מתמה מצה ושכ"פ הרב משכ"ל והתור"ק
יע"ש . וע"ז נא לרתות דהיו יכולים להטיל בנייהם
הקטנים שלא היו כעגבג ולא כחו לכלל עונשים ויודר
נר"ל לוי רכיון רק"ל דהיו מקבלין מן הגשים דבר
מרוכ' ס"כ לא נכון דיקבלו לנדרת כנון בית ה' מנשים
דאנח' אית כהו שלא מדעת בעל' ע"ז העוד הכתוב
דח"ב"ס הוסיפו על הנשים והביאום כלירוף שיהס' איה
וביתו כחו וק"ל וע' להתיד"ח בס' ר"ד :

והנשאים

הביאו חסר יו"ד לפי שנתעללו כנדרת
המשכן וכו' יע"ש . כלע"ד דה"ט כי
חסר יו"ד מהס' כי ידוע מ"ש נגמ' והפוסקים כי
החיטף מנה מחבורו חייב לשלם יו"ד זמנים וזאן
בדרון זה אם לא הו' הנשאים מתעללים והיו ישרל
חוספים מלתן היו חסובים עש"ה זהובים אכן קי"ל
דהיבא דנהעלל כעל המנה ליבא מוכ עשרה זהובים
באשר דיקדקתי בקוב' הס"ח מדבריו הרב רבינו ולחק
סהב"א בס' הכלבו כמו שיע"ש . ולגבו זה כי המנה
שום עשרה זהובים לא הנשאים בבזעללו כמלות
וחטשו ישרל וקדמו לכס כל מס שגריך ואכדו המנה
שהיא שום יו"ד זהובים נגר זה נחקר אית יו"ד .
וראיתי לברב הקדוש בס' ר"ח שער סאהבה פי"א
דק"ח ע"א שבס' נו"ל וע"ש עוקר זיוות הוא
במקום העשים חלנו בס' ט הוא משמעת לכל
האלילנות וספני זה הנשאים משני שנתעללו כנדרת
המשכן נחסרה יו"ד מיהם שהוא השכינה שגא' והנשאים
הביאו הנשאים חסר יו"ד כתוב וסעעס' ברפ"ו בו
לחס' עללית לא קאכל ושמעתי מפי מורי ע"ת
שלחוקנה הביאו כחטפס' הנשאים עשרה דברים
קערת כסף אמת ערק אחד וכו' קמלא שם עשרה
דברים וכתוב הנשאים נולא כיו"ד כודרו לחכיה זן

ספת זה עללות שפנמו כשכינה וע"ס ואנכי דרגל
אעכורה לפים עפ"י מ"ש שם הרב ר"ח לעיל מוס
וז"ל ולכך מאד מאד לריך לרבך כזריות ולא כעללות
ועל זריות כאמר קוית איה מהיר במלאכתו והיונו
מהיר במלאכת השכינה שבה מלאכה כרפרשו
בקקונים ומלאכתה דהיוו הקונה הוא עשיית הקו'
והמלות והאוחזו בה כזריות לפני מלכים ותיוכל שבה
כלולות עשרה מלכים כדפי' בתקונים יע"ש . וכיון
דמרת הזריות זוכה להקיינו לפני מלכים שבה כלולות
עשרה מלכים ולכן הנשאים חסר יו"ד שאינו זוכה
להיות כלול בעשרה מלכים כנו' והוא ברור ועיון
בקונט' לרקס חיים ר"ן ע"ג מ"ש בעזר משדו .

במראות

הלובאות ננות ישרל חיו כודר מראות
וכו' עיון כרך את אברהם ס' נח .

ס' פקודי

זמן הסתלת וארנמן סזין כגרי שרר הללו כגרי
כהונה והרמב"ן חלוק ע"ז דס"ל רכנזי שרר
הס' כגרי כהונה ועיון כמפרשים על סדר עבודת יום"כ
ובס' כ"כ סס .

ויברך

אותם משה חמ"ל י"ר שתשרה שכינה י
עיון עוד לרכינו בס' שמיני ע"פ ויפוא
משה ואהרן וע"פ וילאו ויברכו את העם .

ס' ויקרא

ויקרא ל משה הקול הולך וכו' עמ"ש חכס כמי
נר"ו בס' ויקרא אברהם וסס' תמלא על
רוכ לשונות רכינו שכספר ויקרא עד גמר פ' בתקתי
יע"ש .

וידבר

ליו עיון קורה וחיים אית רח"ל .

וישחט

והקדיכו הכהנים לימד על השחיט' שכשרס
בזר עיון בקונט' נשש חיים במע' סין
אית מ"א .

קרבן

ראשית וכבויים מן הדבש כמו כבוד תאנים
ותמרים ואע"ג דמן הגפן עושין ג"כ דבש
הנק' ארופו ובפרט לתה"פ הנה איתו כמו סתאנה
והקמר רוב הדבש ממנו אפי' בעודו ערוין כאלין
לא הוא יולא מהגפן ע"ו דרובה ומלאכה אשד יעשה
בה . ומכאן כלע"ד סמך לתשכ"ד רמביאום אוחס
לכות הספר ברקיקין דקין מטובנים כדבש ובס' עושין
להס' סגולם להאכילם לתית דבש כרו שיפתח לבס'
לת"ת כמו שסכיה בס' חמדת ימים כע"ש ופרו לך
סמך מן סתור' קרבן ראשית והקוטיקית מתחילין לקרות
מס' ויקרא באומרם ז"ל .

כ"ב

מלות ה' פירשו רבוקטו חין חטאת באת
לא על שזרנו לאו וברת . וכתב הרא"ש ז"ל
לא על דבר שזרנו לאו לתוריה או ברת לתורים במילס
וסקח ולא על דבר שזרנו לאו ומיתק ב"ד ואף בו
ברת כגון מכס או"א וטובכ נשש מישל' וכו' לא על
דבר שזרנו לאו וברת ואין בו מעשה וכו' כמ"ש
בארית כסנים דמדכתוב גבו ע"ז קודת אחת ימים לנש
לעו"ס באגס' והנשש אשד חעשה כד רמס' חקשס'
כל הקורה כולם לע"ז פי' כל הצי"ס כסגנס' ככל
קקור' לאגנת ע"ז מה ע"ז מיוחדת שחייבין על זרוקס'
ברת

ס צו

צו את אהרן אֵין פֿוּ לֵאז לִשְׁן זִירוֹ וכו' וכתב
 החוקני דוירו דכתב רש"י היינו מרכיב כס'
 דכרים ואלוה את שופטו כעת ההיא לזמר כנגד
 מקל ורלוועה תהא זריו והוא קונויא כפ"ק דסנהדר'
 ד"ז ע"כ ואמרינן כפ"ק דר"ה ד"ה ע"פ ועצת
 אזוהרה לכ"ד שיעשך וכו' והרב תנא כס מש"ל כג"ד
 מהל' מעשה"ק הטו"כ כתב כסס הדמב"ן כתי' לכ"ק
 פ"ד וס' דגס בחייבו עולות אס עבר זמנן ולא הביז
 כופין אותן בשוטינן וע"ס וא"כ שפיר כקט זה כעולה
 נמי לפי דרכו של החוקני דהזירו היינו ע"י כפיה
 בשוטינן ודוק .

על כשרו שלא יהא דבר חולץ כנתיים עיון להרב
 תנא כס' מש"ל הלכות עיוה"כ פ"כ ה"ב וקנו'
 כפר לחיים מ"ס כס"ד

זואת תורת המנחה ולפי שלא פו' כן לא באחת
 מן המנחות לכלול כל המנחות כמשפטן
 עכ"ל . יש לרון בזה דהקנות לשמן ולכונה אך לרון
 קמולה כבר בא הדבר מפורש כפרשת ויקרא דכולן
 טעונות קמולה וא"כ רש"י הו"ל לכא"ר דאינו לכל מולי
 ועיון כס' זרע אברהם כטורזא ז"ל דז"ט ע"ד .

אם על תורה יקריבנו שהן לריבין להודות . עיון
 שא"י מה שפיר' אמאי לא נקט חייבין להודות
 וכן פו' כס' תמ"י ועיון בקנו' הבתוב לחיים כחומר
 ק"ט .

ואכור לא תאכלוהו יבא איסור כבילה וטריפה
 ויחול על איסור חלב . עמ"ס מרן מלכא
 מוה"ר הגדול שרטי הוס ז"ל פח"כ מד"ע ע"ד ער
 דפ"ד ע"א נפלאות מתורתו ומה שדמתי בקונטרס
 גנזי חיים כס"ד כמע' א' וע"ס .

בכל מושכותיכם לפי שהוא סובת הנוף ועור
 לרש"י ס' אמור ע"פ ובארלכס ל"ת ועיון
 להרב מר גיסי ז"ל כספרו הבקור הר המר בדרוש
 ה' מס' שהאריך בזה .

ס' שמיני

קרב ל המזבח שהיה אהרן בוש וכו' עיון לה"ב
 פני דוד שפי' משס רב אשכנו עמ"ס רז"ל
 כל העוס' עכירם ומתכייס ממנה מוחלין לו ע"כ
 עונותיו וא"כ שפיר ח"ל לכך נבחרת היא הניקנת
 דהכונה אשכנו לך וע"ס . ושמעתי מפי יודיטו
 כמותר' נקיס **חיים** משה מודעי כ"ו רפוי עמ"ס
 רז"ל רבשכיל שסירב משה בשליחות למלכים לכך הלא
 אהרן אחיך חלוי ועתה רמו לו דלא טוב לקרב דהרי
 לכך נבחרת אתה כשכיל שאני סירבתי זת"ד והרב
 יד ליהו כחשו' פוי' ברין ש"ץ שיסרב אך אס הוא
 קבוע ח"ץ לקרב ולכך כשסירב ח"ל משה לכך נבחרת
 ואתה כש"ץ קבוע וע"ס .

ויעשה כמשפט המשפט המפורש בעולת נדבה
 בווקרא וס' הרב מנחת יאורה וז"ל
 ותימא אמאי ל"ק כמשפט העולה האמורס למעלה
 כפ' וישחט את העולה וחי' ר"ת וע"ס וסדר קדש
 שהרי רש"י ז"ל במס' כילה פ"כ ד"ך ע"א עמ"ס
 בגמ' תני תנא קמיה דר"י בר אבא ויקרב את העולה
 ויעשה .

ברת ועל שנתה חטאת למרנו שאין חייבין חטאת
 לא על דבר שזונו כרת כע"ז ולא על דבר שזונו
 להו לחוד או הפי' לאו ומוהת כ"ד אס אין בו כרת
 ומדכתיב אשר לא העשנה למרנו שאין חייבוס חטאת
 לא על דבר שזונו כרת והוא כל"ה ולא על דבר
 שזונו כרת והוא בעשה כגון פסח ומילה ומדכתיב
 ועשה מאחת מהנה למרנו שאין חייבין חטאת לא על
 דבר שיש בו מעשה ולא על דבר שאין בו מעשה
 אעפ"י שזונו כרת וכוא כל"ה כמו מקלל אביו ואמו
 וכו' עכ"ל ויש לרון כנוסח לשונו אמאי ניריה לחלוקת
 ומקלל או"ה ממיתה כ"ד ונקטיה בחלוקת און בו
 מעשה ובחלקות ת' תשית מכס ממקלל וכדומה להן
 והרי תניא כפ"כ אחר שרבינו דברים שהן כע"ז וכו'
 או מה ע"ז מיוחדת וחייבוס עליה מיתה כ"ד אף
 אינו מרכה לא את מחוייבי מיתה כ"ד הא מה אני
 מרכה את המקלל אביו ואמו ומסית ונודית ומכשף
 ועדים זוממין ח"ל ועשה ילאו לו שאין כס מעשה ע"כ
 הרי להדיוח דמקלל או"ה וכו' כולם חייבוס מיתה כ"ד
 ומני"ד הרא"ס גופיה לעיל כד"ה ונראה לו ככס וז"ל
 ועל חייבו מכ"ד שאין חייבוס על שנתן חטאת כגון
 מכה או"ה ומקלל וע"ס . כ"ז מהרב אבא מארי אביר
 ועקב כ"ו יש"א :

מאחת מהנה שס משמעון נח מנחור דן מדניאל
 הא דהקדים לשס כן נח קודם אביו משוס
 דלויטנא דמחני' נקיט כשכת פ"כ מ"ג והתם נקטו כ'
 משמעון ושמואל וכפי מה שפי' התם הרב קול הרמו
 דלא מבעיא קאמר כיע"ס ח"כ הו"ל לרבינו למינקט
 שמעון ושמואל והרב הון עשיר נרגש זה כמתני' וישב
 דמיונה סליק שס קטן וכו' וע"ס וע"ס מ"ס למאי
 דנקט כ' שמות כחולה דה"ה לכלהו .

את פני פרוכת הקדש לא היו כונעים דמים
 כפרוכת ואס נגעו נגעו עיון לרש"י ס' אחרי
 ע"פ וכן יעשה לאהל מועד וע"פ ל המזבח וס'
 אמור ע"פ אך ל הפרוכת ועיון להרב תנא כס' מש"ל
 כהלכות עבודת יוה"כ כמה נקתפק ועיון שיש ולחק
 ודוק .

והקריב את אשר לתעלה ראשונה חטאת קודמת
 לעולה ובס' תזריע ע"פ אחר לעולה
 עיון כסה"ק לכ חיים ח"א סימן מ' ובקו' ראה חיים
 ח"כ ס' טהרה בעור משדו ולמוה"ר מד"ת דס"א
 ע"א .

על חטאתו אשר חטא שאס חטא כשהוא עשיר
 וכו' עמ"ס בדרוש לשה"ג כס' דא"ת ח"ב ס'
 תזריע בעור הא הגדול .

בראשו הוא הקרן . עמ"ס בזה כסה"ק ברכת
 מועדיך לחיים ח"ב בדרוש כ' וכדרוש ג'
 לשה"ג בעור לקיס חיים .

לאשר הוא לו יתנו למי שהממון שלו . נראה
 דהדברים מגיעין למ"ס הריב"ס כחשו'
 סימן או"ס וה"ד מרן כ"י ח"מ רס"י ל"ד על ראובן
 שנשבע לפרוע ליוס פ' ובהניע זמן הפרעון מסרס
 ראובן ביר דיון העיר וטעמו בערו שאינו עבריון וכו'
 ע"ס ראיותיו והשתא לאפקי זה אמר לאשר הוא לו
 יתנו למי שהממון שלו דהיינו למלוה עלמו ולא יסמוך
 גל כי קוליא המעות מרשחו ונתנס לשליס או כ"ד
 לא לריך ליתן בירו ממס .

ויעשה כמשפט עולת נרכס וכו' ופירש"י ויקרב את העולה עולת יום השמיני של מילואים שהטיל הכתוב על אהרן חובה ליום קח לך עגל ו' בקר לחטאת ואיל לעולה קמימים עכ"ל הרי דרש"י בעלמו ס"ל דפסקוק ויקרב את העולה על עולת של אהרן החמורה לעיל בפסקוק וישחט את העולה קחי וא"כ מה מקום לומר שיפרש רש"י ע"פ ויקרב את העול ויעשה במשפט כמשפט החומר למעל' כפ' וישחט את העול' דהתם דמי על ההיא עולה קחי ואפ"י לרבני הקוס' סס כר"ה למד בסה"ד כגס הר"מ וכו' שיטתו דכרי דר"י עכ"ז לא איתויא פ"י שכתב הרב מנחת יאודה ול' ע' .

תום ר"ה וימותו לפני ה' פלוגתא בת"כ רע"ק אומר לא מתו לא בפנים ותימא לרע"ק א"כ נטעא המשכן וכו' וע"ש לענר"ן דלק"מ עפ"י מ"ש במדרש והוכח כולקוט משלי סימן ט' ברע"ק עלמו כשמת בכית האסורים ונטלו איהו הנכוח אף שהוא בהן משום דאין פומאה בת"ח ואף בתלמודיהם יע"ש ועמ"ש בחי' ליו"ד בזה .

הוא אשר ריכר היכן ריכר ונקדש בכבורי א"ת בכבורי עיניו כס' הקטן חלקס בחיים דרוש להספד .

וע"פ כל העם אכבר כ"ש ברשעים האזי כ"ש לריק הכנה דאדרבה שייך הכ"ש לגבי הדריקים וסביביו כשערה מאד דמדקרק עם חסידיו בחוט השערה ובקרא דמכיא ויתכן ליטב רכ"ש היינו על המורה ופחד על ררך שאמרו גבי המרגלים בלרעת מרים ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר דאם הרשע דואה אחר שחטא כמו החטא שהוא חוטא ונענש אזי חשול עליו חמקה ופחד כרחוקו דהחוטא בחטא פ' שהוא על מה שעברתי אני עליו ראה מה עלתק לו וז"י א ווק מות נפלו עליו לא כן כדריקים דהקב"ה מדקרק עם חסידיו אינו ניכר לכל על אונס דבר נענש כי על הדוכ חוט השערה הוא חטא שאין מכיר בו לא המקום ב"ה והרשעים לא יקחו מוסר ממנו ואדרבה קולין דאין תוכו כפרו ומי יודע מה מעשיו דהנשקרות לה"א .

שאו את אהיכם כחדם האומר לחבירו אע"ג דהאי דינא הוא דק"ל הבו בגמ' הנה בונת רש"י על נוסח אמירת שאו את אחיכם ופשוט **וידבר** אהרן נראה פשוט דהקירוש הוא דהגס מה שידברו בניו להשיב לרבם הוא כעבור כבוד אביהם להפוך בזכותו לתת אמתלא דברין עכר ואבדת אביו אם היה חכם קודם לרכו ותיק ראו שישיבו בניו משום כבוד או"א וכנגד כבוד משל אב לא ישגיחו על כבוד רבם לום בא לו' דהדיבור בפני אביהם הוא השך כבוד או"א כמו שהביא רבינו בפ' קידושם איזהו מורא וכו' וא"כ סבא איבא דרתי ככת אחת דאפ"י אם היה עם אחר שאינו רבם לריבה רבם להשיב בפני אביהם אפ"י שהוא להפוך בזכותו כ"ש כנגד רבם לא דהגע עלמך שלא היה דבריו של משה בפני אהרן אחיו לא עם בניו בלבד שיטנו לו החלונה למה עשה בן אזי היו יכולין להשיב אם היה מרשה אוחס משה לומר להם חשיבו בערו דניחא לי בכך וכפעם ראשונה כנראה דלא היה להם להשיב כ"א לו' לאביהם ואהרן יאן התשיבה למשח אחיו על שתיק רבם ודוק .

דברו לא בני' את כולם האם לפי מ"ש רבינו לעיל כר"ה וידום אהרן כבר פירע לאהרן שברו בפרשת יין ושכר ועתה מה יש עוד לאהרן לא דאי אפשר לו' דברו על אעור ואחמר ולהניח לאהרן ועוד יתכן דלפני מה שפ"י רבינו בפסקוק והקדחנה אוחי כלא דכוליא מפיו מה שלא היה ראוי משום א יפתח חרס פיו לשטן אם דרנה להודיע דקיבל גזרת שמים כההכס גס ה' לפי ההדרגת המתחוב של אבולת בן אב לחאים שילס לבניו עמו עוד הפעם שיורף עמהם כמחמד וקדחנה אותי בלא ודוק .

זאת חתיה לשון חיים לפי שיטת דבוקין במקום וראויין להיות חיים לפיכך הכדילס מן הטומאה וכו' ראה נא ל' הוזה"ק כס"ז דמ"א ע"ב וז"ל ר' יצחק אמר כל מאן דאסתאב בהו באולו פלח לע"ז דאיהו תועבת ה' ובתיב לא תאכל כל תועבת מאן דפלח לע"ז נפיק מסטרא דחיי נפיק מרשותא קדישא ועייל ברשותא אחרת אף מאן דאסתאב בהני מיכלי נפיק מסטרא דחיי ונפיק מרשו קדישא ועייל ברשותא אחרת ע"כ והשתא אחי שפיר דלאוה"ע לא ליום דהס עוע"ז הדי נפקו מרשותו יתברך ומסטרא דחיי מה יועיל להזהירם על מאכלות אסורות לום לא עשה כן לכל גוי כ"א לישראל עם קדשו ולא ילאו מרשות הקדושה ומסטרא דחיי והוא כדור ווס הענין דבר דוחי דמי שהוא טפש וע"ה לא יכין את זאת וכסודיע להס דבר גשמי אולו יתנו לב להוהר כמאכלות אסורות והוא דכתשו' מרן הקדוש כס' אכקת רובל סימן רי"ג אסר לאכול כסמות הנמלא לקית כמעיוס"ן ואומרים שהוא תחמת עשב אחד שאוכלות ומקית יע"ש והף כי המכיל"ט ת"ח סימן קכ"ו רלס להקיר הנה כרחוק המעשה שזכלו בני אדם ומתו קוד כו והסרין יע"ש ה' קמן רכל מה שאסרה הקורה הוא להללינו ממוקשי מות שנהיה חיים וקיימים ועיין להרב הקינדך מ"ש בפרשה זאת .

ס' תוריע

כי תוריע אמר שלמתי כגס שיורתי של אדם אחר כל בהמה וחיה ועוף כמעשה כראשית אף תורתו נקפרשה אחר תורת חיה ועוף והקשה כס' מנחת יאודה כס' ד"ז וז"ל יקשיא דא"כ היה לו לפרש דין איש קודם כגון מזודע קודם דין אשה שהוא נכרא תקולת יע"ש מה שקי' ולע"ד נר' דכאן נמי ברין זה דפתח תקולת אשס כי תוריע וילדה זכר וכו' סרי מוכח בהדיוח ברין זס עלמו דתקולת הווייתו וילירתו של אדם הוא כמ"פ וילרס זכר וע"י וילירתו של אדם תקולת הולרו הנס סוף וילא דין האשה נמי ועמאה ו' ימים ויען סו' ימים קודם ליום השמיני לכן ריכר הכתוב תקולס ברין ז' ימים א"כ נראה דפתח תקולת ברין אשס כי תוריע וילדה זכר על שס הכתוב פתח דברך יאור לא רלס לפקוח ברין מזודע .

ס' טהרה

זאת חתיה תורת סמלרע וכו' כחוס' ס"ז כס' דעת זקנים כתבו וז"ל זאת חתיה תורת סמלרע

המזרע מכאן קמכו רז' לומר דעל לשון הרע נעוים
 בחיים המזרע קרו ביה המוליד סס רע וגם מזינו
 דנטערו מן העולם ע"י לשונם וכו' ועוד כתיב מות
 וחיים כיד לשון מות אם ספר לה"ר וחיים אם עסק
 בקורה והקור' היא רפואתו של לה"ר סג' מרפא לשון
 עץ חיים שע"י שהיה עוסק בקור' הוא נמנע מלה"ר
 עכ"ל כן אמרו במדרש ש"ט סו' ע"ל ע"פ השמרה
 לשי מחסום וז"ל וכו' יש מחסום לשי אמרו הן מרפא
 לשון עץ חיים זה הקורה סג' עץ חיים היא למחויקים
 כה מבחן את למד שלא גתן הקב"ה תורה לישראל
 לא כדי שלא יהיו עם קים בלה"ר ולא בדברי בטילה
 ע"כ אבל בגמ' בברייתא ר"ז אמרו מחוי חקנתיה אם
 סופר לה"ר ועסקה בקורה סג' מרפא לשון עץ חיים
 וכו' ועמ"ס בעניתי כדיום כסו"ס בית מוצר דיום
 להסתר דכ"ר ע"א וע"ס .

וידין לא שטף במים וזה שהוליד הכתוב טבולת
 גופו בלשון שטיפת ידים וכו' עיין בקשר
 אמת ליעקב למוהרי"ן ז"ל בקוב' שפת אמת דקו"ז
 ע"כ דסבא אסמכתא מן הקורה לטבולת ידים מהבא
 משם הרב כמוה"ר יהודה נחמד ז"ל וסס הביא כמו
 כוסת החסידה שריון לו' קודם שיעשה טבולת ידים
 וכבר הכתיה אני בעוניו בקוב' ימלא חיים סו' ס"א
 בעזר משדי ולעד'ן דזה דיוק קרא במזמור כ"ו ארחץ
 בנקיון כפי לפי מה שרקדק רש"י בכרכוח דו"ר ע"כ
 דקרא טבולת דתעלה עלי כנקיון כפי והוא רמז
 כהן .

ס' אחרי

לישראל אותו לעזאזל פי' ראב"ע אחר שלשים
 ושלום קמלאנו הכוונה דאחר ל"ג משקוקים
 משקוק זה הזכיר הכתוב ולא יזכרו עוד לשעורים
 דאעפ"י שהתקנו זה לעזאזל ולא עוד כמ"ס הרמב"ן
 ז"ל ועיין בתשו' מהר"מ כ"ב ק"ג סו' הק"ג .
אני זה' אלהיכם היא הם קטמחו איני אלהים
 ואחס נפלים מחתרי ומה הנזה יש
 לו בכס ואחס מתקיימים כלויה לכך נאמר אני ה"א
 אפטר לומר עפ"י מ"ס רז"ל כי ע"י הערוות יבא
 לעצ"ז ע"כ מ"ס רז"ל כי ביון סקב"ה הוא סר
 שלטו ה"א להיוות בליה וכן פי' המפ' בכ"ס אני ה'
 לא שגיתי ואחס בני ישראל לא בילתם א"כ שפיר אמר
 דאם קטמחו יהי אחס עובע"ז וכיון דאחס נפסלון
 מחתרי ואני אלקים קרו זה גורם דאחס תקחייבו
 בליה הקד' ואחס כנ"י לא בליהם וכאשר הכתוב
 ע"י הנביא ואותך לא אעשה כלה וק"ל .

ס' קרושים

דבר א כל ערת כנ"י מלמד שבאמה פ' זו
 כפקהל וכחכ הדא"ס אבל פרשיות וכו' וסא'
 מוהר"ש"י בויק"ר פב"ר סו' ה' ולא הבינותי דבריו
 דהז כיון דקחני ככרייתא נמלא כיד אהרן ד' וכו'
 נסתלק משה ויש אהרן וכו' עכ"ל דלא שגא משה
 לעם רק פ"א יע"ש וכו' דהיו דאין לו' ככונת תר"ס
 כמ"ס שהיו נכנסים כת אחר כת הקאזי לאהרן ולכניו
 והזקנים וישראל דא"כ מ"ט נשתנה פ' זו דנאמרה רק
 פ"א ואהרבה מטעם דרוכ גופית קורה תלוים כת

שפיר הו"ל לאמרה לפתית ד' פעמים כדרכו ככל
 פ' ופ' ועוד לפי דברי הדא"ס לקמן כר"ה שרוב
 גופית קורה תלוים כה לא יכון זה סב"ב דאם נכנסים
 כת אחר כת יכתישו זה לזה לא כך אמר לי משה
 אבל בשיקויו כולם ביחד לא יע"ש ואם ככה אחרונה
 לפי קדר המשנה חרו נמללים כלל כחד לובה שום
 הכתשה זה לזה ואמחני על קור' לחוסרה"ג ז"ל
 שכתב בפשיטות דכונת הרז"ס כת אחר כת קזי
 לחהרן וכו' ולא רק יפה וסוב רזה קו' מדברי ה"ב
 מנחת בכורים יע"ש ולא היה כריך לזה מחחר דכדברי
 הרז"ס כפסטן וכלאיו לא יכונו דבריו כלל וכדכתיב
 וגם הן לומר דהיו נכנסים ישראל בת אחר בת ואהרן
 לא היה שומע כ"א ד' פעמים לבר שפיה אהרן שונה
 לעם כמ"ס הרב מוהר"י אשכנזי ז"ל ה"ר הרב קור'
 פס והק' עליו הרב קור' דא"כ למה הולכים הכת
 ראשונה ללמוד מאהרן וכו' יע"ש ולק"מ דכיון דמשה
 היה למד למועשים כדי שישמעו ויכונו הטב לכן
 היו נכנסים כת אחר בת ומאחר שכת ראשונה כבר
 שגמ' היתה מסתלקת כדי שיכניסו כת שניה כדי
 שישמעו מאהרן אלא דהו קאיא הו קאיא לדברי הרב
 מוהר"י דכפי דבריו הבריוותא א"א לו' כן שהרי
 כבריוותא קחני להדיווא נסתלק משה וישב אהרן וסבן
 כמי כדברי הרב מוהר"י ז"ל שלא הכריח קור' ע"ד
 הרז"ס לא ממ"ס נמלא כיד אהרן ד' ונס זלק משם
 וכו' ודוק .

ואהבת לרעך כמוך ארע"ק זה כלל גדול בתורה

נראה לפר' עמ"ס רבינו בחיי ס' ב'ז
 ע"פ וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה וז'
 ירחם לי כי מה שהזכיר ל' רעהו ורעותה דקודם
 מת"ח היו כל הכ"יות חכרים באחד אבל לאחר מת"ח
 דמחזור סקב"ה את הקודם על כל חומה ולשון ולא
 קבלום עד שקבלום ישראל ילזו כל שאר הזמות מן
 האתות והרעות וכאשר הסס הוא כעס כנ"י כלכר
 שנקראו אחים ורעים למקום הוא שכתוב למען אחי
 ורעי וזהו שדרשו רז"ל לכל חבדת אחיך ולא גוי וכן
 לא תשיך לאחיק אחיקך ולא גוי עכ"ל והשגח ז"ש
 ואהבת לרעך ומי הוא רעך לא משאר חומות כ"א
 אום אשר כמוך איש הישראלי וענין זה כלל גדול להבדיל
 לחוה"ע בתיבת רעך . בתורה עם הקורה כלומר
 מקבלת התורה ואלך ילזו לנו הכלל הוא דהא מקודם
 גיו כל הזמות אחים ורעים ועשה קיוב לסזקיים דגולס
 ורעו חותי תקחיל הזכס ואהדות כל האמות עם
 עם כנ"י יסא רעוה דילמח פורקני ויקרב משיחיה
 חמן .

נפגי שיכס תקום יכול זקן וכו' מה שהתרגום

שיכס בפרשו עיין ע"ס הרב קרבן מנתה סו'
 קב"ג והרב מחוואקים כסף ס' חיי שרם ר"ט ע"ד .

תבר עא נכזי לשון אחר שמלכלקן זרע האב

בזרע סבן רהותו כס' קור' להרב מוהר"ג
 ז"ל שסבוא משם הרב נח"י שכתב וז"ל אבל כפי'
 אס"מ פו' ל' קדש וערוה וגיחוף ולא ידעתי אמאי
 קילק כגוהס דהכל אחר דקודם וערוה קס' ל' נכזי
 עב"ל ולעד'ן דמח"ט דהכל אחר הוא דקולר רש"י
 וכתב כזן ל' נכזי וה"ט דהו ל' נכזי מסוס שאז
 ל' קדש וערוה וגיחוף ע"כ שם הרב קור' ובת"כ
 איתא חכי תכל עשו על שם שחובל את החוט תכל
 עשו

וקרא אחא לרכות מה למעלה ומה למטה ודוק

ס' אמור

בני אהרן הראשונים סבריה דמהשיה הכתוב אשם לאש לעונאים ולרועים ולמיוקת שכתובם לא ממעטין ממילת בני ולא כנות דכל הקורה כל' ובר נאמרה משום דערוף אבל היבא דמייחד קיבת בני כמו אמר ל' הכהנים בני אהרן דתי' בני מיותר אי ממעטין כנות דאע"ג דהאזה הכתוב אשם לאש וכו' כיון דתי' בני מיותר והדר הקשה ממ"ש בתי' ולמדקס הוקס את בניכם וכו' ומתקיימת וכו' דאע"ג דלא מיותר בני אפי"ה ממעטין כנות וקור' דכל הני לא שייך בהו דרש דהשום הכתוב וכו' משום דהאזה הכתוב אינו לא להשוות המטוים דכמו שהזים מלווה בכה אשה מלווה ופי' ולמדקס אותם אין בניכם המלווים לא הכותיקים ואין בניכם בכלל השוה וא"כ נשאר בניכם כמשמעו וכו' כניכס ולא כניכוס וכן בני הקמיות דתי' אפשר לפרש בני וה"ה לחיובם בקמיות משום דכל הכוהו מ"ע שה"ג ונשים פטורות את' ד' וכאנו ברורה דמתיבת בני משמע ו' ולא בת לא דמכת הקישה דהאזה הכתוב נפיק קרא ממשמעוטיה ואמרין דכני וה"ה בנות זולת היבא דתי' בני מיותר לא דאחמ"ה תמהני כמ"ש דבת"ת ממעטין מהו' בניכם בנות אע"ג דלא מיותר דהא מוכח בהדיא בקידושין ר"ל דתי' בניכם מותרת ומש"ה ממעטין כנות דאיחא דהשם בלשון הזה הוא דאמר כי האי תנא דת"ר ולמדקס אותם את בניכם ולא בניכם בני בניכם וכו' ת"ל והודעתם לבניך ולבני בניך א"כ מה"ל בניכם ולא כניכוס הרי דתי' לאו קרא דהודעתם לבניך ולבני בניך לא הוה ממעטין כנות כ"א בני בניכם אבל השתא דמייחד בניכם מש"ה ממעטין כנות ואדרבא מכאן ראייה לדברי הראשונים ועי"ש בקו"ט דכ"ט ד"ה והיא ובל"ד ד"ה גברי ועיין בקו"ט בר"פ יש נוחלין ד"ה האכ את הבנים ושם בדק"ו מה"ש ומן הסוגיות סנו' ופי' רש"י שם חסה חזוה מה שיש לקמיה להרב מעשה חייא בתשו' סימן י"ג דר"ה לומר דמילת זרע כולל בנים ובנות עי"ש מה שז"ר ועיין להרב נאות ועקב בקוב' מענ"ל בארובם ולרב אחא משכת' רב מוהרי"ן נר"ו בספרו הכתוב פנו מבין ח"כ הנרפס עתה ודוק כ"ז הוא מעט"ר סרב ארוני אמי נר"ו • אשיו של ועקב כעורו •

קדוש יסיה לך לפתוח ראשון ולכרך א' עיין כס' הר המר הל' בכורים דכ"ג ונס' שמת' סימן א' •

ונכרתה יכול מלך זה ללך זה וכו' הס"ד הוא דכיון דעל קין שהרג כחור נאמר עליו נע ונד קהיה בארץ וזיכא נמי ערי מקלט דגולה ממקומו לשונג גלות מכפרת עון אש' למאד לכך חו"א דוחשב לו לכרת כמו המכיר שיגם מעיניו להכי אמר חנו' ס' דככל מקומות משלחו ובתלמוד דור תמע"ה בתומור לק"ט חנה אך מרוחק ואנה מפניך חנרת •

ובארצכם לא תעשו עיין לב חיים ח"כ סימן ר"א בארובם כזה •

מלכות

עשו על שם שהטח אהו ופי' הרב ק"א כל' שעירב אהו של שלשלת וכו' וכסוים הת"ב לא פי' ונס' חנו' לא ירעתי פי' עכ"ל והנה גיר' הספרים בת"כ של דפוס דעסויא יע"ה הוא על שם שחיתו את הקטף זכין הוא כגיר' וילקוט ס' זרמו תרכ"ב וככך שם הרב מוהר"ה גרליץ ז"ל כפי' וז"ל לא ירענא מאי ואפשר כיהיה מל' קיחא כדחמרינן במס' מכות ומה חס' אדם שנחפשו של אדם חותה ממנו שהוה ל' מיהוס וכו' הכל עשו על שם שחיתו כל' הכל ל' נכלה הוה שנחיתו מפני ששם דבר מיהוס עכ"ל ואי לזאת הקיח דכרו רש"י בחימם ככ' הפירושים כברייתא דת"כ שהוה כירוש' ח' של רש"י קבל עשו ל' נחיו הוה פי' הכ' של הת"כ ול' חקר שמכלכלין זרע כאב זכו' הוה פי' ח' של ת"כ שאמרו קבל עשו על שם שהובל את החיט וכו' הרב ק"א וסוף קימא על הרב קו"ר בלא זכר מאמר הילקוט הלזו ופי' מוהר"ה גרליץ ז"ל והנה חמת דלא מנינו ל' זה שהובל הרב מוהר"ה גרליץ שאמרו בסו' מס' מכות ומה חס' אדם שנפשו של אדם חותה ממנו לא כך הוה קל' ומה דם שנפשו של אדם קלה אכל כירוש' מביא כל' המזנה במקום שקלה שחמה יע"ש ומ"מ עדין לא הונח לי פירושו דמהו הכוונה שאמרו בת"כ תכל על שם שחיתו את הקטף דאם הכוונה שחיתו הוה ל' מיהוס הרי נר' שחיתו את הקטף שמחשו את הקטף והוה להפך שאדרבה אהבו את הקטף ועוד סיכו' משתמע מל' תכל ולע"ד הוה נר' לפ' של' תכל שדרשו בת"כ שחיתו את הקטף וקמא ד"ט ע"ה ופירש"י שם שק קאר וכו' ובאן הוה שחיתו את הקטף שנקטו הקטף כשק והיינו ל' תכל שמכלכל את הקטף ומטמינו כשק עוד יתכן לומר דג' קבל הוה ל' תכל כמ"ש ב"ב דפ"ה שכולין להם נחבל ושחם קובלייה וכו' כערך ערך תכל והיינו שקבל עשי שהחבל הזה עשו זרע כון האכ וזרע הבן והוה כפי' ה"ה של הת"כ ח"כ ו"ל לגיר' הת"כ שהטח הקו דנר' דקא מש' ל' תכל ל' הכלול בעינו והיינו כי טח מראות עיניהם וחטאו •

ואבדיר תחבס מן העמים לפיות לי אס' אהס מוכרלים מהם הרי אהס שלי ואס' לאו הרי אהס של כוכבדלר וחבריו ועדיין גריכוס אנו למררם רישיה דקרא דקאמר והויהם לי קרושים דלמה לי סז אמר קרא זונג' למררם וכדברי רש"י וחש"ל עפ"י מה שכתבתי בעניותי כדרוש לשכת הגדול שנגז' התרכ"ה לפרש מדרש רז"ל וסוכא ברש"י ס' משפטים ע"פ ואנשי קרא תהיון לי וכשר כשרה טרפה לא תאכלו שדרשו חס' אהס מופרשים מהם אהס שלי דהכונה עמ"ש מוהרמ"ר וכס' עור מקלט דע' טרפיות נגר ע' שיום תלוה"ע וכשאוכל חלוש הישרלי דבר טריפה יולא מרשות גבוה וככנס כרשות מע' שיום יע"ש לכן שפיר אמרו חס' אהס מופרשים מכס דהיון אהס אוכלים דבר טרף אהס שלי הלא"ה אהס יולאים ממני ואהס נכנסים תחיד מדוי אהס"ע ע"כ הכא נמי היינו הך דקאמר ובייחם לי קרושים כי קרוש חנו' היינו שלא תהוה תחת רשות מע' שיום וחסיו לי לשמו כשאהס קרושים דהיון אהס מטמזין דאוכלין של מאכלות אסורות ועוד אחרת ואבדיר אהס מן העמים לפיות לי שלא תהוה תחת כ"ן וחבריו

בין הגוים ולכך קרי ליה נתנייר שחור מדעקו לרת
ישראל ולהכי לא קיימו ואהבתם את הגר כי לפי סאמת
אינו גר לא בא מעברה גדולה ומפורקמת דארת
היחס .

ובג"י עשו דחיה רגימה קלוי' . וזו רמוז כר"ת
כפסוק דס' כי תשא ושמרו ככ"י את השבת
לעשות את השבת לרדת ר"ת לרדת'ס' לעובר
'מענישין' דחיה 'רגימה' הליה ולעשות קאי סיחיו
מעשן לאחיים עי"ז דכל העם ישמעו ויראו .

ס' בהר

ובי תמכרו ממכר לעמיתך מנין כשאדם
מוכר וכו' מנין שאם אדם בא לקנות עיון
להגאון הגדול דרמ"ז ז"ל בס' חק"ל ח"מ ח"א סימן
לק"ט ומ"ט עליו בס' אכני שוהם להרב מוהר"א
פרץ ז"ל דל"ר ע"א ומה שהשיב רב אחאי הרב המלך
דוד נר"ו בס' חק"ל מ"ב ח"ו"ר סימן ז"ך אות ח'
כשינווי דחיקי ואלו עניי כמ"א כחכמי בזה יותר מרווח
לישב דברי אכינו רועינו לקיים מילי דאבות בס"ד .

בי ימוך אחיד עיין חיים תחילה אופן ד"ך .

גאולת עולם תהיה לו מור ג תניחהו שיטמע
וכו' יש לרקדק דקרא כתוב אחרי כחבר
ולשעת הו"ל מאן דרריש בכחם מקומות דאחרי הוא
מופלג איך יתכן זכ"ע .

עבודת עבר שלא יוליד כליו אחריו לבית המרחץ
עיין להרב באר שבע דע"א ע"כ מה
שפי' ומ"ט בס' כרך את אברהם דקל"ה ע"ג .

בי לי בני ישראל עבדים עבדו הם אשר הולאתו
אותם מארץ מצרים חני ה' להיבס לא תעשו
לכם אילום וכו' את שבתותי קשמורו וכו' כנגד
הנמכר לנכרו שלא יאמר 'הואיל' והוא מגלה עריות
ועיבר ע"ז ומחלל שבת חף חני כמותו לכך נאמרו
מקראות הללו ע"כ והקושי מביאר בדברי רש"י דשתיס
זו שמענו ע"ז וחילול שבת דהם נאמרים כפי' בכתובים
לא תעשו לכם אילום את שבתותי קשמורו כרס ענין
מגלה עריות היכן רמזו בקרא ויתכן לוישב דהא
נפקא מדרכיב כי לי ככ"י עבדים עבדו הם אשר
הולאתו אותם מארץ מצרים חני ה' להיבס והוא דרש"י
קו"ס אחרי פי' בפסוק ולא תעמאו כהם חני ה'
להיבס הא אם תעמזו כהם אינו להיבס ואדם נפסלים
מאחרי ומה הנאה יש לי ככס ואדם מתחייבים כליות
לכך נאמר חני ה' להיבס וידוע מאמר הוזה"ק ר"ס
שמות כי מדרכיב לה שמות בני ישראל ככ"י עאלו
ככ"י נפקו וככות שלא נעמאו ככ"י בעריות ולא
ממצרים והשתא כ"ז מדוקדק בקרא דמאי דקאמר כי
לי ככ"י עבדים לי רייקא שהם שלי ואינם נפסלים
מאחרי כדי לומר חלילם שאינו להיבס בשביל היותם
ככ"י אשר הולאתו אותם מארץ מצרים דהקיימן שלא
נעמאו במצרים הוא דנקראים ככ"י כי ככות זה
גופיה הולאתו אותם מארץ מצרים והיא הנותנת דבעבור
זאת חני ה' להיבס וכמו שפי' רש"י חס דלכך נאמר
חני ה' לא בשלא תעמאו כהם עלה כידוע דשפיר כתב
רש"י לכך נאמרו מקראות הללו ודוק .

וען

מלאכת עבודה וכו' כגון דבר האבר כן הכנתו
מח"כ וכו' ונראה לעכ"ד לומר רעון
מתחלפת במקום א"ף שהם ממולא ארת ארבע"ה
וקיינן ביה מלאכת אבודה .

ובקצרכם מה ראה הכתוב ליתנה כאמלע
הרגלים פקח ועלרת מכאן ור"ה
ויוה"ך מכאן ללמדך שכל הניחן לקש"ו לעני כראוי
וכו' ע"כ והנה לפי פשוטו נראה יותר כי אחרי הג
השכועות עד ר"ה ויוה"כ מתחיל זמניה של קליה
חטים וקלילת התאנים וזהו פירות ושעת הכלור
שהוא זמן הקיץ עד חג שנקרא חסיף בעבור זרת
ומקומו מוזכר לו בין בני לא שדכותינו גילו לנו
דהנותן לעני כראוי הו"ל כהילו בנה ביהמ"ק והקריב
קרבנותיו בקובו מדכתביה כאמלע ולא כחג חסיף
מ"מ לפי מיעוט שכלי אומר 'חני טעם אחר לפי
זמנינו זה והוא דכ"ע ידעי דאחר חג השכועות עד
זמן קיימם שהוא סמוך לראש השנה רובא דעלמא
בטלון ממשא ומתן וסוחריה בקרבה הולכים לכפרים
לרעות בגנים וללקוט שושנים ומה יעשו הענים
דהעולם שרוי בדוחק ואם המקור מושחת מה יעשו
אזובי קור לכן התורה הקדושה לפה והביע דהוא
זמן לרחם על העניים כין עלרת לר"ה לכך נכתב
מקנות עניים כאמלע דעיניהם ישיקו לרחם על
העניים כומים הלה וכוס"ז טפי משאר חרטי השנה
ואשרי המדבר על און שומעת יהא רעוא שיהיו דכרינו
השמעים כי דכרים היואלים מן הלב נכנסים ללב
ועיין עוד בקו' דרקה לחיים מה שכתבתי במאמר זה
בס"ד .

זכרון תרועה זכרון פסקו זכרון ופסקו שופרות
לזכור לכס עקידת יחזק וכו' והק' עליו
הרמב"ן וז"ל והיה לריך הרב להביא גם פסקו המלכות
מן המדרש שלא יתכן וכו' וכבר דרשו אותם מפסוק
זהו לכס לזכרון לפני ה' וכו' סומך להם את
המלכות וכו' יע"ט ועיין לרש"י ז"ל לקמן ס' בהעלותך
עפ"ז חני ה' לא מלכות וכו' וא"כ בס"ז לא יש
בקרא כ"א רמו לזכרונות ושופרות ובס' בהעלותך
דאמר קרא חני ה' פירש"י לא המלכות שכן דרך
רש"י לפ' לפי פשוטו של מקרא .

מקרא קדם בכסות נקיה וכחפילה ובשאר ימים
טובים באכילה וכו' עיין הר"ס ותור"ג
ובאר בשדה ואני בעונתי חמינא דזה הדיבור שייך
אלל מקרא קדם דיוה"כ וכן מלאתי אחר להט"ז
בס' ד"ר יע"ט ועיין שפתי חכמים .

בי בסוכות הושבתי ענני כבוד וכן הרגם יכ"ע
ובת"כ איתה דר"ה אומר סוכות ממש ורעק"א
ענני כבוד וכבד הר"ס דהטעם דבחר לו רבינו
בדרשת רע"ק משום כי חיבת הושבתי מורה על פועל
הלאה ע"כ ולעד"ן דגם לר"ה דדרוש סוכות ממש שייך
נמו לו' הושבתי דהוא פועל הלאה לפי דברי הוזה"ק
והתקונים והמקובלים דאימא עילאם הוא
המסכת על הכנים כלל סוכס הפורש סוכת שלום
עלינו ועיין בס' הנ"מ בית השואבה סימן ח' ד"א
ע"א .

בתוך ככ"י מלמד שנתניר קשם דהרי קי"ל ככרי
ועבר הכא על! בת ישראל ולדה נגדר
אחריה ומה היה לורך להתנייר ואולי נטמע אחר
קמלרי שנים רבות מיום הולדו והוא קטן שנטמע

דע הזדה יחן פרוו הם אילני סרק עיון למרן
 זקנינו כס' בנות חיים דקמ"ב ע"כ.
ואכלתם לשבע אוכל קמעה היונו ל' לשבע
 בקמץ ע"ד לה חולין וכן פי' כספר
 לשון ערומים.

ורדפו מכס מן החלשים שבכם ולא מן הגבורים
 שבכם וק' דמנ"ל לרבינו הא דאפי"ן אנא
 דהם מן הגבורים דוקא ולא מן החלשים ונרא' לפרש
 עפ"י מ"ש כיומא דע"א ע"פ לויכס אישוס אקרא לו
 ת"ח שדומים לנשים ועושים נבורה כאנשים ופירש"י
 ענותנים וקאשי כח וא"כ הכא פירש"י אם בקחתו
 תלבו טקוהו עמלוס בקור' וכיון דאיווירי פרשה זאת
 כשהם ת"ח היו הם תלושים וקאשי כח ע"י עמל
 הקור' לכן פירש"י ורדפו מכס מן החלשים שבכם י
 לא שראיתו בהנא רב"א סא"ר פ"ג ופי"א שאמרו וזל
 אמר הקב"ה לא כך כתבתו בתורתו אעפ"י שאין בהם
 בישראל ד"ת לא דרך ארץ כלכד יקיים בישראל הכתוב
 ורדפו מכס חמשה מאה וכו' אבל אם תעשו את הקור'
 והמלות אחר מכס ירדוף לך ושנים ינוסו רכבה יע"ש
 הרי רכפי התנא רב"א פסוק זה דורדפו מכס מיורי
 כשאין בני תורה ונראה דרש"י ז"ל מפרש כת"כ שלא
 כרב"א ואפשר לפרש דכרו רש"י דל"פ עם תנא רב"א
 ואנכ ניישב כפל דכרו רש"י שכתב מן החלשים שבכם
 ולא מן הגבורים דכיון דקאמר מן החלשים ודאי שאינו
 מן הגבורים אכן יתכן דגם רש"י מפ' ורדפו מכס
 מן החלשים שבכם והיונו אע"ג דכתוב אם בחקתי
 תלבו דאיווירי בעמלוס בקור' מ"מ תיבת מכס ר"ל מן
 החלשים שבכם שאינו ת"ח והם חלשים וכדרשת התנא
 רב"א וכרו ליישב קרא אחרונא דכתוב איבה ירדוף
 אחר לך וכרו שלא נטעה לימר מן החלשים שבכם
 והם ת"ח לזה דיוק רש"י וקאמר ולא מן הגבורים
 דכיונו שכא לחפיקי שזינו ת"ח שאמרו כס' שעושים
 נבורה כאנשים דכמלא ריש חלשים שהם ג"כ נבורים
 לחפיקי זה פירש"י ולא מן הגבורים שהם חלשים וע"ה
 וברקנא רב"א ולא מן הגבורים הנקרא ת"ח חלשים
 ונבורים כ' הוארים לא חלוש'ם יעברו כלכד דהם
 חוקן שאינו כני תור' ורוק.

ורדו ככם שונאים שזינו מעמיר שונאים אלא
 מכס והיונו על דרך שדרשו בילקוט ישעיה
 קימן מ"ט ע"פ מהרס"ך ומחריב"ך ממך ילאו וזו
 נחקיימה ברור האחרון כי ככל עיר ועיר על ארוב
 קמים קלת אנשים ידיו רמה לתלוק על מרנולי תור'
 ומנהיגו העירה וראשי הערה ועושים בהם שפטים
 גדולים מה שלא יש עתה מלך גווי הארלות דכולם
 מוכדון ואוהבין גם לאומה ישראלית הא ברקמיו ולמית
 קרן ישועה.

ונאספתם מן החין ל חוך סעדים ושלחתי
 דבר היונו דכריכוו עם בחוך הקומה
 עומה עיפוש האויר ומחדבקים זס מוס ויתרכס הדבר
 כ"מ רח"ל.

והבאתי אותם זו מורה טובה לישראל אם לא
 ביד חזקה עיון כס"ק חלקם בחיים
 בדרוש ג' למילה:

וזכרתי אח כריתי יעקוב בחמשה מקומות כתב
 יעקוב מלא וליהו חסר בחמשה מקומות
 יעקב נטל אות משמו של איהו ערבון שיכוא ויכשר
 גאולת כניו יע"ש נראה לפרש דה"ט כי נטל אות וי"ו
 יוד

דוקא וגם בחמשה מקומות כי ידוע כי תור' שככתב
 בחי' וי"ו והם חמשה חומשי תור' גם ידוע הוא מ"ש
 בכ"כ ובז"ת כי ע"י זכות התור' הגאולה הוא באס
 ונרא' לרמזו כי מנין חמשה ווי"ן הם כמנין שלשים
 כי יבוא המלכות לבית דוד שהמלכות נקנית בשלשים
 מעלות וק"ל. ועיון כוזה"ק ס' משעטים דקט"ו ע"א
 הקס עם ו' עילאה משיח ראשון תקיס עם ו' תניינא
 עמו דא כן עתים.

וזכרתי למה נמנו אחרנית עיון בתחילת ספר
 שמו אברהם מ"ש בזה.

והתורות אחת ככתב ואחת בע"פ אשרי אדם
 מלא חכמה הגאון בדוריו כעל ספר
 התורה וסמנוה נר"ו דינע כיו"ד אלכעויתו כחוקה
 למלאו ככל דבר מתור' שבע"פ דמפורש בתור' שכ"כ
 לפי משפט הגאון עפ"י חכמת הדקדוק עי"ש נפלאות
 מתורתו ככל הת"כ.

ס' במדבר

וידבר ה' ל משה כמדבר סיני מחוך חיבתם וכו'
 כשכא להשרות שכינוקו עליהם מנאס
 באחר כניסן סוקס המשכן ובאחד באויר מנאס עכ"ל
 יש מקשים על רש"י דא"כ למה לא מנאס תקף כחדש
 ניסן בעת הקמת המשכן ולפר"ן ליישב דסנה כר"ת
 ניסן שהוקם המשכן עד י"ב הקריבו הנשיאים כל
 אחד איש יומו והיה יו"ט שלו וא"כ לא היה להם שעות
 להיות מטפלין כמניינס כי עסקוין במלוח ואחר כך
 כבר הגיע הרגל ועבר רוכו של חדש ומ"ג אס כונתו
 יתברך למנות אותם בר"ס דליתא תקנתא כ"א עד
 ר"ח אויר וק"ל.

ויקה משה ואהרן את האנשים הלם אשר נקבו
 בשמות בפסיקתא וז"ל בשמות בשמת חסר
 וי"ו מלמד שכולם לדיקים כל זמן שגדולה תקופסת
 עליהם הם משפולים את עלמן עכ"ל וק' מ"מ"ש שס
 בפסיקתא לעיל מזה וז"ל לה קריאו הערה כיו"ד
 כתיב מלמד שכולם היו לדיקים והם סיו בכתובת עשרת
 הדברות שהרי כויקת קרח כתיב קריאו מועד חסר
 וי"ד על שהיו רשעים עכ"ל הרי דאדרבא הקוסרון
 הוא מורה על הגנאי וכן דרשו רז"ל כעשרון דחסר
 וא"ו על שס הכתוב כבהל להון איש דע ולא ידע כי
 חסר יבואנו גם דרשו רז"ל כס' והנשיאים סביאו חסר
 וי"ד על אשר נתעללו כנדבת המשכן ועיון כספר
 מלאכת הקדש כס' יתרו ד"ה ו' שמוח ובנקונט' כפ"ש
 חיים ככתתי עוד כוס בעור משדו:

במספר שמוח כתב הדמב"ן כס"ק כמדבר
 וז"ל ואין כספר חוס מלות נוהגות
 לדורות וזלתי קלת מלות בענייני הקרבנות שהתחיל
 בהם כס' הכהנים ולא כאלס כיאורס שס ומסלימס
 כס' חוס עכ"ל ולע"ד אחרית המספר הדבר קס' שדיו
 מלינו כמה מוסק שגלטו ישראל ונהגות לדורות ואינו
 בענייני הקרבנות כמו שדחוס כס' כס' מל"ס וידוי
 על חסא ומלות ברכת כהנים גם כס' שלח לך יש
 מלות חלם ומלות לזיות ומלוס שלא לקור אחר מחשבת
 חלכ וכס' קרח מלות פדיון כבוד אדם וכס' שנתס
 דיני נחלות ולשמוע קול שופר כד"ס וכס' ממות מלות
 ספרת כדריס ולא יתל את דכרו וא"כ איך כתב דלא
 יש כספר חוס מלות קטנות לדורות ומשכתי לומר.

בו בקלח-מלות לו יש כהם רמוז בתור' כספרים אחרים
 עכ"ז יש כהם קלחם שלא יש כמו במקום אחר וגם
 שאם לפי האמת יש חיוב מלות שנכתבו ונלעוו בספר
 זה מאי איכפת לן אם יש להם רמוז במקום אחר ומ"ג
 אם מה שיש רמוז הוא כספרים הבאים כמלות לזיות
 בס' כי קלח וכן מלות נדרים מולא שפיהן וכו' הכתוב
 שם שהיו עכ"פ כבר נחמרו לזוויים בתחיל' בס' זה
 והרי איכא מלות הנוהגות לדורות ואם נאמר ליטב
 ולהגיה בדרכי הרמב"ן שחסר תיבה וי"ו וכל"ל ואין
 בספר הזה מלות נוהגות לדורות וזאתי קלת מלות
 וכענייני הקרבנות דר"ל דהא והא איכא דיש כספר
 זה קלח מלות וגם וכענייני הקרבנות לא דזה ג"כ
 דוחק דבאומרו ואין בזה הספר מלות נוהגות לדורות
 מורה שאין בו שום מלות ובאומרו וזאתי קלת מלות
 וכו' אם ר"ל שם קלת מלות לדורות חוץ מענייני
 הקרבנות הרי איכא מלות נוהגות לדורות ומאי כ"מ
 אם הם מעט או הרבה כי בן כעת דכרי הרמב"ן
 לא"ת *

עפ"י ה' וזה יהיה רמוז הכתוב בתהלים סימן ח'
 מפי עוללים ויונקים יסרת עוו למען לורדך
 להשכיח אויב ומתנקם כלומר מפי יולא מספר עוללים
 ויונקים כי עי"ז אתה ישראל יסרת עוו לפסים יסוד
 לעוו ולנכורה למלחמה איש על דגלו למען לורדך
 לנלח במלחמה להשכיח אויב ומתנקם *

משפחות כני קהת יחנו אוי לשכנו וכן פי'
 רש"י ס' קרח ע"פ ודקן ואבירם
 ועיין גמי בס' טהרה יע"ש • ובר"ם משה ואהרן
 וכנו פי' טוב ללריק טוב לשכנו יע"ש אלא דלפי'
 קס' אמאי לא משכחת לורכא מרכנן דמורה משכט
 יאודם ויגדל התימה דהגמ' פריך מהאי קרא דיאורה
 מחוקקי וקירטו הקוקי שמעתתא ליכא דהלכתא קא
 אמרינן והרי מס ראו להתקרב לו ויתר מלו ישכר
 גופי מיאודה וכל דהיה מטעמיה אחריני ואינו תלוי
 בזה דהא דהכא הוא התחלתא דגרמא תחילת לימורם
 והעיקר אינו זה ודוק *

ודישנו יעלו יע"ש וכן ושרשך מדרך חיים סלה
 וכפירש"י בס' לך לך ע"פ הולך ערורי
 וכעין זה הוא קרא דישעיה ס' ה' ואשיתו בתה
 שפירשו כלי בית וכן כמשלי ס' י"ו • יתנכר נער
 ועיין באר בשדה ס' מקעי ע"פ והקדיתם יע"ש :

מזדנות של נחשת שכהן מכין האברוס להפכן
 כדי שיתעבלו יפס ומהר עכ"ל עיין
 לרש"י ביומא דו"ב סוע"א דכתב מהפך כלנורה מזלג
 של ברזל יע"ש כרא' דדוקא באבני המזבח הוא דלא
 תניף עליהם ברזל והשחיטה כסכין של ברזל יוכיח
 על זה ודוק *

ס' נשא

תום ד"ה לעבוד עבודה עבודה ספי' הפשט
 וניקוח שהם עבודת כהנים וזה היו עושין
 סלויים כדכתוב בעזרא ובר"ם וגבי פסת של חוקיה
 שהיו הלויים מפשיטין עכ"ל הנה מכואר רפפסט
 ונתוח עבודה ככהנים וכמכואר בכחוכים כפ' לו ונתח
 אותו לנתחיו ועל כהן המקריב כתיב אלא שראיתי
 בת"כ שם כפ"ד פסקא ד' וו"ל מרבה אני הפשט
 וכי

ונתוח שהפשט ונתוח בשלים ככל אדם ומוליא אני
 הסמוכ' שאין הסמוכ' לא ככעלים עכ"ל הרי נרא'
 להדיוח דהפשט ונתוח ל"ד ככהנים לא ה"ה ככל אדם
 לא דיש לו' דלעולם אינה כשיר' לא דוקא ככהנים
 ומ"ש דהפשט ונתוח כשירים ככל אדם ר"ל ככל אדם
 הכהנים לאפוקי סמוכ' שהינה כשיר' ככל הכהנים
 כ"א ככעלים ולגבי סמוכ' שהיה דוקא ככעלים קחמר
 בהפשט ונתוח כשר ככל אדם וכן ראיתי להריב קובץ
 אהרן ו"ל שנרא' שמפ' בן יע"ש חיברא דמהתא דכשר
 דוקא ככהנים כפי פי' זה היך הוכשרו הלויים לעבוד
 עבו' כהנים כמש"ל והרי כפ"כ דעריכין ד"ח ע"כ אמרו
 ולא ימותו גם הם גם החס' הקס' כאלהם והם כאלכס
 כמותה ויש ראיות דגם הפשט ונתוח עבודה הוא
 דהרי אמרינן כפ"ק דזבחים ובכמה דוכתי ע"פ
 וסקריבו הכהנים את אדם מקבלה ואילך מזה כס"ב
 ועוד אמרינן כפ"ק דזבחים דו"ד ע"כ לרבנן דאפי'
 עבודה שפפטר לכעלה איכה כשיר' כור וע"ש ברש"י
 ד"ה הולכה אכרים אפשר לכעל' שאם דלה מפשיט
 ומנתח אלל המזבח ועיין במסכת יומא דו"ך שנרא'
 לתדיוח דהפשט ונתוח כשיר' כור ועיין בתוס' ועל
 הכל לריך להקייטב בדבר וכעת ל"ע *

איש איש כי תשטה אשתו מה שכתוב למעל' מן
 הענין ואיש את קרשו לו יהיו אם אתם
 מעבב מת"כ תלטרך לכוא אללו וכו' הכי איחא ככרבות
 דס"ג ע"א וקס' אם האדם קטא איך יתגבל שחא
 אשתו נחשרת או חוטאת לתת לה קוט' ונרא' כמ"ש
 בכ"ד ובתנאומא ס' בראשית דהכל תלוי ביד האשה
 דאם האשה לרקת גם האיש אפי' היה רשע עושהו
 לריק וכמעשה דספ"ח בנווע ויתר הוא כענין
 הקמלות ברוק ומנוסה בין איש לאשתו ובפרטות
 אשכחן בשבת פכ"מ דתנן עשרתן ערכתן הדליקו את
 הקר נמלא דהסיבה שלא יעשיר קבצל המצטרות בא
 מתמא אשתו לכן שניהם ילקו בעון זה וק"ל *

עוד נרא' לפרש עפ"י מ"ש רז"ל במאמר ע"פ
 וזרע ילחק מתחיל כו"ד ומקיים כס"א רש
 י"ה מברך למי שעושה לרק' ופירשתי בעניותי עמ"ש
 בהקדמת סו' דג"ע"כ כללמנו עתירי כדמותנו מסכנו
 דהא מסטרא דרכורא עתירי ומסטרא דנוקבא מסכנו
 וכו' וכמו שמלנו באיש ואשה שוכו שכיב' כיניהם
 דהיינו יו"ד דאיש ס' דאשה כמו בן היא ע"י עשיית
 ה'רק' כמ"ש במ"א בס"ד א"כ זה שלא רצה ליהן
 מתחת כסוג' לכהנים שהוא במקום לרק' וג"כ להתזיק
 בידם כדכתוב לתת מנת לכהנים למען יחיוקו בתורת
 ה' וניתן להם תפולתם דרך כבוד ואינו רוצה ליתר
 שם י"ה לכן הוא בא לירי פירוד בין איש לאשתו
 מורה כנגד מירה ועוד פירשתי בעניותי במאמר
 הלזה בסוף מסכת ברכות ובקונג' פני חיים ס"ז
 כס"ד :

תום מזכרת עון שאר מנחות באות לכפר עון
 מנחת חוטא ומנחת נדבה ונתנים בהן שמן
 ולבונה כדי שיקא הקרבן מתמר ועולה לריח ניחוח
 אבל זו שאינה באה לאכיל זכות לא לגלגל עון לפיכך
 לא יהא קרבנם מהודר עכ"ל ותמהני על דבריהם
 שהם הפך תלמוד ערוך כסוט' כפ' היה מכוא דע"ו
 ע"א גבו מתני' דקתני כל המנחות טעונות שמן
 ולבונה פריך שם והאיכא מנחת חוטא דרחמנא אמר
 לא ישים עליה שמן ולא יחן עליה לבונה ופריך ס"ק
 כל

כל המנחות טעונות שמן ולבונה ובאות מן החטים
 ובאות קלח מנחת חוטא אעפ"י שאינה טעונה שמן
 ולבונה באה מן החטים ובאה קלח תניא אמר ר"ש
 בדין הוא שתהא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה
 שלא יהא חוטא בשכר ומפני מה אינה טעונה שלא
 יהא קרבנו מהודר וכן הביאו כריוקא זאת כמנחות
 ד"ו היו להדיוח דמנחת חוטא אינה טעונה שמן
 ולבונה וזיל קרו ביה רב הוא לא יזוק עליה שמן
 ולא יתן עליה לבונה וכמ"ס בגמ' וזאת לבני דירי
 היא הפלחה גדולה ועיין בזבחים דכ"ה ע"ה שהביאו
 ג"כ הא דר"ש ול"ע :

ונקה

ד"ה תהא תללו בהתר ע"כ לא ביאר כמה
 הוא הזמן משעת שהשקס אותה עד
 שיקרב ליה וראיתי להרמב"ם כפרק ג' מה' סוטה
 ה"טז דפירש להדיוח דמוקרת מיר לבעלם לאותם
 סולס שהשקו אותה ביום שלפניו כיע"ס ולא חשבו
 לזכות תולס דזו קשס רחוקה ואינה כהוה ועי"ס
 בהלכה ד' ונדולה מזו כתב שם בהכ"ה ראפי' התחילה
 להיות חולס מוקרת לבעלם עד לכתה בענה ונפלה
 ירכה יע"ס .

לנדור

נדור נזיר לכך נקמכה פ' סוטה לפ' נזיר
 לו' לך כל הרוחה סוטה בקלקולס וזיר
 עלמו מן ביון וק' שהיו מביא קרבן מאשר חטא
 וכו' ועוד ג"ל דהא דנזיר נקרא חוטא היונו נזיר
 טמא וכו' מכ"י וע"ס ודבריו תמוהים שנעלם ממנו
 סוביח כמס' נזיר ד"י ע"ה דתניא ר"ה הקפר כ"ה
 אומר וכפר עליו מאשר חטא ופריך הש"ס וקרוין קרא
 כנזיר טמא כתיב ומשני משום דשנה כחטא ש"מ
 דגם נזיר טהור הוא נקרא חוטא וכמו שמבואר שם
 בקובי"ה ול"ע .

וגילה

הנזיר יכול יגלח כעזרה עיין בכה"ק לב
 חיים ח"ב סימן עק"ב מ"ש בס"ד .

אכור

מלא לא תברכס כחפונן ובהלות לא בכונס
 וכלב שלם ע"כ ומלחתי כהקדמת
 ההקונים דיר' ע"ה ורזא דמילה כה חברכו את וראו
 במחי אתברכת ואחמלאת באוה ו' דאיקו כליל שית
 היכין דיתורא דאינון שמע ישראל ה' אחד ע"כ
 ועיין בס' ילקוט חדש דע"ג ע"ג אות ב"ה והשתא
 שפיר נכתב תמור מלא לרמוז דאיקו כליל שית תוכין
 באמור .

בלות

משם ראה ביהיק דור קשה אמאי לא
 הביח מקרא דתמור שיר חנוכה הכית
 לרוד דהוא יותר מכורר והוא מדור גופיה שאמר
 תמור .

חוס'

ד"ה וקרבנו וא"ו יתירם שלא יניס רעתו
 וכו' וכ"כ שם למטה ד"ה ולוכח השלמים
 לכן כ"ל דו' דוקרבנו אלטריך ליה ללמוד שלא
 יתגאה יע"ס דברי הקוס' לו הם דברי רז"ל במדרש
 ס"ז פו"ג וז"ל כיום השגי והקריב נתנא קרבנו ולמס
 עשה יאודה עפלה שלא יתגאה יאודה ויאמר הואיל
 והקרבתי תחילס' אני הוא הגדול שכולס לא העלס
 הקכ"ס כאילו הקריבו כולס ביום ראשון עכ"ל וכונס
 המחמר באומרו למס עשה ליאודס טפלס ודאי דקייט
 מ"ד וקרבנו וכאשר כתיב קרבנו ש"מ שיאודס היב
 הטפל לטלס וכדברי הקוס' ז"ל ועיין במ"ד ס"ז
 פו"ג ע"פ גאות ארס תשפילגו יע"ס .

הקריב

נתנל' ז' לוטר שהיו יודעים בתורם ואתה
 שהם נתנו עלה לנשיאים להקריב
 קרבנות הללו וכו' ארפכ"י נתנל' ז' לוטר השיאן
 עלה זו ע"כ לפי"ז מ"ס במד"ד ס"ז פו"ג ע"פ כיום
 הב' נשא לבני זבולון דלמה בכל הנשיאים מזכיר
 הנשיאות החילה ואח"ך שמוחס והילו ביאודה וישכר
 מזכיר שמוחס החילה ויהיב טעמא על המלכות
 מיאודה ועל הקורה מישכר כי מלכים ימלוכו
 ביע"ס ולפי האמור האוי איבא עוד טעמא רבה דכשכיל
 דישכר נתן העלה וגם לא רלה להקריב אחר המלך
 חס לא עפ"י ה' שכך לוס והורה גודל עטנותו
 א"כ מאן דאיהו זעיר איסו רב וכמו כן יאודה רהיה
 מלך באחיו ונהג ענוס לשמוע בקול נתנל' שנתן עלה
 זו זכה להיות שמו קודם דמלך עלמו גברא דחשיב
 ולא כשכיל השכט דמינותו לנשיא עליהס ורוק .

הקריב

נתנל' ז' לוטר וכו' וזה רמו קרא כיטעיה
 סימן ל"ב נדיב נדיבות יען והוא כלומר
 איסו גופיה דהיינו לורכא מרכנן וכשכיל כך והוא
 על נדיבות יקוס תחילה .

קטרת

גי' תרי"ג וכלכד שתחליף קו"ף בדל"ת
 בא"ת כ"ש וכו' יע"ס ולעד"ן לו' שהוא
 גי' לו' תרי"ג שזויה ה' תרי"ג מלות .

ס' בהעלותך

ויעש כן אהרן להגיד שכחו של אהרן שלא שינס
 שמעתי כשם הרב הגדול ר' העשל ז"ל
 יפ"י עם מאי דאיתא במגילה דכ"ה ע"כ לא יפחות
 פחות מעשרה ראשון שקרא ד' סד"ז מסובח וכן שני
 ושלישי וליף ממטרה שאמלעי משוכח שני' ל מול
 פני המנורה וחסרן כהן ראשון ס"ה ימנע ממטרס
 מגיד שכחו שלא שינס טוב שמעתי שלא שינה קאי
 על נר מערכי לא כבאנה כימיו משא"ך אח"ך ולעכ"ד
 איתא בלשין הקכ"ה הראש למשה מנורה
 מעולמות אכ"י ולא קיבל רק מה שסדאחו בעולם
 עשייה זה שכת אהרן שלא שינה מדעת הקכ"ה וכיוון
 כסדלקתו גם למנורות רוחניות בעולמות אכ"י וכוה
 יתכן רש"י בן עשס את המטרס ע"י הקכ"ה קאי
 נמי אמנורה עליונה דלמטה בעשייה למד למשס
 ועשהס ולעכ"ד עמ"ס כוהר פינחס דכסן מוחא לוי
 לב ישראל גוף ואיתא ילקוט משלי רוד קבר כחכמה
 כראש ומסיק שלמס שהיא כלב מתלא איתא דעת
 קניח מס סקדת כמלא מעלת לוי שהיא הלכ יתורה
 על הכהנים שהס מוח הראש ואיתא כוהר ס' קית
 כהן ימין כחסד יכופר עון לוי שמל להרוס כח קול
 שיר ולחקן רוח לפון כוס מעלת כהן יתירס יתק
 כמלא כל אחר הי"ל להמנע מגיד שכח העושים
 והנעשים שלא שינו כדכקב רש"י פכ"ב דשכת ע"כ
 מס' דרוס שמוא וכסאני לעלמי כראה לפרש שיס
 כרו"ל וכמס' ז"ל דיש ב' משמעות כהדלקת המטרה
 אחר כוהן ל מול פני המנורה שכל כשס כרות הש
 טעיס למול האמלעי להודיע כי לא לאורה סיה לדיק
 כ' דמרכיב ואירו ו' הנרות שהיו טעיס לחץ כד
 שיאירו וה"ע שאמרו רו"ל כי הדלקת המטרס הוא
 לשלס מח שהאיר להס הקכ"ה בו' ענני כבוד כמ"ס
 כמדר' ס' תלות וסיה מן הראוי שאהרן יתפס כס'
 מ"ד יאירו ו' הנרות שיאירו בו' כרות לחין לשרות

האור לרמוז לענני כבוד שזהו כבוד ושבת לאהרן
עכ"ל ויעש כן אהרן ל מול פני המנוחה שחפס
כמ"ר שהיו נוטים למול האמלעו וזהו שכתו וק"ל
ועיין המ שפירש הרב ארץ החיים כמומור פ' ולהרב
אס' המאירה דפ"ט ע"ד :

ובר שני וכו' ואומר חני שאורחא שעה היתה וכו'
עיין להרב מנחת יאורם ס"ז בס' ד"ז ד"ה
ופר שהק' על זה וכו קרבן למזיד מי איכא דלא היו
כולם מזידים כראמרי נחכוון לכודקן כסוטות וכו'
ותי' שבמקולקלים אמרו אשר העלך בלא וי"ו אך היו
בהם וכו' יע"ש והנה לפי מ"ש רש"י דהוראת שעה
היתה לק"מ מבוס ראון קרבן למזיד שהרי אמרו בהוריות
ד"ה ע"ה ובקמורה דו"ר ע"כ על שעירי חטאת שהביאו
כמי עזרא על ע"ז שעברו בימי לדיקה פרוך והיכי
מקריב להו וקרי מזידין היו אמר"י הוראת שעה היתה
ה"כ מסתברא דאי לא תימא הכי בשלמא פרים וכו'
אלא בכשים כנגד מי לא הוראת שעה היתה יע"ש
וא"כ כיון דרש"י ז"ל פי' על מה שקשה לו דלמה
לה הביאו שעירים ותי' דהוראת שעה היתה תו חין
מקום להק' דהיו מזידין דהוראת שעה היתה ע"ד
שאמרו הכי בהדיח בגמ' וכיון דאמרינן דהוראת שעה
היתה כדבר אחר בענין אחר תו ל"ק אס המלא
ימלא גם דבר אחר באותו ענין שהוא שלא בהלכה
דהור"ש סוף וכן יש להוכיח ממ"ש בסנהדרין דמ"ה
ע"כ במתני' והלא חלה שמונים נשים באסקלון אמרו
לו שמונים חלה ואין דנים כ' כיום אחר ועיין מ"ש
הרמב"ם בפכ"ד מהל' סנהדרין דין כ"ד שלא היה
ג"כ דרישה וחקירה ועדות ברורה יע"ש היו דכיון
דמלינו שהוא הור"ש הוא בכל ענין וזה ברור . וכן
אמרו גבי פר שהקריב גרעון ואיך לא זכרו מכל זה
ול"ע לא דכפי דברי הוה"ק ס' שמיני דל"ח ע"א
ע"פ ול' ככ"ו וכו' קחו שעיר עזים לחטאת ועגל
וכו' לעולה שאמרו שם דכל העובדים ע"ז כעגל מתו
ואפי' אותם שהרהרו בע"ז מתו ועגל לעולה היה
לכפר אותן שחשבו שלא לעבוד לא דקליקו כגווייהו
גוונא דריעותא יע"ש וה"ע דס"ל דאע"ג דעולה
באה על הרהור הלכ וכמ"ש רשכ"י גופיה כווק"ר פי'
וכורו' בפ' בתרא דיומא ופ"ק דשכועות וכוה"ק
ככ"מ עכ"ל במחשבה ע"ז דמלרפה למעשה נענשו
כמיתה ועולה בא על הרהור הלכ כגוונא דריעותא
ושם הק' ושעיר עזים לחטאת אמרו שהוא על שם
ולא ישחטו עוד לשעירים יע"ש וא"כ כפי זה לא היו
בושרא מי שמחוייבים קרבן על ע"ז ומה שיש לעמוד
בזה כתבתי בעניותי כחשו' אס"ח סו' ל"ו יע"ש :

של יוסף וכולין היו להטהר והיו בלא"ה אין טומאה
כלדיקים וכן הכרית ה"כ כתי כסוכה כתאו' ח"א סו'
ב"ג ועיין בס' קול יעקב להרב חלמירו כד"כ ע"כ
יע"ש ולערך לישב דמאחר דק"ל ודאי כמ"ר דלא
היו נושאי ארונו של יוסף וכו"ל דכולין היו להטהר
א"כ ו"ל דכלא"ה סברא ז"ח היתה דחיה דז"כ היו
נושאי ארונו של יוסף וכו"ל היו אין טומאה כלדיקים
אלא דכלא"ה מדתי ליה שפיר ד"ף שהיו מעמזין
כדרכיה היו לא היו נושאים לא ארונו של יוסף ולא
כו"ל דכבר היו יכולין להטהר ודוק ועמ"ש בעניותי
כתי' לו"ד בזה בס"ד . ועמ"ש כוה"ק ס' וישלח
דקס"ח ע"א ובמדרש והובא בילקוט משלי ע"פ טכחה
טכחה ובמורה"ל סימן קס"א ופניס מאירות ח"כ
קימן י"ד וכן יוחאי שער הז' דקמ"ו ע"ד על יו"ר
סימן שע"ד יע"ש ודוק .

עמדו ואשמעה ראויה היתה פרשה זו עיין ס'
פינחס גבי כנות אלפחד .
עשה לך ב' חנוניות כסף עיין מ"ש בעניותי
בס' בית אבות כפתיחתא רכתי ד"ז
ע"א .

בחדש השני כמלאה אתה אומר יב"ח חסר יו"ר
ימים עשו כחורב שהרי כר"ח סיון חנו
שם ולא נסעו עד ד' באוור לשנה הכאה ע"כ שפי'
קדמי טועמיה חיים כזה יען אמרו רז"ל והמפרשים
כי ענין מתן תורה הוא כדמיון חתן לקראת כלה
ואיכא מ"ד דהתורה הכלה וישראל החתן ואיכא מ"ד
דאנחנו הכלה והקב"ה החתן ולקור של דברים הכל
אחר דכל התורה כולה שמוותו של הקב"ה וא"כ כיון
דמפורש בחורב נקי יהיה לכתו שנה אחת ושמה את
אשתו אשר לקח וכשנוסעו בדרך לא יוכלו לעסוק
בחורה דל' חרנוז בדרך ולא יהיה כמו שהם חונים
לכן בא ככיוון שנה אחת ללמד כי כן יעשה כל חתן
עם הכלה וחסר יו"ר מהמספר ללמדנו דיום אחד
בחדש חשוב חדש ועוד לתת סימן דהיו כמספר שנה
לרמוז על מלות נקי יהיה לביהו שנה אחת כי
הנישואין התחילו משעה בחדש ודוק וכפי ל' הוה"ק
ס' תלא דרע"ז קוע"א דקפיד כמה זמני על חספר
י"כ חדש נראה דחדש העיבור אינו ככלל ועיין
להרב אהלי יאורה על הקפרי כוה"ק יע"ש .

רע באזני לכטנו בדרך הזה הוא מלשון הכחוב
במשלי סימן יו"ד ואויל שפחים ילכט והיינו
ויסב לרים את העס דלא הולכים כששועט ולרעחס
היה דרכות עקלקלות ועיין לרש"י ס' דברים ע"פ
אחר עשר יום בחורב ועוד שם ד"ה את הדרך אשר
נעלה כה וד"ה פנו לכס וד"ה וקסע המדברה ודוק

בוכה למשפחותם פירש"י על עסקי משפחותיו
שנאסרו להם וק' שהרי היה להם לככות
כמ"ח כשטנו על העריות ו"ל שלא רצו לערוב את
השמחה עכ"ל מק' מכ"י ולערך לתרץ דכמת"ת היתה
חרות על הלוחות ודרשו רז"ל חרות ממלאך המות
ולא היה היפה"ד גובר וכמ"ש בפ"ק דע"ז אך כעגל
שחטאו ונכנס בהם וזה"ל חורו לאחוריהם ויחאוו תאות
עריות וקרוב לזה יש לתרץ עמ"ש בר"פ כל היר די"ג
ע"א דכל איכא דאיכא כיעקותא דשכיכה אינו בא
לחטוא ולא לפרהר בעבירה וישרא כמת"ת ויחוו
לדים וקבלו פני השכינה אימתא דשכינתא רביע
עלייהו

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וכו' וכו'
למ"ד נושאי ארונו של יוסף היו שהרי יכולין
היו להטהר וכו' הכי איקא במס' סוכה דכ"ח דיש
מ"ד ארונו של יוסף היו נושאים ויש מ"ד שנטמאו
על כרב ואכיהו ואמר רע"ק אי מפני ארונו של יוסף
וכו"ל יכולין היו להטהר לא שהיו עסוקים במת מנה ס'
אמרי גועס ע"ש וחמנהי שהרי כתוב שם לעיל בס'
בשלח ע"פ ויקח משה את עצמות יוסף עמו שלא
נטמא מש"ד ע"ה על שהיה נושא ארונו של יוסף
יען שהדיקים אינן מטמאים יע"ש וכבר ראיתי להרב
קני דוד שם בס' בשלח שהק' ע"ד מן הסוגיית זאת
יותר ק' דהרי הבא בס"ז הביאו הק' מ"ד דנושאי ארונו

ממנה דמיוני כדאיכא חלול השם כי ע"כ דכרוסס
ג"ע ועיין בקרוסין ד"מ ע"א ובח"ס' סס ד"ה ואין
מקיפין כח"ה יע"ש ודוק .

הצאן ובקר הגה רש"י בס' חקת ד"ס יען לא
חזמנתם כי חפס כלסון רע"ק ולא כר"ס
הגם דר"ש הוסך בזכותו של משה זכות משה א
חנשה משום דשטעים דקרא משמע כרע"ק וא"כ
אפי' דר"ג בנו של ר"י הנשיא קצו כותיה דר"ש ולא
ממעמיה להפוך בזכותו של משה כדאמר לקמן עכ"ז
בקר בדרשת רע"ק .

תום ד"ה ויאמר אדוני משה כלחם פשט לפי
שאמר סקב"ה ע' איש כלכד יסיו נכדאיס
והים הנער סבור שבוה ע' בלא חלרד ומירד וא"כ
גביחי שקר סס ולכך אמר כלחם עכ"ל גרסא מדכרוסס
שהנער הים סבור שסיו ע' בלא חלרד ומירד אבל
לפי האמת חיו וקסס שהיו מכוור בפ"ק דקנסדרין
דע"כ ע"א ע"פ וישארו כ' חגשים במחנה ת"ר י"א
נשתרו בקלפיו ר"ש אומר במחנה נשתיווהו הרי לדעת כולם
לא סיו חלרד ומירד מכלל ע' איש וא"כ מאי קאמרו
התום' שהנער הים סבור וכו' ודוק לומר דשמה
ע"ס נפל ול"ל שכיון שסיו ע' בלא ארד ומירד א"כ
נביאי שקר סס וחור מ"ש הים הנער סבור שהיו
נביאי שקר ול"ע .

ובאמתים לא להנביא ולא לשחות נד"א דנכחכ
זה בקורה ללמד לארס מוסר ורעת
כשכא לתת פת לעני שלא ילטרך להנביא העני או
לשחות לא בכלל המלות הוא דכוותן יטרת את עצמו
גרי שיגיע ליר העני כנקל ועיין בקוב' לרקת תיסק
מ"ש בזה בעור משרי .

ותדבר וכו' עיין ולק"ר דהכיוס ריש אמרת
שהוא לשון קשה ועיין רש"י דכרוס
ע"פ ותאמרו ועיין בקי"כ ישמח חיים מה שרשמתי
בס"ד ועיין עוד לרש"י ס' דכרוס ע"פ וידבר ה' לי
וק' שמיני ע"פ וידבר אהרן ע"ש .

אישר כלאתו מרחט אמו כינה הכחוב וכן למעל'
כפ' זו ד"ה ואל ארחה ברעתי .

והנה מלורעת כתב הרב הגדול איר החיים וז'
והנה מלורעת לא היה לריך לומר דרכר
אחר שכבר אמר והנה מרים מלורעת וכו' ולפי
דכרוסס ז"ל שאמרו שגם אהרן נלטרע ירלה לומר
הנה הוא ערוין מלורעת ולא שרתה ממנה כזרין
ואמרו עוד חז"ל שדוקא כשהיה פונה היתה מלורעת
ובשהיה מחזור פניו היתה פורחת ממנה ולדכרוסס
ל"ל כי משה לא היה מביט במרים לרעת מה היה
שאל"כ ממ"כ קסס והכין עכ"ל שאני מהו כונת דכרי
סרכ ז"ל בזה אני אמרתי כחשו בכ" פנים ולסיות
שניסס כדוקא בעיני לא כחכחוס ושמכיל יכין והמעין
יבחד .

לאמר מת"ל וכו' כיוולא בו וידבר משה לפני ה'
לאמר הן כנ"י מת"ל לאמר סאיכני חס
נל"ס אהה חס לאו עד שהשיכו עתה תראה וכו'
וק' שהרי עתה תראה לאמר בסו' ס' שמית חשו'
על מה שאמר משה ומאו באתי א פרעס לרכר
כשמך הרע לעס הוס וכו' ומ"ש משה סן כנ"י לא
שמעו לי הוא כפ' ואתה ואס לאמר אין מוקדס
ומאחר בקורת הוא רוחק כדראה שהוא כחד עניינא
ושו"ר לקרב משכיל לרוד בס' ואחזקן שרינש בזה
וסכרית

עליוסו עוד זל עמ"ס בזהר ס' בלק דקל"ו דישמעל
לא רנה לקבל את הקורה משני דכחוב כיה לא קנאף
גנתן מהנה לישראל דוחעסקו כפ"ר דהוא מחנה
דיליה דכיה כחוב וכו' יהיה פרא ארס וא"כ לנכי
סלקחו מהנת פ"ר הוכרתו להורות על לא תנאף ומ"ג
רע"י כן זכו לקורה וכטון .

ואר ארחה ברעתי ברעסס היל"ל מחקוני סופרים
וכו' ולער"ן דכרוס ככתבס וסוח דכיון
דחמר ואס חין מחני כז מספירך רמסר נפשו עליקס
זחיתא נמי בולקוט ס' ואחזקן ע"פ ויחעבר ה' כי
למענכס דאמר משה יאכר ואלף כמותו ואל יאכר נפש
חחד מוגרל עו"ש וא"כ כל רעסס של ישראל חאיב
רעה דידוס כהילו כז עליו ומה גס דסרכ ונשיא
קאיב חכ לישראל והארס איהב את בנו יוחר מנפשו
וכמ"ס דוד על אכשלוס מי וזון וכו' וק"ל .

עד קרס ימים עיין ד"ס את ה' אשר בקרבכס
וד"ה טרס יכרת ועפיו יפודס לעג"ד כ"ה
כמותר כ"כ ואלכו עגווס וישכעו והללו ה' דורשו
יחי לככס לער ואתה ככא"ר ודוק .

את ס' אשר בקרבכס גראה דחחידוס סוח דאני
את דכא או אחי את דכא וסס כגנאו על
אשר נטע שכינתו כיניהס וזה מ"ש ועל נפיתס את
ה' הים ה' בקרבכו חס חין כלומר לא יחשוב דאנו
מקנאים מסיבת כי מטע ה' בקרבכו לא חיס ס'
בקרבכו חס חין כלומר בין הכי ובין סכי ידעט
טכעטו דררכנו מקולקלים לשאלו שלות מקברות סתאוס

הצאן ובקר וכו' עוד פ"י בקוב' וז"ל מי מריבס
כגלוי היתה לכך לא חסך לו הכחוב וחטעס
שיס בו חילול השס גס פ"י הקוב' כן כפרשת חקת
זתה דחמרו' (סיטה פ"ח) העובר עבירה כסתר
כפרעים ממנו כגלוי וכו' משמע שיס עונשו גדול
מעושה כגלוי היינו היכא דליכא חילול השס עכ"ל מס'
מנקה יחודה וק' דהרי אויפכא חנן כמחני' במס' אבות
פ"ד כל המחלל את שס שמים כסתר נפרעין ממנו
כגלוי הרי דגס בעבירה כסתר דאיכא קלול השס
נפרעים ממנו כגלוי ואיך כהכ דהא דעובר עבירה
כסתר נפרעים ממנו כגלוי הוא דליכא חילול השס
וגוד דמזחר דהא דנפרעים ממנו כגלוי הוא יוחר
כונשו גדול א"כ למה יגרע כשיס חילול השס דישמעט
בעיניו להפרע כסתר דהוח פלאי והכראה בעיני
דע"ס כשל ול"ל היינו היכא דאיכא חילול השס כמקוס
דליכא ומקיושב ספור דענין חטא משה כמ"ס הלזין
ובקר וכו' הים כסתר ולא היה כדכר חילול השס יען
כינו לבין המקוס ועיין אהרכ חוס' יו"ט דכחכ כפירה"מ
דהמחלל ש"ס כסתר היינו שידעו קלת בני ארס דל"כ
לא חקרו חילול השס יע"ש ומזס הק' דהעובר כסתר
נפרעים ממנו כגלוי הרי דעונשו גדול מהעושה כגלוי
וק' היכא דאיכא חילול השס חן נפרעים ממנו כגלוי .
איכרא דמעיקרא קו' ליתא דאס נפרעים ממנו כגלוי
עכ"ז לא הוי עונשו גדול כמו מי שקוטא כגלוי וא"כ
גס כמס"ר ע"ס הגס שח' נפרע ממנו כגלוי אינו
כ"כ עונשו כמו העושהו כגלוי ועו"ק דסרו כמחני'
דקחני כל המחלל את ש"ס כסתר נפרעים ממנו כגלוי
כראה דכשאר עבירות דלית כהו חילול השס אינו
נפרעים ממנו כגלוי א"כ מאי ק"ל מעיקר"ז ע"ר
רש"י חקטיה הך סונייא על סמתני' גופא וחקטיוס

והכרית דאין מוקדם ומאוחר בהורה ולע"ד דבריו
ז"ע דהענין מוכיח דלא שייך לו' בן כמבואר והוא
ברור.

ס' שלח

תוס' ד"ה למטה ראובן תימא דמלינו כחנוכת
המזבח כשיא לבני ראובן שיצור ו' שדיחור
ובאין שמוע בן זכור ולמה כשתנו כל שמהם עתה
ואין לומר דהותם כשיאים שבחנוכת המזבח מתו
וקמו לה חתיהם שאין המקדשות מוכחים בן
לא כל כשיא כמו כל שנשאו לבו כפר"ה מקומו
וכתיה שרז"ל חולקים בזה שאמרו דהעיקר מה שהולאו
המרגלים דיבה על הארץ הוא שאמרו במדבר אנחנו
כשיאים וכשיכנסו לארץ יעבירונו וימנו אחרים והביאו
מר' זה הרב תומ"א כס"ז אות ב' וגם בזק"ס' זה
רקנ"ח ע"א אמרו בן זל"ע.

ויקרא משה התפלל עליו קשה למה לא התפלל
על כולם ונדחה לי לישב בכ' פנים האחד
שהיה תלמידו מובהק והעידה התורה עליו ומשדתו
לא ימים מתוך האהל זאת שנית דכיון דמיוסף קא
אתי היה עלול ללשון הרע ועמ"ש הרב כסף נבחר
אשכנזי ומוה"ר בס' מגלה לפנות כקדר זה'
זילכו ויבואו לכך דיוק רש"י למעלה לומר אותה
דאי אפשר להתקיים אפי' שעה אחת
קודם לאתם וכיון שהתחילו ללכת אז נהפכו לעלם
דעה והמכוון דממשה לא ילא תקלה דהומנס טובים
ובשרים אך כלאתם דחזרו פניהם ממשה נעשו רעים
לה' ועיין לרש"י ס' דברים ע"פ ואקח מכס.

זבת חלב ודבש הוא וזהו מ"ש דוד ראש דברך
אמת ולעולם כל משפט לרקך כלומר דאינו
ראש דברך כלבר לא מראש ועד סוף ניכר שהוא
אמת ולזה שפיר דרשו רז"ל כהאי קרא מקו' דברך
ניכר שראש דברך אמת כלומר ולא מלה שהוא ראש
כיכר האמת ושמעתי דע"ד זה פי' הרב הכולל ש"ן
מקהילתנו כמותר **אבותיהם חיים** בכר דוד
ז"ל בסגנון

וכן היינו בעיניהם שמענו אומרים זה לזה כמלים
יש בכרמים כאנשים יש לרקדק דקרא כתיב
ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם היינו כחגבים
ונראה לוישב דהורגש לרש"י דקרא הול"ל ונהי בעינינו
כחגבים ובעיניהם וכן היינו מיותר לזה בא רש"י
לומר וכן היינו בעיניהם על כמות קטנותם והיינו
כפחות מחגבים ח"כ דקשה דמתר שראו חגבים
כדמות אנשים ודאי דישחיקו את יבולם ואת כרמיהם
ולמה לא המיתו אותם לז"א וכן היינו בעיניהם כמלים
דאינו מוזיקים וזה בחסדי ה' שנדמו כמלים ולא
קמיתו אותם ועיין להרא"ם ז"ל והגם דהנמלים
ארעתא למיכל אינו שיה לנזק החגבים ופשוט.

באשר דברת לאמר ארך אפים ללדיקים עיין
מה שפי' בס' ברך את אברהם ס'
אחרי דק"ח.

תוס' ד"ה ועברו כלב עקב היתה רוח אחרת תימא
למה לא נזכר יהושע כמו כלב וי"ל לפי שיה
דולה לומר וזרעו יורשנה ואינו יכול לומר בן גבי
יהושע שהרי לא היו לו בנים ולעד"ן דנשחבת כלב
וען לא שינה משה שמו ולא התפלל עליו כמו שעשה
ליקושע לא הוא כעלמו הקך לקברות קלדיקים

לשחטת עליהם כמ"ש רז"ל ורש"י ע"פ ויכא עד
חברון ונמלא דעקב היתה רוח אחרת עמו משז"כ
יהושע דרוח אחרת שהיה עמו היה מסיבת מס"ר
שהתפלל עליו ושנה שמו ודוק ובמ"ר אמרו ע"פ
ויהק פלכ וכו' טובה הארץ מאד מאד אמר הקב"ה
למשה טובה גדולה חני מחזיק לו סכ' זולתי כלב ו'
יפונה מהו זולתי לזה חתי יוקר מששים ריבוא מכני
וכו' הרי נראה דזה סכ' ועברו כלב היינו על מה
שעשה ויהק כלב ודוק וכמדרש אמרו מה דחה משה
להוסיף על שמו של יהושע יו"ד לא כלב נטל שכרו
מן הארץ סכ' ולו אהן את הארץ וכו' לך חיה לנחלה
ולבניך עד עולם ויהושע נטל שכר עשרת חגאים של
מרגלים שניקוסף בו יו"ד יוקר' דהוא עשרה ויקרין
משה להושע ו' נון יהושע עכ"ל ופי' מוה"ר איהו
הכהן ז"ל בס' הדרושים כ"י ס"ז דיהושע דנטל שכרו
של עשרה חגאים היינו שכר העוה"ב כמ"ש נטל
חלקו וחלק חברו כג"ע ויו"ד דומו לעוה"ב כמ"ש
ע"פ כי ביה ה' אור עולמים עכ"ל וה"ע דכהות
ששכר יהושע בעוה"ז לא שייך דאין לו בנים כמ"ש
המכ"י ז"ל ח"כ שכר המלוא הוא שזכה לו ולדרותיו
וגם ללא מקרו שכר נתינה דבר מהעוה"ז כיון שאין
לו בנים וכמ"ש אברהם ארני לדים מס תקן לי ואכני
הולך ערירי וכו' וקרא ברור.

ככם כגר יהיה עיין אר החיים ס' אמור ע"פ
כגר כאזרח וע' בחי' לכרכוה לדע"ו ע"ב גבי
כנחלים נטוי כנכות וכו' ע"ש **בתרוכת** גורן אכל
חכמים נחשו שיעור לכה"ב ח' מכ"ר ולנחמות
אחד ממ"ח יחבן לו' עמ"ש בזה"ק ס' אחרי דע"ת
ע"א ע"פ ואיכ"ה אשית כשחטאה חוק העול הנחם כה
זוהמ"ז כ"ד מינו מסאכותא במנין ואיכה יע"ש ויען
ע"י החלה נתקן עון עץ הרעת לכך בא שיעור
אחד מכ"ד חלקים ולנחמות כ' פעמים כ"ד כי מוכר
לרכים ולריך התיקון יותר זה פעמים. ועיין בקוב'
תורה וחיים מער' ו' מ"ש בס"ד.

אני ה"א על כרחם עיין כף החיים לענין קריאת
שמות' ובסה"ק לרקק לחיים בס"ד.

ס' קרח

ויקח קרח וכו' כחקנא על כשיחותו של אלפנז ופי'
הק' רבינו ישעיה הראשון ז"ל הביאו הרב
פני דוד ס"ז וז"ל ותימא דהא לא חלק לא על הכהונ'
דכתיב ובקשחם גם כהונה יע"ש ולעד"ן לישב דעיקר
פמחלוקת היה על ענין שנתקנא על כשיחותו של
אלפנז לא דמוה שערערו על כשיחותו של אלפנז
וחשרוהו למס"ר כי הוא ליוה ויעמוד ולא ה' פעל
כל זאת ממילא כפיק חורבא על הכהונ' שזם בדבר
שהוא כשר ולא נוגע לו חדרוהו כ"ש כמה שנוגע לו כי
הוא אחיו ונקן לו הכהונ' וזהו שאמר משה ובקשחם
גם כהונה גם דיוקא דע"י ערעור זה גם לכהונ' יש
לערער ועיין ביקהל שלמה ס"ז ועיין בס' שפת דעת
מה שפי' ברינת דברו רש"י יע"ש ועיין בס' דמי
דוד לסרע"ו ובס' ו' אורי יע"ש.

ויפור על פניו שכבר זה שירחון רביעי וכו' כתב
רבינו ישעיה הראשון ז"ל הביאו הרב פני
דוד שם וז"ל ומשמע שרלה להתפלל עליהם וחרי
כקוף קענין קללם דכתיב ואס כדיוקא וברא וכו' יע"ש
ולע"ד

וכתב כהנ"ל וכתב מלכות דהיינו כתב תור' הר סי' ו
כתב כהנ"ל הר פהר לקבורת אהרן הכהן הגדול כתב
מלכות הר נבו שהוא לקבורת משה ע"ה שנק' מלך
כדכתיב ויהי כיסורון מלך ועמ"ש כקונ' על התהלים
בסימן קכ"א בס"ד

אל תורא הוה ענין הרחנה מה שפירש הרב
משנת ר"ה ק"ק דבר טוב

ס' בלק

אם יתן לי בלק מלא כיון כסף וזהב למדני
שנפשו רחבה עיניו כס' ידים מוכחות ס"ו
ומ"ש הרב תור"ג ועיניו כס' שמ"א סימן ז"ך לחכם
כני הו"ו

ויחר חף לקים כי הולך הוא כס' נח"ק הכיח
שאל גדול מא"ס לאחד מגדולי ישראל אמאי

ויחר חף לקים הלא אמר לו קום לך אחס וסביבו
הרב וכו' יע"ש ולער"ן לוישכ עפ"י דברי רש"י ז"ל
לעיל מזה ע"פ חס לקרוח לך באו האנשים קום לך
אחס וא"ל חס הקריחה שלך וסבור אחס ליעול עליה
שכר קום לך אחס עכ"ל כמלא דעיקר הקפדתו וקב'
שלא ילך היא קיימת ומשום שכלעם היה חמרון כשכיל
הממון ח"ל שילך וכמלא דהין רלינו ית' שיעבור דכח
חף בעבור הממון וזה הוסיף על תפלתו פשע לעבור
פי השי"ת בשכיל הממון . וא"כ י"ל שה' אמ"ל חס
לקרוח לך באו האנשים קום לך אחס ואך את הדבר
אשר ארבר לך אחרו תעשה כדי רעשה לו תנאי
מפורש דמה שאומר לו ה' הוא קייב לעשות ובראות
כלעם כונת הקב"ה שלא היה חפץ לקללם וכמ"ס
לא קאור את העם לא היה לו לילך רביון דקריאת
בלק היה נקללם ועכ"ז כלעם הרשע הלך וכונתו
לרע' לקללם וכמ"ס וז"ל ואעפ"י כן וילך חמר שמ"א
אשפנו מחשב' רעה מזרפה למעש' ומ"ג ככלעם
דכדיבורו הוי מעש' . ועוד י"ל כמ"ס בשה"ח סימן
קכ"ג כטעם שנענש כלעם ע"מ שסכה לאתונו משום
שהי"ל לחשוב שמ"א שלא ברלון הקב"ה הוא שאללם
שהוא לא נתן רשות לה להגיד להם העקריות שנת'
חס לקרוח לך באו האנשים שקנור להם העקריות
והקב"ה ראה ששמת חס יתן לו רשות לקלל את ישראל
יע"ש ועיין להראב"ע ס"ו . א"כ י"ל רביון דאמר קום
לך והליכה היא שלא מאת ה' א"כ הי"ל שלא לילך
שיאמר אני רוב' שיהיה שליח מאתך כמו אשלתך וז"ל
ויחר חף לקים כי הולך הוא וק"ל ועיין בס' ירו של
משה כס' ידים מוכחות ק"ו ועיין במסכת מכות כמ"ס
בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכים ועיין להראב"ע
עפ"ז ועיין למוסר"י כתי' עה"ת כזה וז"ל לפי שה'
המר קום לך אחס ר"ל בקומה זקופ' רוכב על סוס
כדי שלא יהא זולתא כלפי מעלה שחדים שנינתו על
השפלים והוא מיהר וחיבש הקינו שהיא כריס נמוכה
וכו' וראים לרברי שגרי מואכ תמהו אמאי לא רכב
על סוס כמ"ס רש"י משם רז"ל ואחמ"ר אין כרא'
לומר שה' יקפיד על רשע כזה שיהיה רוכב על סוס
דרך גאות וארבה אחד ממירוחיו של רשע דכלעם
הוא ורוח גבות ומ"ס שגרי מואכ תמהו הוא על רוב
גאותו ח"ך לא רכב על סוס ומלאחי כמלא דב"א סא"ר
עכ"ת וז"ל מה בקיב כקריה ויחר חף לקים כי הולך
הוא אמר הקב"ה לעמליה גלו ראו זה שהוא ירד

ולע"ד אקרי תמחי"ר לק"מ כי זה שנפל משה ע"פ
היה כתפילת הענין כי נלטער עליהם והרבה הפלור
בהם שחזרו ואמר בקר ויודע ה' וגם וישלח משה
לקרוח לרחן ולהכירם ושוב כשראה שלא באו ויקם
משה וילך ל רחן וכו' וזהו היה לתיוך השלום וכיון
שכל זה עשה ולא הועיל שהיו עומדים במרדס ולא
הזרו בהם לזה ויחר למשה וקללם וז"פ .

בוקר ויודע ה' עמ"ש הרח"ס ז"ל ע"ד ושכורה
ולא מיין וי"ל ע"ד מהמ"ר גופיה סס
ועמ"ס המפ' ז"ל ודוק .

בוקר ויודע וכו' יש לחקיר אמאי לא תיקנו
בכרכת ההכדלה וכאחה קונן הברל בין

שכט לוי לשחר שכטים חס לא שנאמר דכלל בין קורס
לחול כנכס זה דהכתיב להקרישו הגם דקורס ישראל
לה' לנבי שאר אומות ועו"ל דתכדל הניכר כגופן
שלהן הוא מונה ולאו כל שעתא מתרחים מעש' העבור'
כמו יוס הז' כולו דאסור במלאכ' ומלוה לעננו ושיני
התפילות וככל דבר כשמו ובמעשיו ובמקומו ועיין
לרכינו כס' אמר ע"פ מקרא קדש . וזה יהיה כ"ה
כס' נלכים והכדילו ה' לרעה מכל שכטו ישראל דהינו
כמו ההכדלה של שכט לוי לטובה אלא לרע' וק"ל .

רב לכם ואני ארום המעיין ירא' דיוחר יוחרק
לומר כגירסת רש"י ואני אובר דהוא שיוך הלשון

עפי מעלי לא שלא דאיתי בשום גירסא כן .
ותתן לנו נחלת שרה וברס הדבר מטוב על לשון

האמור למעל' וכס"ג תמלא בתהלים סימן
ט' כי לא נלחח תשכח אכיון עיין בס' תהלות ה' סס
ועיין לרבי' ס' כא ע"פ וכשל מכוכל .

וכפר עליהם וזה יהיה מש"ה כשמוט' ב' סו' כ"ר
רב עתה הרף ירך ירך דיוקא מהתוס' שלך

כיון שפא דוד להקריב לא דלדיך לרעת למה לא הקריב
קטורה כעת ההיא ואולי חפץ על דין חינוד המזבח
ולפי דבר אחר שכתב בר"ה ויעמוד בין המתים
יקיושכ זה שפיר .

ואני הכה נחתי לך לשמת' הוא זה כמו הכה הוא
יולח לקראתך וראך ושמת כלכו . ולי הפעוש

יתכן דהאי שמתה קאי על הזכות דכשכיל שמתה
אהרן לקראת משה זכה למהנות כהנ"ל כמו שפי' בס'
במות עפ"ז דוראך ושמת כלכו וא"כ הכא ר"ה לומר
דכשכיל השמת' זכה למתנות כהנ"ל .

י"ב כא"ר משל למולך שנתן שרה לאוהבו ולא חס
וכו' בכרית מלח עולם . נרא' לרמוז דס"ת
כרית' מלח' עולם' חק"ס מכוון ללשון חכמים .

ס' חקת

ובזה מו הגדה דכותינו אמרו שהמזם טהור וכו'
משא"כ בגונע עי"ש ושרא"ס האריך בזה

ועמד על כונת דבריו כאורך כס' כ"כ בקונ' כס"א
דכ"ז ע"כ וג' ותמעיון ירא' מה שיש להשיב ע"ד
ואין פנאי להאריך .

הר ההר הר ע"ג הר בתפוח קטן ע"ג תפוח
גדול ואעפ"י שהענן הולך לפניהם ומשום את

הקריס ג' כשאריו כהפ' הר סיני לקור' והר גבו לקבורת
משה והר קהר לקבורת אהרן אפשר לרמוז דאשא עיני
ל קהרים למ"ש באכות ג' כהרים הם כתב תורה

שאנו מכיר כל מחשבות שכלב וכו' ועכשיו הולך לקלל את ישראל לכך נאמר ויחר אף לקים כי הולך הוא וע"ש

ואותה החייתו ועסקה מפני שדברה וכו' שסך המקום על הכריות וכן והרגת את האש' ואח הכהמ' תהרגו וע"ש וקס' ממ"ש כסנהדרין דכ"ה ע"א קלון לוכא ופירש"י וז"ל קלון לוכא דרכן בכך ואין מקבייטין דאקלון דידקו לא חס רחמנא וע"ש ול"י :

אם רע בעיניך אשובה לי י' יש לחכין כזה ממה שפי' התרגום ורש"י שס כפסוק הווא אמר ולא ועשה ואולי יש הפרש בין רעה לטובה ועיין לרש"י בירמיה קימן ח"י ועמ"ס הרב תנא כפרשת דרכים בפסוקים לו ודוק

בקר ונאון דבר מועט וק' ממ"ש רש"י ז"ל ס' וישלח גבי ויקי לי שור וקמור ולדברי הרא"ש בס"ז שפי' דלא הו"ל לקרא לו דשלק בקר ונאון ניחא אבל למ"ש הרב מנחת יאורה מדלא כתיב לרוב יש להרגיש קלת ועיין בכ"י וק"ש וי"ל

עמר ל' עכירה כמו הרע עמל כן אהה עמל וכעס לפי שהעכיר' היא עמל לפני המקום עכ"ל . ונרא' עפ"י מ"ש הרב הנקובל מוהר"מ קורדוב'ירו ז"ל כפי' נושא עון כי החוטא בורא משחית ושו' פרנס' ומחיה ורודף אחר החוטא להורגו והקב"ה נושא עון לסובלו עליו זת"ד ואין לך הוגעתס אתה' כמו זה אע"ג דלא יעף ולא יבע ויקרא זה עמל כלפי מעל' וכיולא כזה אמרו בזה"ק דמכבוד גדפוהי דשכינתא כגודע וק"ל

בלביא וכו' ללבוש טלית לקרות ק"ס ולהניח תפילין ק"ל דנקט ק"ס כרישא ואח"כ תפילין וחרי קי"ל דכל הקורא ק"ס בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעלמו . וכני **יצחק** ה"ו הראה לו שבגמ' דברכות דיר' ע"כ הק' הש"ס כה"ג לרב ולבסוף ישב שליח הוא רעיות ופירש"י שליח הוא רעיות דשליח קלקל שאיחר להכניא לו תפילין מעיקרא והג"ע זמן ק"ס והזקק לקרות כדי שלא יעבור הזמן וכו' וע"ש וזה לא שייך לו כל' רש"י והרב משכיל לרוד נרגש כזה ומה שפי' לא הונח לו והותר גר' דט"ס כפל בדברי רש"י וז"ל ולהניח תפילין ולקרות את שמע וכן ראיתי בס' ש"ך שהכניא משם מדרש ה"ל כסדר הזה וכן הגיה בס' יוסף דעת וע"ש ואולם בכל ספרי רש"י בדפוסים הרבה ראיתי כמ"ס לפנינו וכן נר' ג"כ גיר' הרא"ש דגרים ק"ס וסדר הנחת תפילין ול"י . ושם הראנו עוד הבן יקיר לי כי בלחץ יקרא ה"ו הגו' ס' כ"מ זה שמו שם אפרים על רש"י בס"ז שהרגיש כזה ורלה ליושב ולא עלתה לו ומכאן זה כ' שלא דקדק רש"י בסדר עשייתן זת"ד ואחר זמן רב ויזרח ילחץ כני הגו' ה"ו וכה הראנו כתוב על פקנשו ליושב דברי רש"י לו שכן ל"ו רחקה עינו להרב קוספת יו"ט רפ"ג דברכות במתני' דקתני שם פטור מק"ס ומן התפלה ומן התפילין שכתב וז"ל ולפי שהתפילין מונחין עליו אפי' לאחר התפלה להכי נקטיננהו בקוף . א"כ משום דק"ס ותפלה מדירו דשבת ולילה לאו זמן תפילין בדפירש הר"ב במ"ג עי"ש וכ"כ בפ"ד מ"א ד"ה כל היום וע"ש וכוה יתוישבו דברי רש"י י' א"ר ה"ו

כנו

בנו כעור מנה' ו' פרס היה וכחכ הרב מנחת יאורה שר"ל שהמנה אחר משישים מפרס שהוא המטבע ר"ל שאבותיהם היו כמעלה אחרת חלקים שהיו כניהם עכ"ל ועיין לרש"י ות"ס' כחעניה דכ"א ע"כ שפירשו מנה' ו' פרס חזי מנה' ל' פרוסה כמו פרס פרוסה מלכותך וע"ש וזה שלא כדברי הרב מנ"י כפי' רש"י דהכא וגם קשה מהסוגיית עלמה ול"ע

מישכנותיך אף שהן כשהן חרכין וכו' אפשר לו' עפ"י מ"ש הרמ"ע ז"ל דלף בחורכנו מקרוב לוכו הנכיא ז"ל חמירין ככל יוס ואפשר שזדמנו לו מעות מלשכא כגזית וכמו שהכאתי במקומות אחרים כס"ד

והוקע אותם לה' נגד השמש וזה יהיה כ"ה בישיבה וזרחה לכס יראי שמי שמש לרקה על דרך התרגום ורש"י בס' ואחחנן ע"ש ולדקה תהים לנו וזכותא תהי לנא

ס' פנחס

ו' לעור הראיתם ו' פוטו זה עיין להרב ברכת טוב מס שפי' ובס' מגלה לפכות למוה"ר ז"ל וכוה מיושב לשון רש"י לקמן בר"ה לשארן הקרוב וע"ש ודוק

ישם איש ישראל ויש סמך מהמקרא זכר לריק לברכה אז נמי ושם רשעים ירקב

אצבון הרואה ירהה דתרי לישני של רש"י כזה אחר סותרים אהדדי ועיין זה להרב אור החיים מ"ס כזה ועמ"ס הרב מלאכת הקודש וכמ"ס הרב לויט חן ואור יקרות והבן

לישוב הוא יוב עיין מ"ס כעניותי הו"ד בסו"ס מערכי לכ ת"כ בדרוש קל"ג דרש"ד ע"ג ומלאתי בסו"ס מרב"ק דק"ז ע"ד שהכניא מד' אפרים דבישכר נכתב כ' שינין כדי ליתן לבנו יוב הש' שהיו בעלי ישיבה וע"ש

ואלה בני שנתלח יש לרמוז ה' מעט מכל ס' זמים ה"ינו הו"ה וארנות וזהו מ"ס בס' תבא כי שם ה' נקרא עליך וגם מאי דכתיב בישיבה קי' ת"ל ארני עלוהם יתיו

ובאלה לא היה איש עמ"ס כקוב' ארלות החיים בטעם דיותר וזכות קנאים לא"י עפו מהאנשים

לפני משה ואח"ך לפני לעור ועיין בס' בהעלותך ע"פ לפני משה ועמ"ס הרב לויט חן ואור יקרות שם ודבריו תמוהים כמו שיראה הדואס במתני' בפ"ק דסנהדרין משנה ה' כיע"ש ונפל יקורו דהעיקר חקר ול"י

מחלה גועה וכו' ולהלן הוא אומר ותהיון מחלס תרלה וכו' מגיד שכולן שקולות היו לפיכך שינה את סידרן עכ"ל וראיתי להרב מנחת יאורה ס' מסעי שהק' על מה שפי' רש"י שם כוולא כזה דבריו חמוהים דסוכות דשקולו' היו משינוי הסדר היו תנא דבי ר"י מוכיח כן מרכיב ותהיון ועוד הק' שם קי' אחרות וקיים אס לא שתרחיק לפ' דרש"י מל"ז בשום מקום תנא שחולק על ר"י ופי' בדבריו עכ"ל וסוינו דאף שרש"י לא נית"ל לפ' כמ"ס בגמ' דמנאן כדרך חמתן וגדולתן לא שס שקולות משינוי הסדר ואס סר"י

ר"י ס"ל כן מקרא דההוין ו"ל דים תנא חולק על
 ר"י וס"ל דמהוכחה משינוי הקדר לכד נורה שהס
 בקוליס וס"ר ככ"ר פ' כראשית ע"פ אח השמים ואח
 הקרן דפעמים מקרים שמים לארץ ופעמים מקרים
 ארץ לשמים ופעמים מקרים יעקב לאברהם וילחך
 זכן משה ואהרן וכלב ויהושע ודומיהם ללמד שהס
 שקוליס וכה"ג שנינו כ"ו' מס' כריתות ר"ס אומר
 כרש"י קודמים לעזים ככל מקו' יכול משני שהס מוכחתי'
 ק"ל וכו' ור"כ כפי זה גם הכ"ז מכלי יתור מרכיב
 וההוין ידעונו שהס שקולות משינוי הקדר ור"י הוא
 חולק ע"ז וס"ל ר"כ"ז הוכחה משינוי הקדר וכמו שכן
 ס"ל לרש"י שס כמ"ר דלא קל"ה וכזה מתוישב קו'
 הרב מנחה בכורים דמ"ט שתמה ע"ד רש"י דהו"ל
 לפ' ששקולות היו מוטהוין ולק"מ במו שביארנו שו"ר
 מ"ס הרב הגדול מרן מלכ"ה עט"ר מ"ז נר"ו בס'
 חק"ל חו"ד ח"ב כשורוי ח"ח קו' ז' ד"ג ע"ג שתי' כן
 בפשיטו' דרש"י ס"ל כתנא דכ"ר וסו' כריתות דמשינוי
 הקדר היכא הוכחה לו דשקוליס הס וכמו שפירש"י
 בפ' וארא ע"פ הוא אהרן ומשה יע"ש ומ"מ יש
 להרגיש עליו דאמאי לא נסתויע מדבריו הרב מנ"י
 לו וגם בדבריו הרב מנ"י יש לקמיה דאיך לא זכר
 מכל הני דוכתיה דים תנא חולק ע"ז ועוד יש מקום
 לקמיה דלפי מה שנה' מן הכ"ר דרש"י פליג ע"ז
 אס כן ק' מדר"ש נסו' כריתות דר"ס סתם הוא רש"י
 ויש להרגיש על הרב מ"ז נר"ו דלא העיר כזה לפי
 מה שהביא להו כוח ממהני דסו' מס' כריתות ואולם
 בשאנו לעלמי נראה דים לחלק בההיא דסו' כריתות
 ודוק ועיין להרב אבן דרבי' נר"ו מ"ס כזה עיין שס .

וידבר משה ל' ס' לאמר להודיע שבחן ש"ן מניחין

לו כן ועיסקים כלרכי לכור הקסה מוהרש"א
 דהיו רחר זה פו' רש"י ע"פ יפקוד ה' ל' קי הרוחות
 בגיע השעה שהתכע לרכי שורכו בני אח גדולתי
 וגמלא רבט לרכי והניחו כתימא וכסורמנותיה דמר
 יהב ליכב דריוק רש"י לחכט דמניחין לרכיהן היינו
 דכהוהו דבר עלמו יש ללורכו והניחו כדו לקארין
 כלרכי לכור והן המת דהא והא יותא אך ההפרס
 גדול דקפיד להארין כלרכי ישראל אשר ילא לפניהם וכו'
 ולא הגזע ערה ה' וכו' והילו כלרכי מלכד שלא הארין
 לא הכע כפה כפירוש כ"ח טמון כרמ"ז והקורה יעוד
 עליו דהינו מוכן לורכו מהוך הפסוק כי"א ל דעות
 ככ יגול דהבין כונת סאקו על לורכו ולגבי וברט
 רחב פיו ודוק .

אלהי הרוחות למה נאמר אמר לפניו רבוני ש"ע

גלוי לשניך דעתו של כל אחר ואחר ואונס
 דומי' זה לזה מנה עליהם מנהיב שיהא סובל כל אחר
 והאחר לפי דעתו ע"כ ולפי פירוש זה הו"ל להכתוב
 למר אלהי הרעות כרכיב כו' ל דעות ה' ולמה
 נקט רוחיה ונראה לפרש ע"פ מה שפירשי כח הקורמין
 בנוסח שהיקנו לכרך אח הילך ככל שכתב ביהב"כ
 אחר קריאת ס"ה דמתחילים לומר פ' הנותן כים דרך
 ובמים עזים הוא יביך וכו' דאיך הלוי ביכת המלך
 כקרא דא ומת ש"יכית יש זה עם זה וסא פירשו כי
 מאחד דישראל אנתנו יושבים אחת ממעלת מלכות
 רבות דהיינו כי האומה ישראלית פזורה ב' פזות
 העולם ואחרמי מלחמות בין המלכים וא"כ עם כנו

ישראל המתפללים בעד מלכס שהס תחת ממלכת
 שיליח במלחמתו יולא נזק להיאורים קיושבים תחת
 המלך שכנדרו הנלחם עמו וכ"כ אותם מקפללים על
 הללחת מלכס במקום שחב לאחרים מעס ככ"ו והו"ל
 קרתי דסחרן וכו' יהקיימו שיהס לזה מילתא קדים
 אמרה חנו אומרים בתחילה הנותן כים דרך ובמים
 עזים נקיבה ואנתנו רוריס שספינס תחת הכ"ז לזר
 מורח באותו יום עלמו מביע קפונה לזר מערכוב"כ
 מלפין לריום והס ב' הפכים כי היושבים כספינס
 אחת מתקננים ביכ"ה רוח לפינות לפי הדרך שהולכים
 והיושבים כספינס החרת מבקשים רוח מורחיה וככ
 יכול עושה כס לזה כמו לזה כ"ה ממש הקפילה
 שאנו עושים כל עיר ועיר אשר היא תחת ממלכת
 מלכות אחר זת"ד ואנכי הקדויע אמרתי כי כן ראוי
 לכל דיון ונשיא ופירנס על הלכור לסכול לב' רוחות
 זה ספק מזה וספק"ה נוחן כו רוח כינה למען יהיה
 סובל לכל אחר ואחר לפי דעתו הגס שיהיו מנגדים
 זה לזה וזה כיון שלמה כחכמתו כמשלי קו' ט"ז כל
 דרכי איש זך בעינוי וקוכן רוחות ה' כלומר כל אחר
 הבא לרין תורה הוא חושב כי הדין עמו וזך וישר
 פעולו אך ככ יכול תיקן במדה . איש על העדה .
 כדי להשוות אותם כמו ענין הרוחות אפי' שמנגדין
 זה את זה ולכן שפיר אמר הכ"ז אלפי הרוחות לכל
 כשר דאיש על העדה לריך שיהיה סובל כמו הרוחות
 הבאות זה כנגד זה וקרוכ לזה יש לפ"ש עם מה
 שפירשו כההיא דגטין כמאמר במאי עסקיתו כרוחות
 והיינו דזה הכ"ז לפניהם היה פלגא ובר אורוין וע"ז
 רמזו לו דהעיקר הוא שיהיה האדם כדתנו תנא באבות
 כל שרוח הכריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה
 הימנו ור"ל להוכיחו כרמז ראנו עסקים כרוחות דהיינו
 רוח המוקס ורוח הכריות א"ד וגם פה עמנו יש
 לרמזו כמו כן לרי הרוחות לכל כשר איש על העדה
 דלריך שיהיה רוח הכריות נוחה הימנו כדי שיהס
 רוח המקום נוחה הימנו וק"ל .

וצוית אותו ערשנים הס ועיין בס' בהעלותך

ע"פ כי תאמר לי וע"פ וכשאו אהך

ועיין ברכת מו"ל ח"א דרוש ח' למת"ת

תוס' ד"ה וכיום השבת וז"ל ויש להק' למה אין

קורין בכל שבת פ' דכיום השבת וליכא
 למימר משום דאין כפרתא זו כ"א כ' פסקים ואמרינן
 כמס' מגילה דאין מתחילין כפרתא פחות מג' פסקים
 שהיה לנו לקרותה ולהחיל כס' דלו את אהרן כמו
 שאנו מתחילין אף כר"ח שחל להיות בשבת וי"ל לפי
 שכל קריאת הפרשיות הוא משום כפרה כדאמרנן
 בתענית דא"ך כשעה שאמר אה"ע"ה כמה אדע וכו'
 ואמ"ל סקכ"ה קחה לו עולה וכו' ומכפר להס וככל
 הפרשיות של מועדות ור"ח כתיב כהו כשרת משא"כ
 בשבת יע"ש ועיין להקוס' כמגילה דכ"ג כר"ה כיון
 שתי' לקו' זאת מפני שהיא כ' פסקים ואין מתחילין
 למעלה ואין מקיימים למטה מושם דהיינו מעניינו
 ועוד קו' דלריך להפטור ככל שכתב מעניינו של יום
 יע"ש ועיין בלכ"ס ח"ס ק"י רפ"ג ועיין כקונ' ספר חיים
 סימן כ"ס .

ונסכיהם היו כאן מים עיין בסה"ק עיני כל

חי מ"ס נוס' כס"ר .

ס' מטות

לאבותיכם

למה הזכיר טוב לאיו עיני כס' שמו חברהם בתחילת כס'.

לא חוכל לכדי וכו' חיון דיוני חומת או כדיוני שאר חוה"ע שאם דן והורג ונחל חיון ככד כלום וכו' יע"ש וק' דקו"ל דב"כ נהרג על הגזל ועל חריטין וזוהרתן וזהו מיתקן חמה שבספרי מלחתי דבתקום דיוני גרים מלך ולהא חיובא למימר דמלך חוה"ע שאני משום דניח דמלכותא וכל החומר כפ' מלך מלך מותר בו באוה"ע נמו כאמר כמ"ס הרשב"א בתשו' ח"כ חכל על מש"ר ע"ה יש לומר כי לדעת קנא דבריותא זו ק"ל שלא היה מלך הו חפיו סובר דהיה מלך כשהוא יושב על כסא דין חן לו להטות משפט גבר ועיין להריב ספרי רבי רב כס"ז ותימז שלח הוציא לפרש"י ועיין כס' מלאכת הקדש.

איבה

חסי שהמרתו לכם לא מעלמיו חני אומר לכם לא חפיו הקב"ה עכ"ל כונת רש"י נראה דר"ל אחמ"ל דלפוס לערא אגרא עכ"ז ה' אומר לי הכו לכם ועיין באר בשדה ועל זה קשה חרתי חרתי דחס לענין העונש מאי חסני לפוס לערא כי זה שייך חס היה משום עורר זאת ב' דכפ' פונחס חפורס דמשה של מלחמת תהי"ת ולא דהש"ת לית לו כך מעיקרא ועוד היכי ק"ד דמשה רבינו ע"ה יעשה בשביל שבר דהרי מליצי באברהם דנשבת דלח היה עוזר כלל ע"מ לקבל פרס כמ"ס כס' יערת דכס יע"ש ומי כהחכם זורע לפרס דכרי דש"ל על מתכונתו בצורת כהן ועיין לרש"י ד"ה סרבה חתכס ובר"ס ואשמס כראשיכם וד"ס וחעטו חותי ודוק ועיין מה שכתבתי כס' יתרו כס"ד.

הבו

לכם אנשים חכמים וכו' ותענו אחיו ותאמרו טוב הדבר אשר דברת לעשות חלפתם את הדבר להחלפתם היה לכם להשיב רבינו משה ממי נאח ללמוד ממך חו מקלמורדך לא ממך שנלצבת עלינו לא ידעתו מחשבותיכם הייתם חומרים עכשו וקמנו עלינו דיונים הרבה חס חיון מכירתו חנו מכיחיס לו דורון והוא נוסח לנו פנים ע"כ וע"ז לריך להבין מ"ס הכתוב 'בת"ה בתחילת מינוי הדיונים וחלוה את שופטיכם כעת ההיא לחמר שמוע בין אחיכם ושפטתם לרק למה בחר ממלאת סדיונים לומר להם מלות ח תחילה עפי משאר מלה שבדיונים ונראה לו' כי כל הקפדת מש"ר על ישראל באומרו לא חוכל לכדי וכו' הכו לכם אנשים היינו שהיו מפורסם למש"ר סרבה כי היה היזה מהם שמבקש בידון את הדין קודם שישמע בע"ד חבירו דבר שהו"ה חסור מד"ת ומלך הקב"ה וח"כ מעותד הדבר דעכשו דממנה לסס דיונים הרבה יהיו ישראל קוצרים בדעתם דאפ' שלזיחה דיון שאינו יכול לעמוד כ"כ לנגדינו חנחנו מכריחיס אחו שירון כלחי שמוע דכרי הכע"ד חבדינו כח"ר אירע מעשה בריון אחר שהיו מכריחיס חותו שירון את הדין כלחי שמוע חב' בעלי דינין וכ"כ הפלירו ובכבדו עליו עד שכעס עליהם וחמר שהו"ה חיון דין זה ויש להם שופטים בארץ וילכו לדיונים אחרים שירוע דין זה ולפי שהדיונים אחרים חונס דלים בלתי רשותו שלחו ליקח חתימה מירו שיתן לסס רשות וסס חשבו שהדיונים הם דנים בלתי שמועת בע"ד שניהם יחד לכן מה עשה הריון הגדול הקבוע בעיר דכשתן לסס רשות לרון חמר לסס כלשון הזה חני נחתן רשות שירון

זה הדבר ולפי"ז נמלא בדינו טוב טעם נכון דזה נק' משה כמו שדרשו ע"פ כי זה משה האיש משום דלח יש חקר במוכו דנחנכ"ז כזה הדבר ועיין ברשות מוה"ר ככנא רבה ז"ל כ"י במשמעות תיבת זה דדורכין חוקו לשבת עיין סס.

לא יחל דכרו כונת רש"י פשוטה דמה שחמר המקרא ולא חמר יחלל הוא להודיענו דחרתי משמע לשון חולין נמי ולאפוקי מהמתעקש לפרס לכוונה חקרת.

אותם

ואת פונחס חביו חמו עיין כס"ס מע"ל ח"כ כדרוש קל"ג דפר"ח רע"ח:

אנשים

דריקים ועיין לרש"י ס' שלח ע"פ כולם חנשים וס' דכרוס ע"פ הכו לכם חנשים

חמשת

מלכי מדין בלעס הלך שס ליטול שבר וכתב הרמ"ס לא ידעתו למה ביקש שבר ממדין יע"ש והוא חירוש בעינו חך לא זכר מחמרס ז"ל דלור זה בלק והוא חקר מחמשת המלכים הללו ועמ"ס מוה"ר ב"כ ס"ז.

ויקחו

את כל סלל חף חנשי המלחמה וזה לא יכון עמ"ס רש"י חס"ז ד"ה וילאו משה ושלעור הכהן וחלוי הנערים ילאו מן הכלל ובתד רובא חזוינו.

הרוגו

למה ע"ז קשה ממחי דחמרינו כל פסוקא דלא פסקי משה ותו כוודעת ללא יודעת ליכא למטעי וי"ל דכס"ת דלא יש פסקא יטעס הקורא שאינו יודע דכין כין דיבר הכתוב.

ס' מסעי

אלה

מסעי למה נכתבו וכו' סקשו דחיון מ"כ לא מ"ח ועיין באר בשדה מ"ס ועיין בקוב' עתרת החיים ועיין מח"ל דל"ו ע"כ.

אשר

ינחלו שא"כ הו"ל לכתוב אשר ינחלו עיין להראב"ע ותכין דהוא על נקודות הכסף ורובמת לזה כתב כס' שלך לך ע"פ במגפה יע"ש.

את

ג' הערים חעפ"י שבארץ כנען ע"י שבטים (עיין כס' חלקה בחיים דרוס ל"ד).

עד

מות הכה"ג ד"ה לפי שהו"ל להפילל שלא חארע חקלה בקוב' בפר לחיים כנוקח קדר העבודה ועמ"ס חרב מלאכת הקודש דקפ"ו ע"ג.

ובר

כת יורשת נחלה שלא היה כן לחביה עיין כס' הקטן חוקית החיים מ"ס בזה כס"ד.

ס' דברים

ידי

בארבעים שנה וכו' שלא הוכיחן לא סמוך למיתה וכו' חיון להק' דהרי חוכא מ"ע דהוכח חוכיח וזה נוהג בכל מקום ובכל זמן דזהו דוקא כשכח לעבור על חיקסור חכל כשכבר עבר על חיקסור לא וכו' חמרו כמ"ר ס"ז פ"א דלא חוכיחן לא על שעבר ועיין כס' חומ"א ס"ז ובס' חורי וישעי שה"ת פ"ו דט"ו ע"ה ומ"ס חני בעוניו ברשותו כוז יע"ש כס"ד.

שדונו לשני כעלי דוינס ביהר ואחר שמוע טענות שניהם חפסקו הדין ונגם כי לא היה לדין הכתוב לחומר כי גם המה דיינים ומומחים לא כלרכה הלא בדי להויה מלכ המכרוחים אותם שלא יעלה כדעתם אחר מני טף כי בכחנות רבות לדוינים אחרים ידונו בלתי שמוע טענות שניהם כחחד וזהו בעלמנו היה ענין מש"ר דקבץ שמינה מש"ר לדוינים חזו היתה דברו וחלוקה הק שזעטיכס נעה היתה לחמר שמוע בן החיכס וכזה נפל פיתח ככירא כי בכזכס תותלתס ודוק .

וידועים

לשכטיכס שהס בכרים לנס שאס בא לפני מעוטף כטלקו חינו יודע מי הוא וכו' לשי' מה טוב הסכמת הרב הגדול מהר"מ ז"ל בקושט"ז שלא ימנו מרכיץ תורה חורח מארץ אחרת כ"ה זה יולד שס תושב מהעיר ומלר הסכר"ה נכון הדבר שישו בו במירוקיהם וכדעותיהם ויש לו קרובים ומשפחה שס שירחמו עליו אס יקומו כנגדו הפך ההסכמת שטאו במקומות אחרים בראיתא כפוס' שלא יהיו לו קרובים כעיר והכל לפי המקום ולפי הארס ולפי הזמן ושו ושו לש"ס .

ואשנים

חסר יו"ר נראה לתק טעם עמ"ס כחיקונים דמשפט יו"ר ועיון כספר הקדוש ראשית חכמה שער הקדושה פ"ז ודוק ועיון בקונט' זרקס חיים ד"ן ע"ג ועיון לעיל ס' ויקהל .

ואקח

את ראשי שכטיכס משכתיס כדכרים אשריכס על מי באחס להתמנות על בני אי"ו על ב"א שנק' אחיס וריעים חלק ונחלה וכל לזון חיבה עכ"ל וזה שזמר שלמה המע"ה בד"ה כ' סו' ח' כי אתם המלכתי על עס רב ל גדולה כמו שפי' רש"י כס"ו ע"פ רב לנס שנת ודוק ושאר דברי רש"י נראה דהכונה דהבכות אומר כמזמור קכ"כ למצן אחי וריעו ארברה נח שלום כך רפוא חידוש עם הוות אחיס דים להס לחלק כחלק ונחלה עכ"ז סס ריעים אכוכיס הפך קדר העולם כמו שדרשו בגמ' כע"ז ע"פ כי יקיהך אחיך ו' אחך רבן אכ קני ליה כירושא כיע"ס ועכ"ז הס ריעו ואני כשלום עמהם וברור .

אנשים

חכמים וכו' ולא מלא לא ג' וכו' וי"ל דהיכו קזמר שיתרו אמר למשה ז' מירוק הרי לא מלינו שס לא ארבעה חכמי חיל ורחי לקים אנשי אמת שוכחי כלע וכו' וכמשה"ק סמפ' ולעד"ן דרך דרש לחרץ דהרי חכמי חיל הזמור שס כפ' יתרו סס חכמים וככונים ע"ד מ"ס רז"ל גבור חיל במלחמתם של תורה וגבור סחס הוי' בצל שמועות כמ"ס בתגיבס דו"ר ע"א ורחי לקים דהקס היינו וידועים דהכח שככס הרמכ"ס כפ"כ מה"ס ר"ז ורש"י הכח דהיינו גרות ככריות נוחה הימנו הוא ואמרו חז"ל כסוכס דמ"ט כל ארס שיש עליו חן כידוע שהוא ירחי שמים גזאמר וחסר ה' מעולם ער עולם על ירחי יע"ס כולקוט תהלים סימן כ"ג ורחיטי לכרכ המופלא כס' משכיל לרור שכ' כמזומה לוח ועוד רחיטי שס שחק' דמהכח מוכח דמל"ג ג' וכפ' יתרו כתיב ויבחר משה אנשי חיל וכו' דנראה דלא עגל לא אחר יע"ס ועיון להרב מ"ל כפ"ב מס"ס דין ז' שזמר כזה ורחיטי כס"ד פ' מששטיס פ"ל סימן ז' שזמרו שס וז"ל לפי ששמע משה מיתרו שאמר וחתה תקוה מכל העס ד' מירוק לו לא מלא

לא אחת שני' ויבחר משה אנשי חיל והק' הרב מוהר"ש יפה וז"ל דהרי מכוחר לפי פשט הכתוב דויקח וכו' וגמ' פרק המולח חפילין דככונים דוקא הוא דלא חשכח הא שחר מירוק חשכח ודוקק לו' דהסוף זימנח אחריתי הוה עכ"ל ולפי' דברי ר"ח כמ"ר כפרשחינו על פסוק ואומר ליכס בעת היתה שסיה בעת מתאוננים שני' לא אוכל הנכו לכדי וכו' נראה שסיה זימנח אחריתי ועוד יש לעמוד בכל זה וזון הפנחי מסכים ועמ"ס כעניוטי כחי' על הרמכ"ס שס ועל הס"ע כח"מ סימן ג' יע"ס כעזר לקים חיים .

ראשים

עליכס ראשים כמו"מ וכמו"מ היינו כמ"ס ככ"ב דהייטי גרונרות וז"ל נקיע לים שוקא לא דלמשרי תיגרא כרושא לא נקע רש"י כיון דהן סס הדוינים והו"ל כל דיינח דמפקין ליה ממוכא כדינח וכו' לא דמשכחת לה דאיפו קח קבע ולדין לבוא לפני כ"ד אחר . ומ"ס רש"י נכנס אחרון ויולח ראשון עיון בקוב' כף החיים כמה שכתבתי בטעם דכגו המרכיטי תורם ליכס כסמוך לפתח כיהכ"ב עי"ס כס"ד .

בקטון

כגדול ששמעון שאס קדם וכו' לפניך וכו' עיון שמע אברהם קי' ח' .

תקרבוני

לי ושמעתיו עד"ז נסתלק ממנו משפט כנות ללפתר קשיא לי דלפי ל' הוזה"ק הוא דמשה לא רנה לקטפל כחחי דינח מבח חסידותו ונשכחת משה רבינו כזה כמ"ס כספ"ק רוח חיים הלכות דוינים כזה כס"ד ואיך סכא אמרין דסיה לו לעונס כדבר דהוא עשה קומרה וחסידות ודוק ועמ"ס כס' כנין ארי"ל ס"ז ובר מן דין נראה להלין בעד משה רבע"ה דאס סיה אומר תקריבוני לי ואשפוט וכיולח סיה מקיס להענישו אך כיון שזמר ושמעתיו מי זה אמר דכונה ל' הענין ההוא ואינו על דרך עמרו ואשמעה מה ילוח ה' לכם והיינו ושמעתיו משי הגבורה ואומר לכם דאשמיע אתכם וק"ל .

ותקרבוני

לי כולכם בערכוכיה ולסלן וכו' עמ"ס כעניוטי כדרושיה לשכת כלה כס"ד .

ואקח

מכס פירש רש"י מן סכרודיס שכנס מן המסולתוס שכנס יע"ס ונר' לראזו נר' מכ"ס מכוררים 'כסילת' מנופה וק"ל .

בישנאת

ה' אותנו והוא היום אושב אהכס אכל אהס שונאים אותו כוליחנו מארץ מזרים הולחתי לשינאת היתה משל למלך כ"ו שסיו לו שני כניס ויש לו שני שדות אחת של שקיח ואחת של בעל מי שהוא אוהב נותן של שקיח ולמי שהוא שונא נותן לו של בעל ארץ מזרים של שקיח הוי' שנילס עולה ומסקס אותס וארץ כנען של בעל וסוניאט ממזרים לתק לטו חת ארץ כנען עכ"ל והאמת כי טעו ישראל שכאוקו דור לו' כשינאת ה' אותנו טעות גדול עם סיותן דור רעס וז"ל דהערב רב גרמז להס זה הטעות כמו עשיית חצנל והוא כי אררכס זה שהולחס מארץ מזרים והכיאס לח"ו מקיסס זאת שהיא של בעל ולח של שקיח הוא מעלס יתירס ומקדת מלא דיבר הכתוב כסו' ס' עקב כי הארץ אשר אתס כח שמה לרשעה לא בארץ מזרים הוי' אשר ילאתס משס אשר תודע את זרעך וחסקית כרגלך כגן הירק וכו' למטר השמים תשחה מים ושרש"י וחסקית כרגלך ארץ מזרים היתה לריבה לכביא מים מנילוס כרגלך להסדיתת

וזהו שרמזו רז"ל עד מדרך כך רגל עד שיכא ווס
דריסת כך רגל על הר הזיתים שנ' ועמדו רגליו כיום
ההוא על הר הזיתים כך נבנה לו כחלום כחזיון לילה *

כי ה"א ברכך הראו עלמכס עשירים וזה רמז קרא
כמשלנו סו' יו"ד ברכת ה' הוא תעשיר כלומר
היבא דתקוב כי ה"א ברכך היונו שהרזה עלמך עשיר
והוא דרך ליווי וחינו לאין הכטחה וברכה ורוק *
רש"ם ד"ס כי לכני לוע כשכיל שהיה נכרו של
הברכה יע"ש וקסה כי לח היה נכרו כ"א
בן החיו כמכואר ככתובים ועיון לרשכ"ס גופיה לעול
ע"פ כי לא אחן וכו' שכתב כסוד כי לכני לוע
כתבים ירושה לכבוד אברהם שקרובים היו עכ"ל וז"ל
דט"ס הוא וז"ל במקום שהיה נכרו קרובו ואם לא
תאמר כן כדבר ל"ע *

ממדבר קדמוה כשבא הקב"ה ליתנה לישראל
וכו' לשלוח ברק אחד לשרוף את
המלכיים לא שלחתי וכו' שלח את עמי במיתון ע"כ
ואפשר דלזה כיוון הכתוב כס' שמה וזו לך האות
כי אנכי שלחתיך ואינו שולח ברק לברוף אותם *
כהוליאך את העם ממלרים העברון את האקים על
ההר הזס לקבל הקור' והרו בקבלת הקור' ככה
אעשה עם עשו וישמעאל אעפ"י שגלוי לפני שלא
יקבלוה וזה רמז דור כהמניא אפי שלום רב לאוהבי
תורתך מי אוהב הקור' דקרא לשלום כרו שעי"ז ואין
למו מכשול לישראל מאוה"ע ופמו כן שברתי במיתון
לישועתיך וממליקהיהם יושיעם ממלרים וק"ל ולפי"ז
ולא לנו טעם על והיו נכונים ליום הג' כי נים
הג' והוא דפחותת שלום הוא ג' ימים כדשו' רש"י
ס' שופטים ע"פ כי תלור א עיר ימים רבים יע"ש *

אוכל בכסף וכו' ומואבי על דבר אשר שבר עליך
והק' ר"מ מקולי על זה דאמרינן כפ'
הערל דע"ו ע"כ מ"ע דקא אחי מרות המואבים
אמ"ל אבנר הנוכח עמוני ולא עמונית מואבי ולא
מואבית וכו' שאנו הכא דמפ טעמא דקרא על אשר
לא קדמו אהכס כלחם ובמים דרכו של הים לקדם
ולא דרכה של אשה משמע דאשר לא קדמו קאי נמי
למואב וכו' מנ"י יע"ש ולע"ד המיבא רכה אמאי לא
היבית להדיוח כן ממ"ב בכ' חלק רק ג ע"ב אמר"י
מש"ס ריב"ן קיסמא גדולה לגימא שהרחיקו שהי
משפחות מישראל שנא' על דבר אשר לא קדמו אהכס
כלחם ובמים הרי מבוחר להדיוח דקרא דאשר לא
קדמו קאי על שהי משפחות עמון ומואב ויותר קמכני
למ"ס אה"ך בסוף דבריו שהניח מש"ס הסמ"ג לאוין
קיד' מכס הרב הר"י מקרפמוראס ז"ל רטעס אשר
לא קדמו הוא דוקא לעמון שהעוואבים קדמו וכו'
וניגש מקו' מהא דפ' הערל ותי' הילכך הא דקאמר
הקס כפ' הערל איש דרכו לקדם וכו' ה"ק וכמו שאין
האשם דרכה לקדם כך אין דרכה של אשה לשכור
וכו' עכ"ל ואם רישב הק' סונייא דפ' הירל הרי מה
יענה לסונייא דפ' חלק דמכואר להדיוח להפך וסו"ר
להרב הנא דאורייתא כס' פרשה דריבוס דרוש יו"ד
דכ"ג ע"ב שהקס' כקושיין הלזו מהא דפ' חלק ע"ד
הסמ"ג והניחה כל"ע ועיון להרב ריש שרס ס' ויגש
דו"ט ע"א ולהנאון ה"א"ס והרמכ"ן עה"ת כזס
ולקרב תנא הג"ל ועיון להרב הגדול כמוהר"י אזולאי
ז"ל

לְהַשְׁקִיחָהּ וּלְרִיחַ אֶתֶּה לְנֹדֶד מִשְׁתַּחֲוֶה וְלַעֲמֹל וְהַנְמוּךְ
שִׁיתָה וְלֹא הַנְכוּה וְאֶתָּה מַעֲלָה הַמִּיּוֹס מִן הַנְמוּךְ לַנְכוּה
אֲבָל זֶה לְמַעַר הַשְׁמִיּוֹס הַשְׁתָּה מִיּוֹס אֶתָּה יִשָּׁן עַל מִיטָהְךָ
וְהַקִּבְּה מִשְׁקָה נִמוּךְ וְנִכּוּה גִלּוּי וְשִׁחִיּוּ גִלּוּי יַע"ש *
הרי דאדרכא מה שכולואבי ממלרים והביאנו לא"י הוא
לטיובה ולברכה מסיבת זאת גופא דהיותך טוב הוא
ארץ שכיה של בעל שכיה משקה אותה מן השמים
ע"י רבשמים יותר משלי שקיה שהוא מים מכלי עמל
וטורח והוא ברור ועיון זיה"ק ומהחנן דרס"ח ע"כ *
ועו"ש כוה"ק ס' וירא דק"ח ע"כ *

בשנת ה' אוהנו והוא היה אוהב ההים הכל
ההם שונאים אוהו משל הדיוט וכו' עיון
לרש"י ורד"ק ע"פ כמים הכנים וע"פ כלב ולב
ודברו *

חוס' וירדפו אהכס וכו' ונראה שזו המלחמה
הוישמע הכנעני מלך ערד דכתב וישב ממנו
שני עכ"ל וקסה שהרי מלחמת כנעני מלך ערד היה
בסוף מ' שנה שהיו ישראל כמדבר שהרי דרשו רז"ל
הביאו רש"י כפ' חוקת ע"פ וישמע הכנעני מה שמועה
שמע שמת אהרן ונסחלקו ענני כבוד ומלחמת העמלקי
והכנעני דכתוב הכא וירדפו אהכס וכו' היה בזמן
המרגלים כמ"ס כפ' שלח וזה היה בשנה שניה ואפ"ש
דט"ס הוא וז"ל ונראה שזו המלחמה וראי שמע
הכנעני וכו' דבא לו דאחת זו ואחת זו לא היה
ממתין ואם דברים ככתבן קשים הם וז"ע *

ורא שמע ה' בקולכם ולא האזין ליכם עשיתם
מדת רחמיו כהילו אכזרי * כא כחיוון למ"ס
המקובלים ז"ל ככ"ה שמעה אזני ותכן לה כי האזין
ס"ג בחו' בינה וכן הוא בהיקונים תיקון ע' דקכ"ט
ע"א דאזן דמות אף דאמר ביה אף בינה ע"כ *
ע"כ מ"ס בכ' פני דוד ס' שלח אוח ד' בטעם דלא
הזכיר מש"ר על חטא המרגלים רחום וחנון כי המוליא
דבה הוא כקיל וכתיב כי לא עם כינות הוא ע"כ
לא ירחמנו עושהו עכ"ד ולכן שפיר דרשו דכתי'
ולא האזין לכם בחו' און דשוא בינה עשיתם כהילו
הוא אכזרי דכך הוא המידה כי לא עם כינות הוא
ע"כ לא ירחמנו ורוק *

אתם עובדים כגבול אחיכם בני עשו וכו' כתב
הרמב"ן ז"ל וז"ל וטעם אחיכם בני עשו
שיחוס ישראל מן אברהם וכל זרעו אחים כי כולם הם
נמולים וזה טעם לא תקעב ארומי כי אחיך הוא
הק בני השלגשים ושמעל ומדין כל בני קטורה אינה
כאחיה מן הכתוב כי כולחך יקרא לך זרע עכ"ל
וק' שהרי דרשו בולחך ולא כל ילחך להוליא את
עשו וזרעו שאינו נקראים זרעו של ילחך וז"ל דלפי
משמעות הכתוב מקרי עשו אחים טפי מישמעל
והדומים לו ועדיין ל"י *

עד מדרך כך רגל וכו' ומדרש אגדה עד שיכא
יום דריסת כך רגל על הר הזיתים שנ' ועמדו
רגליו כיום ההוא על הר הזיתים אמרתי לפ' ע"פ מ"ס
כוה"ק ס' וישלח דקע"א דע"י שנגע שרו של עשו
ככף ירך יעקב נפגם הירך וע"י שמחויק ירי לונגדים
בקורה מתקן הירך והגאולה באה וכמ"ס רז"ל דע"י
הלרקה הגאולה מתקרכת וכשהוא עם הת"ח הוא
מיר וכמ"ס הרב מוהר"ר בכ' לחס השנים והרב
קב הישר יע"ש א"כ כיוון שרגלי הקדושה בעומד
יעמדו אז ככעיים רגלי הקט"א כשזה קס זה נפל

אל כס' מרכ"ק מערכת ד' אות ע"ו וע"ס ובקשרו פתח ענינים כתי' ולהרכ שכות יחודה נרו כהשמעות דקמ"ג נעיון כס' נר מלוה ח"כ סימן כ"א מערכת ס' אות קע"ג .

ובשערין לרבות שצ"י חליות עיון מו"ה כס' חז"ל יו"ד ח"ג סי' קכ"ט .
ולא חקנס ל"ח להס חן ד"א חניה כארץ עיון כשכ"ח ס"א סי' ה"ן וכ"ו .

ס' ואתחנן

ה"א רחוס כדון רש"י בקט כסברא דעילאה גבא ועיון בתקונים .

כי אחס המעט לז' כג"ן וסגתריב וקורס וזה רמו כמש"ל סימן ז"ך כי לז' לעולם חס"ן ואס נור לדור ודור .

לא חוקיצו על הדבר כגון ה' פרשות וכו' והרא"ש כתב דבעשיית המלוה פעמים לית בה משום בל"ה חפ"ו זמנו וכו' וע"ס ולכאור' קס' מההיא דסוכה דפרוך כגמ' לא מעתה סיטן בת' כסוכה וכו' ועיון כס' בה"ח דו"ך ע"ד וכמ"ס בקו' ננוי חיים מערכת כ" ובסה"ק חיים כו"ד סימן ע"ז לענין כתיבת ס"ת שני פעמים וע"ס כס"ר ודוק .

ראלה דור הק' מוהר"א הטו נכדו של התי"ט דאמתי לז' נימ"ז כעבור ומרז אר"ז בן למאי דסמיק ותי' מוה"ר מגלה לטונית כ"י ס"ז דעש"ו חסברא קיח הדרסה דיש חילוק בין יראת לאהבה וחילו כבוד אר"ז מאי אולמיה הזי מזחי כחלקס זת"ד .

ס' עקב

ונושנתם לרקת עשס עמנו שמתר להביאה שני שנים לפני זמנה עיון מ"ס בקינ' הדרשות כס"ד .

ארץ חיטה תימא היה לנו לכרך על הפת בשבת קודם ליון מנ"ו עיון מ"ס כזה כס"ד כס' נשמת כ"ח ח"א חז"ק סימן י"ג וע"ס .

ולטקצה השמים על קומתו של ארס פסיחה מן הארץ עד השמים והוא השיעור מן הקלס ל' הקל' עיון כס' ויקרא אברהם לחכם בני אברהם נר"ו וס"א .

גדולים ועלומים ממך לקמן ר"ה ועלומים מכס הרחיב הדיבור יותר וע"ס .

הראת כתרונמו היתחזיקא כשנתן הקב"ה את הקור' פתח להם ז' רקיעים וכסס שקרע את העלוונים כך קרע את התחתונים וראו שהוא יחירי לכך נאמר אתה היראת לרעת ע"כ וקס' לוי שהרי כמ"ר ס' וזאת הכרכה אמרו וז"ל אמר משה דכס"ע דבר אחר אני מבקש ממך לפני מוחי שיבקעו כל השערים שבשמים ותהומות ויראו שאין זולתך מנין שח' וירעת היום והשכות ל' לכרך וכו' ח"ל הקב"ה אתה אמרת ואין עוד אף אני אומר ולא קס נביא עוד כושרא כמשה וכו' וע"ס הרי נר' מזה המאמרי כי לשני מוקו של משרע"ה היה ענין זה ולא כמת"ק ונראה לתרץ כי כמת"ק היה כשנה ראשונה של יל"מ וזה היה כסוף הארבעים וא"כ כל הנולדים במדברי באותן הארבעים לא ראו ענין זה של מת"ק ולכן הולך מש"ר ע"ה לעשות דבר זה פעם אחת וק"ל .

ובני נקעו מבחרות וכו' ח"קס בחיים רג"ל ע"ג

אי יבדיל מזה נהן לב להיות חדר לרבר והיינו דאל מהקב"ה שיחן לו מלוה קבועה לרורות ועיון בקינ' חוכחת חיים ס' ויגס ובררשותי כס"ד .
כי אקנו פניס כפניס וכו' וכך כדון ראס הקרסיר הכוח לזוכר ולקינה כמק"ס אחר זין על הסקסור שוס קרעומה הח"כ עיון כסה"ק חוקות החיים מ"ס כס"ד .

ומן הגודגודים וכו' ולהודיעך שהוקשה לו מה שאמרו כתנה ראש לפרוש ממנו כיום שעשו בו את העגל עכ"ל אפ"ל עמ"ס המפ' דאזה"ע טוענים עלינו משום אחרי רבים להטות וחקי' לזה הוא רבז"י לא שיקך טענה זאת דאחרי רבים דקי"ל כל הקבוע כמחלס על מחלה דמי וכשאמרו כתנה ראש ונשוכה מלרים היונו שרנו לפרוש ממנו יתב' ולעבוד ע"ז וכברז"ל שאמרו מ"ס נהנה ראש הוא רמו. לז"ז כמו ויהי דור בא עד הדאש וח"כ הוי כיום שעשו בו את העגל שהוז' ע"ז ממש ודוק .

ואהבת את ה"ז חיים תחיל' אופן ל"ו .

תוש' ד"ס ואספת וכו' עמ"ס הקוס' ככריות דל"ה ומיהרשר"ס כתשו' חז"ת. סימן ל"א .

רבניך לו התלמודים וכו' עיון ראה חיים ח"כ ס' בלק .

ולמדתם אחס את כנכס לרבר כס שילמוד אכיו לכנו תורה ואס לא עשה בן הרי הוא כאילו קוברו שג' ולמדתם וכו' ודרשה זו היא מהסמיכות למען ירבו ימכס וימו כנכוס וכדרך רמו ניכל לומר גס בן בתבה ולמדתם דהוח ט' למד קס ראש למד אז יהיה קס בניצו שלס חי וקיים הל"א"ס יתפך אופיות ת"ס ויהיה מ"ת גס ס"ת חוק"ס ח"ת בניכ"ס משמש למעלה אוח"ס ח"ת ס"ת מ"ת ח"ת בניכ"ס חוקיות ת"ס דכיר האכ להפוך ממ"ת לת"ס ומלחתי בתנז רב"א קז"ר פירק ה' וז"ל וכל המלמד לחבירו פסוק אחד או הלכה אחת או דיבור א' כאילו נוהן לפניו חיים שנאמר כי סוף חייך ואורך ימיך ואומר עץ חיים היא למחויקים כס ע"כ ולפיו שציר כתב דסוח כאילו קוברו כשז"ט מלמד תורה דגדולה תורה שסוף נחנף חיים .

ובישבך יכול אשילו שבכ בתלי היום עיון רא"ס ובאר כשדה ולענין היום ל"ל כמו ויקו נעס אחר ק"ס כמ"ס כס' סמוכת חכמים ר"ו ע"כ והכנה"ג סימן רל"ט כתב דלא ראה נהגין בן ועיון לחכס בני ינחק נר"ו כתי' לש"ע ח"ח סימן רל"א אות כ' וחות ג' וע"ס .

לא יתוילכ איש אין לו לא איש אשה ככשעית מנין ח"ל לא יתוילכ מ"מ וכו' כס' אספקלריא במאירס דקי"ג ע"ד וז"ל הא לכאורה ליכז חיבור פדשות כוח הענין דכיוסף לפ' ראה אכיו גס על פני כל הארץ אשר קדונו כה לז' דייקז מילקז קרזא ראשו דוקא כמק"ס אשר קלטו ישראל ודרכו שס נעלו

פחדיהם ולא כמקום אחר והלא בהדיוח בתיב גבי
 מלקחיהם סיוחן ועונ פסוק וירחיק על שני העמים
 וכו' אשר ישמעון שמעך ורגזו וחנו וכו' ונראה
 דאיתא בפ"ק דחולין ד"ז ע"כ הוה איתתא דהוה
 קא מכדרא למיסקל עפרא מתותי כרעי דר' חנינא
 אמר לה שקולי לא מסתייע מילתא חין עוד מלכדו
 בקיוב והנה האי קרא חין עוד מלכדו כתיב בפ'
 וחתנן ופתח קרא ואמר הנה הרתה לרעת כי ה'
 הוא סלהים חין עוד מלכדו ומפרש"י עפ"י דרום
 ד"ל כשנתן הקב"ה התורה לישראל פתח להם שבעה
 דקיעים ובשם שקרע את העליונים כך קרע את
 התחתונים וראו שהוא יחדי וכו' ולפי כ' הודעות
 לו ותקדו חיבורי פרשיות הללו דקאמר לא יתיילב
 איש בפניכם ללמד על אשה בכשפיה שלא תעמיד
 לנגדיכם אף שהגדיל עומתה בשולי רגליכם דהיינו
 שתתגבר בכיסיף כמו אלל ר' חנינא לקתה העפר
 מתחת כפות רגליכם שכוראי מהני הכיסיף מ"מ
 לא מסתייע וזהו דאמר פחדים ומוראם יחן ה"א
 על פני כל הארץ אשר תדרכו בה דיוק ר"ל אף במקום
 דריכתכם שהוא קתה כרעובם גם שה יהיה פחד ה'
 והדר גאווה שלא יוכלו להרע לכם משם וכדכתיב
 חין עוד מלכדו זהו דמפרש וקאמר באשר דבר לכם
 דיוק ומהו הדיוק ראה אנכי ר"ל כי בנתינת התורה
 שפתח הקב"ה אנכי חדי סתאם להם זה הדיוק
 דאשון לאמר ראם אנכי כלומר ראו כי אנכי לכרו
 והיינו שפתח כל ז' דקיעים וכל אריות והרחה שאין
 עוד מלכדו ככ"ל במלא באשר רחיק וירעת
 כי חין עוד מלכדו בזה קרע כי לא תועיל לך שום
 כיסוף בעולם כי ההוא קרא קבר רישא דכל כשפיות
 וכשהוא מעשה דר' חנינא ממש כראמון עכ"ר
 ושפתיים ילרק .

זכו תדבקון סרבך כדרכי נמיל חקרים קבור
 מקום כקור חולים וכו' הפש"ל דרך רמ"ז
 סרב"ק כל הגמל דלים כקור 'קבורה שהס ג' לה
בסתר וכן שלמה הוא אומר וכו' וכה"א כושעיה
 סימן כ"ט והיה כמחשך מעשיהם וכן
 במשלי סימן ר' דרך רשעים כזפלה וכלה כמה
 מקראות ונדרך מליטת חמרו ונסהרה וביח נעמזת .
כל קועבס כל שתעכתי לך עיין לכ חייס ח"ב
 סימן ר"א כחורך וכרוחב יע"ס .
לגר אשר בשעריך גר חושב שקיבל עליו שלא
 לעבור ע"ז ועיין ס' תנא ד"ה כשעריך
 ועיין בקי"ו גמוי חייס מער' ג' חות מ"ו מ"ס כעזר
 מסרי .

בי עם קדוש אתה דכייס המותרים ואתרים
 נקנו כסס חיסור עיין בס' קמיכה לקייס קי'
 ה' .

שמוע קמעא תשמעון הרכה חין זס כמו שפי'
 כס' עקב בין חדש לישן .

אפס כי לא יהיה כך אכיון ולהלן הוא אומר כי
 לא יחדל אכיון עיין בס' דרקה לקייס מ"ס
 בזה בס"ר .

נתון תתן לו אפי' מאה פעמים וכר"ס פתח
 תפתח פי' כמה פעמים ועיין לל"ח ול"ח
 מ"ס בס"ר .

וזכרת כי עבר היות וסעננתי וסניתי לך מבית
 מלרים וביהת היס אף אתה הענק ושנס
 לו עפ"ל דרשת רש"י הללו היו כרייתא בספרי וכן
 איתא במדרש הביאו בולקוט ס"ז והרב פרשת דרכים
 ד"ר ע"ג הק' מסונייא דקדושין ד"ז דהאי דרשא
 הוא דלא במאן יע"ס ורחיתי כס' קועפות רא"ס
 להרב מוהר"ג ז"ל שהק' ע"ד הרב פ"ד לו דנעלם
 ממנו דכרו סמחמר בילקו' יע"ס ולא ידעתי מאי
 ק"ל דמה דאתמר במדרשא הכי אתמר ג"כ בספרי
 ומאי חולמי וותר ואדרכה כל קו' הרב פ"ד הוי
 ע"ד רש"י שדרשקו שהביא משם הספרי הוי דלא
 כתלמודין וחולם לע"ד לא ידעתי אעיקרא מאי ק"ל
 להרב פרשת דרכים על דרשת הספרי מסונייא דקדושין
 דהספרי פליג על סוג' דקידושין וגם ע"ד רש"י
 לק"מ שדרכו של רש"י למינקט קרוב לפשוטו של מקרא
 אע"ג דלא הוי כהולכתא ועיין לסרב ספרי דפי'
 רב סס .

ממצרים לילה והלא כיוס ילאו וכו' והקדנזס
 כבר נרש מזה דפי' ועבר לך ניסין
 בליליית יע"ס ובתיב אתר זה ווס לאתך .

ס' שופטים

אשר יסיה בימים הסס יפתח כדורו וכו' עיין לעיל
 מזה בר"ה וא' השפט ובס' קבא ע"פ
 א הכהן אשר יסיה בימים ההס וכיוון כמאמרו על
 כהני בית כ' ועיין מ"ס הע"ז בספר דברי דוד .
ימין ושמש אפי' אומר לך על ימין שהוא שמש
 וכו' וב"ס וכו' פי' הר"ס כ"ס שאינו אומר
 רק על ימין ימין ועל שמש שמש כי רוח הס"י וחק
 על משרתו מקדשו וישמר מן הטעות ומן המכשול
 ולא ילא מטיקס כ"א חמת וכו' וע"ס כונת דכדיו
 דמקתמא

פחדכם על הקרובים ומוראכם על הרקוקים
 וכן פי' רש"י ס' בשלח .

ס' ראה

מן הדרך הא למדת מכאן אמרו דהמורה בע"ז ככופר
 ככל התורה כולה וקשה שכבר למדנו כן בפ'
 בשלח מכל אשר לזה כמו שפרש"י שם בן הקשה
 בס' מנ"י יע"ס וקשה ממ"ס במס' הוריות ד"ח
 קוע"א ול"ע ועיין בס' שער יוסף דע"ג ע"כ וע"ג
 ועיין קדושין ד"ט .
לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים מוסכ למעלה
 וכו' דאל"כ ח"ו יש פתחון פה למינים לרחות
 מה שפי' רבינו בס' בשלח בפ' עד אנה מאנתם
 משל הדיוט וכו' יע"ס .
אחרי ס"א אהיכם תלכו כתב הרמב"ן וז"ל שגלך
 אחר עלתו וממנו לכדו בדרם כל נעלם
 ונשא כל עתיד ובספרי אחרי ס"א תלכו זה ענן והוא
 מה שפירשנו שנשמע לקול אוחותיו ונלך אחר עלתו
 עכ"ל ומהני מהרב ספרי דבי רב ס"ז דר"א ע"ג
 שכתב גיר' זאת בספרי אחרי ס"א תלכו זה ענן
 על שם גיר' מוהר"ס ז"ל ותמה עליו וז"ל ולא ידעתי
 בעיני מה ענין הענן של מרכב לבאן דמרכב כדברים
 חטאבים לדורות עכ"ל ומלכד כי נעלם מיניס שהיא
 גיר' הרמב"ן זאת ועוד דלק"מ שכבר פי' הרמב"ן
 שהיא מנהג לדורות שגלך אחר עלתו ול"ע .

ולענין אין אישות לבני עינין לרש"י ס' קדושים ע"פ
את אשת רעהו ועינין להרה"ס וכמה שה' הרב באר
כשרה ז"ל .

כי קללך לְקַיֵּם תְּלוּי מַעַל לְבַבְךָ אֲחִים קְאוּמוֹס וְכוּ'
והכי איתא בירושלמי סוף ברכות רונמ"א לוק
כשם המלך לכתבדרוס ועמ"ס הרב חומ"א ביאושע
סימן ז' כ"ס . וזה יהיה רמו הכתוב ס' כאלה ויהי לי
לישועה זה לי ואנוהו שדרשו ארמה לו וכיון שאני
דומה לו לכך יש לי ישיעה שלא יאמרו דמות המלך
יש לזה שנהרג וק"ל .

ומצאה איש בעיר פרצה קוראה לבנה והיונו
ענין ותלז דינה בת לזה וזה רמו קרא
כמומר מ"ה כל בכורה בת מלך פנימה היו תוכלנה
כשמחות וגיל תכאנה בהיכל מלך לאפוקי הולאת
מכיתם לעיר והולאתם את שניהם א שער העיר היתה
וקלקתם אותם באבנים ומתו וק"ל .

לית מלרי הא למדת שקמחתיזו יותר מן הסורנו
עינין לרש"י ס' קדושים ע"פ ואת הכשמים
תהרגו יע"ס ועינין בדרך את אברהם דקע"ז ע"ב .

ס' כי תצא

לא יבא א תקך המחנה . כקב הרא"ס ד"ס ואסור
ליבכך למחנה ליום וכ"ס למחנה שכינה וז"ל
וליבא למימר הכא אין מוקירין מן הדין כמחנה שכינ'
ודלויס קרוויסו משום קדושתה של שכינ' הוא וכחד
חשיכו להו והא דאמרינן אין מוקירין מן הדין אינו
לא כמו קו' דבחו מכת בתו שהן גופות מחלפות
וכולל בו וכו' יע"ס ואחרי ניו"ק אשתמטיקיה דברי
הקשרי כפ' נשא דרשו להדיח ז"ל וישלחו מן המחנ'
וכו' מחנה שכינה או שומע אני ממחנה ליום ק"ל
א מחוץ למחנה השלחו שלא יאמר יש לו כדון אם
כדחו ממחנה ליום הקל ק"ו ממחנה שכינה תמור
אם אמרת כן ענשת מן הדין לכך באמר וכו' ז"ע .
ועו"ק ע"ד הרא"ס לו ממ"ס כשצרי ס' תת ע"פ
ואם לא יתקטא ביום השלישו וכו' דקום ס"ד לומר
משום דאם מטמא המת באהל ק"ו כמנע ומשום
דאין עונשין מן הדין אלטי"ך קרא יע"ס ורבי ס"ב
הוי דבר אחד ומשם אחד לא הוי גוף חלוק וס מוס
ואפי"ה דאין עונשים מן הדין ז"ע .

שבעך ולא אכילה נסה עינין כס' שמ"א סי' ד'
אות ג' .

והתעמר בו אינו חייב עד שיחמם בו עינין
לרש"י כחילה הפד' ע"כ לא תתעמר
בה שהרשיב הדיבור .

והיה כך חטא מ"מ לא שממדין לישרע ע"ז
הקורא יע"ס וכס"ב מליט כש"ס בכטרות
דכ"ה ע"כ ואין לי לא שקרא שמו עשירי לא קרא
שמו עשירי מנין ת"ל וסיס קרא מ"מ וכו' לא קרא
בחיב כהדיח וסיס קרא אפי"ה אין ספרים כין וסיס
ליהיה וק"ל .

למען יכרךך ואעפ"י שבאם לירו שלא כמתטין
ק"ו וכו' ועינין לרכיבו ס' ויקרא ע"ס ולא
דע ואשם וקבוא יע"ס ועינין כקונט' לרקס לחיים
מ"ס כס"ד .

במספר ל"ו כמספר מ' וכו' ולשיר' אין לשון
חכמים מיושב על כסן דקאמרי ויש

דמקמא כדכר שלא מליטו שטעו בכירור כמו ככה"ג
שזה הזקן ממרה בכר חלק עם חכירו ככ"ד שבעירו
שעלה לירו' גבר עמדו בבחי דיוסם שבהר הכית
זבפתה העזרה ועד אסין ככ"ד הגדול של"ע' ואחר
שבלישנה הגויס והכריכו כדעת התולקים על זקן הזה
ככה"ג ודאי דליבא למימר שיטעו הכל אס"ן דמליטו
שטעו בדכר אחר מכל מלות ה' כרכיב בקרא ס'
ויקרא וחס כל ערת ישרא ישנו ונעלם דכר מעיני
הקהל וכן כפ' גשא וכו' השנו ולא תעשו וכו' ומס'
קוריות כולה דאחרי כטעות הדיונים וא"כ ודאי רכות
הרא"ס שה' נשמרם שלא טעו סוף דוקא כקמא
דחזקתם הם כבשרות וביושר הכל אה"ן אש דאינו
הטעות בעינינו אז אחרע החזקה . ועוד י"ל דדוקא
ככה"ג דכר חלקו עליו של הזקן שלימים וכן רבים
וסכ"ד הגדול ככר ראו ושמעו דכרי הזקן ממרה
והנגדייס ככל כפ"ג אי הוי טטעות מפורסם והרין
עם הזקן ממרה אז בול' זס טטעות כמויר יקן בכר
שמעו דכרי הזקן שבנגרם וככה"ג דהוי געות מפורסם
קבוב למזור סוף דישמחם ה' מן הטעות ומן סמבסול
הכל כשהורו על אחר שמט"ס' לעבור על ד"ת
דכוי שונג במור דאולו סיו אותרוס עליו שטעם לא
סוס מורה ואולו הוס מורה הו"ל מויר גמור במה
שהורו כ"ד ככה"ג יתכן לבא לירי טעות ויש האיה
לזה מצ"ס כהורעס ע"ק דסיכא דתלמוד שהגיע
לסוראס עדע שטעם פסוריס וקא מקשי דסוי מויר
ומתקן דקא טעוי במטגם לשמוע דכרי חכמים יע"ס
ועינין מ"ס כענינתי כס' הקטן סמיכה לחיים האה"ע
סימן ט' כס"ד .

אבר העם ושמעו ומתיקין אותו כרגל עינין למס"ר
שרשו הוס ת"ג דקפ"ג ע"ד ועינין כקשר
מעשה אברהם ח"מ סימן עו"כ .

הוא וכנו מגיד דאס כנו הגין למלכות סוף קודם
לכל ארס ועינין לרכיבו ס' אחרי ע"פ לבסן
חמת אכיו ועינין להגאון מד"ז כס' מערכי לב ת"א
דיוס כ"ס ובקשרי חק"ל א"ח כסימנים הרבה .
ונחלה לא יהיה לו לו נחלת חמשה בקרב אחיו
לו נחלת ז' הללתי כפרס' דחלקא זימני
כתיבוי ונחלה ונחלתו ונחלת וי"ו מוסיף בכל א' כרי
שסה הוא נחלתו כרי שכעס דדמוז כקס חן חלק
לשכעה .

המים תהיה ולא הקורא אחר העקירות מזה
משמע דאף הגורלות כבלל אזקדם ואולי
הראשונים שנסחמשו כזה כגון הרמב"ן והראב"ע
זרובותיוסו הים לכרר איזה דכר הכרתו כענין גורל
חלוקה סארץ ע"י יאושע או על לורך גדול פעם ביוכל
לא ליהע העקירות ועינין לרש"י סו"ס נלכים . וראיתי
כס' ועד לחכמים ח"כ מערכת י' אות י"ד דבכיא
דהרב מוקר"ן דווילוו ז"ל הים הגיל בגורלות ובקבלת
מעשיה כוע"ס .

אשת אפי' אשת איש לא מלאתי טעם אמאי
אחר שפי' סופיה דקרא חור לפרס רישיה
הקרא . ונחבן להודיענו כחא דסקירא מסיבת דישלחה
כאוסור וישנע באשת איש ולכן אחר שפי' חס אין
הקב"ס מקורס דסוכה הכחוב הוא דאינו דלקחת בלתי
דשום הקור' אז סייך שפיר אמילו . אלא דנחוי אגן
דבמלתמה דהרגו לבעל הרי אפי' בושאל וולאה כמיתת
געלה וג"ל דהוא חששא ספא בדת גמטול ועודישתי

ובחרת פר' תצא תבא נצבים וילך בחיים

ס' נצבים

ורוא יהיה לך ללמוד לפי שדבר לך ונשבע
לאבותיך שלא להחליף את זרעם באומה
אחרת וכו' וקשה מ"ס בפסחים דס"ז ע"א דאמר
הושע כל העולם כולו כרשוף החליפם באומה אחרת
ועיין להג"ה מ"ן זקני ז"ל כס' מערכי לב ס"ב
דרוש ע"א במזמור מה אעשה לזקן זה יע"ש ולרב
אחאי הרב אחי וראש כדרשוהו דחי ע"ג יע"ש

ובחרת בחיים אני מורה לכו וכו' עיין בפתיחה
קוטרס זה מ"ס בעזר הכותב בעמו
יס"ג כההכה

ס' וילך

אנבי היום מלאו ימי ושנותי ביום זה נולדתי
וכו' ד"ה שנסתמו ממנו מעיינות החכמה
הק' מופרש"א כחי דא"כ לפי"ז ה"ל למות כששה
בארר והרב ת"ת יהונתן קרץ דב' מיהות סיו כמשה
מערכ שכת ושכת ומערכ שכת נסתמו מעיינות
החכמה דעונו מן הקורה כמיתה וזהו הכ' דרשות
כאחד דמלאו ומיו עם נסתמו זת"ר ולפי"ז ידוקר
מלאו דאינו כמו שאמרו יום אחד כשנה או יום אחד
בחדש או נקלת היום ככולו לא מלאו מיום ליום
ומחדש לחדש ומעת לעת ודוק ועיין מ"ס כזה הרב
בית חרש והרב שמנה לחמו כלתס דמעה דטו"כ
ע"א

כי אהה תבוא את העם וכו' אמר לים משה
ליאושע זקנים שברור יהיו עמך הכל לפי דעת
ועלמס אכל הקב"ה אמר ליאושע כי אהה תבוא
את ככ"י א הארץ אשר נשבעתי להם תבוא ע"כ הכל
תלוי כך טול מקל והך על קרקע דבר אחד לרור
ולא כ' דברים לרור עכ"ל דברי רש"י לו הם גמ'
כפ"ק דסנהדרין ד"ח ע"ה יע"ש ולריך טעם אחאי
משה אמר ח"ו הפך ממה שאמר הקב"ה ותלילה לומר
כן וכבר ראיתי להרב פני דוד ק' פינתס אות ה'
שכתב משה הרב כמוהר"מ ככר שמו"ל דה"ז וה"ז
איהא דדברי ה' וגם איתנו לדברי משרע"ה דהיינו
בהחילה קודם שומליכוהו יסלח דברו כנתק רוח לפי
דעתס ורלונס ואחר שחוקה הממלכה כירו געשה
רלונו וינטל רלונס והן הם דברים אס היום תהיה
ענד לעס וכו' יע"ש ולער"ן לישב והוא דיש בענין
הנהגה ונשיא והרב המורה לרק בעמו ולאן מרעיתו
להורות להם את החוקים ואת התורה כ' סנין דהיינו
יש דינים ומלות הכתובים בתורה שככ' מפורשים
בהם שלא יש בהם שום מחלוקת ושום
פקפוק וסוג השני שיש דינים ומשפטים בתורה
שכע"פ רבים שאינם פשוטים ושחלוין בהם במחלוקת
ומ"ג אס ילטרך דייין לעשות איוה גדרים וסיינים
חדשים לפי צורך זמן או אס ירלה לחלוק על איוה
דבר שהוא מוסכם אלל חכמי הדור מקודם והיס
המנהג הכי ורולה להורות להפך שהוא דבר מחודש
או דין תמוה לרכיס והור"ש כלו וכדומה דפנס
כדבר שהוא דבר מוסכם והלכה פקוקס וכחוב
ומפורס בתורה שככ' ובתורה שכע"פ כלי מחלוקת
כלל או אין לריך להמלך עם הזקנים שברור וכוולף

רכנן וכלרי חרה דברי משמעותהם דקרא נך הוא
וגמלה דבר מפורס כהור' והקי פשוט דמי הוליד לנו
האי משמעות אס לא רכנן שפרשו לנו ועיין בקוב'
התפץ חיים מה שכהנהי כדוני מחלוקת כס"ד:
כי ינלו אנשים אין שלום וולא מתוך ידי מלות
יפורס עפ"י המעס' שהוכח כס' והו"א ח"א
כפיק של זמן העומר דמשה ואהרן עשו קטטה חונס
לפניס כרי שמהס ולמדו להרכות שלום וכל זה כדרכו
אך כשיסמו יר עד ככהה אותו מחלוקת אינו מן
השפה ולחוף אינו וולא שלום מהס ודוק

ס' תבא

מראשית ולא כל ראשית עיין להר"ס ובמ"ס
מ"ן זקנינו הרב שנות חיים דר"כ
ע"כ

וירד מלרימה ועור אחרים באו לכלותינו שאחרי
זאת וירד יעקב למלרים נראה דבונתו
היא דלמה נקט הכי תרתי דוקא להודות לה' יתברך
ורלב לרות אחרות שעברו על יעקב אע"ה ולכן פי'
דנקט היותר קשית אחת מבראשונה ואחת מאחרונה
ואות וי"ו וירד מוקיף על לרות אחרות
ל המקום הזה זה ביהמ"ק ויתן לנו את הארץ
כמשמעו עיין שא"י מס שפי' ובספר מלס"ק
ובאר כשרה שס' ואני פירשתי בכ"ה ביאושע רס"י
ס"י וישכינו שס את אהל מועד והארץ נכבשה לפניהם
עס טענת לסטים אהס דאחד מן הקי' הוא איך
ציוה לבנות בית לה' דאסיר ליהנות מן הגול ועיין
בס' נח"כ ולכן אמר דמכח וישכינו שס את אהל
מועד אהניא להו דהארץ נכבשה לפניהם ואין להם
מעורר דלסטים התס וח"כ היינו כוכת רש"י הבה
ודוק

ושמרת ועשית אותם כח קול מכרכתו עיין
בס' נח"ק ס' לו ע"פ המקריב את
זבח שלמוי לה' וביא את קרבנו יע"ש ועיין בקונט'
לרקס חיים כס"ד:

האמרת והאמירך ומלאתי להם עד והוא ל'
ק"ת עיניך תראנה להרב הקדוש
מוהר"ח ז' עטר זיע"ה דכתב בדרשה זאת לפ' כמה
קראי עי"ש כחיבורו הנורא ס' אור החיים
ברוך א"כ ובא"כ שקהא וליאהך מן העולם כלא
חטא כביאהך לעולם עיין להרב כנין ארי"ל
מה שפי' כזה דבר טוב

והיו שמיך אשר על ראשך נחשת הקל משה
בקללותיו לאמרן כל' יחיד עמ"ס הרב אס'
המאירה ס' כחקתי דפ"ה ע"ג וד' ובמקום אחר פי'
עס דברות קדשו כמה דברים ועמדתו על דבריו
להכין ולהשכיל בעזר א ברוך ומבורך

וילך ה' אוחך ואת מלכך וכו' ועכדת שס לדיס
עז ואכן וקרגס אנקלוס ותפלחון חמן
לעמא פלחי טעוקא אע"ה ואכנה ויש להרגיש אחאי
רש"י ז"ל לא פירש כן כפסוק זה כ"א למטה כפסוק
והפלך ה' ככל העמים וכו' ועכדתס שס וכו' ואף
שסס כאמר כל' רכיס וכאן ל' יחיד עכ"פ הקרגיס
ככ' מקומות אחר ול"י

והטף למה באים ליתן סכר למכונתם וכו' מאמת הירוש' כחגיגה ועמ"ש הרב מלאכת סקדס ז"ל ולהרכ טירת כסף דפר"ו ע"כ ולמטה מראה הגובה פת"ו מכל' שבת ודוק !

ס' האיזנו

תזר כטל שהכל שמחים בו. ועוד רטל לא מועט ויהיה אמרתי עליכם דהוא ל' רכה תמיד כטל ואצ"נ דאמרונו רפ"ט דקוטס ולא יורר הטל לכרבה וכמנחות דק"א דהקנופה לעטר טללים רעים והכינו רבינו כס' אמר יע"ש הנס זה מיעוטא ובשזין עושין רש"מ ולא בקום ולכך חקנו וקן על ומטר לכרבה וק"ל ובקרא דהושע סימן ו' הוכיח על לגנות ודוק.

הלה' תנמלו זאת ל' תימא וכו' לפנו אתם מעליכון שיש כירו וכו' הייט בענין תתא אשר לא עבדת את ה'א' כשמתה וכטוב לכב וחדרכא בעלבון ונראה שיש לפרש עם מס שכתבו גור"י האר"י ז"ל שאמר להם רבינו האר"י שפעם שזכה לכל החכמה הנשלחה היתה סיבה מאת ה' על שהיה לומר בקורה כשמתה זת"ר א"כ ז"ו כאן סלה' תנמלג זאת להיות מעליבים כי כזה מלכר כי לא יחכמו לא הדרכא אתם משכחים מה שהיה ידוע לכם וז"ל עם נכל ולא חכם וק"ל.

וישונך מכס כהנים נכאים מלכים כרך שהכל תלוי בו ע"כ ויען הקורה קורא למלך אשר נשא וברקנו בהוריות פ"ג מ"ג לכן בא הרמו בר"ק ויבונך"ו ועש' כהנים ונכאים נשיאים כר"ך מכון לדברו רש"י.

יעקב חבל נחלתו כחבל סוה שאז עשו כנ' ג"לים והוא וכו' היו לו לנחלה ולא ישעשע ועצו וזה רמו כס' חלז גרילים קעשה לך ל' ועשתם את לפורניה וכמו הוא עסק ויבונך דהוא כשאזקיים מעשה אבותיהם כדיוס על ד' כנשות לו ר' אימחות ופרש כנפיק.

לא לוח כהרגו עיני לרש"י ס' תזז ע"פ למס ה' יתרה אשך בעמך ועיין כמר' איכה גכו רחל יע"ש.

לא שערס לא עמדה שערס עיני למוה"ר חס"ל ח"כ דרוש ט' דכו' ע"ג ולפי מ"ס רש"י אח"ז בר"ה מור רעב דכחוש מרעב מנדל שער יתפרש שמנה עכית לא שערס וק"ל וזה רמו במלכים ח' סימן ח' לא יפול משערתי ארלם וק"ל.

אמרת אשאיסם המרתו כלכי אשיתם פלס להשליכם מעלי הסקר ודונתו כעורא וחלקם לפלס להסקר הדברים מניעים למחלוקת האמוראים כפרק השולח בענין המשקד את עבדו או סני באמורס בעלמא או לריך גט שחדור דלרעת שמוט אין לריך ולרעת רכ ור"י לריך ולענין סלכה קי"ל כרכ ור"י כמ"ס הרי"ף והרמ"ם והרמב"ם פ"ו מסל' עבדים וטעור כו"ר סימן רס"ז ועמ"ס הרב קה"ו אגזוז מע' ע' זאת רכ"ז רצ"ר ע"ר יע"ש וח"כ ריין שפיר אמרתי כלכי לעשותם השקר ואדי כזמיר בעלמא אינן נעשין ספקר והוא לעיבת ישראל רחוס קשר כריותו אשר כתבתו עליהם נע שקור ועכר הם לעילם ועד !

דמי הוא זה ואיום הוא טובא להיות חולק כננהו כדבר המפורס כקור' והדרכא ההמלכה הזיק לפעמים אכן בדבר התלוי כסכרא שהוז כקור' שכע"פ וכדונים שיש בהם מחלוקת וכפרט בדברים מחודשים ודינים תמוהים לרכים וקור"ש או שבז לחלוק ע"ד ס' הרבנים הקודמים דהז לא סני כדעתו וסכרתו לכר כי לריך שיהיו סברותיו וראיותיו מקובלות לחכמי הדור וכת"ש הראשו' וטעור כח"מ סימן כ"ו יע"ש וכן ראיתי הרבה כזה משורס בדברי הרב חיר"א ז"ל עמ"ס מרן בכ"י כו"ר סימן רמ"כ שהקר שקיבא דברי הירושלמי כפ' כל הור כחב וז"ל מכאן יש ללמוד כמה יש לומר מלהורות בדבר שאינו ברור לו מאד עד שילטרף עמו חכמי העיר יע"ש. וח"כ מ"ס לו ה' ליאושע כי אחת קביא ע"כ טול מקל והך על קרקרס דבר אחר לרוב בדבר הכתוב ומפורס כקור' שהוא מה שכתב בתוס' ה' שלא מסרו הקב"ה לחכמי הדור והרי הוא שלו וכירו וכרשותו והוא השליט ומושל לומר ליאושע טול מקל וכו' שלא נמסר לחכמים בענין קורה שכע"פ כמ"ס רז"ל להדניח שאמר הקב"ה לך חלל חכמי הדור ותעשה כפי הכרעתם. ומ"ס מצרע"ה כי אחת תבא זקנים שכדור מוהיני כקור' שכע"פ דהיינו מני שנמסר למשה כדגון משה קיבל קורה מסיני ומקרה ליאושע ולענין מה שנוגע לתשכע"פ או לריך להמלך עם זקנים שכדור והכל לפי עלתם דבעינן שיהיו סברותיו וראיותיו מקובלות לחכמי הדור רכזה אין שליטה להקב"ה כמ"ס לך חלל חכמי הדור וכמו שאמרו ג"כ כנמ' לא כשמים היא וכן רחיקי בטולא כזה להרכ באר שכע כריוס פ"ק דתורית לר"כ ע"כ דקא מחלק לוישכ כריותא דשפרי כס' שופטים דקאמר לא תקור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל הפי על ימין שהוא שמאל וכו' דכירושלמי כס' פ"ק דתוריות קאמר להפקר יכול אמר על ימין שהוא שמאל ישמע ק"ל ללכת ימין ושמאל וקו' בדבר החלוקת מסכרא או יכטל דעתו כנר הכ"ד הכל כראה ברורה או אין לשמוע להכ"ד וכו' יע"ש והכי דיוקי דברי הרשב"א בתשו' כת"כ סימן שכ"כ וכו' כזה כס' ככר לארן בהנהו הירו' דקע"ה ע"א יע"ש.

ונראה שזה מדוקדק בכתיבים וילו את יאושע כן כון ויאמר חוק ואמץ כי אחת קביא את בני ישראל ל' הארץ אשר נשבעתי להם ואנכי אהיה עמך והוא שזה הדיבור הוא מהקב"ה שמדבר ל' יאושע וגם מיורי כחשכ"כ ויכתוב משה את השירה הזאת כיום ההוא דמיורי כקור' שככתב ולכן אמר לו כי אחת קביא ע"כ שלא כעובתם אבל כשדובר משה ויקרא משה ליאושע ויאמר לעיני כל ישראל חוק ואמץ כי אחת קבוא את העם הזה דהיינו שהדיבור הוא שחזה מדבר וגם לעיני כל ישראל דמיורי כעניינים השייכים לעיני כל ישראל בהנהגות שלהם כי כזה לריך מיקון והמלכה עם סוקנים וע"ר שכחתי וק"ל ועיין ברש"י שס' כפ"ק דקנהרין ודוק. ועוד כתבתי כזה בקונט' תוכחת חיים ח"ג ובקונט' גנוי חיים מערכת ד' ובתשו' כס' חוקות החיים סימן ל"ג בחמלת ה' עלו.

ויכתוב משה ויתנה כנגמרת כלס כחנה לכני שכטו עיין לרש"י ס' תבא ע"פ ער סיוס הוא.

הניע חלקו של יאושע תלמידך אמ"ל אם מפני יאושע
 אני מק חלק והיה תלמידו אמ"ל אם חסה רובה
 לעשות כך עשה עמד משה והשכים לפתחו של
 יאושע והיה יאושע יושב ודורס וכפף משה קומתו והמת
 ירו על פיו ונתעלמו עיניו של יאושע ולא ראם
 אותו כדי שיטמר ויזמן עלמו למיתה הלכ כל ישראל
 לפתחו של משה ומלזוהו כפתחו של יאושע והיה
 יאושע יושב ומשה עומד אמרו ליאושע מה עלתה
 לך שמשה רבך עומד ואתה יושב כיון שחלה עיניו
 וראם תיד קרע את בגדיו לעק ובכה ואמר רבי
 רבי אבי ואדוני אמרו לו ישראל רבינו משה למרט
 קורה אמ"ל חן לי רשות אמרו אין חנו ממיחוס אותך
 וזאת ב"ק ואמרה לנס למרו מיאושע קבלו עליהם
 ושב יאושע כראש ומס"ר מימינו ולעזר משאלו והיה
 יושב ודורס לפני משה ולא היה יודע משה מה היה
 יאושע דורס אחר שצמדו ישראל אמרו ליה למשה
 רבינו סחוס למי את הקורה אמ"ל חוני יודע מה
 אשיב לכם תשובה משה רבינו נכהל ונעל באותה
 שעה אמר לפניו רבש"ע עד עכשו בקשתי סיוס
 וחיי בפשו נקונת לך וכיון שהשלים נפשו למיתה פתח
 הקב"ה וכו' ע"כ הרי בסדיוז בדבריו רז"ל בדבריו
 הרב הלכוט כי מס שהשלים משה למיתה הוא כי
 היה מלטער קרבה בשסיה רואה ליאושע קלמורו
 יושב ודורס ונוטל פכורו וזררתו ואע"כ שאמרו ככל
 אדם מתקנא חץ מכמו ותלמידו זהו כשהוא שרוי
 בכבודו לא כשנוטלים ממנו כבודו כמ"ס ש"ר מוהרש"י
 ז"ל וגם בזוה"ק קדר וילך דרפ"ג ע"ל אמרו פי ענין
 משה רבינו שמת הוא כיו שלא יראה פי יאושע
 תלמידו מולך ונוטל המלכות ממנו ושם הכיאו פי כן
 היה ענין שחול שמת ולא סילק הקב"ה המלכות ממנו
 וישאר בקיוס ממוס רטבא ליה עכר שלא יראה לדור
 שחוא עכרו מולך חתתו וע"ס

לא קדשם אחיו וכו' והם הכיהו והולירו להכואו
 פעמים וכו' עיין לרש"י ס' חוקת ולהרב
 אור חסיוס ז"ל ע"כ וכמ"ס בסה"ק פ"ס קיוס מער'
 מ' אות קע"ה בס"ד

ס' וזאת הברכה

ויאמר ה' מסיני בא פתח חתולט בשכחו של
 מקום ואח"ך פתח פלריכיהם של ישראל
 ומבאן נמי סמך למה סניתיגיס לכרך חתולה על
 המחוק ואח"ך לפעה"כ ופכר כחצחי בזה כמ"א וזה
 בסידור תפילת י"ח וברור וכדרך דרש יתכן לו עפ"י
 דרבו של רבינו רפ"י לפני מחו סמוך למיחזו ופתח
 חתולט בשכחו של מקום והוא עפ"י מ"ס חז"ל דלז
 יאמר לה' קרבן שמת ימות וא"כ נחזי חנן ה"ך פתח
 משה את פיבו ויאמר ה' מסיני בא דחון זה כפי
 הדיון לזם מולתא קדוים אמרה לפני מחו סמוך
 למיתתו דסיוס ברור לו דערויון לא סניע העת והרנע
 שבו ימות וכדאיתא במדרס רבס ס"ז דהי מודיעין
 לו משעה למה ומרנע לינע חמטו להכי פתח
 בשכחו של מקום כהאי נוסחא ה' מסיני בא וסוח
 על דרך סתו המפריס דסלריקוים שודעים העת
 שמתו חנן חוששים לוס יכ"ס וק"ו לגבי מש"ס
 וכאמור

פי מנפן סדוס מוסב למעלה אמרתו אפזיהם
 וכמו שפי' סס אפיהם פאה וגם ל' היה סס
 וע"ס והשתא יתפ"ס כי מנפן כי נחונת טעם והיה
 ע"פ מה שדרשו רז"ל ע"פ העשה כלה וחוקך לא
 העשה כלה דהגויס דמכלים שדוקיהם וחיון מניחין
 פאה העשה כהם כלזה וחוקך דמניחין פאה לא העשה
 בליה וע"ס וא"כ חק"ס חומר חמרתו אפזיהם הפקר
 בפאה וכליון חרוך ח"ו וכי הימא ממה שהזכיר פאה
 משה אדרבא הקללה לכרבה דחינו ראו לעשות כליה
 כיון דישראל מניחין פאה ליה יהיה טעמא כי מנפן
 סדוס גפנס ומסדרות עמורה דהם קמלניס כסדוס
 ועמורה ככרמיהם ושדוניהם וחיון מניחין לקט שכחה
 ופאה ולכך אמרתו אפזיהם לאידך גיסא מידה כנגד
 מידה ורוק

לעת תמוט רגלם כשתתום זכות אבותם והיונו
 כמו שפי' רבינו בס' כי תשא ע"פ זכור
 לאברהם דכסא של ג' רגלים חינו עומד לפניך ק"ו
 לכסא של רגל אחד ועיין עוד בס' כי תשא כפסוק
 ויאמר אני אעביר מה שפי' לענין אם תמה זכות
 אבות דאת"ס חומרם הלא לעת תמוט רגלם ורוק
 ואפשר לרמוז ושל"ס לע"ת ר"ת ו' שלוש עשרה
 מידות ללמדך לכקשת תפילה מכוון ללשון רש"י
 מס' כי תשא הנו"ל

הרנינו גויס עמו ושכחו האומות וכו' לאו וראו
 מה שפירס דוד המע"ס כמו קטו"כ הללו
 ה' כל גויס שכחוו כל האומים כי גבר עלינו חסדו
 ואמת ה' לעולם הללויה והרי הוא כמכואר
שיכמו לככבם לכל חיוס חתולה חופן ל"ז

ער אשר מריתם פי גרמחם למרות פי וכו' כתב
 הרב הלכוט ד"ץ ע"ר בס"ז ע"ד רש"י וז"ל
 דלמה לא נהן מנהיג את לישראל ומשה ישאר בחיוס
 ויבוא ל הארץ כאחר משאר העם מישראל או יהיה
 לשכט לוי וראה לוי שזה תלוי בזה שהש"ת שחוא
 קיומר כל הוא יתברך לופה כל הנסחרים והוא חפץ
 ביקרו של משה טכע האינטי ויודע דאע"כ שמשה
 הקפלל על זה כשראה משה מנהיג את לישראל
 שחוא יהיה אתר מתלמידיו ולא הניע לחני מדרגתו
 של משה והוא יושב בחוק עמו כאחר מהם כסוף
 לחוקו מנהיג ודחי שילטער כלכו על זה לא מלך
 קבחתו בו רק שטכע האינטי כן נותן ואם יניחאו
 בחיוס ולא יבוא ל הארץ כ"ס שיהיה לערו גדול
 יותר מזה לכך אמר ה"ך רטבא ליה עכרי לוס
 כי לו טוב מוקו כי ימות כנשיקה דלכוא לער מיתס
 כלל ויתענב כתענת הגדול וכו' וחד והנה חמת שבספרי
 סו' הסר עפ"י כי כנגד תראה את הארץ ושמה לא תבא
 ל הארץ אשר חני נותן לכני ישראל אמרו וז"ל ומה ח"ל
 ושמה לא תבא ושמה לא העבור אמר משה לפני
 הקב"ה אם חוני ככנס כה מלך חכנס בה שריוט
 ואם חוני ככנס כה חו חכנס כה מה אמ"ל הקב"ה
 ושמה לא תבוא ושמה לא העבור לא מלך ולא שריוט
 לא חו ולא מה עכ"ל כרי כראה דמס"ר ע"ס הקפלל
 על זה להכנס כדיוט ולא מלך חכל מ"ס הרב ז"ל כי
 מלכע האינטי הוא שילטער ע"ז כן חתמר כהריוח
 בדבריו רז"ל במדרס הנחומא והובא כילקוט ס' וחתנן
 ע"פ ויקעברה ה' כי למעננס דכשאר הקב"ס למשס

ידי כשורון מלך עיין מ"ס כעניותי כס' בית חכוח בפסיחא דחכימי ר"ז ע"א .

ובימיך דכאך ימי נעורייך כן יהיו ימי זקנותיך הכיטע וראה נוסח סתפילה שהוכח ב"ס ימלא חיים סימן ס"ז דס"א ע"כ מכוון יפה לזה

ראם ד"ה רובכ שמים כי בזולת זה וכו' השחקים וכו' כביחור דכרי הרא"ס הללו רחב פיו של הרב זרע אברהם כאטוריא ז"ל דק"ג ע"ד ורק"ד פוק חזי ויערב לך .

זרועות עולם חימת הגבוה על הנמוך עיין לרבינו ס' האיתו ע"פ כי אשא ל שמים ידי .

ואת הנגב ד"א מערת המכפלה לפי מ"ס כ"ד דס"ס נקבר הראה לו מקום קבורתו ולא גילה לו למ"ד ולא איש אפי' משה ואם גילה לו אהיה במ"ס רבינו ויקבור חוקו דהוא קבר אק עכמו ועיין קומ"א ס' וירא .

ויבות אפשר משה מת ובקב עיין להרב נחלת בנימן ז"ל מ"ס בזה ועוד קמלא להרב יערוק דכ"ס ח"ה ד"ל סוע"כ ושמתו מפי הגאון הרב **אליהו** מוילנא ז"ל דפי' דמ"ס רז"ל משה בוקב ברמע הדבר קשה דאיך יתכן דלירך דיו וכדמע פסול הס"ה ועל זה גילה מלפניו דברמע הכונה ל' המנסך והמדמע ל' תערוכה דכל החוקיות ליו גולמי ויחר קטח ארה"ר נסדרו החוקיות בזה האופן ונמלא דהחוקיות הללו משה כתבן כקערוכה ולא כבין משה זת"ד דפה"ח ולפי מאמרו ז"ל דאפי' משה אינו יורע היכן הוא קבור קרי אס הוא בואב סימן כהך סימן היך יתכן דלא ירע כשלמא המולחיס איכן מוליחין היך לגבי דיריה נמלא מאר חכן עפ"י החמוד הקו שפיר ורוק לא דאינו מסביר היך ילוור דלל הס"ה כקב בלי דמוע ואלו הפסקים כהב כדמוע כמו שהיו קודם חטא ארה"ר וסדר כ"ס .

ויקבור אוחו כניח מס ססק' הרב אמר יוסף בליקוטיו ע"ד הרב ר' בקוי זל אינו

מוכן דלמין אפיקורוס לא יוכל להשיב מקורה שבע"פ כ"א מקרה המפורס כחורה וכן הק' לי הרב ועלום נו"י במהר"ר **יצחק** דיהם המכו' **מירקאדו** נר"ו לא דאולי בונתו בית

למה בגמ' לא אמרו אחר זה לקושטא דמילתא דלא קבר אוחו וראה מפלחות קמים דעיס דלפי גדולתו של משה רבינו ע"ס מירקאד עס חסדיו דאירע על ידו בלועי קרח ועדתו וא"ש הכי"כ ואח"מ .

דעיני כל ישראל לשכור הלוחות וזה רמז באומרו אשר עשה דקתירת זקנים בנין ועשה ל' חקון ורמזו בקיבת אשר דהוא אשר שכרת ושר בקח ועש"ס ר"ק על שכרת הלוחות וק"ל .

אלו המחברים על רש"י ומפרשו ע"ס א"כ

אמרו נועם אסיפת חכמים
ארץ יאורס אדמת יאורה
אברהם יגל
בני יאורה בזל כשרם
בתי כנסיות בני קוי
גד ארוה

דעה זקנים
דכרי דוד
דכק טוב
הדרת זקנים להרא"ס
וזאת ליאורה
זרע אברהם
זרע ילחך ק"ג וק"ק
זבח השלמים
חק נחן
יד חסרן
מוכרי אקרילאן
כנה"ג ח"ס וסיורי
כוכבא דשביע
לבוש

לשא ערומים
מכתת יאורס אשכנז
משכיל לדוד
מירא דכויא
מלאכת הקדש
נחלת יעקב
נימוקי שמואל
עמק יאושע
עמר נקה
עפר יעקב
פני המים
לדה לדרך
קילור מורחי
קיניול ואמוליו
קול יעקב שאל
קרני רא"ס
רח"ס
שמע בלמה
שפתו חכמים

קועפות דח"ס למוהרא"ג ז"ל
קו"ד למוהר"ק ז"ל
ח"ה יוסף

דרוש זה מהב"ן בחכמה **אברהם** דסמ"א י נר"ו יאור באור יממא .

ידעי רבנן להאי מלתא דסאוס הכתוב אשה לאיש ממע"ל לתש"כ כי טוב סתרה וכפ"ט הוזת

נעומי אשה כשרה . הדא עליכזא שטלה וגלמודס וכל ימיה מכאובים פלע וחבורס . יקורין סממקין אכשרא ואטופרא . הומיה היא ולורד'ת קראן לי מרב . היא גופא גורס . דילזת נשמתס כטפרס . חסדיו

מחסרה . אשת חייל מרת **קלארה** אכן יקד'ס . תנלכ'ס בתו של שס מכבר . אה סתורס . ומשמת אה הכרוות כשפה כרוס . וגמל סקריס

בחיכס יקירה . סחכס סמרוס כמוב"ד **שמואל** ין יקר כ"ע חתנא דביה כשואס סארס

הגדול כענקיס מע' הרב סכא יקירא . סמלך **דוד** זלה"ה בגן עדנו באספקלריא סמאירה . ויכא

אברהם לספור לנר"ס . כאן כרכי קורס . קול אומר ק"א . לזכר עולם תהיה כל שיטני כוכירס . לעילא נשמתא כרכרות שתיס כדרך קלרס . משס יקרא דשגבי ומשס יקרא דחי ח"ס טוב וחסד סממסרס סטהורס . חכס ומכין מדעתו כסכרה ישרט סנכיר סחכס סגלס כמס"ד יוסף **סעריה** ין יקר נר"ו

לא וסיף עוד לראכה ומשמועה רעה לא ירא •
הון ועושר בביתו כל ימי עולם עד דרא כקרא •
אכיר •

ומי יעמוד בקוד ה' דלא על מגן קל להיות
פטירה של האשה הוא בכבוד כר'ה הוא
ביום כ"ח כסליו דהוא בהמלע ימי חנוכה ולכי חומר
גוי דהוא האשה אשר הוכיח ב' לעוני בני עמי על
לדקוה יען ראיתי להרב חמדת ימים בפ"א דחנוכה
דר"ן ע"כ דכתב וז"ל והנשים אשר נהנו שלא לעשות
מלאכה בח' ימי חנוכה ויש מי שאומר שאין להקל
להן ואמת הדבר באשר כל הפגם שנעשה באותו
זמן של מלכות יון היה בהקנבר הקלים מאוסה היא
הערלה וזה הפגם היה לשכינה אשה יראת ה' וכן
הנס שנעשה אח"כ ע"י השמן להדליק המנורה גם
הוא נרמו לכנסת ישראל הנקראת מטרת זהב ועל
אודות האשה העליונה כנסת ישראל אשר הנס נוגע
שם והיא שם אס ושורש כל הנשים כי ממנה הן
משורשות על כן גישו וישמחו בישועתה ויבואו הנשים
על האנשים ביקר שאת כנס הזה להתכטל מעבודת
מלאכתם ועכ"פ גם האנשים יבטלו איש איש ממלאכתו
כעוד שהנרות דולקות עכ"ר •

כי עפ"י דברות קדשו נודעה יד ה' ל עבדיו
לעניני הגוים גולה לרקתו דמעשה היהודית
החסידה דכבשה המלחמה בהמלאות שעשקה והרגה
את האויב היה הענין כימים האלה וכוה"ז כדכתב
בר"ן ז"ל כטעם שיש לאכול מאכל גבינה ותלב
בחנוכה זכר לנס שהאכילם היהודית לאויב תלב כיע"ש
והרב חמ"י בפ"ב הוכיח מזה דכס מעש' היהודית
היה בזמן חנוכה וקביא שם סיפור המעש' כיע"ש
והוא מכיון יפה כי ביד אשה ימקור ה' את האויב
יען הזמן גרמא דהוא סדר נשים ויש להן התגברות
ועלוני כפי בחינתן אמטו להכי בא הנס על יד אשה
דהזמן מקויע להם להיות נקבה תשובה גבר ויש להן
שליטה והרמת המזל והוא טעם נכון •

כי עפ"י הדברים האלה אדברה נא וירווח לו
ליושב מאי דהוה קשיא לו דמה ראו על ככה
ומה הגיע איהם ליועלי מלכות יון לגזור על ר"ח
כהשואה אחת עם מילה ושבת דמה דמות יערוך
מילה דהוא עוקר היהודות ובכרת ושבת דשקול ככנ
התור והמחלל שבת כפרהקויה דילא מכלל ישראל עם
קביעות ר"ח קלה שבקלות ולא נתנו עיניהם בחמץ
ומלס וחפילין ובכריתית ומיתות ב"ד וכיוולא שיעברו
עליהן ולא על חונס נתנו יד כר"ח • אכן עפ"ה
עשו זה בעורמה כי היה כהם חכמים המה לרעה
יען ראו כי הזמן הוא של הנשים ומעוהת הענין כי
ביד אשה ימקור ה' להם לבלותם וכמו שהיה ענין
היהודית לפי האמת ומזליהו קו כי יש לנשים תוקף
ואומץ וחוזק בלוי הומים וכריא מזליהו לכן בקאו
לעקור מהם ר"ח דהיא מלות הנשים בדכבאר לקמן
מזה כע"ה להחליש בח הנשים שלא יעמוד להן זכות
ראשי חרשים ותהיה להם לחטאה דאינן שומרות ר"ח
ותהיה להן לפוקה ולמכשול שלא תהיה להן הרמת
ראש לכך כחרו כנגד הכ' מילה ושבת דהם עיקרי
בדת • הנה זה נמו דר"ח להכניע ללד הנשים שלא
תבא להם לישראל על ידן של נשים תשוע' והוא
כרור •

ולכ"י המאוברת הלזו רכאה זמנה כלות
נפשה כי מתה כיום רביעי של חנוכה
היא הורא' דלאו כרינא תהלקת כענין שאמרו בני
מש"ר ע"ה דהיה כשכת בשעת מנת' כדאיחא כחומר
הזיק"ק ס' יקרו כנודע והיונו דהיות פטירת' כומים
הלאה דהוא בחינת אשה יראת ה' יודו כולם דהיקס
לרקת דלא מתה על חטאתיה דהיתרע מולא לז
כאה פקודתה כומן דמזל הנשים כרום המעלות
דמשם משורשות וכה"ג כתב הרב יערוה דכס גבי
מש"ר והכתיב דכרוי נקס"ק כרך את חכמה ס'
וואת הכרכ' יע"ש • וכבר נכתב דלנשים ימי חנוכה
אסורות במלאכה כמו ר"ח מתה והוא כמו יו"ט ומועד
זמן דידהו ולכן היתה לה שכיחה ממלאכתה לגמרי
והלכה לג"ע עולם שכולו שבת ומניח' לחיי העולמים •
ולפי האמור מה טוב ומה נעים דבא הנס כהדלק'
כי זה מלות הנשים כהדלקת נר שבת והסגול' דאיחא
כנר שבת היתה נמי כהדלקת נרות חנוכה דהיוון לה
בניס ת"ח ואירי ואירי קד שיעורא כי נר מלוא ותור'
אור וכאומרם ז"ל וכב' מלות מילה ושבת שרלו לבטל
נובעות כפרטות נמי נכסים קיחי קדז היונו כהדלק'
כדאמרן ורלו לבטל כדבר דנובע נכסים כהדלק' מכלל
ילאת • ומילה כדהיקא כמדרס אס שמרת ימי הנורה
אני כותן לך כן ואתה מולו לת' ונמנח למפרע דתן
חלק לז' ימי הנורה וגם לת' למילה כדרשת רז"ל
ומגמהם לבטל דברים שיש חלק לנשים שיבטל מהן
מלואן העיקריות המיוחדות להן כדו להחליש כחן
וחכות •

ועפ"י הדברים האלה הנה נא הולקו לפרש כוכת
המאמר בכרכות דע"ו ע"א גדולה הכטח'
שהבטיחן הקב"ה לנשים יותר מן האנשים שנא' נשים
שאננות קומנה שמענה קולי בנות כוטקות האזינה
אמרתיו ע"כ ופירש"י ז"ל גדולה הכטח' שהרי קראן
שאננות וכוטקות עכ"ל •

וכר אשר יעבור כמאמר הלוה ירגיש ארס דכעת
לא השמיענו מה סבטתה היא זאת דהם
שאננות וכוטקות דמאזום טרדה ופחד בא להודיען
כהני קרי לנשי דשאננות וכוטקות אי מאוס מלהמה
הרי אינה אשה יולאה למלתמה בלא"ה ואס ס"ו הכא
מלחמה כעיר הלא גם נשים וטף ככלל אחת לרק
ועל איזה דבר משקעי קרא דנחלא כנשים ולא
כאנשים וחו קשה דפתח קרא כנשים דמשמע כשואות
וקיים ככנות דמשמע דכן כחורות וכקולות ועוד לריך
להבין כקשר סכחוב דכתר הכי דקאמר האזינה אמרתיו
ימים על שנה ואנחנו לא נדע על איזה ימים של
שנה דיבר הכחוב •

ואפ"ר לע"ד דום סוכך סולך למה שכתב העור
בא"ח סימן זי"ח דבר"ח קורין ר' כשכול
הנשים דבטלות ממלחכהן כדאיחא כירושלמי דהני גשו
כהיני דלא למעכד עכידתא בדיב ירחא וזיקא כפר"א
לפי שלא רלו ליתן נזמיהם לעגל ושמשתי מאחי הרב
יאודה טעם לרבר כי שלש רגלים נגד ג' אבות וי"ב
חרשים יו"א לחדש נגד י"ב שבתים וכשחטאו כעגל
ניטלו מהם ונתנו לנשים לשבר שלא היו באותו החטא
עכ"ר • וחזה הויח למרן כ"ו שם דהקס' דאמאי
יקרא שבר לנשים מה שלא יעל מסן ר"ח דחינת
לאנשים הוא עונש שניטל מהם אך לנשים אינו שבר
דהיו כמו שהיו ותו' שני קורונים וילא האחר דעריין
לא

האמנם לגבי דודי אחרי בלוקו אחרי סמוך היתה לי
 עדנה בעב"ז ולא כנשים לרקניות דהוא אחרי מוס"ב
 לעת"ל ועוד חידוש אחד וארדוני דגם ארדוני כמו כן
 דהיה זקן נעשה כחור והווי' מוסיק' על ענין ראשון
 והיינו דהא תינתן נשים רבך יהיה לעתיד אך באנשים
 דיהיה מוקן לכבוד כל כי הזי ליחא בעולם ונחמה
 דהנס פלחי הנה הוא לגבי הכרעס יוקר'

אמור מעתה דזבו מה שכוין בעל המהמר גדולה
 הכעת' שהכטיחן הקב"ה לנשים יוקר מן
 האנשים וההכטחה היו יען אהה קדחה דנשים שאננות
 דיש להן זמן דשאננות ממלהכחן דהן בטלות מה שלא
 כמלא באנשים דאינו לא בר"ח דכשבהות וימים טובים
 גם האנשים אינן עושין מלאכה' ושיום הם אך יש ימים
 דהן לכר שאננות דסיינו בטלות ולא האנשים ועוד זאת
 קומנה דהיינו בקום עשה וזכו החידוש דקומנה דהוא
 בקום ועשה אע"ג דהוא מלות עשה שהז"ג והוא להו
 תרתי שאננות ממלאכה' וקומנה לקדם החדש ולעננו
 במחלל ובמשתקה וכגדום נאום ועי"ז יש להם הכטחה
 דמנשים שהן גדולות אפי' זקנות יסו כנות כועתה
 דתתחדש נעוריהן ויהיו כנות זהו ההכטח' שניתן להן
 דתתחדש כנשר נעוריוכי דמנשים זקנות קהיינה כנות
 זהו הכועתה וזכו גדולה הכטח' שחטיחן הקב"ה
 לנשים יוקר מן האנשים דתתדו לימי נעוריהן כלכנה
 דמהחדש בכל ר"ח ופה כלכנה כר"ס יען שמענה קולי
 האזינה אמרתיו ולא עכרו על אנכי ולא יהיה לך דמשי
 הגבור' שמענום ובעבור זאת שלא דלו כעגל יהיו
 זוכות לזה ומפרש דזכו ימים על שנה דכ"ב תרשי
 השנה הימים הראשונים של חדשי השנה נותן להן
 לנשים כעבור זאת דכמה חדשים היו השנה י"ב כך
 י"ב ימים יהיו לנשים לרקניות שלא רלו ליהן נומיהן
 לעגל דניטל מ"כ שבטים וניתן לנשים והקוילא ורדו
 דס"ת שמענה' קולי' כנות' כועתה' הוא גו' דה"ש קד"ש
 עם הכ' תובות בדקרוק קור' כחוד' לרמו' לזה
 שאמרנו דמסקפי על ר"ח יחא שפירשי דכמה היינו
 שחורות לימי נעוריהן יומתק יוקר לפי מ"ש כס"ד
 פ"ח סו' ב' ויקח את בת לוי כת ק"ל היתה וקדו לה
 בת א"ר יחורה שילדו כה סונוני נערוה' וכזה אה"ש
 הכא דקקט כנות לרמו' דחורות לימי נעוריהן ועפי"ז
 ישכ הרב יפ"ח כס"ד שס פ"ח סו' ח"י על מ"ש שס
 ולא עשו כזר דיבר ליהן לא יש קלס בתך קלס
 לא דין שלא קיימו את דבריו לשאכען לתשמים ולא
 המיתו את הילדים לא עוד הוסיפו שהיו נוהגים לתן
 מים ומזון ומתות את בניהן הוא שכתוב וקטיין את
 הילדים ע"כ וע"ז סקס' הופ"ת בר"ה שזכען לתשמים
 דיוכפר היתם בת ק"ל שנה וחך זקנה כזאת חכעם
 לתשמים ועלה מן היסוד' דהא אמרין כס"ק דסו'ט'
 שנולדה כה סימני נעיות עכ"ל ויש להרניש עליו
 דלמה הלך לתרץ עם פ"ק דסו'ט' דרו שס על דרשו
 כמררש כן סמוך ונדהא ומיניה וכוח של המררש ופ"ח
 על נכון וזה בעלמנו בקב דרמכ"ן ס' וירח גבו שיה
 דהיתם זקנה וחך נחמה לה אבימלך אנה שחיה
 לנערוה' יע"ש

אשר עפ"י מאמר זה רחש לבי רבך במאמר
 המדרש וסובא כולקוט ס' חוקת וי"ל
 למה נסתלק הכזר במיתח מריש כרי שידעו הכל
 כמס ביקס לרקת וילטערו עליוס רביס וינמלו איהא
 חקר ע"כ דרשו להבין כמ"ש שידעו סכל כמה היתה
 נתיק

לא ניתן אפי' לאנשים שיהיו אקורין בעשיית מלאכה
 לא שהיו ראויין והעגל גרם דמנע מסס והאש' נגדרת
 אחר האיש דעפלה לו והיה ראוי להמנע גם מהם
 לכן ניתן לשכר וזאת שנית דאעיקרא מה שניתן ר"ח
 סיס לאנשים לכר ולא לנשים וכשחטאו בעגל ניטל
 מהאנשים וניתן לנשים זק"ד

ותבט עיני להרב פרי מגדים בחלק אשל חברה
 שס דכתב על מ"ש מרן כ"י בחו' השני
 דמעיקרא קר"ח מה שניתן הוא לאנשים ולא לנשים
 דהטעם משום דהוא מ"ע שהזמן גרמא וכל מ"ע
 שהז"ג נשים פטורות ואע"ג דאיכא לאו דלא תעשה
 מלאכה' הנה הקום עשה לקדם החדש ולעננו לא היה
 לנשים ועתה ע"י שלא נתנו לעגל זכו כתרתי כלל
 תעש' מלאכה' ובקום עשה לקדם החדש ולעננו ע"ד
 שכתבו הקוס' בקידושין דל"ר ע"א דאע"ג דהשוה
 הכתוב אשם לאיש לכל עונשים שכתור' יוכא דאיכא
 קום ועשם ואיכא לא תעש' ויבא מליאות שלא זעבור
 על לא תעש' לא על קום ועשה כלכר כמו מעקה
 דכנה בית על מנת לעשות מעקה ושוב כמלך דאינו
 עובר על לאו דלא תשים דמים ככיהך לא דוקא עובר
 על קום ועשם דועשית מעקס כלכר וכן בשילות הקן
 דניטל האם ע"מ לשלח דאינו עובר על לאו כ"א על
 עשה כלכר כזה אמרין דנשים פטורות א"כ הכא נמי
 גבי ר"ח היה ראוי דנשים יהיו פטורות מלקדם את
 החדש ולעננו במחלל ובמשת' וכקות דהוא מלות עשה
 שקז"ג בקום ועשה ואפי"ה ניתן להם כשכיל שלא
 חטאו בעגל עכ"ל

וראיתי להרב ל"ס רבה שס דכתב דהטעם
 דהנשים לכר בטלות ממלאכהן משום
 דנשים לרקניות שהן זקנות כעוה"ז הנה לעת"ל
 עתידות לחזור לימי נעוריהן להתחדש כלכנה כרכיב
 שמשכיב כטוב ערויך שלא נתנו נומיהן עיף תתחדש
 כנשר נעוריוכי וכן מפורש כפר"ה פמ"ד ולכך נזה
 ויחה לנשים ככל חידוש לכנה לעשות כיטול מלאכה'
 כמו שכתוב וי"ט עכ"ד י ועמ"ש הרב יוסף אומץ
 סו' ק' דו"ט וע"ש ויש לי מקום עיון כרכרי הקוס'
 וי"ט פ"ד דמגיל' משנ' כ' וסנה כסחי קרא דתתחדש
 כנשר נעוריוכי לפי פשוטו של מקרא כמו שפי' רס"ו
 סוף דמשנה לשנה מחדש כנפוס והנולה אך לפי
 המדרש אגדה דסכחו רס"ו שס דהנשר כשמזיקין
 חורר לנערוה' בא כדקרוק ליסנא דקרא תתחדש כנשר
 נעוריוכי נעוריוכי דיוקא דגם כי יוקין חורר לנערוה' ו
 ואה"ש לנשים שהן זקנות כעוה"ז דעתידות לחזור לימי
 נעוריהן וזו יהיה לי מה שרמו קרא כסדר וירא
 ותשחק שרם כקרכה לאמר אחרי בלוקו היתה לי
 עדנה וארדוני זקן דיש לסכין בו"ו של וארדוני דאינו
 מיושב בלשון והיל"ל אכל ארדוני זקן אך עפ"י האמור
 הנס נכון והוא דהיתח כילקוט שס דאברהם ושרה חורו
 לנערוה' יע"ש וידוע ש"ס דז"ל דכמקום דכתוב אחרי
 הוא סמוך ולא מופלג כדכתב הרב מלה"ק ס' כפר
 ע"פ אחרי נמכר גאולה תהיה לו וכבר הקשיתו עליו
 כס"ק ויקרא אברהם שס דנקיט ליה כפשיטות ליכא
 דכ"ע וזכו מחלוקת יע"ש וא"כ וזו מה שרמו קרא
 ותשחק שרם כקרכה לאמר על הפלא שנעשה להם
 דמוקנים חורו לנערוה' וע"ז שחקס שרם לאמר דהן
 אמת דאין כל חדש תחת השמש וכזאת וכזאת תתחדש
 כנשר נערוה' על נשים לרקניות אך הוא לעת"ל

כי עד עתה לא היו יורגים גודל לדקות
 וכלה היה מפורסם ככל ישרא לנכיהם
 והכבוד קרו לה מיום הנכיה ותו מה הלשון
 וילטערו עליה רבים למען נקט לשון רבים
 וילטערו עליה ישרא וכמו כן קשה במאי
 כי הו ליטא ויגמלו הוה חסד דלשין ויגמלו
 קים ככל מקום דהוה השלום גמול והיל"ל
 חסד כי מה היו חייבין לה שבאו לשלם גמול
 שון אוהה חין לו שחר היל"ל עמה או אוהה
 אוהה דמשמע הידועה חכן עפ"י האמור אפשר
 על נכון והוה בהקדים עוד מ"ס שם במדרש
 קומן ט"ז מי היו המילדות יוכבר ומרים ולמה
 שפרה ופועה שפרה שהיתה משפרת את הקינות
 ה שהיתה מפיעה את הקינות יע"ש נמלא דעל
 ות הללו שהיו עושות קרו בשמותן כן ולפ"ו
 בה שפתי חן על הטובות הנדולות יותר מהנה
 מספקות להם מים ומזון למה לא שם שמות
 ראוי שהקראו שמותן על שם הטובות יותר
 ובשתיים שהן ה שהיו עושות ריכים חנו למודעי
 קראו בשמותן י"ל שתיים הקטנות ולא על
 לוח ועל זה יעלמי כליותי לבא לכלל ישוב והוה
 ה"ה שילם להן לפי גודל הטובה בשכר יותר
 והוה דעשה שילם מיוכבר ויוכבר כבר משה
 שנים קודם ירדה המן נתן הקב"ה המן מזון
 ה כיה מלך חמו דהסבא נוחת דהאס דהוה
 לה שולט מזון מאחרים וגם נוחת הוה החילה
 ה והשנייה לה נתן מים כך דרך העולם וגם
 זתמא כנות העיר יולאות לשאוב מים לכן נתן
 הקב"ה שנה דבשכיל שהיתה מספקת מים לילדים
 באר כזוה מרים כראיתא בגמ' תענית דף ט'
 ה כנגד מדה הוה השתדלה להחיות הילדים ע"י
 ים גם ה' נתן להם מים כמדבר בזכותה ונמלא
 ותו למעלה יותר דעל ידם היתה תקיה לכל ישרא
 ים וכמן ומלוח גוררת מלוח שבכר מלוח מלוח
 ונטלו שרין מרובה לפי גודל הטובה שעשו

ל מעשה השוכה אראה כנות המאמר למה
 נסתלק הבאר במיתת מרים כדי שידעו
 ול כמה היתה לרקת והוה דכשתי טובות שמספרת
 לר ופועה את גולד נודע בשערים כפי השמות
 זקיע שמייהו דקראו אותן וידעו כל העולם דברקי
 שמייהו חן מים ומזון דהיו נותנות כסקר מפרעה
 זיו דוקא לכנות עניות זה לא היו יודעין כל ישרא
 וה האמר דראו שכר הבאר הנה עדיון לא היו קולין
 הבאר בזכות מרים דמי גילה רו זה אפשר דהוה
 זוהות אברהם דאמר יוקת נא מעט מים כסבא
 אחרת ברז"ל או בזכות משה ואהרן ומי יאמר דאחר
 היות משה ואהרן ושבעים זקנים וכמה דריקים דלא
 והיה הבאר בזכותן כי אס בזכות אשה אמטו לסכי
 עשה הקב"ם דבר זה דנסתלק הבאר במיתת מרים
 סגס רחזר אח"ך בזכות משה היה פוסקא ניני וניני
 כמו שאמרו בגמ' וכולן קזרו וע"ז של כעל המאמר
 דא"כ למה נסתלק ולזה אמר תשובה נלחת כדי שידעו
 הכל כמה לרקת היתה היתה דיוקא דזאת לפנים בישרא
 כספיק לילדים מים והקב"ה שילם לה שכר מלוח
 להח באר מים לישרא נשכילה ולזה דיוק לומר במה
 לרקת ולא די כטיבוקות דשפרה ופועה לא גם מים
 הוה מספקת וידעו גודל לרקותה שעשתה מקדם

במלרים כמה וכמה דהקב"ה שילם לה ע"י הבאר
 דע"ז לא היתה לה קומן בשמה וכדי שידעו הכל
 דהבאר בזכותה בשכיל דכמה לרקת היתה להח לילדים
 מים לכן נסתלק עתה הבאר במיתתה ואמר עוד
 וילטערו עליה רבים והוה לשון נוסל על הלשון דהכתוב
 אמר ותחיין את הילדים וירכ העם נמלא דמספת
 ותחינם דהיו מספקות להם מים ומזון זיהי סוכה
 וירכ העם וכי היתה במדרש שם ביחוד על מרים
 חפרת אשה כלכ זו מרים דעל ידק פרו ורבו ישרא
 ולז"ה וילטערו עליה רבים הוה שנתרבו כשכילה
 ירגישו הטובה שעשתה להן שנתרבו ישרא על ידה
 ויגמלו אוהה חסד דיוק לומר ויגמלו דעה באים
 לשלם גמול ידים דהחיים הוה כמיס והוה קשלוס
 גמול ממש למען שעשתה מרים עמהן ולז"ה כי חיו
 ליטא ויגמלו אוהה חוהה דיוקא למרים קוד עה
 אוהה לרקת דהספיקה מים והחיה אוהה ראוי להן
 לשלם לה דילטערו במיתתה ולבכותה ולהקפידה כ אוי
 דלא תטעום טעם מר המות עוד הפעם ע"י
 שהקשר שעושין לה כדפרשו גבי אחים לי בהקפידה
 דהתם קאימנא דאס יספרו בראוי חינו בא כנלגול
 וח"כ כשם דהוה החיים אוהה במלרים מלכד דלא
 קיימו מאמר המלך להמית אותן הוה מן הראוי
 דיספידו לה כדי שלא תחזור כנלגול ותכלל ממוקאי
 מות כחורתה והוה לפי מדתה ודוק ועיון כס' הרוחת
 תמיד ס' חוקת מה שפירש במאמר זה באופנים
 אחרים

ב מן הבאר וומתק הק"ו של המ"ר ס' תלפ
 אמר רבי שמעון ומה מרים הלרקת שלא
 נתבונה לומר לשון הרע לא בשכיל פריה ורכיה כך
 הגיע אוהה הרשעים המדברים לשון הרע על חבריהן
 לחתוך חיהם עכ"ו וא"ע"ב והוה דבאומרם ומה מרים
 הלרקת ביונו להגדיל הק"ו ביקר שאת דמרים דראתה
 דהקב"ם עשה דבני ישרא פרו ורבו על ידה על
 ידי השתדלותה באס לה ליתן דעתה על רזא דנא חן
 משם פירש מאשחו ומונע עלמו מפריה ורכיה ואס
 היה ארס אחר מרבר מלאה קפורה אך מרים הלרקת
 דכא הפרים ורכים על ידה ודיברא על אחיה דמנע
 מפ"ה חין להאשימה ואפ"ה נענשה ולזה דיוק לו'
 כך הגיע אוהה ואפילו למרים ק"ו כן בנו של ק"ו
 למדברים לשון הרע שאינו נוגע להן והיון מכוונין
 לשם מלוח ב"י א"ס לשם רעה דיגדל עונם מנשא
 דמכוונים לחתוך חיהם הפך מדת מרים דהחיה עם
 רב מישרא ולא כיונה לחתוך חיי אחרים אדרבא מסרה
 עלמה על קידוש ס' ולא סמיתת שום נפש מישרא
 ואדרבא השתדלס להחיותן זכותה דמרים הנכילה יגן
 עלינו ועל כל ישרא אמר

ג לחזור לרבות ראשונות דמלכות יון הרשעה
 סיו רולין לכעל ראשי חדשים כמו ססיו
 רולין לכעל מילס ושבת ונרא' דלכך הקנו חכמי כנה"ג
 במגבע טסת אמירת המוסף של ר"ח קשועת נפשו
 מיר שוכא דלכאור' חין אמורה זו שייכח לא לפניו
 ולא לאחריו דבין הדבקים דמשמע בקרבנות הבניסו
 אמירה זאת דקשועת נפשו מיר שוכא ועיון כס'
 אבדורקס וס"ד כס' שלמי לכוה דרכ"ד ע"ג יע"ש
 אך לפי האמור ומרוב דהיו רולין סוונים לעקור ראש
 חדש מישרא ח"כ אחר שהש"ת סיס בעורעו נלחם
 באס לאורות לה' לקינו כי לא נתכעל ר"ח מאיתנו
 ובקרבנות

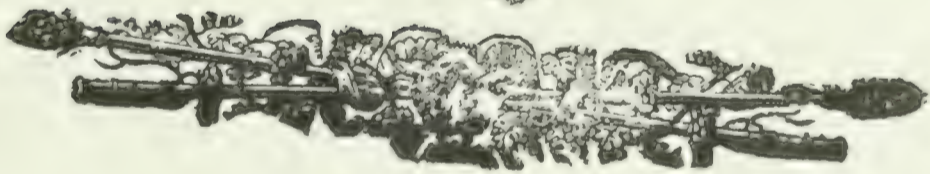
נוח ר"ח דבר כעיקרו לתת שבת והוראה לט
 ק דהיה תשועת נפשם מיד שוכא דהיו רולים
 יור להרוג ולאפר כל מי שיעשה ר"ח והאל
 שיע ביוך ה' אשר לא נתנו טרף לשניהם ויחכן
 י' עוד למה הקנו לומר נוסח זה בחוך הזכרת
 יכנות של ר"ח והוא לרמוז דאיכא דברים בנו
 י' שראיתו להרב ולק"ר סו' ס' ויקרא דקט"ו ע"א
 ביא ממנוקרי' גלאנטי ז"ל וז"ל ז' ימים לפני ראית
 כ' מיה"ד עורכת מלחמה עם ס"מ וחילו על
 צוט הירח והשעיר מעורר חגר על איש חלק
 יכל וגבירי' גלחמוס עם המקטרגים ובקוף יוס ז'
 ריש מכחיס כחם ומיכל כ"ג מכיא לשמשי"ג אשר
 דול המלמד זכות על עשו שהוא עשוי כדמות
 נור ומקריבו כדמות קרבן כמזבח אז פיוס רטון
 גליון עכ"ל והשתה את"ס מה שאנו אומרים בכל
 ח וקשועת נפשם מיד שוכא דהוא על מלחמת ס"מ
 וילו דעובה בכל מיעוט הירח עד שיסא המולד
 ל הלכה כי בא ר"ח ולרמוז על קרבן שמקריב
 זיכל בא נוסח זה בחוך מה שאנחנו אומרים שעירי
 חטאת לכפר בערס גמר אומר ותשועת נפשם מיד
 שוכא על שעיר שמקריב מיכל ואנו מתפללים ושעיר
 עזים כעשה ברטון דהרשעה כולה בעסן חכלה ולא
 לטרך שעיר של סמוס"ג לא שעיר של עזים ממס
 וברטון לה מחמת לעשות פיוס ואז ישרל נוסע בה'
 קשועת עולמים .

מלכים ותו מהו הכונס וקרום בעולמך ואי תיבת
 קרום סמוכה לגדול דהיינו גדול וקרום למה נקע
 כ' תוארים הללו ולא מז' קשירות הנכורים והת"ת
 וכו' ועו"ק דלמס בתחילה חמר ולעמך ישראל ושוכ
 חמר כניך ואז אמרתי הנה באתי והוא עפ"י כל
 האמור דג' מלוארנו לבטל מישרל שבת ומילס
 ור"ח וענין קירוס החדש ידוע שהוא להורות דאין
 העולם קדמון וכי יכול כדאו לכבודו ומחדש חדשים
 כרי לסודיע לכל הפך דעת הכובת שהעולם קדמון
 ועיון כס' חמ"י בחלק ר"ח מ"שיע"ש ונודע דכנוסח
 דלס והתלולנו בשבת אנו אומרים השבת הגדול
 ותקרום סזה כי יוס גדול וקרום הוא מלפניך גם
 תנן כדורים כמה זמני גדולה מילס ופירשו נמי
 המפרשים ככ"ס כי הגדלת על כל שמך אמרתך
 דאמרתך נקראת סמילס וכא בר"ת מ"י זעל"ה לכו'
 "השמימ"ה מיל"ה וס"ת הוי"ס כ"ה ונמלא דהגדיל
 לעשות המילס בר"ת ושס הוי"ה כ"ה בס"ת והוי"ט
 כי הגדלת ע"כ שמך שמך המיוחד שס הוי"ס אמרתך
 שהוא המילס זת"ד ובכן בא דרמו נכון דכנס חנוכה
 ולך עשית ס"ס גדול שס ר"ת "שבת" מילס דכל
 אחת ממנה נקרא גדול כדאמרן וגם וקרום בעולמך
 ו' מוקיף על השבת כי קדש היא לכס וגם בפני
 עלמו עוד אחת דהיינו ענין קירוס החדש דהני
 תלת היו רולים לכטל מישרל וכיון שהיו מבעלים
 השבת מי מעיר על ישראל דאנחנו עמו שסרי ג'
 מעידים זה על זס כאומרס ז"ל ונמלא דע"י שלא
 נכטל השבת הוא עדות לישראל שאנחנו עמו ולאן
 מרעיתו עיון כס' דרכי היס וכס' ברך יתקס מס
 שכתבו בזה כיע"ש ולכן קיים שפיר לומר ולעמך
 ישראל עשית דככלל הנסים אותה נמי לא רעשית
 דיהיו נקראים עמך ישראל כמה שלא נכטל השבת
 דהיא אחת מהנס ושוכ קדחם כניס על כי כניס
 אחס לה"א ודוק ה' כדמיו וזכנו לתשועת עולמים
 ישראל עם נוסע בה' עם אקי אברהם :

ובימי חורפי מקדמוני אמרתי דרך רמו כנוסח
 על הנסים של ימי חנוכה שקקנו לומר
 ולך עשית שס גדול וקרום בעולמך ולעמך ישראל
 עשית תשועת גדולה ופירקן כהיום הזה וזח"ך כזו
 כניך וכו' דלכזורה זה הנוסח משולל סכנה דמאי
 שס גדול דקאמר וכי עד כאן היינו באים דולף שמו
 ' אחר כל האוקות שבמלרים ויו"ד מכות וקריעת
 גנני סכבוד ואכילה קמן והבאר ומלחמת ל"א

תו של ביע

מדרשי רז"ל

מדרש רבה ס' וירא ויטע אשל הוא רבו
 ס ב המתחיל
 ס' כמדבר ע"פ ל הכריתו את שבע דקב"ה אינו
 עושה כן כ ד
 ס' נשא פ"ג על הכל הקב"ה מאריך אפוס כ ד
 ס' כי תלא אמ"ר שמעון מה מרים הדרקת שלא
 נחכנס כע ד
ירקוט ס' חקת ע"פ ויאמר ה' ל משע זש"ה
 אשרי אדם מפחד תמיד ז ב
 שם למס נסחלק בפאר כמיות מרים כע ב
מכילתא ס"ס בשלח ע"פ כי יד על כס יה
 דנשבע הקב"ס שלא לקבל גרים
 יב ב
המפרשים על רש"י ורא"ס . כל אחד במקומו
 תמצאם . והמחברים וכלל ס'
 חלק יעקב כח ב
הרמב"ן ס"ס כמדבר וז"ל ואין כספר הוט
 מנוה ניהנת לדורות יע ג
רבינו בחיי ס' בראשית ע"פ ויאמר לקים
 כעשה אדם ח ב
 ס' נח ע"פ וימת תרח . ד ב
 ס' וירא כחוס היום ור"ח ת"א יא ד ה א
 ס' וישלח ע"פ ויענו בני יעקב ד ד
הרלב"ג ס' בראשית ע"פ אז הוחל לקרא בשם
 ה' כ ב
 ס' נח ע"פ ברוחיו כ ג
הר"א אב"א כס"ו כ"ר כס' וישלח ע"פ וישקמו
 ז ג
אשל אברהם למוסר"א חיון כס' וירא
 ע"פ ויעשו נס הם חרטמי
 מלרים יוד ד
פענח רז"א ס' נח ע"פ טרף כסיה ג א
 שם ע"פ ומורחבם וחקבם ור"ת
 ס"ז ג ב
 שם כס' וילא ע"פ אם יהיה לקים עמודי
 ו ד
אור החיים ס' נח ע"פ וימת את כל היקים
 כ ד
 ד"ר ס' בראשית לא היה צריך להתחיל אלף
 ח ב
 ס' ל"ל ע"פ כהמולו וכו' ראברהם קיים כל הקורא
 ועיין ראה חיים ת"א ס"ו ד ג
 ס' מ"ל ע"פ עגלה משולח ד א
פני דוד משס ר' ישעיה ע"פ מקרס ג ג

נחל קדומים ס' בראשית אמר' לא היה
 צריך להתחיל ח ב
הומת אנך ס' קולרות ע"פ כי עקרת היא
 ו ב
אמר יוסף ס' וישב ע"פ זה ולא ראשית
 ח ב
שמיע שלמה ס' בראשית ע"פ אעשה לו
 עוד כנברו כ א
מעין גנים ס' יתרו ע"פ ולך לקים יג ב
 מערכו

כתוב בתורה

ס' וירא ויאמר הנה באהל
 א ד שם והלחק שרה כקריבה
 כ ב ס' קולרות ראה רוח בני
 כ ב שם וגשלחק בשלום
 ז ד ס' שמות ויפן כה וכה
 טו א שם וזה לך האות כי אנכי
 כד ד ס' וארח לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין
 יא ג ס' בא ליל שמרים הוא לה'
 יא ב ס' בשלח ויהי לי לישועה
 כו ב שם ועל נסוחם את ה'
 אך א ס' הנוה ואתה הטה את בני'
 עו א ס' כי תשא ושמו בני' את השבת
 קו ד ס' דברים ואלוה את שופטיכם בעת ההיא
 ככ ד ס' כי תלא גדולים תעשה לך
 כו ב ס' כלבים והכדילו ה' לרעה מכל ול' הוה"ק ס'
 כב א בראשית דע"כ ע"כ
 ס' וזאת הכרחה קמוכות לעיני כל ישראל בראשית
 יב ד

שנוי בנביאים

יאושע סימן ח"י וישכינו שם את אהל מועד
 כו ב
שמואל כ' סימן א' מנשרים קלו מאריות נכרו
 פו א
 סימן כ"ר רב עקה הרף יודק ככ א
ישעיה סימן ל"ב ריב נדיבות יפן ד ב
 שם וזרחה לכס ירחי שמי ככ ד

משורש בכתובים

תהלים סימן ה' מפי עוללים ויונקים
 יט ג
 סימן כ"ו ארחן כנקיון כפי טו ב
 סימן ל"ט ומרת ימי מה הוא ז ב
 סימן מ"ה כמנחה פניך יחלו עשירו עם א ד
 שם כל כבודה בת מלך פנימת כו ב
 סימן ס"ג לקים לי אתה חשחרך ד ג
 סימן פ"ט מי גבר יחיה ד ג
 סימן נ"ג יף חבון חבל א ב
 סימן ק"ה שלח חושך ויחשיך שר ב
 סימן ק"ו החשכיע בטוב עדיך כע א
 סימן ק"ט שלום רב לאוסכי קורחק כד ד
 סימן קכ"ב למען אחי ורעי כר א

בישרי סימן יו"ד ברכת ה' סוף חעמד כד ד
 סימן ע"ז כל דרכי איש זך כעיניו כנ ב
 סימן ז"ך כי לא לעולם חסר כס א
ד"ה א' סימן כ"ט וכל השרים וגם כל בני המלך
 פו ב
ד"ה כ' סימן א' כי אחס שמלכתי כד ב
איכה סימן ה' נחלחינו כחפכה לורים יד ב
 טז

מפתחות הספר

מערכי לב ח"כ דר"ט ע"ב ע"פ והנה אהר וזור יר כ

כנה"ג א"ח סימן רל"ט ונס' פתח הדבור ח"כ דק"ח ע"ב כה סוע"א

הלמוד בבלי

תישבות

ברכות דט"ו ע"א גדולה הכטחה שהכטיוחן הקב"ה לנשים דק"ד

ערובין ר"ק כל אשה שתוכעה ועיון נדרים ד"ך ואבק סופרים ס' מקץ כ כ

ריה דכ"ט ע"א והיה כאשר ירום משה וכי ידיו של משה ד א

יומא דכ"ח ע"א אמר אברהם אבינו ע"ה קיים כל הקורה ד ד

סוטה דט"ו ע"ב כל המנחות וכו' ד יט ד

כנהדרין דטו"ב ע"א ו"א נשתווהו בקלפי אך א דכ"ד ע"א ורס"י שם ע"פ יאהר ושנים זהים יאהר לו ח"ח שכח"י ג א

ב"ק דט"ו ע"ב הבהמה אינה מוערת לה לנגח וכו' ח ב יר א

גדולי המורים

טועמיה חיים

הרמב"ם פ"כ מהל' המידין ומוספין דין ט"ו יג ב

טור א"ח סימן זי"ח בר"ח קורין ד' כח ד

מרן כס"ע יו"ד סימן שע"ו סבא לכבר את חכירו אומר לו שב ד א

מור"ם כהנה ח"מ סימן כ"ו כל הסולך לירון כערס"ג כ א

טעם על מה שנכרה האדם בכף ידו של הקב"ה יא ד

טעם למ"ס רז"ל דהמרכב לה"ר נחש מכושו כ ב

טעם למ"ס רז"ל דבשכול שהיה בהם דלטורים היו נופלים במלחמה ט ד

טעם למ"ס כמרדש ס' שמות שהביא פרעה חרכ חרה והעבירה יו"ד פעמים על זוארו יור א

טעם למה שנוהגין להביא לקשכ"ר לכית הספר כריקין של דכש טו ב

טעם למה שנכתב בתורה מחנות עניים כאמלע פסח ועלרת מכאן ור"ה מכאן חו ב

טעם למה שהיה הגס קיהודית כימי חנוכה כח ב

קוק ואמץ כי אתה תנחיל את העם הזה את הארץ אשר נשבעתי לאבותם לתת להם :

פ'תח לבי בתורתך ואחרי מצותיך תדרוך נפשי

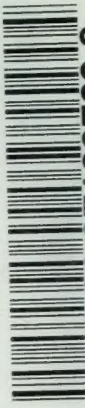
תו של בע

תור של בית

3 1761 07129789 9

BS
1225
S6P3